

మేడం బొవరీ

[గ ప్లాట్ బ్లాక్]

అనువాదం:

ఆలపాటి సుబ్బారావు

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయం
తేలపూరు. (కృష్ణా జిల్లా.)

రాగూర్ పబ్లిషింగ్ హౌస్, తెనాలి.

తెలి ముద్రణ
డిశంబరు '55

2

అడిగినదే తడవుగ, అంశరాన్ని పాటంపక, వ్రాతప్రతి
చూచి, మెరుగులు దిద్ది, ఈ అనువాదానికి గౌరవం
ప్రసాదించిన డాక్టరు జి. వి. కృష్ణరావు గారికి
నా కృతజ్ఞతా పూర్వక పంపనములు.

తాగూర్ ప్రింటర్

తె నా తి

ఒక్క మాట

‘మేడంబొవరీ’ అనువాదం చేస్తున్నాను. సరిజూస్తారా’ అని జి. వి. కృష్ణ రావుగారి నడిగాను. ‘అలాగే’నని, నాడు ఇంకో మాట కూడా అన్నాడు. మీరు అనువాదానికి అదితప్ప ఇంకేం దొరకలేదా,’ అని. ఆక్సీలాన్ని మరీబట్టబయలుగా విమర్శించే గ్రంథమనే ఉద్దేశ్యంతో అలా అంటున్నా రేమో ననుకున్నాను. అది కాదువారి ఉద్దేశం. ‘అటువంటి పుస్తకాలు అనువాదం చేయటమేమిటి? అర్థంలేదు. అనువదిస్తే చెడిపోతై’ అన్నారు.

అవును. మేడంబొవరీ (ఫ్రెంచిమాతృక) వ్రాయటానికి గస్తావ్ ప్లావ్ట్ కు అరుసంవత్సరాలు (1851-56) పట్టింది. ఒక్కో చోట రెండుపేజీలు వ్రాయటానికి వారంరోజులు పట్టేదట! పాత్రలో, పరిసరాలలోకూడ లీనమై వ్రాశాడు. చదువుతుంటే ఎక్కడో నిజంగా జరిగిన సంగతిని చెక్కుచెదరకుండా కలంతో ఎత్తి కాగితంమీద పెట్టినట్లునిపిస్తుంది.

అంతేకాదు. వ్రాసినది ఫ్రెంచిరచయితయినా పాత్రలు చూస్తూ దేశకాలాలకు అతీతమైపోయి. అదని ఆశలతో అర్థంలేని తరాటాలతో ఎగరిబోయి ముందుకుపడి తన భంగపాటుకు ఏవిధంగాను కడుతీరక, తానేస్వస్వమనికొలుచుకొనే, నోయ్ నాలుక లేని భర్తను ద్వేషించి హింసించే ‘ఎమ్మా’లాంటి భార్య లూ, స్త్రీకి దేహంతోపాటు మనస్సనేదికూడ వుంటుందని పరిపూర్ణదాంపత్యానికి మిగతా విషయాలతోపాటు ఒకరిభావాల నొక్కి గ్రహించి గౌరవించటం అవసరమని కించిత్తయినా తెలియని, తెలుసుకోలేని చాన్సలాంటి భర్తలూ, మనకు క్రొత్తగాదు.

కృత్తి కంపుకొట్టేస్వార్థాన్ని, అరువువెచ్చుకొన్న ఆద
ర్భాలతోనూ, వచోనైపుణ్యంతోనూ, కప్పిపుచ్చి, వారిమాటల
తోనూ పొటోలతోనూ ప్రతికలను పాడుచేసే హామూ'లాంటి
“అభ్యుదయ కాముకులు” మనకీనాడు బజార్లకంటా కనుపిస్తూనే
ఉన్నారు. మనిషిలో మెతకను ఆధారంచేసికొని, అధికవడ్డీలకు
హాజరుగ డబ్బు అందిస్తూ, తలమునిగేవగరూ అప్పుబెట్టి, ఆత
ర్వాత కోర్టుకీడ్చి ఉన్నదంతా వలుచుకొని, ‘పట్టి’ మనిషిని
బహుమతిగావదిలే “లెకూ” లాంటిమనుష్యులుకూడ మనకు
సుపరిచితులే. ఇలాగే ప్రతి పాత్రనూ ఎంతో సహజంగా
చిత్రించి ప్రాణంపోశాడు, గప్టావ్ ప్లాబర్.

తనలో తప్పులు వెతికినందకు, సంఘం సహించలేక
ప్లాబర్ను కోర్టుకెక్కించింది. సంఘం ఓడిపోయింది. సంస్కర్త
గెలిచాడు.

ఇక, అనువాదసంగతి. యథాతథంగా అనువదించ
టానికి పాశ్చాత్య ఆచారవ్యవహారాలూ, క్రైస్తవమతప్రసక్తి
గట్టిగ అడ్డుతగిలినై. కనుక అచ్చటచట సంగ్రహ పరిచక
తప్పిందికాదు. ఆధ్రపాఠకులకు ‘ఎమ్మా’ను పరిచయంచేయూ
లనే కురూహాలమే ఈ అనువాదానికి ప్రోద్బలం. ఇది వల్ల
మాలిన సంకల్పమే, అయినా పూనికతో యత్నించాను.
బాగోగులు చర్చించవలసినది నేనుకాదు.

నా ఉత్సాహానికి దోహదమిచ్చి, వ్యయప్రయాసలకొర్చి అనువాదానికి
ఆకారమిచ్చిన ‘తాగుర్ వల్లియంగ్ హౌస్’ వారికి సర్వదా కృతజ్ఞుడను.

—అనువాదకుడు

శ్రీమద్భగవద్గీతా
అష్టాధ్యాయము
మొదటి భాగం

మొదటి భాగం

1

హేమమాస్త్వగు గారు క్లాసులోకి రాగానే మేనుగూడా లేచి నిలబడ్డాం. నిద్రపోతున్న వాళ్ళు కూడా విచిత్రంగా లేచి నిలబడ్డారు. ఆయన ఒక క్రొత్త పిల్లవాడిని వెంటాడుతున్నట్లుగా నచ్చాడు. ఒక పెద్ద వ్రాత బల్ల మోస్తూ స్కూలునాకిది కూడ వారివెంటఉన్నాడు. ఆయన మమ్మల్ని కూర్చోమని, మా మాస్టరుగారిలో, “రోజు గానూ, ఒక క్రొత్త పిల్లవాడిని పట్టుకొచ్చాను. ప్రస్తుతానికి రెండు ఫారములో వేసి వీడి పదుపు సంధ్యలుచూచి తర్వాత వీడి ఉడునారిలో పడేద్దాం” అన్నాడు.

ఆ అబ్బాయి హేడ్ మాస్టరుగారి నెనుక ఎక్కడో ఉన్నాడు. పల్లెటూరిరకం. పదిహేనేళ్ళుటాయి. అందరి కన్న పొడవుగా ఉన్నాడు. కుర్రవాడు లేటయిన వాడే గాని తగనిభయస్తుడు. చంకల్లోకి ఎగబీక్కుపోయిన చొక్కా, మొద్దుగా మురికగాడున్న బూట్లు, వానినిండా మేకులూ, మొత్తం అంతా యిలాగే ఉన్నది.

మేము పాఠాలు అప్పగించుతూ ఉంటే అతడు చెవులు రిక్కించి దైవప్రార్థనకన్న శ్రద్ధగా పేససాగాడు. కలమీద కాలుచెయ్యటానికి గాని మూడుబల్లను మోకాళ్ళు అనించటానికిగాని అతనికి గుండెచాలటంలేదు. మధ్యాహ్నం రెండింటికి బడిచిదుపు గంటకొట్టినపుడు మిగతా పిల్లలతోపాటు వరసలో నిలబడమని మాస్టరు ప్రత్యేకంగా అతనిని కేకవేసి చెప్పవలసి

వచ్చింది. మళ్ళీ క్లాసులోకి రాగానే మేమంతా టోపీలు తీసి బల్లల క్రింద పెట్టాం. విశ్రాంతిగా కూర్చోటానికి వ్రాసుకోటానికి వీలుగా ఉంటుందని ఎప్పుడూ అలాగే చేస్తూ ఉంటాం. కాని ఆ క్రొత్త తనికి ఆసంగతి తెలియకనో మమ్మల్ని అరుకరించటానికి బిడియపడో మొత్తానికి తనటోపీమాత్రం మోకాళ్ళ మీద పెట్టుకు కూర్చున్నాడు.

‘నిలబడు’ అన్నాడు మాస్టరు అతన్ని.

అతడు నిలబడటంతోనే మోకాళ్ళ మీద టోపీ క్రింద పడిపోయింది. పిల్లలంతా ఒక్కసారి నవ్వారు. వాగిటోపీ తీసుకున్నాడు. ప్రక్కన కూర్చున్న కొంటెవెధవ ‘మోచేత్తోపాడి చేప్పటికి అది కాస్తా మళ్ళిపడింది. ఎన్నిసార్లు పడినా తీసుకోక తప్పేదేమున్నది ? తీసుకున్నాడు మళ్ళి.

‘ఆశీరస్త్రాణం ఎక్కడ సంపాదించావోయ్! దాన్ని ఒక ప్రక్క తగలెయ్ కొంచెం సేపు’ అన్నాడు మాస్టరు.

ఆ మాస్టరు మాటలన్నీ అలాగే ఉంటాయి హాస్యంగా. పిల్లలంతా మళ్ళిగోలకురేగాదు. అతడు ఆనవ్వులతో హేళనతో గాబరాతిరి, టోపీని చేతిలోనే అట్టిపెట్టుకోవాలో నేలమీద పడేయ్యో తలచు పెట్టుకోవాలో మరోమి చెయ్యోతోచక ఆఖరుకు కూర్చుని మళ్ళి ఆ మోకాళ్ళమీదనే పెట్టుకున్నాడు.

మాస్టరు మళ్ళీ అతన్ని నిలబడమని పేరు అడిగాడు. నోరుబిగబట్టి తడబడుతూ చాలా స్పష్టంగా అతడేదో చెప్పాడు.

‘మళ్ళి’ అన్నాడు మాస్టరు.

మళ్ళీ అదేవిధమయిన గొణుగుడు శబ్దం వెలువడి పిల్లల పరిహాస ధ్వనితో కలసిపోయింది.

“మళ్ళీ! బిగ్గరగా!” అన్నాడు మాస్టరు కరుగ్గా.

ఆకుర్రాడు ఇక తెగించి, సాగినంత వరకు నోరు తెరిచి పూర్తిదమ్ముపట్టి, ‘చార్ బావరీ’ అని ఒక్క కేకవదిలాడు. క్లాసు అంతా గొల్లుమన్నది.

కూతలూ అరుపులూ బొబ్బలూ పెడుతూ కొందరు కాళ్ళతో నేలపైతాళం వేస్తూ ‘చా ఆర్ బావరీ’ అని వెటకారంగా కేకలు వేయసాగారు. క్రమంగా గోలత్తుంది. చెదురుగా నవ్వులు వినబడుతున్నాయి. పరిస్థితి చాలవరకు చక్కబడింది. అప్పుడు మాస్టరు అతనిపేరు సరిగా ఉచ్చరించి చెప్పి అతనిచే చెప్పించి ఎంతో ప్రయత్నమీద “చార్ బావరీ” అనేదాన్ని “చార్లెస్ బావరీగా” అతనిబుర్రలో జొప్పించగలిగాడు. తర్వాత ఆయన ఆ అభిగ్యుణ్ణి వచ్చి తనస్థానానికి దిగువ భాగంలో దగ్గరగ కూర్చోమన్నాడు. అది పండిత పుత్ర స్థానంగా ప్రసిద్ధి పొందింది. ఆపండిత పుత్రుడు తనస్థానాన్ని అలంకరించటానికి వెంటనే తన మళ్ళీ ఆగి తటపటాయిస్తూ నిలబడ్డాడు.

‘ఏమిటి చూస్తున్నావ్?’ అన్నాడు మాస్టర్.

‘నా టో...’ అన్నాడు అతను ఖిరికిగా, చుట్టూ ఆడు గ్లాగా చూస్తూ.

మళ్ళీ ఒక్కసారిగా పిల్లలందరూ గోలమొదలు పెట్టేప్పటికీ “క్లాసు అంతా ఒక్కొక్కరు అయిదువందల పంతులు” అని కోపంగా అరిచి, పంతులు పరిస్థితిని అదుపులోకి తెచ్చాడు.

“మరినోళ్ళు మూయండి. చూస్తారా?” అన్నాడు మాస్టరు,
టోప్‌లోనుంచి ఒక జేబుకుష్ట బతుకులాగి తుడుచుకుంటూ.

తర్వాత ‘ఇదిగో క్రొత్త కుర్రాడా! “కొద్దిమొత్తం” అనే
దాన్ని ఇవ్వాలి చూచినా, అని గొంతు తగ్గించి
“ఇక నీటోపీసేకు చక్కగ తిరిగివస్తుంది. ఎవ్వరూ కాజేయ
లేదు” అన్నాడు మాస్టరు.

కాసులో శాంతి నెలకొన్నది. పిల్లలంతా చదువు మీ
దకు దృష్టి మరల్చారు.

ఆ క్రొత్త కుర్రవాని చెంపలను కాగితపుటండలు అదే
పనిగ వచ్చి లాలిస్తున్నవి. అతను చెంపలు సవరించుకోవటంతప్ప
ఇంకే విధమైన తొట్టు పాటుకు ప్రదర్శించ లేదు. వంచిన
తల ఎత్తుకుండ, రెండు గంటల సేపు ఆదర్శ ప్రాయంగా అలాగే
కూర్చున్నాడు.

కాంతికిరణాల కయినా వంకర ఉంటుందేమో గాని
ఆనాటిరాత్రి అతడు తెల్లకాగితాల మీద కొట్టిన గీతలకు
మాత్రం వంకర అనేది లేదు. ప్రతిమాటకూ నిఘంటువు చూస్తూ
ఎంతో శ్రద్ధాభక్తులతో అతడు చదవటం మేం చూస్తూనే ఉన్నాం.
ఆ విధంగా ప్రయాసపడి చదవటం వలన అతడు దిగువ తరగతికి
దిగవలసిన అవసరంతప్పిపోయింది. అతనికి ‘వ్యాకరణం’ బాగానే
వచ్చుగాని ‘వ్యాస-చన’లో తక్కువలోనే ఉన్నాడని చెప్పాలి.
ఇంతవరకూ వాళ్ళ ఊళ్ళోనే ఒక మతగురువు అతనికి ఎప్పుడైనా
ఒక అక్షరం ముక్క చెబుతూండేవాడు. లాటిన్‌లో ఆక్షరా
భ్యాసం చేసినదికూడ అతడే. అతనికి గట్టిగా చదువు చెప్పించే
శక్తి లేక తల్లిదండ్రులు ఇప్పటివరకూ ఉపేక్షిస్తూ అతని చదువు
వాయిదా వేస్తూ వచ్చారు.

తనకొక్కడో పెరిగే పండులకొస్తూ బూట్లకు వ్రాసుకొనేవాడు. తాను సంపాదించటమనేది ఎట్టిమాయాని అతడు త్వలోనే గ్రహించాడు. ఈపరిస్థితిలోఅతడు 'కౌ' పికాన్' సరిహద్దులో సంవత్సరానికి రెండువందల ఫ్రాంకులు చెల్లించే ఏర్పాటుతో ఒక వ్యవసాయశ్రేతం తీసికొన్నాడు. తీసికొన్నాడేగాని అతనిలో ఉత్సాహమనేది నశించింది. తనమరిగిపోయాన్ని గురించు కూడా, లోకంమీది కోపంతో పరుల పొవ్వనహోషక, ఏకాంతాన్ని భరించుతూ తానక్కడ ఒంటరిగా ఉండనుచాడు.

అతనిభాగ్యం అతడంటే పడిచచ్చే దొకప్పుడు. కాని అన్నింటి ఆమె చూపిన గ్రద్దాభిక్షులు అతని తృణీకారానికి, తిరస్కారానికి తప్పకుండా మహా పనికిరాతేను. ఒకప్పుడు ఆమె ఏలతో ఉల్లాసంగా, మెత్తని మనస్సుతో సాపూర్ణానురాగం చూపుతూ ఉండేది. రోజులు గడచినకొద్దీ (పులియబెట్టిన పిండిగాగ) ఆమె వివారంగా, గయ్యాళిగా, ఉపకుబ్ధంగా తయారైంది. నిశ్చయంగా అతడు చెడగిరిగి వ్రాసుకు కంపుతో, ఎర్రని కళ్ళతో ఏ యపక రాత్రికో కొంపజేసు చూపింటి కొంతకాలం ఆమె కిమ్మచుండ సహించింది. కాని రాసు రాను ఆమె అభిమానం అతని ప్రవర్తనను సహించలేదోయింది చిహ్నంవెట్టడం సరిపించింది. అసలు అతనితో మాట్లాడటమే మారుకోన్నది. మానాన్ని అలవగనుకొని అన్నికీష్టాలను ఆమోదంతోనే ఎదుర్కోసాగింది. బీనితాంతా సరళంగా ఆమోదాన్ని ఆమె పడవనేలేదు. ఆమె క్షణం కూర్చునేదికాదు. చెల్లించవలసిన "బిల్లు"లకు గడవుమాచు కోవటం, పారికొంటగడవు పొందటానికి యత్నించటం, అనన్యమైతే తానే యే పీడకు వద్దకో వెళ్ళరావటం—చేస్తూండేది.

ఇంతివనుకొని - క ఆమె చూపుకోవాలి. బట్టలవెక్కి, కుట్టుపని, నండుటం, కడుపు, ఈ కోసం 2 క కంటితో కనిపెట్టినా సరే వాళ్ళకు కూర్చుంటుంది - ఈ కథంకా ఆమె సతమత మనశూడంలే ఆ పతి దేవుడు ఏసంగితీ పట్టక ఎడతెగని మధుపాన మత్త తో ముసిగి చేసుకూ ఉండేవాడు. ఆయనగారు చుట్ట ఒకటో నోట్లో పెట్టుకొని కైకపప్రక్క నిన్నవేసి ఆ నిప్పులో ధూమ పానజనిత లాలాజలాన్ని ఆజ్యంగావేస్తూ, మధ్య మధ్య ఆమెను నాలుగు నిట్టూరికి మాత్రం ఆమత్తులోనుంచి మేల్కొంటూ ఉండేవాడు.

తర్వాత కొన్నాళ్ళకు వారికొకమగబిడ్డ కలిగాడు. ఆ బిడ్డకు పాలుత్రాగే నయస్సు తప్పేనకూ ఒకదాడికి అప్పగించి తర్వాత ఇంకీ తీసుకొచ్చారు. అంతనకూ ఏమివిశేషం లేదు. కాని ఆ కుర్రవాడిని యింటికి తీసుకువచ్చిన తర్వాత జమిందారు బిడ్డకన్న ఎక్కువగా గారాబాన పెట్టసాగారు. తల్లి ఎప్పుడూ ఏదోఒక తీపినిపిస్తుండేది. తండ్రి, తన ఉన్నత భావాలతో పనిచూదికీ పరిచయం కలిగించటంకొరకు ఆపని గాయ కాళ్ళకుబూట్లుగానీ, మేజోళ్ళుగానీ లేకుండాపరుగెత్తిస్తుండేవాడు. తానుచేసేపనిని సమర్థించుకోవడం కొరకు, “పుట్టి భూమిమీదపడుతూనే చెంగుచెంగున గంతులువేసే లేగదూడ లకు వాటి తల్లులు బూట్లూ మేజోళ్ళూ తొడుగుతున్నవా! మనమూఅలాగే ప్రకృతి సద్ధంగా బ్రహ్మకటంతలవరచుకోవాలి,” అని వాదించేవాడు.

పిల్లల పెంపకాన్ని గురించి అతనికి కొన్నిఉదాత్త మైన అభిప్రాయాలుండేవి. అతని భాగ్య అభిప్రాయాలకూ వాళ్ళో

చాలా వ్యత్యాసముండేది. పిల్లలు చేపకలిగి ఉండాలంటే
వాళ్ళను అక్కడ పెట్టాలి కూ, ఇంకా జీతోషవంతుల కూ లేదని
మొన సమస్త యాతనలను ఆసీతగా ఉండేట్లు చేసినా నశి
వెట్టాలనేది ఆతని ప్రముఖ సిద్ధాంతాలలో ఒకటి. చిటికీ
పట్టులేకుండా వ్రండ్లూ, పరిశుభ్రమైన 'రమ్మ' గ్రామం
మీది ఊకేసిపురు శోకన కాయకటం మొదలయినా ఆ వ్య
నాలను కొడుకు- బాలచంద్రానికి చాలా ప్రాధాన్యం వుంది.
కాని ఆ కుక్రమకమీ మేతక కావటం నలసే మానుష
యోగం, ఇంకా చెప్పదగినంతగా రాణించలేకు.

అంతర్వాణి తల్లి ఎప్పుడూ ఏమోనిచ్చేదికాదు. అదీ
ఇదీ ముక్కలు పెమహా కథలు చెపుతుండేది. చదువు
కూడా విద్యలు నలసలుగా ఎన్నో కథలు అల్లిచేప్పేది. భర్త
మృత్యువున తన ఆశ అన్నిటినీ ఆ కుక్రవానిమీద పెట్టుకొని
పోతే తన బంధునినాన్ని మరచేది. పొడివుగా అరింగగా పెరిగి
పెద్దవాడై, విశేషమైన ప్రతిభను కనపడుస్తూ ఏమీ ప్రియ
గానో కలెట్టకుగానో తనకోడకు ఉద్వేగంచేసే దృశ్యాన్ని
అమె ఊహించుకొనేది. అలాడ అందరిచేత గౌరవం బహుళం
అని భావించేది. దగ్గరకొచ్చేట్టుకుని చదువు నేర్చు
కు పాఠశాల నేర్పించ తానకూడ కలికిపాడునూ బంధు
రెండు పాఠశాలలు నేర్పించి. కాని బాంకికి సామర్థ్యం
అంతా నేర్చుకు. అంతా నిర్దుక కాలం పాపం మరచి.
కొడుకును ఉన్నకొకు చదువటానికేగానీ, విద్యనా
ప్రపంచెట్టానికిగానీ, వ్యాపారంలో నిరంతరంగానీ పట్టె
డిది? కాని కెక్కడలే మాత్రం పాఠశాల లేదు. పాఠ

కష్టాన్ని నమ్మకొన్నవారెవరూ కూడలేమనీ చాచితేను.
ఇది అతని నాదం. బావనీ భార్య కళ్ళు పుడుమకొని డేరు
కున్నది. పిల్లనాడు గాలిపోయినట్లుం మొదలు వెట్టాడు.

ఈ భార్య వెంటబడి పోలా పోయేవాడు. గిడుగు
పీడికొని కక్కులు తోలటం, కాయలకోసం కండ్లమీద
పోలాన ఎగలేవని చెప్పినా చెయ్యటం, కొరడాతో పీడికొని లక్ష్మి-
కొళ్ళు కాయటం, అడవులో తొగటం, చర్చిలో ఉంటుంటూ
ఇలాంటివి అతని కార్యక్రమం. పంజరకోసం అతడు చర్చి
గంట మోగించటానికి ఆలయ పాలకుడు ఒప్పుకొనేవాడు.
ఎందుచేతనంటే, ఆకురవాణి గంట మోగిస్తూ తాడులాగు
గున్నప్పుడు అటూ ఇటూ డోకే ఆత్రాడుకి తన దేహాన్ని విడిచి
దాని కోపాదు తనదేహం కూడా పైకి వేస్తూంటే అది ఎక్కడ
బాగుండేది.

ఈ విధంగా తిరిగి ఆ కుర్రనాడు దీర్ఘ బాహువు
దోనూ, ఎర్రని బుగ్గలదోనూ, 'బి' మొక్కలాగ తయారై
నియ్యాడు, గట్టిగా. అతనికి పన్నెడన ఏడు రాగానే తల్లి
అతన్ని చదివించటానికి ప్రవేశ పెట్టే ఏర్పాట్లు చేసింది. ఒక
అయ్యవారిని కుదిర్చింది. కాని పాఠాలు అడవకు నాలుగు
క్షణాలు కన్న మించేవికావు. ఇవ్వాలి పాఠం చెబితే మళ్ళీ
తం చెప్పేది ఎప్పుడో! ఇలా ఆచక్షువులన ఏనుగుత ప్రయో-
గం చేయగలేదు. ఆపాఠాలైనా వేళికాని వేళలందు, చర్చి
ని వైపు ఛాండాగానములో ఒకప్పుడు, 2 కొక్కసారి పాఠా-
లూ అలబడి గండరగోళముగ చెప్పుబడతూండేవి. ఎక్కడో
సాల చేయి చివర్ని అయ్యవాడు మరోచోట మృతకన్న

జరిగిందటానికి వెళ్ళువోయే మళ్ళీ సమయమువోను, బోధింప బడుచుండేది. ఎక్కడగా వెళ్ళవలసిన పని లేనప్పుడు ఆ గురువు తన శిష్యుని పిలిపిచటం కూడ కద్దు. విద్యాభ్యాసం కొనగూ చాల్చే చెప్పి గురువుగారి గదిలో కూర్చునేవాడు. పునరులు దీపం మట్టా జిగు సహా ఉండేవి. ఆ నులి వచ్చు దిశలో శిష్యునికి నిద్రకుత్తు వచ్చేడిది. ఆ వెంటనే గురువు గారు కూడ నొట్టమీద చేతులు వా రేసి మనుకు లంకించుకొని, నోడు తేరచుకొని గురువెట్టేవాను మరొకొన్ని సమయాల్లో ఎవరో రోగికి అంత్యబోధ లొసర్చి ఇంటికి వస్తూ చెట్లచేదులు పట్టుకు తిరుగుతున్న చాల్చేనుచూచి, పిలవి ఒక వావుగంట సేపు ఉపన్యాసం దంచి తాను లోగడ చెప్పిన క్రియకు, ఒక చెట్టుకింద సలబడి భూత, భవిష్యత్ కాలాలు చెప్పించు కొనేవాడు. ఆ సమయానికి వ సరావటమో ఎవరైనా తెలిసి వనాళ్ళు రావటమో జరిగి అనాటికిపాఠం ఆగిపోయేది. ఏది ఎలాఉన్నా తన శిష్యునిపట్ల అయ్యవారికి సదభిప్రాయంఉన్నది. ఉండటమేగాను ఆ “ఎసిగాయ”ను విశేషమైన జ్ఞాపకశక్తి ఉన్న దని చెప్పటానికికూడ వెనుదీసేవాడుకాదు.

కాని ఈవిధంగా ఎక్కువ రోజులుగడవటానికి వీలే పోయింది బావకి భార్య కళ్ళు తెరిచింది. లజ్జనలనగా సత్వం నలనగానీ బావకి కొడుకుచదువు విషయమై త కాన్ని ఉపసంహరించుకోవలసి వచ్చింది. ఇంతకూ, వశ్యం, అంటే కుగ్రావానిచేత తొలిపూజ జరిపి లోగటానికి నిష్క్రమించుకున్నారు.

అది కాస్తా అయిన తర్వాత కూడ అనుమానా ఆ మనుషుని సంబంధం “రాన్” పాత కాలలో

సంగం చేర్చబడ్డారు. రోమన్ స్వాములవారి లీకనాళ కోలు
గో, అస్టోరిక్ ఆఖరున లిండ్రే అతన్ని స్వయంగా వెంటబట్టు
కొనిపోయి కేంద్రించాడు.

అలా అతనిపై ఎలాంటిదో అస్పృశ్యమైనా
జ్ఞాపకం ఉంటుంది కనుక. మధ్యస్థంగా ఉండేవాడు. సైన్యం
సమయంలో అతలాదేవాడు. చాలా వేళ్ళు చాలా ముఖ్యమైనవి
వదిలేవాడు. క్లాసులో ప్రదర్శనాడేవాడు. కంటిని చూసి నిర్భయ
పోయేవాడు. కనుపునిగడతీసేవాడు. "గాంధీ" పేరిట ఉండే
ఒక ఇనుపవక్రము అతని మంచి చెడ్డలు మాస్తూ ఉండేవాడు.
నెలకొకసారి ఆదివాసనాడు తనకు దుకాణం పని లేనప్పుడు
ఆయన చార్లెస్ ను నొకటి మోడటానికి బుడకేవుకు పంపి
భోజనం వేళకు మళ్ళీ కాలేజీకి తీసుకువచ్చి వదిలేవాడు, ఏడు
గంటలకు. ప్రతిబుధవారం సాయంకాలం చార్లెస్ ఎర్రసిరాలో
తల్లికి ఒకదీర్ఘమైన ఉత్తరం వ్రాసేవాడు. తర్వాత హిస్టరీనోట్సు
తీసికొని బట్టి వెంటటమో లేక అర్థంకాక దుంపతెంచుతూ ఉన్న
'అనాకర్సి' తీసుకొని దాని అగ్రం కరుక్కోవటమో జరుగు
నూండేది. అలాగే తిప్పలు పడుతూ క్లాసులో మధ్యకాలం
ఉండగలిగేవాడు. ఒక సర్వాయం ప్రకృతి శాస్త్రంలో రెం
డవ వాసుగ రాసటం కూడ జరిగింది. కాని మూడు సంవత్స
రాలు జగ్గననే వైద్యం చదివించటం కొరకు తల్లి దండ్రులు
అతనిని ఆకాలేజీనుంచి మార్పించారు. ఎక్కువ ఖర్చు లేకుం
డా చార్లెస్ తనంతట తాను చదివి అందులో నెగ్గగలడనే
అభిప్రాయంలో వారా విధంగా చేశాడు.

చార్లెస్ తల్లి ఆయనకు పరిచయమున్న ఒక అడ్డకపు
వ్యాపారిస్టుని భవనంలో గది మాట్లాడింది. భోజన సదు

పాదములు కూడమూచి, అట్టి యి పోగుజేసి ఒక మేజాబల్లి,
ఒకటి జొడు కుప్పలు, ఒక సాతమంచం సంపాదించింది.
కొడుక్క- చలి తగుమండ ఒక ముగ్గుయ్యి, అందులోకి ఎక్కు
గా నిట్టెలు అప్పించి ఒక వారిపేండ్లి అతని తల్లి వెళ్ళి
పోతూ బాధ్యత కలిగి కలుగజూపించిన, అతనికి వెంటపైండి
చేయించువూ లేని ఏన్నో విధాలుగా చెప్పి వెళ్ళింది.

గ్రోమ బోర్డుమీద ఉన్న బోధక విషయాలను గమ
నించి కార్ల నోరు జొరచాడు. జేహనిర్మాణ శాస్త్రం,
విధాన ఫిల్డము, రోగనిదానశాస్త్రం, పోషకవిధానం, రసా
యన శాస్త్రం, వృక్షశాస్త్రం, ప్రత్యక్ష చికిత్సా బోధన, కని
గత ఇంకా తనోగ్యశాస్త్రం, వస్తుగుణశాస్త్రం, కూడ ఉన్నాయి.
ఈ మాటలున్నాడ అతడు అంతకుముందు ఎన్నడూ వినికోడ
లేదు. ఆ గొప్పిన్ని అతనికి ఒక చొరరాని సాధనో కొలుపు
చేయించి ముఖహూపములను చేయటానికి సోపానములుగా కను
పెట్టేది.

ఎంతప్రదగ్గా వీన్యా చార్లెస్ కేమీ నోభపడటంచేతు.
తాని అధ్యై పడతేడు. అవసరమైన పుస్తకాలన్ని సంపాదించి
చాడు. నోట్సులను మంచి మంచి జైల్లు ఏర్పాటుచేశాడు.
గ్రేటు పోజు అనే అతనికి తెలియని విషయం. ప్రయోగాలు
కొరకు కూడా చెప్పి జీవిచ్చేవాడుకాదు. గానుగెప్పులాగ తాను
తానప్రమేషి అనుకున్నది ఏమిటో ఎదుకో ఆకలిచుకొన
టం నే ఆ చదువులో పడి కొట్టుకుంటూ ఉండేవాడు.

నోభపడగ అతని ఇంటివద్దనుండి మూంసంకోర్కను
పంపేది. అతడు చూచి అనుపప్రకే వెళ్ళుచున్నప్పుడు చార్లెస్

అదే తినేవాడు. తింటూనే అనుప్రతికో శస్త్ర చికిత్సలయూ
నికో పరుగెత్తేవాడు. ఊరికి ఈ సరిక అతడు ఉండటమైతే,
అనుప్రతి అరికిన ఉండేది. సరే, చదువుకాగానే కాళ్ళెప్పు
కుంటూ అంతమాననూ నడిచి గదికి చేరేవాడు. నాయు
కాలం వేళ ఇంటి కామంకుతోకలసి ఆభోజనం కాస్తా అయిం
దనిపించుకొని, మింపాయిప్రకటన తిన్నవేసి చదువుకు తల
పడేవాడు. నెమరుకన్న బట్టలు పొగలు విడుస్తూఉండేవి.

వేసవిలో సాయంసమయాన చార్లెస్, గదికిటకీలు తెరచి
బయటకు చూస్తూ కూర్చునేవాడు. వీధులు నిర్మానుష్యంగా
ఉండేవి. చుట్టప్రక్క ఇళ్ళల్లో పనిచేసేసిల్లులు ఇళ్ళముందు బంతి
ఆటలు ఆడుతూ వుండేవారు. అటు ఇటు వున్న ఇళ్ళ మధ్యగా
నది ప్రవహిస్తూ రోన్-రోన్ అప్రాంతం 'వెనీస్' లాగ కనపడ
టానికి యత్నిస్తున్నట్లుండేది. నదిలో చేతులు కడుక్కుంటూ
వున్న కూలివాళ్ళు ఇళ్ళకప్పుమీద చాలా ఎత్తున ఆరవేసిన
బట్టలపంక చూస్తూ, కూర్చునేవాడు చార్లెస్. కంకిరించి
దూరాలకు వ్యాపించి వున్న నీలాకాశం, క్రు కురూ వున్న
ఎర్రని సూర్య బింబం, కనబడుతూండేవి.

ఆ నిర్మలాకాశంక్రింద మలయమారుతపు హాయి ననుభ
విస్తూ శీతల తరుచ్ఛాయలలో నిహరించటానికి అతని మనస్సు
ఉద్విఘ్నంలేదు. పొలాల మీదనుంచి వచ్చే కమ్మని వాసనలను
ఫీల్చటానికి ప్రయత్నించేవాడు. కాని అవి అతని వరికూనచ్చేవి
కావు.

అతడు లావునగ్గిసన్నగా పొడవుగా తేలాడు. వ్యాకులత
వల్ల పడుతూ అతని ముఖం మూడటానికి తమాషాగావుండేది.

అతనికిప్పుడు చదువు మీద శ్రద్ధ తగ్గింది. శ్రద్ధలేనప్పుడు పట్టుదలకుకాని, నియమానికికాని అవకాశం వుండదు. ఒకనాడు రోగులను చూడటానికి బడకించేవాడు. మర్నాడు కాళేజికి వెళ్ళేవాడుకాదు. ఇలా సోనురి తనానికి అలవాడి అభిరుచు చదువు సాంతంగా నడిచేశాడు.

మధుపానం, నృత్యాలూ అతన్ని ఆకర్షించసాగినై. సత్తిరాత్రి ఒక జూదశాలలోచేరి పాచిక బాడుతూ తన నడకని స్వేచ్ఛకు చిహ్నంగా భావించి, తనకుతానే గొప్పవాడై పోయినట్లు భావించుకొనేవాడు.

నిధి నిషేధాలను చవిచూస్తూ తొలిసారిగా విశాల ప్రపంచములోనికి రెక్కలాడిస్తూ బయలుదేరి నల్లుండే దళనికి. ఆ జూదశాలలో ప్రవేశిస్తూనే అతని మనస్సు తృప్తితోసిండి పోయేది. అతనిలో అణగి వున్న ఎన్నో భావాలు ఒక్కసారిగా విజృంభించ సాగినై. కొన్ని గాలిపాటలు నేర్చాడు. వాటిని స్నేహితు రాళ్ళకు వినిపిస్తూ వుండేవాడు. తర్వాత త్రాగుడు లోని విశేషాన్ని కనుగొని ఇంకొక్క అడుగు పురోగమించి ప్రణయంలోని లోతులు తెరచసాగాడు.

పరీక్షల కొరకు అతడు చదివించి ఈ చదువే గనుక సాంతం తప్పి ఊరుకున్నాడు. చార్లెస్ పరీక్షలు జయప్రదంగా ముగించుకొస్తాడని ఇంటినద్ద తల్లి, తండ్రి ఎరుదుచూస్తున్నారు.

చార్లెస్ ఇంటికి బయలుదేరి ఊరిబయట ఆగి తల్లికోసం కుటుంబం చేశాడు. ఆమెతో ఉన్న మున్నట్లుగా తన పరీక్షల సంధి చెప్పాడు. అంబలో అతని తప్పేమీ లేదని తల్లి

అతన్ని ఓదార్చి ఆ తప్పుతా పరీక్షపేపర్లు దిద్దిన వాళ్ళ నెత్తిన
దుద్ది తండ్రికి ఏనోవిధంగా సర్ది చెపుతాను అమ్మాని కొడుకును
ఇంటికి తీసుకు వెళ్ళాది. ఈసారి తండ్రికి తెలిసేప్పటికి అయిదు
సంవత్సరాలు గడచిపోయినై. ఎప్పుడో అయిపోయినదానికి
ఇప్పుడు ఏమిటి అమ్మని అతడేం మాట్లాడలేడు. అదేగాక తన
కడుపున పుట్టిన వాడు పరీక్షల్లో తప్పటమనేది అతనికి పమ్మ
రాని విషయంగా తోచింది.

మళ్ళీ పరీక్షలకు కూర్చున్నాడు చార్లెస్. కాని ఈసారి
ఇతర జోక్యాలన్నీ కట్టివెట్టి, జవాబులన్నీ వల్లెవేసి మంచి
మాకులతో పుస్తకడమ్యాడు. అందుకు అతని తల్లి ఎంతో
పొంగిపోయి ఆ సందర్భంలో ఒకటిన్న విందు ఏర్పాటు
చెయ్యటం కూడ జరిగింది.

సరే, ఇక నిప్పుడు వైద్యం ఎక్కడ చెయ్యటం? 'టాటే'
లో అయితే బాగుంటుంది ఎందుచేతనంటే అక్కడ చావుకు
సిద్ధమైన ఒక ముసలాయన తప్ప వేరే డాక్టరు అంటూ
ఎవరూలేరు. తన కొడుకు వ్యానై వచ్చేప్పటికి ఆ ముసలాడు
చస్తే బాగుండునని చార్లెస్ తల్లి చాలారోజులనుంచి అనుకుం
టున్నది. కాని అతడు చావలేదు. ఈ ఊళ్ళోని రోగుల
సాముకు నీ తర్వాత వారసుల్లోనేనే నన్నట్లు చార్లెస్ ఆ డాక్టరు
ఇంటికి ఎదురుగానే తన అనుపత్రిని తెగచాడు.

కొడుకును పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేయటంతోనూ, వైద్యం
చదివించి నృత్తిలో ప్రవేశ పెట్టటంతోనూ, ఆమె పని అయి
పోలేదు. ఇప్పుడేదాని? పెళ్ళి చేయాలి. ఒక పితృభావపురు

మాట్లాడి వెళ్ళిచేసింది. వయస్సు పెట్టబై సంవత్సరాలు. నెలకు ఒక వందరూపాయలు ఆదాయం కూడ ఉన్నది.

అంతటా సేనుమైన దేహం, బద్దంబి ఆకారం, ఒంటి నిండా బుడుపులూ, కాయలూ-కొత్తకోడలు ఈ ఆకారంతో అందనికారంగా ఉండే మాట నిజమే. కాని ఆమెను చేపట్టటానికి లోగడ ఎత్తోమంది ఆమె చుట్టూ తిరిగిన సంగతి మాత్రం ఎవరూ కాదనలేదు. ఆమె దృష్టి పేరుకావటంచేత ఎరిగిన దగ్గరకు చేరినివ్వలేదు. వారిలో ముఖ్యంగా మాంస విద్రేక ఆమెనెలా అయినా చేసుకోవాలని చాల ఎత్తులు వేచాడు. చర్చి మద్దతుకూడ వున్నదతనికి. కాని ఆమె చాల నేర్పుక సరిగిరి అని అటలు సాగనివ్వలేదు.

పెండ్లిఅయితే పెత్తనం వస్తుందనీ, తాను ఏమిచేసినా ఎలాబుచ్చు పెట్టినా తనను అడిగేవారెవరూ ఉండరనీ చార్లెస్ అనుకున్నాడు. పెళ్ళి అయింది. కాని పెత్తనం మాత్రం అతనిభార్య చలామొందసాగింది. అతనిమాట, అతని పద్ధతి, తిండి, బట్ట అన్నీ ఆమె యిష్టానికి అనుగుణంగా ఉండ నలసిందే. రోగులనద్ద నిర్మొగ మాటంగా కట్నం వనూలు చేయకపోతే ఊరుకోదు అతని ఉత్తరాలు ముంగు ఆమె పూర్తి. అతన్ని ఎప్పుడూ ఒక కంట కనిపెడతూ, అడవాల్సేననైనా వైద్యం కొరకువస్తే ఆగది ప్రక్కనేదేరి ఏమిటగురున్నదో అబ్బించేది. రోజూ ఉదయాన ఆమెగారి చాల్డ్రేస్ కనం కావాలి. చేతిక్రింద ఒకనుకని ఎప్పుడూ వజ్రరూపంగా ఉండాలి. సరాల బలహిత అనీ, నీరసమనీ, గుండెలో నొప్పి అనీ ఎప్పుడూ గుణస్తూ ఉండే . ఎవరైనా

గట్టిగా నడిచి ఆమెను తలకొప్పి వస్తుంది. పెంటరిచాటు సహించలేదు. సందడి అసతే సరిపడదు. రాత్రిళ్ళు చాల్లెన్ ఇంటికి రాగానే చీపురు పుల్లుల లాంటి చేతులను అతని మేడచుట్టూ వేసి ప్రక్కాలో కూర్చోబిట్టారునేది.

తనకోసం అంతా చెప్పి అతనికి తనమీద ప్రేమ ఉందని, అతని మనస్సు ఎవరిమీదనో లగ్నమై ఉన్నదని ఎత్తిచూపించి అబ్బుకు తనబట్టో బాగుంటుందేమో గనుక మందు ఇచ్చాలనీ, తన హృదయం వెబ్బునకుండా మరికొంత అనురాగాన్ని కోరేది.

2 .

ఒకనాటి రాత్రి పనకొండు గంటలకు గుర్రమొకటి వచ్చి ఇంటిముందు ఆగిన చప్పుడు వారికి వినిపించింది. పనిపిల్ల మేడమీద నుంచి కిటికీ తెరచిచూచి, ఆ గుర్రంమీద వచ్చినతడు, డాక్టరు కొరకు వచ్చాడనీ, ఒక వ్రత్తరం కూడ పట్టుకొచ్చాడనీ అడిగి తెలుసుకున్నది. 'నటాసీ' వెళ్ళి తలుపులు తెరచింది. పనిపిల్లవెంట అతడు పడక గదిలోనికి వచ్చాడు. చాల్లెన్ మోచేయి మీదచేచి, నటాసీని లాంతరు చూపమని, ఉత్తరం చూచాడు. డాక్టరుగారి భార్య సిగ్గుతో ముఖం గోడ వైపుకు త్రిప్పుకు పడుకున్నది.

'బెట్టా' డే.త్రం వద్ద ఎవరికో కాలువెరిగినదనీ, వెంటనే బయలుదేరి రావలసిందనీ 'మిక్కిలి ప్రార్థిస్తూ' వ్రాయబడి వున్నది ఆ వ్రత్తరంలో. టాపేనుంచి బెర్టాకు నల్లదారిన

నాగా పద్మవిమిది మైశ్రు చేయించి. తనభర్త అవీరకటిరాస్త్రోతో
వెళ్ళుటం ఎలాగని, బాట్లకుగారి భార్య భయపడింది. ఒక
జాము అని నెల పొడిచి, తర్వాత ఆమెన వస్త్రాన్ని చెప్పి, ఆ
వస్త్రాన్ని మదిలిని వెళ్ళుచుంది. బాట్లకు గారికి చారిత్రామూలానికి
ఒక కుర్రవాణ్ని ఎదురు పంపమనూడ అనినికో చెప్పింది.

నాలుగింటికి, చార్లెస్ గట్టగా బట్టకప్పుకొని బెర్తాకు
బయలుదేరాడు. మంచంమీదినుంచి గుర్రమీదికు మారినాడే
గాని నిద్ర గాగా నడక ఆ గుర్రపు పరుగు కుదుపుకు కునికి
సాట్లు వస్తున్నాయి. ఇంతలో ఆ గుర్రం ఏవో మొక్కలచూచి
బెదిరి ఒక్క సారి మూడుకు దూకింది. చార్లెస్ ఉలిక్కిపడి లేచి
ఆ నిద్రాపోయిన కాలును జైప్టికి చెచ్చుకొని, ఎముకలు విరి
గితే ఏ మి.చేయాలో తనకు తెలిసినదంతా నెమరువేసుకో
నాగాడు. బెల్లవాన బోనూడింది. మంచు కునకటం
అనింది. యం.పి.లో కొమ్ములమీద పడులు అగట్టెట్టుకు
కూర్చుని ఆ సేతున చలికి ఒళ్ళు నులపరిచుకుంటూ ఉన్నాడు.
వెళ్ళుచు, మిట్టపల్లాలంతేక కంటికి అనినంత వరకు కనపడు
నూడింది. ప్రభాతపు వెలుగులతో ఆకాశం పరిగి ఆ సుస్థి
న్యూప్త సీమను ఎక్కడో దూరంగా చుంబిస్తూ ఉంది. అక్క
డక్కడ జేత గృహాలను అరించిఉన్న చెట్లగుబుర్లు విభుది
చాటులో విశాలంగావ్యాపించిఉన్న ఆ ప్రదేశంమీద ఊదా
రంగులను దూరగా ప్రకటిస్తూనిలబడిఉన్నాయి. చార్లెస్ సుశ్యమశ్య
విళ్ళువెంచి చూస్తూ, అలసటతోనూ మంచును వస్తున్న నిద్ర
తోనూ మళ్ళీ అంతలోనే కురుప పాట్లు పడుతూ వస్తున్నాడు.
ఆ సుషాంతానందంలో అతనికి తనకు పం బనేసారి రెండు విధా

లుగా— విద్యార్థిగా, గృహస్థునిగా— కనుపించనాగింది.
ఇంకనుమారు భార్యతో ఏకశయ్యపై పరున్న దృశ్యం
ఒకవారక, పుత్రుని అభ్యుదయం అనుపప్రీతిగా అంతా
మధ్య లెచుగా కున్న దృశ్యం మరొకవారక కనిపిస్తున్నాయి.
ప్రస్తుతం పీఠాన్ని ప్రధాన పరిమళాలతో కలిపి అనాటి
మందుల వాసనలు కూడా తగులుతున్నాయి. భార్య అచ్చాన్నం
నిశ్వాసాలు ఒకచెరితో ఇంకా వినపడుతూనే ఉన్నాయి. రోజు
చెవికి అనుపప్రీతి మగచాల తెర “రింగు” ల శబ్దం వినపడుతుంది.
చార్లెస్ ‘వాసన్ విలీ’ గ్రామంలోనుంచి పోయా ఉండగా
ఒక కూడకం ప్రక్కన పచ్చికమీద కూర్చుని ఒక కుర్రవాడు
కనుపించాడు.

“మీరేనా డాక్టరు” అన్నాడు, చార్లెస్ ను చూచి ఆ
కుర్రాడు. చార్లెస్ అప్రసనగానే ఆకుర్రాడు చెప్పిన విషయ
చేత పట్టుకొని గుర్రంనుంచి చిన్నపరుగున బయలుదేరాడు.
రాత్రి మోరుబరికైతే. క్రిందటిరాత్రి అతడు పొరుగుంటికి వెళ్లి
నన్నూ కాలువీరగ కొట్టుకొన్నాడు. ఆయన భార్య రెండేళ్ళ
క్రితం చనిపోయింది. ప్రస్తుతం ఇంట్లో కూతురుతప్ప ఆడది క్క
నరూలేరు. చార్లెస్ ఈసంగతులన్నీ ఆకుర్రాడివలన తెలుసు
కున్నాడు.

డొంకలో గాళ్లు పోనుపోను మరీ లోతుగ ఉన్నాయి.
బెర్టా నాలుగు అడుగుల దూరంలో వున్నది. ఆ కుర్రాడు
ఒక కంచెలోనుంచి దూరివెళ్లి గుర్రం గేటు వద్దకు వచ్చేప్పు
టికి అక్కడకు వచ్చి గేటు తెరచాడు. తడితడిగా వున్న
పచ్చికమీద గుర్రం కాళ్లు జారుతూ వున్నాయి. మధ్యమధ్య తల

సంమరూ చాన్లన్ చెట్ల కోస్తులను తప్పుకంటాన్నాడు.
 క్రొత్తయిషేని పూచి కాపలా చుక్కలు గొలుసులను కంటా
 నంటూ మాకుమాలు వదాగిన్నై. గుర్రానికిరి ఎరిపిజి నంది.

నేత్రం చాలాట్టకాసంగా వుంది. గొప్పచు పెద్దపెద్ద
 గుర్రాలు లాగుచూచిన్నై. ఒకమూల ఎత్తైనవెంటసోగునెచ్చని
 ఆర్జునదులుతున్నది. కోళ్ళు టక్కలు మేతమేస్తూ తీరేగా
 తీసుకుతున్నై. వాటిమళ్ళ అయిదారు నెమళ్ళ కూడాఉన్నై.
 అయ్యూ, ధన్నం కొరకు 'కె' ప్రాంతంలోని పెద్దపెద్దనేత్రాలలో
 నెమళ్ళు తప్పనిసరిగా వెంచుతుండటం కద్దు. దూరంగా పెద్ద
 గొర్రలమంద కనబడతున్నది. అచ్చేయి కన్ననున్ననిగోడలతో
 పెద్దధాన్యపుకొట్టు ఉన్నది. చానిట్లో రెండుబళ్ళు, సామానంతా
 తగిలించి నాలుగు నాగళ్ళుఉన్నై. దూరంగా నీటి మడుగు
 దగ్గరనుండి బాతులఅకపులు గోలగా వినబడుతున్నవి.

దక్షిణను లోనికి రమ్మన టానికి ఒకయువతీ వాకిట్లోకి
 వచ్చింది. నీటింగు ఉన్ని బట్టలువేసికొనిఉన్నది. ఎంటగదిలో
 నుంచి దారి చూపుతూ ఆమెదాక్టరును మేడపైకి తీసుకువెళ్ళు
 చున్నది. ఎత్తుగాతీస్తున్న నుంట చుట్టూ కుండలలో జీత
 గాళ్ళు అన్నాలు ఉంచుతున్నై. నంటపాత్రలు గోడలకు
 బానిస తగిలించి ఉన్నై. పోయినుంట వెలుగులకు వాటి
 మీద తలుకునీచు చలిత కాంతులు పడుతున్నై. కిటికీలలో
 నుంచి సూర్యుని కొలికాంతులు తొంగిచూస్తున్నై.

రోగిని చూడటానికి చాన్లన్ మేడ మీదికు వెళ్ళాడు.
 రాత్రి చుప్పటి కప్పుకొని పంకకొని ఉన్నాడు. చెమటలు దిగ
 గానగున్నవి. పిడకలు మురిసి. నీలిబళ్ళు. ముచ్చిగాయ.
 చెవులకు పోగులు బట్టల ననున్న. చూచేసంవత్సరాలుంటై.

మంచు ప్రక్కనే ఒక కుప్పమీద ఆసన కలనం పెట్టి ఉన్నది. కొంచెం కొంచెం సేపటికి అతను అంగుళానుంచి ఒక చుక్క చిరుకొని 'కాస్త డైరీస్టి' ప్రాకుతూ ఉన్నాడు. అప్పుడు పనిపన్నెండు గంటలకుంచి అతడు తనను తీసుకొని పొయ్యిపాదానికి భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాడు. కాని చాక్లెట్లను కూడ - నే ఏళ్ళమునుండేట్టే సన్నగా పోకాయి సాగించాడు.

ఎముక ప్రమాదకరంగా ఏమీ విరుగలేదు. నిరీక్షా ఎముకలన్నీ ఇలాగే విరిగితే చాక్లెట్ కడే పనివేయి. రోగి బాధతో ఉన్నప్పుడు డాక్టరు ఏదేను టార్ జెప్టి కెత్తెచ్చుకొని, చాక్లెట్ తనరోగిని చమత్కార భాషణములతోనూ, బుజ్జ గింపులతోనూ ఓదార్చుసాగాడు. పూడుమీద కారం చుల్లినట్లయినదా ఓదార్పు. కట్టుకట్టటానికి బద్దలకోసం చాక్లెట్ కి మనిషిని పంపారు. అందులో చాక్లెట్ ఒకటివీరి, దానిని బద్దలుగా చీల్చి, ఒకగాజు పెంకుతో నాటిని సున్నగా చిత్రిక పట్టాడు. పనిమనిషి కట్టుకు గుడ్డపీక చుచింది. రోగికుమార్తె ఎమ్మా మెత్తలు కుట్టింది.

ఎమ్మా గోళ్ళు అంత తెల్లగా ఉండటమూచి చాక్లెట్ ఆశ్చర్యపోయాడు. దంతపుబిళ్ళలలాగ విగవిగలాడుతూ తీర్చి దిద్దినట్లున్న ఆగోళ్ళు. చేతులమాత్రం వరీ ఎర్రగానూ, లావైన వేళ్ళతోనూ అంగుళాలేర్త. ఆమె చాలపొడగరి. శరీరంగా మెత్తదనం, ఒంపులూ కనుపించవు. ఆమెలో బాగుండేది ఆమె కళ్ళు. అవి ముదురుగుండులో ఉండి కను వెలుగుకలు పొడవుకొనటంనూన నల్లగా కనుపిస్తూ ఉంటే. నమ్ర బెదురు చేని వాడిమాపులు.

ఎముకపాటుకు శ్లాఘి కట్టుగట్టిన తర్వాత డాక్టరుగారిని
రాల్స్ ఏమైనా కాస్త నంజివెళ్ళ వలసిందని కోరాడు.

చార్లెస్ క్రిందిగదిలోనికి వెళ్ళాడు. ఒకచిన్న బల్లమీద
ఇద్దరకు ఫలహారపు ఏర్పాట్లుచేయబడి ఉన్నాయి. చార్లెస్,
ఎగ్నా, రోగినిగురించి సంభాషణ ప్రారంభించి, వాణాశర
ణమూ, దుర్భరమైన చలీ, రాత్రిళ్ళ పల్లెలో తిరుగుచూడన్న
కోడేశ్శు మొదలైన సంగతుల్లోకిదిగారు. గదిలో చలిగా ఉండి
ఆమె తింటున్నంతసేపూ వణుకుతూనే ఉన్నది. ఆవణుకులన
ఆమె పెదవుల సంపూర్ణ స్వరూపాన్ని అతడు చూడగలిగాడు.
సంభాషణ అస్పృశ్యమై ఆగిపోగానే ఆమె పెదవులను అదో
విభంగా పంటిక్రింద నొక్కిఉంచేసి. మెడచుట్టూ శైలిని పట్టి,
మెత్తని బట్టూ, నువ్వుసాపటి. కణతలపైన నొక్కులు నొక్కులు
జుట్టు - ఈశిమయిన నొక్కులు మాత్రం మన పల్లెటూరి
డాక్టరు తన జీవితంలో ఎన్నడూ చూచిఎరుగడు.

చార్లెస్ మేడమీదకు వెళ్ళి, రాల్స్ నద్ద సెలవు పుచ్చు
కొని దిగివచ్చేప్పటికి ఆమె కిట్టేవద్ద నిలబడి గాలికి పడిపోయిన
చిక్కడు మొక్కలవంక చూస్తూ ఉన్నది ఆమె అతని
వైపుకు తిరిగి, 'ఏమిటి చూస్తున్నాడు?' అన్నది.

'గుర్రపు కొరడా ఎక్కడ ఉన్నదో చూస్తున్నాను,'
అని అతను, మంచంమీద, తలుపులచాటున, కుర్చీలక్రింద
తముడలాడసాగాడు. అదిగోడకూ ధాన్యంబస్తాలకూ సందున
పడిపోయిందని ఎమ్మామూచి ఒస్తాలమీదుగా వంగి అందుకో
బోయింది. చార్లెస్ జంకు ఏమీ లేకుండా, ఆమెకు సహాయ
పడటానికి చుట్టుకున్న వెళ్ళి, కొరడాకోసం తన చెయ్యి కూడా

చాపాడు. ఆమె మీదగా వంగినపుడు ఆమె నీపు తనగుండె లకు రాచుకోవటం అతనికి తెలుస్తున్నది. ఆమెలేచి సిగ్గుతో కందిపోయి, తన భుజాల మీదగా అతన్ని చూస్తూ అతని కొరడా అతని కందించింది.

రోగిని చూడటానికి మూడోనాడు వస్తానని చెప్పిన మనిషి, మర్నాడే వచ్చాడు. ఆ తర్వాత వారానికి రెండు సార్లు తప్పనిసరిగా రావటం సాగించాడు. ఈవారానికి రెండు సార్లు అనేది మధ్యమధ్యలో వీడో పనుండి అటు చెల్తూ వారింటికి వచ్చినట్లుగా వచ్చినది లెక్కగట్టుకోకుండానన్నమాట.

ఇలా జరుగుతూండగా రోగికి కులాసా చిక్కింది. నలభై ఆరురోజులకు రాల్స్ ఆసరా లేకుండా నడవటానికి ప్రయత్నాలు మొదలు పెట్టాడు. చార్లెస్ చాల దిట్టమయిన వైద్యుడిగా పరిగణింపబడ సాగాడు. ఎటాట్, రోన్ లాంటి బస్తీలలోకూడ తనకు ఇంతకన్న బాగా అక్కడి వైద్యులెవరూ నయంచేయ లేరని రాల్స్ అన్నాడు.

బెర్టా వెళ్ళటమంటే తనకు అంత కుతూహలమెందుకని చార్లెస్ ఆలోచించుకోలేదు. ఒకవేళ ఆ ప్రశ్న అతనిగోకలిగినా, అదిచాలా కష్టమైనకేసు అనో, లేక ఫీజ్ రావలసి ఉన్నదనో సమాధానం చెప్పుకొని ఆ ప్రశ్నను త్రుంచివేసి ఉండేవాడు. అందుకేమీ సందేహంలేదు. కాని అతని నిస్సామైన జీవితంలో ఆ ఇంటికి అతనిరాక పోకలను అంతమధురంగా చేస్తున్న కారణాలు నిజంగా అవేనా? ఆరోజుల్లో చార్లెస్ కెల్ల వారక ముందే లేచేవాడు. గుర్రాన్నెక్కి రాల్స్ ఇంటికి స్వారిమీద బయలుదేరేవాడు. బెర్టా చేరి బూజులు శుభ్రంగా తుడుచుకొని

చేతులకు నల్లని చలి తొడుగులు వేసుకొనిగాని ఎంకి వెళ్ళి
వాడుకాదు. ఆ ఆరుణానికి తానుస్వార్థిచేసుకు టూ పట్టుకుంటే,
ఇంట్లోకి వెళ్ళేప్పుడు తనభార్యకు తగిలే తొలుపులన్నీ,
ఆ ఇంటి గోడమీదనుంచి కూసే కోడిపుంజు, తనకు ఎక్కువ
వచ్చి పొయిరించే నొకరు కుర్రాళ్ళూ, అక్కడకు సొబంధించిన
దంతా అతనికి ఎంకో బాగుండేది. తన చేతిలో చేయివేసి
'నాప్రాణాలు కాశాడవుబాబూ' అనే రాట్ అభినందనాలు
అతనికెంకో తృప్తిని కలిగించేవి. ఎమ్మా చెప్పులు వేసుకొని
మాటగడిగో నున్నది గచ్చుమీద నడుస్తూ చేసేశబ్దం అతని
హీనులకు విందుగా ఉండేది.

అతడు ఇంటికి వెళ్ళేప్పుడు మెట్లవరకు ఎమ్మా అతని
నెంట్ల రానటం మామూలయింది. చాన్సిట్లోనుంచి నొక్కు
అతని గుర్రాన్ని తీసుకురానటం అలస్యమైతే, ఆమె అతని
ప్రక్కన అక్కడే నిలబడి ఉండేది. అంతసేనుండే వెళ్ళినస్తా
ననటం వెళ్ళగమ్మనటం అయిపోయేవి గనుక మాట్లాడటానికి
ఏమీ ఉండేదికాదు. ఇద్దరూ ఊరికే నిలబడేవారు.

చార్లెస్ రాట్ ఇంటికి వెళ్ళినప్పుడు మొదటిరోజులో,
అతని భార్య కోరికి ఎలాఉందని అడుగుకూనేఉండేది అడ్డగ
టమేకాదు. తన సమాఖర్చు పుస్తకంలో జమవైపున రాట్
పేరు ఎక్కించడంకూడ జరిగింది. కాని ఆ రాట్ అనే ఆయ
నకు ఒక కూతురున్నదని తెలిసిన తర్వాత ఎంకో ఆచూకీ
జరిపి ఆపిల్లి చదువుకున్నదనీ, 'ఆరితేరినదనీ' అల్లిక పచ్చలూ
భూగోళశాస్త్రం, చిత్రశీలనం, సంగీతం వచ్చిన తెలుసు
కున్నది. దుబ్బం!

‘అయితే ఆ కొంపకు చెప్పేప్పుడు అయినముఖం ఏలా
వెలిగిపోయాయి? ఇంకా కన్నులుంటాయి. కనుకనే వానలో
తడిసి చెడిపోయినా లేక చెయ్యకపోతే మంచి నంది కొట్టు
వేసుకు వెళ్తుంటాడు. ఓసి గడుగ్గాయియుండే!’ అనుకున్నది
చార్లెస్ భార్య.

తర్వాత ఎమ్మా అంటే ఆమెలో ఈర్ష్య ఏర్పడింది.
మొదట్లో చాలు మాంటల్లో భర్తను సాధింపసాగింది. ఆ
సాధి పులసారం చార్లెస్ బుర్రకు ఎక్కలేదు. తర్వాత ఇం
కొంచెం సూటిగానే అనటం సాగించింది. అల్లరి అవుతుండే
మోనని వెంచి ఆతనేం మాట్లాడలేదు. చివరికు ఒకనాడు
చార్లెస్ ఏ ఉద్దేశ్యంతో అక్కడకు వెళ్తున్నదీ ఆతన్ని
ముఖాముఖం పట్టుకు అడిగింది. ఏమి జనాయి చెప్పాలో చార్లె
స్ కు తోచలేదు.

ఆమె ఆలోచనలో పడేది. ‘అక్కడకు వెళ్లేపని ఏ
మున్నది. రాల్ఫ్ లేచి తిరుగుతూ ఉన్నాడుగా! సరే సరే. తెలి
సింది. ఇంకో మనిషి, ఒక మాయలమారిది అక్కడ ఉండి
తీరాలి. ఈయన ఆరాటమంతా దానికోసమే. ఈయనకుబస్తీ
కుర్రది కావాలన్నమాట!’ అనుకొని మళ్ళీసాగించేది.

‘రాల్ఫ్ కూతురు బస్తీసిల్లా! పోవో! దాని తాతగారెలు
కాసుకొనేవాడు. దాని బాబాయి కొడుకు ఎవరో పట్టుకు
తన్ని కోర్టుకెక్కాడు. ఒకమహారాణిలాగ సిల్కుగుడ్డలు వేసు
కుని ఆదినారంనాడు చర్చికివచ్చి డాబుసరెచెయ్యటానికి మాత్రం
గొప్పదే. అందాక ఎందుకు? నిగుడు దాని అయ్యవేసిన మెట్ట

దేవు సరిగ్గాకాకపోతే కనపడేది ఆయన బ్రతుకూ దాని బ్రతుకూ.

భార్యపోతు పడలేక చాల్లెస్ అక్కడకు పోవటం మాను కున్నాడు. తర్వాత 'హెలా' ఎంతగానో వచ్చి అనురాగం కురిపించి, ఇంకెన్నడూ అక్కడకు పోవద్దని బైబిల్ సాక్షిగా ప్రమాణం చేయించుకున్నది. ఆ విధంగ ఆతడు మొట్టికాయ లతో కూర్చోపెట్టబడ్డాడు. అయినా అక్కడకు వెళ్ళాలనే తాపత్రయంతో ఆతను తన అసమర్థతకు లజ్జ పడేవాడు. ఎమ్మాకు తాను దూరమై పోయినందుకు పరిహారంగా ఆమెను ప్రేమించటం తన విధి అని ఆ అమాయకుడు ఆత్మవంచన చేసుకొనేవాడు.

అప్పుడప్పుడు కొడుకునద్ద నాలుగు గోజులు ఉండటానికి చాల్లెస్ తల్లి వస్తుండేది. వచ్చి రాకముందే కోడలు ఆత్తకు పురి ఎక్కించేసి, ఎమీ ఎరుగనట్లుగానే. ఆపైన అత్తా కోడళ్ళద్దరూ అతన్ని అడకత్తెరలో పెట్టినట్లు నిగ్గదీసేవారు. మించినతిండి తింటున్నాననీ, దారినపోయే వాగందరనూ పిలచి మఘువు ఇవ్వటం ఎందుకనీ, బవియన్లూ డ్రాయర్లూ ముతక గుడ్డలతో కుట్టించుకోకుండా ఆమూర్ఖపు పట్టుదల ఏమిటనీ అతని ఎముకలు కొరికేసాళ్ళు.

ఇలా ఉండగా ఒకనాడు "హెలా" ఆస్తి సంగతులు చూస్తున్న "నోటరీ" ఆమె డబ్బుతీసుకు పరారి కావటం జరిగింది. ఆరువేల ఫ్రాంకుల కిక్కురుచేసే ఒక ఓడలో ఆమెకు భాగమున్నదని, ఫ్రాంకా వీధిలో తనకు ఒక ఇల్లుకూడా ఉన్నదనీ ఆమె అదేసరిగ మోగుతుండేది. కాని ఇన్ని ఉన్నా

అత్తగారింటికి ఆమె నాలుగు విరిగిపోయిన కొయ్యసామాన్లు, పాతగుడ్డలు తప్ప ఏమీ తీసుకురాకపోవటానికి కానినాంబెలును కోవాలనే కుశూహలం అపుకోలేక చాక్లెట్ తల్లి కోడలి స్థితి గతులను గురించి దర్భాస్తు సాగించింది. కోడలికి ఇల్లు ఉన్న మాట నిజమేగాని అది పునాశులతో సహా తాకట్టుతో ఉంది. నోటరీచద్ద ఆమె పెట్టు నిజాగ ఎంత ఉన్నదో భగవంతునికి తెలియాలి. ఇక ఓడలో ఆమెకున్న భాగం రెండువందల పానులే నని తేలింది. దగచేసిందన్నమాట! ఈసంగతి తెలిసి చాక్లెట్ తండ్రి చిందులు త్రొక్కుతూ ఆ కోపంలో కుక్చీకూడ ఒకటి నేలకు వేసి విరగొట్టి 'నెత్తివకాణీ పెట్టితే ఏగాని చేయని సన్యాసి ముగడను తీసుకొచ్చివట్టి పిల్లవాడిగొంతు కోతావ'ని భార్యను నానా మాటలన్నాడు. సంగతంతా వివరంగా కనుక్కోవాలని కొడుకు దగ్గరకు వచ్చారు భార్యా భర్తలు. కావలసినంత రభస అయింది. హెలా చాక్లెట్ మీదపడి అత్త మామల బారినుండి కాపాడవలసిందని మొత్తుకున్నది. కొడుకు భార్యను వెనక వేసుకురావటం చూచి తల్లి తండ్రి 'చీ' అనుకొని వచ్చేశారు.

కాని అంతటితో పోలేదు. ఒకనాడు చాక్లెట్ భార్య (తల్లిదండ్రులు) దొడ్లో ఉలికిన బట్టలు ఆరవేస్తూ హఠాత్తుగా రక్తం కక్కుటం మొదలు పెట్టింది. ఆ మర్నాడు చాక్లెట్ భార్యవైపుకు నీపు పెట్టి కిక్కి తేర జరుపుతుండగా 'అయ్యో! భగవంతుడా!' అని దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి తెలివి దప్పింది హెలా.

ఆమె చచ్చిపోయింది! విపరీతం!

అంతా కిములు పూర్తయినవి. చార్లెస్ భంజించివచ్చాడు. క్రింద ఎనిమిదవది. మేడమిది పడగదిగోటికి వెళ్ళాడు. మూడవది భార్య బట్టలు పడిపోయాయి. చీకటి పడేసరికి దిగులుగా అక్కడే నిలబడిపోయాడు.

అంతా చెడ్డ, హెలాకు చాపం అతనిపై ప్రేమే ఉండేది!

ఒకనాడు ర్యాల్ఫ్ థియట్రానికి చార్లెస్ వద్దకు వచ్చాడు. డేబ్బెలియను ఫ్రాంకులు, ఒక టర్నీకోడిని పట్టుకు వచ్చాడు. చార్లెస్ కు వచ్చిపడిన ఆపద ఆయన విన్నాడు. చార్లెస్ భుజంమీద చేయివేసి “నాకు తెలుసు భార్య పోవట ముందు పీమిగో. ఒకప్పుడు నేనూ ఆఖర్ అనుభవించినవాణ్ణి. పాపం మూయింటిది పొయినపుడు నేను మనుషులపాత్ర సహింపక ఎప్పుడూ పొలాలమీద ఒంటరిగా ఉంటుండేవాణ్ణి. ఒక చెట్టుక్రింద కూలబడి భగవంతుణ్ణి విశవని అర్థం చేసివాగుడు వాగేవాణ్ణి. ఇంకొకరుకు నేను బ్రతికటం అయికోనే వాణ్ణి. నిరంగా నాకుపిచ్చెత్తినట్లయి కూడునీళ్ళు మానేశాను. కాని చెబితే నమ్మవు. క్రమక్రమంగా రోజులు గడచిపోయాయి ఆ నుండి ఖచ్చితంగా తెగ్గపాగింది. కొన్నాళ్ళకు ఆదిగులంతా పోయింది, ఎదిలిపోయింది—కాదు, అడుగున బడిపోయిందను. ఎందు కంటే ఆ ముఖం బాపతు కొంత ఎక్కడో మరల మిగిలిపోయింది. హృదయం అప్పుడప్పుడు బరువెక్కుతూవుంటుంది. కాని ఒక్క సరిగతి. అదరమూ ఏనాడో ఒకనాడు చావలసిన వాళ్ళమే గతక చచ్చిన వాళ్ళతో చావాలర కోరికల సబబుకాదు. మరను గట్టచేసుకుంటే ఏమిలేదు. శుభ్రంగా మీరు మా ఇం ది- చస్తూ ఉండొచ్చు. మా అమ్మాయి మిమ్మల్ని గుర్తించి

ఎంతగానో అనుకుంటూ ఉంటుంది. మీరు మాయుంటికి వస్తూ పోయా వుంటే ఈ దిశలు మరుస్తారని అమ్మాయి కూడ ఉద్దేశపడుతున్నది. పసంతకాలం రాబోతున్నది. మా బీళ్ళలో కుందేళ్ళకు వేటాడవచ్చు. దానివలన మనస్సుకు కాస్త మార్పుం టుంది' అన్నాడు రాల్స్.

చార్లెస్ ఆయన సలహాపాటించి మళ్ళీ బెర్మా వెళ్ళడం మొదలు పెట్టాడు. అంతా వెనుకటిలాగానే అంటే ఆయన నెలలక్రితం వలెనే వున్నది. అధికమేమిటంటే రాల్స్ ఇప్పుడు ఇట్లాకి బయటకు తిరుగుతున్నందువలన పనులన్నీ చురుకుగా సాగునూ ట్రేడ్రంలో ఇంకా సందడిగా ఉంటున్నది.

పాపం భార్యపోయి ఉన్నాడనే సానుభూతితో చార్లెస్ ను రాల్స్ కనిపెట్టి చూస్తుండేవాడు. తాను ఎదురై నప్పుడు తోపీతీసి పుకరించ నక్కరలేదనేవాడు. చార్లెస్ తో మాటాడేప్పుడు ఎంతో బుజ్జగింపుగా, మంచాన పడిన వాళ్ళతో మాటాడినట్లు మాటాడేవాడు. అంతేకాదు, డాక్టరుగారికి క్రింగాని, పళ్ళుగాని తేకూడదా అని నొకర్లమీద విసుక్కుంటున్నట్లు నటించేవాడుకూడ. దుఃఖోపశమన ప్రక్రియలో ఒక భాగంగా అవీ ఇవీ పిట్టకథలు చెప్పి నవ్విస్తుండేవాడు. తనకు నవ్వుపెస్తున్నందుకు చకేతుడై చార్లెస్ స్వగ్రియ సహధర్మిచారిణిని స్మరణకు తెచ్చుకొని వెంటనే ముఖం నల్లగా బెటేవాడు. ఇంతలో కాఫీవచ్చి ఆ ఆహూత స్మృతిని అదృశ్యం చేసేది.

ఒంటరి జీవితానికి అలవాటుపడినకొద్దీ అతడు భార్యను గురించి ఆలోచించటం తగ్గిపోయింది. అదీగాక తాను ఇప్పుడు

ఏవేళకు భోంచేసినా ఎక్కడెక్కడ తిరిగి వచ్చినా అదవుచేసే
వాళ్ళు లేరు. భార్య చావటం కాస్త లాభపాటిగ ఉండేది,
అతనికలిగిన నష్టానికి అంతాజాలిపడి సానుభూతి చూడటంకో
ప్రాజ్ఞీను కొద్దిగా పెరిగింది. మీసాలదిద్దుకుంటూ అద్దంకోకి
చూచి ఇదివరకుకన్న బాగున్నాననుకొనేవాడు. మొత్తంమీద
హృదయానికి కాస్త హాయి, విశ్రాంతి చిక్కనట్లనిపించేది.

ఒకనాటి మధ్యాహ్నం చార్లెస్ బెర్నావెళ్ళాడు. మూడ
పుడున్నది. అంతా పోలం వెళ్ళాడు. చార్లెస్ నంటింగ్లొకి
వెళ్ళాడు. ఎమ్మా ముందుగా కనిపించలేదు. కిటికీన్నీ పేసి
వున్నై. నాటిసంమలగుండా నూయ్యకిరణాలు మందంగా వంటిం
ట్లోపాత్రలమీద పడుతూ మగలి కప్పును తాకుతున్నై. బల్లల
మీద ఎంగిలి గ్లాసులు అలాగేఉన్నై. వాటిమీదకు గలుముసు
దునూ అడుగుచు మిగిలినయాపిల్ రసంలోపడి బజ్జనుచి ధ్వని
చేస్తూ కొట్టుకుంటున్నవి. ఉక్కగా ఉంది. ఎమ్మా మేజీ
డు కుడతూ పొయ్యివద్ద కిటికీపక్కనే కూర్చుని ఉన్నది. మెడ
పట్టి క్రనం గువలన ఆ మెభుజాలమీద చెమటబిందువులు కనపడు
తున్నవి. పొగగొట్టినంతమంది నూయ్యకట్టి పడుతూ పొయి
గట్టుమించి మసికి మెత్తనిమెరుపును కలిగిస్తున్నది.

ఏమైనా త్రొగమని ఆమె అతన్ని కోరింది. పల్లెలలో
అలా అడుగటం రిచాజు. వద్దన్నాడు చార్లెస్. ఎమ్మా బలవంత
పెట్టసాగింది తనవారత నన్ననూ తనతోకలిసి మధువానంచేయ
వలసిందని కోరింది. “మనకో” నీసాతెచ్చి చెక్కమీదచి చిన్న
కానుగు రెండుఅంచుకొని ఒకచానిరో నిండానూ రెండవదా
రెండుచుక్కలుమాత్రం వంచి అతనిగ్లాసుతో తనగ్లాసును

కలిపి ఆ భాగిగ్లాసును వెదవులమధ్య పెట్టుకున్నది. తలవెనక్కు వంచి, నిరిచినపెదవులతో, మూడుకు ఉబకన గళంతో త్రాగ ప్రయత్నించి ఒక్క చుక్కయినా నోట్లోకి దిగకపోవటంచూచి నవ్వసాగింది. చక్కని పలువరుసనుంచి నాలుకచాపి ఆ ఒకటి రెండుచుక్కలను నాకటంతో గ్లాసు అడిగున నాలుకమచ్చలు పడినై. తర్వాత ఆమె తలనంచుకొని కుట్టుకుంటూ కూర్చున్నది. ఇద్దరిలో ఎవరూ మాట్లాడటంలేదు. గాలికి తలుపుసందు నుంచినస్తున్న దమ్మువంక చూస్తూ నిలబడ్డాడు చార్లెస్. దూరంగ ఎక్కడో గ్రుడ్డుపెట్టివెళ్ళున్న కోడిపెట్ట కేకరిత విన పడుతున్నది. మధ్యమధ్య అరిచేతో చెంపలుతుడుచు కుంటూ, కుట్టుకుంటూ ఉన్నదిఎమ్మా.

ఆమె తనబడి సంగతులు చెప్తుంటే చార్లెస్ తన కాలేజీ సంగతులు చెప్పేవాడు. మాటలు దొర్లిపోతుండేవి. అతన్ని మేడమిది తన గదిలోకి తీసుకువెళ్ళి తాను చదువు కొనేనాటి సంగీతపు పుస్తకాలు, తనకు బహుశాకరింపబడిన చిన్నచిన్న పుస్తకాలు చూపించేది. చనిపోయిన తనతల్లిని గురించి, ఆమె సమాధిని గురించి చెప్పుకుపోతూ, ప్రతినెల మొదటిశుక్రవారం తనతల్లి సమాధిమీద పెట్టటానికి తోటలో తాను పూలు ఏ మళ్ళో ఏరేదో అతనికి వేలుపెట్టి చూపేది.

చలికాలం పట్టణాలలో వూడటం తన కిష్టమనీ, ఎండా కాలంలోనైనా పగలు ప్రొద్దు ఎక్కువకావటం వలన ఆపల్లె ప్రాంతంలో ఆమెకు మరీతోచకుండా వుంటుందనీ చెప్పేది. మాట్లాడుతున్న విషయాన్నునుసరించి ఆమె కంఠం కొంచెం సేపు తేటగా, తర్వాత వాడిగా, అంతలోనే తేలిపోతూ మారు

తూ వుండేది. కొంత సేపటికి మాట పెగలిరాక అస్పష్టమై ఆగిపోయేది.

చాక్లెట్ తన ఇంటికి వెళ్తూ దారిలో ఆమె మాయలను పొల్లుపోకుండా అన్నీ జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ, అవగాటలో భావాన్ని తనచి మాస్తూ ఆ మాటలను బట్టి ఆమె పూర్వ జీవిత సుఖి ఎలావుండేదో ఊహించటానికి ప్రయత్నించేవాడు. కాని అతని ఆలోచనలు ఆమె స్వభావానికి ఒక ఆకృతిని ఇవ్వలేక పోయేవి. తనకు పరిచయమైన తొలి రోజులకూ ఇప్పటికీ కూడ అతడు ఆమెలో ఏమిమాపును చూడలేక పోయేవాడు. పెద్దయిన తర్వాత ఆమె ఎలా వుంటుందో, ఎవరిని చేసుకుంటుందో అని ఆశ్చర్యపడసాగేవాడు. కాని ఏం లాభం! ఆమె అగ్రాధి సిరిగతులూ, ఆమె చక్కదనమూ తనకు దుర్లభమైనవిగా పోయేవి. అయినా ఎమ్మా మానం నద్దన్న కొద్దీ అతని కళ్ళముందు కనుపించసాగేది. అతన్ని తోచనిస్వకుండ చేస్తూ ఏదో అతని చెవుల్లో జోరీగలాగ 'నీవు వివాహమాడితే' 'నీవు వివాహమాడితే' అని ధ్వని పెట్టసాగేది. ఆ రాత్రి అతనికి నిద్రపట్టలేదు. 'ఏదో పీకెపట్టు కున్నట్లు, దప్పికగావున్నట్లు అనిపించింది. లేచి కూర్చాలో నీళ్ళు తాగి కిటికీ తెరచాడు. ఆకాశం నిర్మలంగా నక్షత్రాలతో మెరుస్తున్నది. ఎక్కడో దూరంగా కుక్కలు అరుస్తూ వున్నాయి. బెల్టా వైపుకు దృష్టి సారించాడు.

● 'సమయం దొరకగానే బయటపడతాను. ఇంకాలో పోయే దేమున్నది?' అనకున్నాడు చాక్లెట్. కాని సమయం అనేది అడుగడకూర్చి దొరికినా, తన మనసులో మాట సమయ

నూర్తిగా వెల్లడిచే కీర్తితన, అతని వెదకూరి అంతుకు పోయేది.

కూతురిని ఎవరి చేతిలోనయినా వెళ్లి సాగనంపటానికి రాల్స్ తేమీ కష్టంలేదు. ఎంకాచేతనంలే ఆమె ఇంట్లోవుండి పనిపాటాలో ఆయనకు నాయపడుతున్న దేమీలేదు. చదువు కొన్న పిల్లకు వ్యవసాయం సంగతేంజేలుస్తుందని రాల్స్ సమాధానపడి ఊరుకొనేవాడు. కాకపోయినా వ్యవసాయంగా బాగుంటుంది నెను ? బాగుపడటం అలావుంచి ప్రతిసంవత్సరం రాల్స్ కు నష్టమే ఎను-డేది. అతడు బేరంలో మొనగాడే. పంటలన్నీ పెద్దధరిలకే అమ్మేవాడు. కాని వ్యవసాయంగా మెలకువ తెలీదు. ఆజమాయిషీ సరిఉండేదికాదు. ఎప్పుడూ జేబులోనుంచి డబ్బులీసిన చెయ్యి తీసినట్లేవుండేది. తాననుభవించే దానిలో ఖర్చుకు వెనుకాడేవాడుకాదు. నెగడు, తృప్తి అయిన భోజనం, మెత్తని పాన్ను, అతనికి తప్పనిసరిగావుండాలి. ఒక చిన్న టేబుల్ మీద భోజనం తెచ్చి వంటింట్లో పెట్టతే బుట్టరిగా మార్చుని భోంచేసేవాడు.

తన కూతురి సమక్షంగా వుండేప్పుడు చార్లెస్ పడే తొట్టుపాటుకు రాల్స్ గమనించక పోలేదు. ఎమ్మాను తన కచ్చి వెళ్ళిచెయ్యమని చార్లెస్ అడగనే అడుగుతాడనకొని అడిగితే ప్రచెయ్యగా రాల్స్ ముందుగానే ఆలోచించుకున్నాడు. చార్లెస్ కాస్త చవ్వరికమని బాగానే తెలుసు. అతడు నూటికి నూరుపాళ్ళు తన మనస్సుకు నచ్చిన అల్లుడు కూడకాదు. కానిమనిషి డగ్గర నిలకడవున్నది. దగ్గరిగలవాడు. పెద్దచదువు చదివాడు. కట్నాన్ని గురించి పట్టుబట్టడలేది నిస్సం

శమం. ఇంతతాతాలోచించుకొని “అతను అక్షిణి తేనెనందాం” అనుకున్నాడు రాట్. మైకేల్ ఓరునాళ సందర్భంగా ఒక మూడు రోజులుండి పోనటాసికి చాక్లెట్ రాట్ ఇంటికి వచ్చాడు మొదటి రెండురోజులు హరించి పోయినట్లు మూడవరోజు గూడ అయిపోయింది. ఇంటికి వెళ్ళబోయేముందు ఒకపావు గొట్టించి అతడు మానం పెట్టించాడు. అతన్ని సాగనంపటానికి రాట్ కొంతదూరం వచ్చాడు. ఇద్దరూ కొంతదూరం కలిసి వచ్చిన తర్వాత ఇకరాట్ వెనక్కు-మళ్ళబోతున్నాడు. చెప్పదలచుకుంటే ఇది మంచిఅనకాశం. నాలుగు అడుగులు వేసి చాక్లెట్ మాట వినబడకుండా, “రాట్ గారూ మిమ్మల్ని ఒకవిషయం అడుగుదామనుకుంటున్నాను.” అన్నాడు.

‘ఏమిటిసంగతి? బయటకురానీ. అయితే ఈగొడవనాకే నీగా జేలియననే అనుకుంటున్నావ్!’ అన్నాడు రాట్ తొణకకుండా నవ్వుతూ.

‘రాట్ గారూ...’ నీళ్ళునములుతున్నాడు చాక్లెట్.

‘ఎందుకబ్బాయ్! నావంటునాకు అంతకన్న కావలసిన దేమీలేదు. అమ్మాయి మనసుకూడ అంతేననకొ. అయినా ఆమెను అడగకపోతే ఎలా? నేను ఇంటికి వెళుతున్నాను. “పండు” అయితే నీవు తిరిగి రానక్కరలేదు. ఎందుకు నలుగురూ చూడటం. అమ్మాయికికూడా మరీ జ్ఞగా ఉంటుంది. అదిగో ఆ కిక్కిరింపులు అడేగుర్తు. నీవుకాస్త ఆకంఠమీదకు వాగి పూచావాటే కనబడుతుంది.’ అని రాట్ వెళ్ళిపోయాడు.

చార్లెస్ పుత్రాన్ని పెట్టుకు కట్టివేసి, కంచెవద్దకు వెళ్ళి
కిక్కిరిస్తూ నగకమాస్తా నిలబడ్డాడు అక్కంట గడచిపోయింది.
ఇంకో పంకొనిమిది నిమిషాలు గడచినై. గడియారంమీదకు,
కిక్కిరిస్తూ నగకమాస్తా మారుతున్న మాపులు. ఇంకో గోడకు ఏగో
కొట్టుకున్నట్లు స్పష్టం చప్పుడయింది. కిక్కిరిస్తూ వెళ్ళునట్లు ఇంకో
ఊగుసూనే ఉన్నది.

మర్నాడు తొమ్మిదిగంటలకల్లా చార్లెస్ రాట్ ఇంటికి
వెళ్ళాడు. అతడులోనికి పోగానే ఎమ్మా లజ్జపడుతూ చిరు
నవ్వుతో ఆ సిగ్గును త్రోసి వెయ్యటానికి యత్నించింది.
అల్లుడు కాబోతున్న చార్లెస్ ను రాట్ కంగలించుకున్నాడు.
తర్వాత వెళ్ళి కబుర్లలోనికి దిగారు. ఒక్క సంవత్సరమైనా
గడవకముందే చార్లెస్ తిరిగి వివాహ మాడటం బొత్తిగ
బాగుండను గనుక వచ్చే సంవత్సరం వసంత కాలంలో
వివాహం జరిగేట్లు అనుకున్నారు. చాల వ్యవధి ఉన్నదిగనుక
వసంతం కొరకు నిశ్చింతా చలికాలం గడిపారు. ఎమ్మా తన
వధువర్క్కుల తయారులో నిమగ్నమై ఉంది. ఆ ఇంటికి
చార్లెస్ వెళ్ళినప్పుడల్లాసంభాషణలో వెళ్ళికబుర్లు ఒక అంశంగా
ఉండేవి వెళ్ళినాడు విందు ఏ గదిలో జరగాలి, ఎన్నిపేట్లు
అనారమవుతే, ఏమేమి వంటకాలు చేయించాలి, మొదలైన
విషయాలు మాట్లాడుకొనేవారు.

బంటి గుర్రపు బళ్ళూ, టాంగ్గాలు, చర్మపు తొరలతో, ససంత శకటాలు మొదలైన అన్నిరకాల వాహనములమీద వె-చలకడనే అతిథులంతా జేరారు. దగ్గరపల్లెలనుంచి కుర్ర కాకు వచ్చినవారు బళ్ళమీద అటుఇటు ఊగుతూ పడి సోగుండా ససికర్రలు పట్టుకు నిలబడిఁ న్తున్నారు. ముద్దెమైళ్ళ చూరాన ఉన్న గాడకోపిలీ నార్మన్ విలీ, మొదలయిన ఉచ్చునుంచికూడ, బంధువులు వచ్చారు. ఉండిఉండి కంచె బయటకొరడా చప్పుడు వినిపించేది. గేటువైరవగానే ఒకబండ్రి గురుకు వేస్తూ సరిగ్గా వాకిటి ముందుకువచ్చి ఆగేది. బండ్రిలో వారు దిగి పట్టుకు రోయిన మోకాళ్ళు కాస్త రుద్దుకొని బళ్ళు విరుచుకుపోతూ నిలబడుతున్నారు. ఆడవాను తలకు ఖడ్గదమున గుమాళ్ళు కట్టి, బంగారు గడియారాలతో పల్లెనుస్తులతో దిగాడు. మగపిల్లలు వారి తండ్రిలు ధరించిన బట్టలలాంటివే వేసికొని ఆ క్రొత్తనుస్తులతో కాస్త పట్టిపట్టి లిరుగుతున్నారు. అందులో కొందరు క్రొత్త బూట్లు వేసికొని (వాళ్ళు పుట్టిన తర్వాత అదే తొలిసారి) ఇబ్బందిగా నడుస్తున్నారు. నొకడు లెక్కవ కావటంచేత వెళ్ళికి నచ్చిన మగవారుఎరిగుర్రాలను వారే కట్టివేసు కోటానికి పూనుకున్నారు.

నర్సి అక్కడకు మైలు దూరంకన్న లేకపోవటంవలన అంతా కాలింజకనే బయలుదేరారు. ఆశుభకార్యం కాస్త

పూర్తి కాగానే మళ్ళీ తిరుగు ముఖంపట్టారు. రంగురంగుల దుస్తులతో నాను ఆ సన్నని కాలిబాటను రావటం పచ్చని పొలాల మధ్య ఒక పెద్ద రంగురుమాలు కదులాడుతున్నట్లుగా ఉన్నది.

కొద్దిమూరం అలా గుంపుగా వస్తూ క్రమంగా జట్లుజట్లుగా చీలి కబుర్లతో పెళ్ళి నడకనుబట్టారు. అందరి కన్నముందు ఫిడేలు వాద్యగాడు, అతని వెనుక వధూవరులూ వస్తున్నారు. ఆ వెనుక బంధువులు పిచ్చాపాటీ మాట్లాడు కుంటూ తీరికగా నడుస్తున్నారు. అందరికన్న వెనుక ఎవరూ చూడకుండా పిల్లలు ధాన్యపు కంకులు కోస్తూ, ఆటలాడు కుంటూ వస్తున్నారు. కాస్త పొడవైన నేలనుతాకుతున్న బట్టలను సర్ది పైకి పట్టుకుంటూ గడ్డిపోచలు త్రుంచి తోచనట్లు ముని పళ్ళతో కొరుకుతూ విధేయత, అమాయకత్వం ఉట్టి పడేట్లు చూస్తూ చార్లెస్ నిలబడుతున్నాడు. రాబ్ట్ క్రొత్త సిల్క్ టోపీ పెట్టాడు. కోటు చేతులు వ్రేళ్ళుదాటుతున్నై. అతడు చార్లెస్ తల్లికి చేయిఅందించి ఆమె ప్రక్కనే వస్తున్నాడు. చార్లెస్ తండ్రికి ఈ పల్లెటూరి జనం కంటికి ఆనినట్లు లేరు. మిలిటరీ కోటు ఒకటి నీటు అయినది వేసుకొని తనకు తగిన ఒక పడుచుతో స ర స సల్లాపాలు నెరుపుతూ వస్తున్నాడు. ఆమె సిగ్గుతో సందేహంతో ఏమీ బదులు మాట్లాడటం లేదు. ఫిడేలు వాద్యగాడు వాయింతుకుంటూ, పెళ్ళివారు మరీ వెనుకబడగానే ఆగుతూ ముందు వెళ్తున్నాడు. వాయిద్యం హెచ్చుస్థాయిలో జోరున సాగిపోతున్నది. ఆశ్వనికి చారిప్రక్క చెట్లమీది పక్షులు బెదిరిఎగురుతూ అతడు దాటి పోగానే మళ్ళీ వాలుతున్నై.

ఇంటికి వచ్చిన తర్వాత విందులూ, వినోదాలూ, ఆటలూ పాటలతో సాయంకాలంవరకూ ఎంతో సంతోషంగా సంతోషంగా గడచింది. బంధువులు చాలవరకు ఆనాటి రాత్రే తిరుగు ముఖంపట్టారు. శోభనకూడ ఆరాత్రే ఏర్పాటు చేయబడింది.

పెండ్లయిన మూడవనాడు నూతన దంపతులు వాళ్ళ ఇంటికి బయలు దేరారు. చార్లెస్ వైద్యం సరిపించి ఎక్కువ రోజులు ఆగటానికి వీలేకపోయింది. కూతురినీ అల్లుణ్ణి చాలా దూరం సాగనదిపి వచ్చాడు రాత్. తిరిగి వచ్చేప్పుడు కుమార్తెకు ముద్దుపెట్టుకొని దిగులుగా బండిదిగాడు. పది అడుగులు వేసి వెనక్కు తిరిగి క్రమంగా దూరమైపోతున్న బండినంక చూస్తూ గాఢంగా నిట్టూర్చాడు. తర్వాత ఇంటికి వస్తూ ఎమ్మా వివాహం జరిగిన చర్చి కనుపించి అక్కడకు వెళ్ళాలని పించింది. వెళ్ళినందువలన అన్నీ తలపుకువచ్చి మరింత కష్టం కలగటం తప్ప ఏమున్నదని ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

చార్లెస్ దంపతులు 'టూటే' లోని వారిగింటికి చేరేప్పటికి సాయంకాలం ఆరయింది. డాక్టరుగారి కొత్త భార్యను చూడటానికి అమ్మలక్కలు కిటికీల నద్దకు చేరారు.

చార్లెస్ వృద్ధపరిచారిక గౌరవంగా వాకిట్లోకి ఎక్కువ వచ్చి, భోజనానికి కొద్ది ఆలస్యమున్నదటూ కుమార్తెన కొరి, కొత్త కోడలు ఒక్కసారి తన ఇల్లు చూచుకుంటే బాగుంటుందని సరస గా సూచించింది.

చార్లెస్ పని ఇప్పుడు హాయిగ ఉంటున్నది. ఏడుగులూ లేదు. ఎమ్మాను ఎదురుగా కూర్చో పెట్టుకొని భోంచేయటం,

సాయంకాలం వేళ పికార్లు, ముంకురులను సరించేప్పటి ఆమె చేతి సాగను, కిటికీ గుట్టను వ్రేలాడుతూ కనుపించే ఆమె టోపీ, ఇంకా ఎన్నో విషయాలు, అతడు తనకు ఏనాటికీ అందరాని వనుగున్నవి. అతన్ని సంతోష పరంపరలలో తేల్చేవి. ఉదయాన ఆమె తనప్రక్కన దిండుమీద తలపెట్టుకు పండుకొని ఉన్నప్పుడు, గులాబీలవంటి ఆమె చెక్కిళ్ళమీద ప్రభాత భాను కిరణాలు తచ్చట్లాడటం చూస్తూ ఉండిపోయే వాడు. ఆమెముఖంలో ముఖంపెట్టి చూస్తున్నప్పుడు, ముఖ్యంగా ఆమె నిద్రనుండి లేచి కళ్ళు రెపరెపలాడించినపుడు ఆమె నేత్రాలు ఎప్పటికన్న చాల విశాలంగా కనుపించేవి. ఆవిశాల నయనాల లోతులలో అతని ఆరాధనా దృక్కులు సురిగి పోయేవి.

లేచి ఆసుపత్రికి ముస్తాబయ్యేవాడు. ఆమె కిటికీ నుండి కూర్చుని, కిటికీ గడపమీద మోచేతులుమోపి, అతడు నులు చెప్పలు వేసుకోవటం, గుర్రమెక్కి బయలుదేరటం చూస్తూ ఉండేది. జీనుమీద కూర్చుని చాల్లెస్ ఒక్కముద్దు విసిరేవాడు. ఆమె దానికి ప్రతిచుట్టినాన్ని ప్రసాదించి కిటికీ మూసేసి. చాల్లెస్ గుర్రాన్ని అదిలించి బయలు దేరేవాడు. గతరాత్రి మధురస్మృతులు హృదయాన్ని ఆవరించి, ప్రశాంతమైన మనస్సుతో కృతార్థమైన తనువుతో తన మహాభాగ్యాన్ని తలపోస్తూ చాల్లెస్ గుర్రంమీద వెళ్తూ ఉండేవాడు.

అతడు తన జీవితంలో సౌఖ్యమనేది ఏనాడెరుగును? చిన్నతనంలో బడికి వెళ్ళేప్పుడు మిగతాపిల్లలు మంచి మంచి గుడ్డలు వేసుకుంటూ, తనకన్న తెలివిగలవాళ్ళనిపించు

కుంటూ, తన పల్లెటూరిచూటలూ కోతగాడండే చురుగ్గా
 చూచి హెళినచేస్తూ ఉండేవాళ్ళు. ఆకిఫింగ ఒంటరిగా పలుక
 రించేవాళ్ళు తేకుడా బడిరోజులు గడిపాడు. ఇక వైద్యం
 చదివేరోజుల్లో పనిపిల్లను పెట్టుకొనేతాళాతు అయినా తేక
 కనిపెన దారిద్ర్యాన్ని అనుభవస్తూ గడిపాడు. తర్వాత ఒక
 పద్నాలుగుమాసాలు ఆ చెయ్యిమారిన మనిషిలో గృహస్థుగా
 గడిపాడు. ఆమెకాళ్ళు ప్రక్కమీద తడిసిన కట్టెలలాగ పడి
 ఉండేవి. కాని ఇప్పుడు, తాను పూవులలో పెట్టుకు పూజించు
 కున్న చిన్నారియువతి, శాశ్వతంగ తనదయింది. అతనికి ఇప్పుడు
 ప్రపంచమంతా ఆమెతో పొందుకోనే యున్నది. ఆమెతో
 తన సరస సల్లాపాలు చాలినంతగా ఉండటములేదని నొచ్చు
 కొనేవాడు. ఆమెను చూడటానికి అనుక్షణం అతనిహృదయం
 ఉన్మిల్నంతుండేది. ఇంట్కి పరుగునవెళ్ళి రొప్పమంటూ
 చకచక మేడమెట్లు ఎక్కేవాడు. ఎమ్మా, పడకగదిలో ఎక్కు
 వగా అద్దంనుండు కూర్చోచి ఉండేది. చప్పుడుగనగదా వెళ్ళి
 ఆసావీపు ముద్దుపెట్టుకొనేవాడు. ఆమె ఉలిక్కిపడి కేకపెట్టేది.
 ఆమె దువ్వెన, ఉంగరాలు, తనులు తీసికొని వాటితో ఆమె
 లాడకుండా ఉండలేక పొయ్యేవాడు. ఒక్కోసారి ఆమెబుగలు
 చొట్టబడేట్లుగానో, తేకుతే ముజేతుల వద్దనుంచి బట్ట
 కప్పని ఆమె భుజాలవరకు అంచలంచలుగానో ముద్దిడే
 వాడు. ఆమె విసుగ్గానూ చనువుతోనూ అతన్ని నెట్టివేసేది.
 కొంగుపదలని బిడ్డను తల్లి నెట్టివేసేట్లు.

వివాహం కాకముందు ఎమ్మా తన స్వప్నయంత్రో
 ప్రణయభావాలు ప్రవేశించుతున్నట్లు గ్రహించింది. కాని
 ఇప్పుడు ఆ ప్రణయానికి సంబంధించిన తీయని అనుభవాలను

ఆమె ఎందుచేతనో పొంచలేక పోతున్నది. ప్రేమచుగురించి తాను ఊహించినదంతా భ్రమలయి ఉంటుందని, తన అబద్ధ నలు తప్పుక తప్పుదారిని నడిచి ఉంటుందని ఆమెకు అనిపించేది. పుస్తకాలలో చదవటానికి ఎంతో కష్టంగా ఉండే, 'ఆనాదం' 'హంఛ' 'కన్నుగానని తనం' మొదలైన పదాలకు నిత్యాను భవంలో సరిచియిన తాత్పర్యమేమిటో తెలుసుకోవటానికి ఆమె సతమతమైంది.

ఆమె పదమూడవవట తండ్రి ఆమెను వెంటబెట్టుకు వెళ్ళి కాన్వెంటులో జేర్పించాడు. ఆమె ఆటలకు ఎక్కువగా వెళ్ళేదికాదు. 'ప్రశ్నోత్తర క్రైస్తవసారం' ఆమెకు కంఠ పాఠం. కఠినమైన ప్రశ్నలకు సరిచియిన సమాధానం క్లాసు అంతటిలో ఎప్పుడూ తానే చెప్పేది. నైసర్గియమిది సుగంధ పుస్తకాలనుండి వచ్చే పరిమళాలకూ, శీతల తరుచ్ఛాయలలో ప్రవహించు సెలవళ్ళు స్వచ్ఛంద సౌందర్యానికీ, కొవ్వవత్తుల నిలితకాంతులకూ ఆమె వినశురాలయ్యేది. ప్రార్థన సమయాల్లో ఆమెమనస్సు, తోటి మనస్సులతో కలియక గొప్ప మితి చిత్తగువులపై నిలచేది.

వాటిలో, అశక్తమైన అజము, బల్లెపువ్వులకు గురి అయిన ప్రభుహృదయము, దారిపక్కన నిలువపై సొమ్మ సిల్లిన క్రీస్తు, హృదయంలో అశాంతిని రేకెత్తించే ఇలాంటి చిత్రాలను ఆమె మిక్కిలి ప్రేమించేది. మతగురువు ప్రార్థనలు చదివేప్పుడు అందులో తరచుగా తగిలే, 'ప్రధానము' 'దేవ పురుష' 'నేస్తము' 'అమర దాంపత్యము' మొదలైన పదాలు ఆమె యంతరంగమునందు వినూత్న మధురాను భూతులను చెలరేగ జేసేవి.

ఆమె పుట్టినదీ, పెరిగినదీ పల్లవాతావగణంలో, పను
వులూ, పాడీ, న్యూనసాయమూ మొదలైన విషయాలు ఆమెకు
సుపరిచితాలు. ఆమె కళ్ళ ఎదుట ఎప్పుడూ కనుపించేది అల్ల
ప్రశాంత వాతావరణ మైనప్పటికీ, ఆమెమనస్సు అందుకు
పూర్ణాన్ని రూపమయిన ఉశ్చిత, విపరీత విషయాలను దేవు
లాడేది. సముద్రాన్ని చూడదలచుమంటే తుఫానుతో అల్ల
కళ్ళోలమై విజృంభించిపోవడే చూడాలి. ప్రకృతి సౌంద
ర్యాన్ని ప్రళయానికి ఆస్కారమైన స్థితిలోనే చూడాలి. ఇలా
ఉండేది ఆమెతత్వం. ఆమెప్రకృతి కళాత్మకంకాదు. భావా
త్మకం. దృశ్యంకాదు ఆమెకోరేది; ఉద్రేకం. అందుచేతనే ప్రతి
విషయం ఆమె భావోద్వేగాన్ని తృప్తిపరచేట్లు ఉండాలి. అలా
గాక, తనహృదయాన్ని అప్పటికప్పుడు కలచలేని దేనినయినా
సరే ఆమె శ్రోసిస్తున్నది.

ఆమె చదువుకొనే కాన్వెంటుకు ఒక ముసలాపిడ ప్రతి
నెల వచ్చి ఒకనాడూ అక్కడఉండి లినెన్ బట్టలుకుట్టి వెళ్తు
ఉండేది. చిక్రమైనమనిషి ఆమె బాగా బ్రతికినదేననీ, ఫ్రెంచి
విప్లవంలో ఆమెనంగెం నాశనమొనర్చ బడిందనీ అంటారు.
కాన్వెంటులోని పిల్లలు గహస్యంగా ఆమెవద్దకు వెళ్లి వస్తూండే
వారు. ప్రణయమిళితమైన పాటలు ఆమెకు చాలవచ్చు. కుట్టు
పనిచేస్తూ ఆపాటలు కూనిరాగంలో పాడుతూఉండేది. ఆమె
కథలు చెబుతుంది. కబుర్లు ప్రోగుచేస్తుంది. చిన్నచిన్న పనులు
చేసి పెడుతుంది. ఆమెచేతిలో ఏదో ఒకనవల ఎప్పుడూ
ఉండేది. అడపిల్లలలో పెద్దవాళ్ళకు, అదయినా కొంతమందికే
ఆపుస్తుకం చదవటాని కిచ్చేది. కాస్త తీరికకాగానే, తాను
కూడ ఎంతోతృప్తితో చదువసాగేది.

ఇక ఆ పుస్తకాలనిండా కనుపించేది, ప్రేమ, క్రియలు, చక్కనిచుక్కలు పూపాదరిండ్లలో స్వర్ణశీతలతో మూర్చిలైన విరహామయ, హతులైన కాతులూ, బాడతో గుండెలాగిన గుర్రాలూ, కాడపులూ, బాసలూ, భాష్పములూ ముద్దులూ, వగలూ, చంద్రభాసిత సరోవర విహారాలూ, సుగుళాల ప్రోవులును, కాంచనచేరును, నవసిత హృదయులునైన ఉదాత్తనాయకులూ, కోయిలలూ ఇంకా ఇలాంటివే ఎన్నో, ఒక ఆరువగాసాలు ఎమ్మా ఏవో పురాతనపుస్తకాలు అడేపనిగ చదివింది. ఇప్పుడామెను పదిహేనో సంవత్సరం. తర్వాత 'వాలర్ స్కాట్' రచనలు చదవటంజరిగి చరిత్రాత్మక విషయాలను గురించి కురూహలం ఏర్పడింది. అందులోని నాయకులశౌర్యం నాయకల సాహసం ఆమెను ఎంతో ఆకర్షించేవి. ఒక పురాతనసౌధం. ఆ సౌధాగ్రంలో శీతవర్షాజనాయిక. తెల్లని తురాయిగుచ్చిన తలపాగతో ఒకనల్లని ఉత్తమాశ్వముమీద శరవేగంతో ఆమెను చేరవచ్చుచున్నా "శ్వకుడు. అతనికొరకు ఆమె గడంక్రింద చేయిపెట్టుకొని పట్టిగోడకు మోచేయి అనుడుతో కూర్చొని నిశ్చేస్తున్నది. ఆనాయిక తానుఅయితే ఎంత బాగుండునని ఎమ్మా అనుకొనేది.

తనతల్లి చనిపోయిందని ఇంటినద్దనుంచి వార్త అందినపుడు ఎమ్మా ఎంతగానో ఏడ్చింది. ఆదుఃఖంలో ఇంటికి ఉత్తరం వ్రస్తూ తాను చనిపోయినపుడు తన తల్లినిపూడ్చిన గోతిలోనే తననుకూడ పూడ్చిపెట్టవలసిందని వ్రాసింది. దిగులు పడి తోచక అటు ఇటు తిరుగుతుండేది. ధైర్యం చెప్పటానికి తండ్రి వచ్చా డొకనాడు. సామాన్యులు చేరరాని భావో

శిఖరాలను చేరగలిగినందుకు ఎమ్మా తనను తాను అభినందించుకొన్నది.

ఇంటికి వచ్చిన తర్వాత ఇంటిపనులలో నిమగ్నమై ఆమె దుఃఖాన్ని కొంతవరకు మరచింది. కాని త్వరలోనే ఆ పల్లె వాతావరణంలో విసుగుపడింది మళ్ళీ కాన్స్టెంట్‌కు వెళ్ళే బాగుండుననుకొన్నది. ఇంకా చార్లెస్ డాక్టరుగా వారింటికి రావటం జరిగింది.

ఆమె చదివిన నవల్లన్నీ కలసి ఆమె మనస్సులో ప్రతిస్పందించిన ఊహితపురుష విగ్రహం ఆమె చార్లెస్‌ను చూచిన తర్వాత పునాదులవరకూ కదలిపడిపోబోయింది. భవిష్యత్తులో తాను అనుభవించేదిగాని తెలిసికొనేదిగాని ఇంకేమీ ఉండబోదని ఆమె నిరాశ చేసుకున్నది.

ఏదో ఏచిత్రమైన వాంఛ ఇంతకాలమునుండి కాన్స్టెన్స్ నాన గులాబీరంగు రెక్కలు విప్పి తిరుగుతున్నట్లు అనిపించేది. తనలో ఏర్పడుతున్న చంచలతను పురుష సాంగత్యమువలన కలిగిన మనోవికారమునుబట్టి ఆ నిగూఢ వాంఛ తనను లోగొనినట్లు ఆమె భావించింది. తాను ఆవిధంగా కలలుగనిన మహానందమంటే తాను ప్రస్తుతం గడుపుతున్న నిర్వికార జీవితమేనని ఆమె నమ్మలేకపోతున్నది.

దాంపత్య సౌఖ్యాన్ని గురించిన ఊహలతో ఆమె మనస్సు నిండిపోయేది. ఏదో కడు దూరపుతావులు, అచ్చట క్రియుని కాగిలిలో రేయిలంతా గడపి అలసటతో కళ్ళు తెరచే పుటికిపలుకరించే చక్కని ప్రభాతాలు, చచ్చితిరలుకప్పిన శకటాలలో పర్వత సానువులలో ప్రమాణాలు, జలపాత మంద్రధ్వను

అతోనూ గొట్టెలగుంపుల మున్వల మోతలతోనూ కలసి
 వినిపించే ఆశ్వికుని గీతం, ఆమె మనస్సులో మెరసేవి. ఎర్ర
 బారిన సూర్యుడు పశ్చిమాదినుండి జారిపోతున్న తరుణంలో
 ఫలస్పృహల ప్రాణకాథాన్ని మోసుకువచ్చే కమ్మని గాలి
 పీలుస్తూ సముద్రపుటొడ్డున ఆ అస్తమయ సౌందర్యాన్ని
 చూస్తూ నిలబడాలనిపించేది. ప్రియునివేళ్ళకు తనవేళ్ళు
 పెనవైచి భవనపు ప్రాంగణంలో ఇద్దరూ ఒకటిగ నిలబడి
 అనంతాకాశం అంతటా వెలిగే నక్షత్రాలవంకచూస్తూ భవిష్య
 త్తును తీర్చిదిద్దే ఆలోచనలలో నిమగ్నమైఉండే దృశ్యాన్ని,
 కలగనేది. కొన్నికొన్ని ప్రదేశాల్లో మాత్రమే చెట్లు చేమలు
 ఏపుగా పెరుగుతై. అలాగే, సౌఖ్యం, ఆనందం వెల్లివిరియ
 టానికి కూడ ప్రకృతిలోని కొన్ని రమణీయ ప్రదేశాలు
 మాత్రమే తగినవని ఆమె భావించేది.

తన మనసులోని ఆవేదనను ఎవరితోనైనా చెప్పుకొని
 ఊరట పొందుదామని ఆమె అచుకొని ఉండవచ్చు. కాని
 అస్పృష్టమైన, అంతునొరకని తన అశాంతిని ఏమనిచెప్పాలి?
 చెప్పటానికి మాటలుగాని, అవకాశంగాని, నాహాసంగాని
 ఆమెకు చిక్కలేదు.

అయినా, చార్లెస్ ఆమె అశాంతినిగురించి తెలుసు
 కోవాలనుకొంటే, ఆ ఆలోచనే అతనికి తట్టడంలే, ఒక్కసారి
 అతనికళ్ళు ఆమెమనసును చూడగలిగినట్లయితే, తనహృదయం
 అతనికి కనకాభిషేకం చేసిఉండేదని ఎమ్మా అనుకొనేది.
 కాని వారిపోతు దీర్ఘ అవుతున్నకొద్దీ ఆమెకు అతనంటే
 వికారకూడ తీవ్రమవుతూ ఉన్నది.

చార్లెస్ మాటలలో న్నడుచు. లేవు. అసలు ఏమీ లేదు, ఆచప్పని మాటల్లో. భావనాబలమూ, చమత్కారమూ, తీయనిడికహాలూ లోపించి అతని నోటినుంచి చిలుకపలుకులు దొరుకుతుండేవి. తనజన్మలో ధిగ్మేటకుకు వెళ్ళలేదని తానే చెప్పాడు. ఈదలేడు. కత్తిపట్టలేడు. తుపాకికాల్చుటం తెలీదు. ఆమె ఒకనాడు స్వారికి సంబంధించిన ఏవోమాటకు అర్థం అడిగితే, తెలియదన్నాడు.

మగవాడైన మనిషి అన్ని విషయాల్లో అనుభవజ్ఞుడై సమస్త రంగములలోనూ రాణించాలి. ప్రేమికున కుండవలసిన మగటిమినిచూపి; జీవితంలోని సౌఖ్యాలను రుచిచూపుతూ, జీవితమర్మము లన్నింటిలోకి తననేస్తాన్ని నడిపించుకు వెళ్ళాలి. అవునా? కాని చార్లెస్ ఉన్నాడే అతనికగ్గర ఎవరూ ఏమీ నేర్చుకొనేసితేడు. ఏమీ తెలీదు. తెలియదనే చింతకూడలేదు. తనభార్య సుఖంగానే ఉంటున్నదని అతని అభిప్రాయం. కాని ఆమెసమాత్రం అతని నిర్వికారమూ, నిశ్చింతా చూస్తుంటే, ఆసంతోషాన్ని, సుఖమూ ఆ కృతఘ్ననికి తనసల్లనేగదా లభించిన వని తలచుకొని, ఒళ్ళునుండేసి.

అయినా గృహిణిగా ఆమెచాల సమర్థత చూపేది. రోగులకు బిల్లులు పంపేప్పుడు, న్యవహారికంగాగాక, ఫీజును గురించి చాల మర్యాదగా నేర్చుగా వ్రాసేది. ఎవరైనా అతిధివస్తే ఆతిథ్యంకోగాని, భోజనంకోగాని ఎక్కడా వెలితి అనేది ఉండేదికాదు. ఒక్కసారి చార్లెస్ రోగులను చూచు కొని ఇంటికి వచ్చేప్పుటికి పదిగంటలు, ఒక్కసారి అర్ధరాత్రి కూడ అయ్యేది. పనిచునిపి ఉండేదికాదు. భోజనం ఆమె

నడించేది. తినేప్పుడు ఉనులుగా ఉండటానికి చార్లెస్ కోటు విప్పేసేవాడు. తాను ఎవరెవరిని చూడటానికి వెళ్ళినదీ, ఏ ఏ ఊళ్ళు వెళ్ళి వచ్చినదీ, ఎవరికి ఏమందు వాడినదీ చెప్పకు పోయేవాడు. తన శ్రమకు తానే తృప్తిపడి, ప్లేట్లలో ఏమీ లేకుండా తుడుచుకుతిని మంచంఎక్కి వెల్లికిలబడి గురక పెట్టేవాడు.

చార్లెస్ తల్లి ఎప్పుడయినా కొడుకు యింటికి వస్తూ ఉండేది. కాని ఆమెకు ఈ కోడలిపద్ధతి ఏమీ నచ్చలేదు. ఆమెవన్నీ స్థితికిమించిన ఆలోచనలని ముసలావిడ అభిప్రాయం. తనకోడలు వాడే పంచదార, వెలిగించే క్రొవ్వవత్తులూ ఒక పెద్ద బంగళాలోఉండే కుటుంబానికి సరిపోయేట్లున్నై. ఎమ్మా ఒక్కపూట పోయ్యిలో పెటుతున్న కట్టెలతో పాతికమందికి అన్నం, కూరలూ అన్నీ వండవచ్చు. ఇలాఉంది కొడుకు కాపురం. మాంసం తీసుకొనేప్పుడు తూనిక సరిగా ఉందో లేదో చూడటం మంచిదనిచెప్పేది కోడలితో. వాడగా మిగిలిన వస్తువులూ, దినుసులూ భద్రంగాదాచేది. అత్తగారి సలహాలను ఎమ్మా ఎదిరించేదికాదు. రోజులంతా 'ఇనుగో చూడమ్మామ్' అని ముసలామె 'అలంగేలెండి' అని కోడలూ ఒకరిమీద ఒకరికి కోపం మండిపోతూ, పైకి చాలమెత్తగా, మర్యాదగా నూట్లాడుకోవటం జరిగేది.

ఇద్దరిమధ్యా ఏమనాలో చార్లెస్ కు తెలిసేదికాదు. తల్లి అంటే గౌరవమున్నది. భార్యమీద అతులేనితీపి. తల్లి చెప్పేనన్నీ మంచిమాటలే. భార్యలో లోపం అంతకన్న లేదు. తల్లి వెళ్ళిపోయిన తర్వాత చార్లెస్ ఆమెసలహాలు ఎమ్మాకు

సూచనప్రాయంగా అందించటానికి సాహసించేవాడు. అప్పుడు వెంటనే అతనిసలహా అమోరించినట్లు ఉన్నది. అతని రోగులవద్దకు అతన్ని సాగనంపేది.

ఇలా ఉంటుండగా సెప్టెంబరు మాసంతా ఆ ఆశ్రయ తంలో ఒక ప్రముఖ సంఘటన జరగటం తటస్థించింది. ఆంధ్ర విలీ జమీందారునుంచి వారికి ఆహ్వానం అందింది.

గడచిన వేసవిలో ఆ జమీందారుగారికి నోట్లో వచ్చాడు ఏర్పడింది. చార్లెస్ దానిని అదనుకు ఆపరేషన్ చేసి గుడి రాచాడు. తర్వాత చార్లెస్ కు ఫీజు ఇవ్వటానికి వచ్చిన జమీందారుగారి మనిషి చార్లెస్ తోటలో మంచి అందమైన 'షెడ్రీ' పూలు చూచి ఆసంగతి జమీందారుతో అన్నాడు. జమీందారు చార్లెస్ వద్ద షెడ్రీ కొట్టు తెప్పించుకొని అందుకు తన కృతజ్ఞత తెలియ పరచటానికి చార్లెస్ ఇంటికి స్వయంగా వచ్చాడు ఆ సందర్భంలో ఆయన ఎమ్మా వచ్చుచున్నది, పద్మతులను మెచ్చుకొనుచు ఉండలేకపోయాడు. చార్లెస్ దంపతులను తన దివానానికి ఆహ్వానించటం మర్యాదకు భిన్నంకావేదన, అందువలన కలిగే చెరుపు ఏమీ లేదనీ జమీందారుగారు అభిప్రాయపడి ఒక ఏండు సందర్భంలో వారికి ఆహ్వానం పంపాడు.

ఒక బుధవారంనాడు చార్లెస్ దంపతులు వారిబర్గ్ లో మధ్యాహ్నం మూడింటికి బయలుదేరి దీపాలు పెట్టే వేళకు జమీందారుగారి భవనానికి చేరుకున్నారు.

జమీందారుగారి మహాలు నవీనపద్ధతులలో నిర్మింపబడి
కుడి ఎడమలకు స్థూలంగా వ్యాపించి ఉన్నది. భవనముందు
అంత వెడల్పునా మూడు మెట్లు ఉన్నై. భవనం ముందల
విశాలమైదానంలో ఎత్తయిన చెట్లున్నవి. చిన్నచిన్న పూ
బొదల మధ్య పశువులు మేస్తూ శిశువులంతా తిరుగుకూడనై.
చాక్లెట్ రొడుమెట్లు ఎక్కేప్పటికి నొకళ్లు ఎదురువచ్చారు.
జమీందారు గారు కూడవచ్చి ఎమ్మాకు చేయి అందించి
లోనికి తీసుకువెళ్ళారు.

హాలు అంతాపాలరాయి పరచి ఎంతో నైభవంగా
ఉన్నది. హాలులోకిరాగానే ఎదురుగా పైకి వెళ్ళేమెట్లూ,
ఎడమచేతివైపున తోటలోనికి దారితీసే నడవగదీ ఉన్నై. ఆ
గదిలో నుంచి అలగదిలోకి వెళ్ళవచ్చు. ఎమ్మా అగదిలో
నుంచి లోనికివెళ్ళూ ఉంటే అక్కడ ఎవరో ఘరానా స్వర్గులు
మెడపట్టికూ, ఉన్నతోద్యోగ చిహ్నాలూ ధరించి ఉల్లాసంగా
'లిలియన్స్' అడుతూ కనుపించాడు. వెనుకటి జమీందార్ల
చిత్రాలు, వాటి అడుగున వారి పేర్లనూ, ఘనతనూ తెలు
పునూ, గోడలకు తగిలించి ఉన్నై.

జమీందారు ఎమ్మాను లోనికి తీసుకు వెళ్ళి జమీం
దారికి పరిచయం చేశాడు. ఆమె ఎమ్మాను ఎంతో ఆస్వా
యంగా పురికిరింపి, అదివారు ఆమెతో ఎంతో పరిచయ
మున్నట్లు, చాల స్వతంత్రంగా మాట్లాడనాగింది. కోలు

బొత్తాముగో అంధమైనపూలు ధరించి మగవారు వెగడు
చుట్టూ నిలబడి స్త్రీలతో కబుర్లు చెప్పునూ ఉన్నారు.

ఏడు గంటలకు డిన్నరు ప్రారంభమైంది. అల్లిగూళ్ల
ఎక్కువమంది మగవారు. వారంతా హాలులో కూర్చున్నారు
ఆడవాళ్ళు భోజనాల గదిలో జమిందారు కుటుంబవారితో
కలసి కూర్చున్నారు. ఆగదిలో అనుగు పెలుగూనే పూల
గుత్తుల ఘుమఘుమలతో, మౌన భిక్ష్యముల కమ్మని వాస
నలతో ఎమ్మా ఉక్కిరిచిక్కిరమింది. ఉట్టిదీపములు రిజిత
పాత్రలమీద మిలమిలలతో ప్రతిబింబిస్తున్నై. మంచినూచి
ఎండలు ఎడ్డిచబడినై. జల్లమీద బారున పగడ్ల బుట్టలూ,
పుష్పగుచ్ఛాలూ కనబడుతున్నై. పల్లమేజోళ్ళూ, తెల్లని
మెడపట్టీ, లేసులించుల అంగాధరించి గంభీరమైన వచ్చిస్తుతో
నొకరు అతిథుల భుజాల మధ్యగా ఎంతో చాక చక్యంగా
అప్రమత్తుడై వడ్డిస్తున్నాడు.

గ్లాసుల నిండా హిమంకలిపిన షాంపేను వడ్డించారు.
ఆ పానీయపు చల్లదనం ఆమెపెదవులకు తగలగానే ఎమ్మాకు
ఒళ్ళు జలదరించింది. ఆమె తన జీవితంలో దానివ్వగింజ కొర
కటంగాని, అరటిపండు రుచిచూడటంగాని అడ్యోలిసారి.
ఇక్కడ చక్కెరకూడ ఎంతో తెల్లగా, మెత్తగా ఉన్నది.

కొంచెంసేపటికి ఆడవారు నృత్యానికిముస్తాబు కావటా
నికి పైకి వెళ్ళారు తొలినృత్యానికి సిద్ధమవుతున్న నాట్యతా
నలె ఎమ్మా చాల నిశితమయిన జాగరూకతతో ముస్తాబు
అయింది. కేశాలంకారకుడు ఒకతడు సూచించిన విధంగా

కేశాలంకరణ చేసికొన్నది. ప్రక్కమీద భద్రంగా పాచిన ఉల్లి పొరనంటి మజ్జిన్ పావడా తీసికొని ధరించింది.

చాక్లెస్ వేసుకువచ్చిన చాలీ చాలని డ్రాజరు నల్లు కుంటున్నది.

‘నేను ఈ అపతాగంతో డ్యాన్సు చెయ్యటం రోతగ ఉంటుందేమో.’

‘డ్యాన్స్!’ అన్నది ఎమ్మా.

“ఆ!”

“మతిపోయిందా ఏమిటి! నవ్వుతారు చూచినవాళ్ళు. చూస్తూకూర్చో. అంతేగాని ఎక్కడయినా డాక్టర్లు డ్యాన్సు చేస్తారా?” అన్నది ఎమ్మా.

చాక్లెస్ మళ్ళీ మాట్లాడకుండా, ఆమె అలంకరణ పూర్తిగాటానికి ఎదురుచూస్తూ, గదిలో పచార్లు చేస్తూ ఉన్నాడు.

వెనుకనిలబడి అద్దంలో అతడామె బింబాన్ని చూచాడు. ఆమె కళ్ళు ఎంతో నల్లగా మెరుస్తున్నై. ఆమె కుంతలాలు వంపులు తిరిగి విస్తరికాంతులను జిమ్మతున్నయ్. ఆమె కొప్పుగో ఒక గులాబి సున్నితమైన కాడమీద నిలబడి అల్లలాడుతూ ఉన్నది. ఆమె ధరించిన బూడిదరంగు పెఫాన్ దాస్తుకు గులాబీ గుత్తి ఒకటి బరువుగా గుచ్చి ఉన్నది.

చాక్లెస్ దొంగచాటుగవచ్చి ఆమె భుజం ముద్దెట్టుకున్నాడు. “ఛా. ఊరుకో. విసిగిస్తావ్.” అన్నది ఎమ్మా. నృత్య వాద్యాలు ఆరంభించటం వారికి వినబడుతున్నది. పరు

గతాలనే కుచూహలాన్ని కష్టమీచి అపుమంటూ ఎమ్మా
వేగంగ నమస్తా క్రిందికి బయలుదేరింది. ఆచ్ఛాతితనృత్యం
ప్రారంభమైంది. అతిథులు కొత్తవారు వస్తున్నకొద్ది హాలులో
జనం నిండుతున్నారు. ఆనృత్యం అయిపోవటంతో కబుర్లు
చెప్పుకుంటూ ప్రక్కల నిలబడి ఉన్నవారికీ, పెద్ద పెద్ద పళ్ళె
ములలో అవీ ఇవీ పెట్టుకొని ప్రక్క-ప్రక్కల తిరుగుతున్న
నౌకర్లకూ ఖాళీ ఏర్పడింది. ఆడవాళ్ళు కూర్చున్న వరుసలలో
టపటపలాడుతున్న రంగుల వినకరలూ, చేతిలోని పూల
గుత్తుల చాటునుంచి ఛాయగా, కనబడుతున్న చిరునవ్వులూ
తెచిగుళ్ళవంటి వేళ్ళునధ్య నలుగుతున్న బంగారుమూతల
అత్తమబుద్దూ, లేసు కుచ్చులూ, రవ్వలబోచీలూ, బిళ్ళల
గాజలూ కనబడుతున్నాయి.

తన జోడావచ్చి మొనవేళ్ళు పట్టుకు లేసి, తాను
ఆతనిప్రక్కన నృత్యారంభ సంజ్ఞకొరకు వేచి నిలబడినపుడు
ఆమె గుండె వేగంగా కొట్టుకోసాగింది, కాని ఆభయం త్వర
లోనే పోయి, సంగీతంలో అడుగు కలుపుతూ, వాజుకుగా
మెడ కడుపుకూ ఆమె నాట్యక్రమంలో జరిగిపోసాగింది,
మిగతా వాద్యాలు ఆగిపోయి, ఫిడేలు ఒక్కటే కొన్నికొన్ని
శ్రుతులు పలుకుతున్నప్పుడు ఆమె పెదవులమీద చిరునవ్వు
నొగికిసిరిందేది. అంతలో మళ్ళీ వాద్యాలన్నీ చేతరేగేవి.
సంగీతాన్ని నృత్యం అందుకొనేది. నృత్యనేగానికిపాడటం
వలయంగా తేస్తూ ఒకదాని నొకటి తాగుతున్నాయి. చేతులు
కలుస్తూ, అంతలోనే మాగుతున్నాయి. చూపులలో చూపులు
నిలుస్తున్నాయి.

ఎన్నాకు రెండుమూడు అడుగుల దూరంలో నీలిరంగు కోట ధరించిన ఒకయువకుడు, ఎంతో వెలగల ముత్యాలు ధరించిన ఒకయువతి, ఇటవీలోని ప్రాచీన శిల్పవైభవాన్ని గురించి ముచ్చటిస్తున్నారు. మరియొకచెవితో ఎమ్మా తనకు ఏమీ అర్థంకాకుండా ఉన్న మరొక సంభాషణ వింటున్నది. ఒకయువకుడు ఇంగ్లండులో ఒక కందకాలపందెంలో 'అర బెల్లా' 'రోములన్'లను ఓడించి రెండువేలపానులు తానెలా గెచ్చుకున్నదీ చెబుతున్నాడు. ఇంకొకాయన తనరౌతులు మరీ స్థూలకాయలై పోతున్నారని గొణుగుతుంటే, మరొకాయన తన గురంపేరు అచ్చులో తప్పుబడిందని నొచ్చుకుంటున్నాడు.

క్రమంగా నృత్యశాలలో రద్దీ తగ్గిపోసాగింది. దీపాలు మసకబారుతున్నై. అతిథులు ఆటలమీదకు మళ్ళారు. ఒక నాకిరు వెళ్ళి కిటక్టీఅద్దాలు పగులగొట్టేసరికి ఎమ్మా ఆధ్వనికి అటుతిరిగి చూచింది. కిటక్టీలెద్దచేరి ఆ సంబరాన్ని చూస్తున్న పేదరైతులు కనుపించారు. అప్పుడామెకు 'బెర్టా' జ్ఞప్తికి వచ్చింది. వాళ్ళ వ్యవసాయమూ, ఇల్లూ, వాళ్ళనాన్న, పాలల్లో షేన్నచిలుకుతూ తానూ, అన్నీ కళ్ళముందు కనుపించసాగినై. ఈవిందూ, వినోదాలూ, కలగాదు నిజమేనని తన మనస్సును సమ్మించుకోవలసి వస్తున్న ఈ మహానంద సమయంలో, అద్దంలోవలె స్పష్టంగా తనమనస్సులో మెలగే తన వాస్తవ జీవితస్మృతులు అంతలేమండ అడుగున పడి పోయినై. అంతలో ఉన్నదామె!

అవును. అప్పటి అనుభవంతప్ప గతమంతా ఛాయా మాత్రంగ ఆమెకుతోచింది. భవిష్యత్తుకుకూడ ఇప్పుడామె మన

స్వర్గో అంతకన్న స్థానంలేదు. రాత్రిభోజనం ఏర్పాట్లయ్యాయి. జర్మనీ, స్పెయినుదేశాల మేలికపు ద్రాక్షాసం శలమూనుగ వడ్డించబడింది. పుడ్డింగూ, పళ్ళకసాల్లో మోగిన మాంసమూ రుచ్యమైన చేపలూ ఆరగించి, అతిథులు ఒక్కొక్కరు ఇళ్ళకు బయలుదేరారు. కుర్చీలు క్రమంగా ఖాళీవుతున్నాయి. కొందరు మాత్రం చీట్లాడుతూ ఉన్నారు. ఫిడేలు నాద్యగాళ్ళు మంట పుడుతున్న ప్రేళ్ళు నాలుకకు అద్దుకుంటున్నారు. చాక్లెట్ ఒకతలుపుకు ఆనుకొని కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు.

అప్పటికి తెల్ల నారుక్రూము మూడయింది. 'వాక్స్' అనే సృత్యం ప్రారంభమయింది— సంగీతం ఒకటోకాలంలో ఉంటే సృత్యం మూడవకాలంలో నడవాలి. ఎమ్మాకు ఈ సృత్యం తెలీదు. జమిందారుగారి భార్య, కుమార్తె ఈ సృత్యంలో పాల్గొంటున్నారు. రాత్రికి అక్కడే ఉండిపోదలుచుకొన్న పది పన్నెండుమందికన్న అతిథులు ఎక్కువగాలేరు.

ఒకాయన, అతన్నంతా 'వికామ్మ' అని పిలుస్తారు, వచ్చి ఎమ్మాను నాట్యంలో పాల్గొనమని, 'మీకేం సందేహం వద్దు, చాల బాగా చేయగలరు. రండి' అని కూర్చున్నచోటు నుంచి లేపాడు.

మెల్లగా ప్రారంభమై, సృత్యం స్థాయివరుకున్నది. ఎమ్మా అతనితో కలిసి గిరునతిరుగుతున్నది. చుట్టూ ఉన్న జగతా, దీపాలు, కుర్చీలు, బల్బులూ, నేల గిరగిర తిరిగిపోతున్నది.

ఎమ్మా బట్టలు శ్రావ్యవరకు విలయాకారంగా లేస్తున్నాయి. వారికాళ్ళు వెనవలెచుకుంటున్నాయి. వైకెత్తిన ఆమె

ముఖ్యంగా అతడు ముఖండింపి చూస్తున్నాడు. ఇంతలో ఆమెకు ఒళ్ళు తిరగటం ప్రారంభించి నృత్యం సరిపించేది. మళ్ళీ వెంటనే ఎప్పటికన్న వేగంగా 'వికాష్టా' ఆమెను తీసికొని నృత్యభంగి నులో రియ్యర నాట్యశాల ఈడరినుండి అదనికి వెళ్ళిపోయే నాడు. ఆమె ఆ ఉత్సాహానికి ఊపిరాడక, తూలిపడినంతపనై అతని గుండెలమీద తల వేలాడవేసేది. అప్పుడతడు చాల మెల్లగా, గిరున తిరుగుతూనే, ఆమెను ప్రక్కకు తీసుకువెళ్ళి కూర్చోబెట్టాడు. ఆమె చెంచుచేతులతో కళ్ళుమూసుకొని గోడకు చేరగిలబడింది.

తర్వాత కొంతసేపటికి, తెల్లవారబోతూ ఉండగా అతి ధులు నాట్యం సరిపించి పండకోబోయారు.

చార్లెస్ కాళ్ళీడ్చుకుంటూ మేడమీదకు చేరాడు. కాళ్ళు తేలిపోతున్నై. పాపం ఆ మానవుడు అయిదుగంటల సేపు చీట్లపేకచూస్తూ అలాగే నిలబడ్డాడు. కాని వాళ్ళు ఆడే ఆట ఏమిటో ఎలాగో అతనికి అంతుబట్టనేలేదు. ఎటుతిరిగి మానం ఇక్కడ చెల్లారకం కాదులెన్నునుకొని, అతడు కాళ్ళను నొక్కివేస్తున్న తనబూట్లు తీసివేసి, 'అన్నయ్య!' అను కున్నాడు.

ఇంకా చీకటిగాఉంది. ఎమ్మా భుజాలమీదుగా శాలువా ఒకటి వేసికొని, కిటికీతెరచి గడ్డంక్రింద చెయిపెట్టి కూర్చున్నది. ఇంక కొద్దిసేపట్లో ఈ ఇంద్రభోగాన్ని ఆమె వదిలిపెట్టి వెళ్ళాలి. తప్పదు. అందుచేత ఆమె నిద్రపోక అసలు తనఉనికి ఆ భోగాలనుభవనేననే భ్రమను కోరి అనుభవిస్తూ అలాగే కూర్చున్నది.

తెల్లచారిపోయింది. చార్లెస్ లేచి ఒక నౌకరును పట్టుకొని గుర్రాన్ని బండికి వేయించాడు. మరికొందరు నౌకరు వాళ్ళ సామాను సర్ది అందించారు. జమిందారుగారి దగ్గర, వారి సతీమణిపద్ద చాల నమ్రతగా సెలవుపుచ్చుకొని చార్లెస్ దంపతులు ఇంటికి బయలుదేరారు.

ఎమ్మా ఏమీ మాట్లాడకుండా, దొర్లిపోతున్న బండి చక్రాలవంక శూన్యంగా చూస్తూ కూర్చున్నది. ఇంతలో రాత్రి తనలో నృత్యంచేసిన వికాష్టా, మరికొందరూ వారిబండి దాటవేసుకొని వేగంగా వెళ్ళిపోతున్నారు. “ఆ వెళ్ళేది ‘వికాష్టా’ కాదా?” అనుకున్నది ఎమ్మా. తలెత్తి చూచింది వాళ్ళప్పటికీ చాలదూరం వెళ్ళిపోయారు.

అయిదారు ఫర్లాగులు వెళ్ళినతర్వాత గుర్రపు సామాను ఏదో తెగి చార్లెస్ బండిదిగాడు. అప్పుడతనికి గుర్రపు కాళ్ళనగ్గర . ఏదో కనుపించి, తీసుకొని చూచాడు. అది సిగరెట్ కేసు. ఆకుపచ్చ సిల్కులై నింగ్ వేసిఉన్నది. లోన రెండు సిగరెట్లుకూడ ఉన్నాయి.

“సాయంత్రం భోంచేసి కాల్చుకోవచ్చు” అన్నాడు చార్లెస్.

“అయితే నీవు సిగరెట్లు కాలుస్తావా” అన్నది ఎమ్మా.

“ఎప్పుడైనా కాలుస్తాను. కాల్చటానికి ఏమైనా దొరికితే” అన్నాడు చార్లెస్.

దొరికినది జేబులో వేసుకొని చార్లెస్ కొరడా ఆడించాడు. ఇంటికి వెళ్ళేప్పటికి భోజనమింకా తయారుకాలేదు.

ఎమ్మా ముగిసిపోయింది. ఆపై న పనిచేసి నటానీ వస్తోమాట ఎదురుచెప్పింది.

‘ఎంతపొగరు! అసలు నీవు అక్కరలేదు. వెళ్ళిపో’ అన్నది ఎమ్మా.

తర్వాత కాసేపటికి ఉల్లిపాయల పులసుతో భోజనం తయారయింది.

వాళ్ళు భోంచేస్తూఉండగా నటానీ వెళ్ళివెళ్ళి ఏడ్వటం వికపడింది. ‘నిజంగానే కోప్పడ్డావా?’ అన్నాడు చార్లెస్. ‘అవును కోప్పడ్డాను. ఎందు ఆడ్డవచ్చేది?’ అన్నది ఎమ్మా. నటానీ ప్రక్కను వేస్తూఉంటే, చలి గాచుకోవటానికి వరి ద్దరూ వంటింట్లోకి వెళ్ళాడు. చార్లెస్ సిగరెట్లు మట్టించాడు. పెదవులువిరుస్తూ, మాటిమాటికి ఊస్తూ, తనవెనక్కువెట్టి దమ్ము పీలుస్తున్నాడు చార్లెస్. అతన్నిచూచి, ‘ఇదుగో చూడు, అది నీవు భరాయిచటానికేనా!’ అన్నది ఎమ్మా, నీవేనా ఆసిగరెట్లు కాలాల్సిర మనిషివన్నట్లు.

చార్లెస్ సిగరెట్ అక్కడపెట్టి, ఒక్క గుక్కపీళ్ళు త్రాగటానికి పంపువద్దకు వెళ్ళాడు. మెరుపులాగ ముందుకు వంగి, ఎమ్మా ఆ సిగరెట్ కేసు సామాన్లు చెక్కమీదకు విసిరి వేసింది.

ఆ మరుసటిరోజు ఎలా గడిచిందో ఎమ్మాకే తెలియాలి. కాలవాహిని అంతవరకూవచ్చి ఆరోజుదగ్గర ఆగి పోయినట్లున్నది. ఆరోజుఅంతా తోటలో అటుఇటు తిరుగుతూ గడపింది. తనకు సుపరిచితమైన ఆతోటలోని మొక్కలవంక పూలమళ్ళవంక, ఇంతకాలంనుంచి ఈ కుండ్రవిషయాల మధ్య

నేనా అన్నట్లు వింతగా చూచేది. ఆవిందు, నృత్యాలూ అప్పుడే మనసుకు చాల దూరమైపోతున్నాయి. మహాలోకంలో మునిగి పోలిన మొన్నకూ, జీవంలేని ఈ నేటికీ మధ్య కనపడుతూ ఉన్న అగాధాన్ని కల్పించిన అజ్ఞాతానికి ఏదో! భూకంఠం ఒక్క త్రుటికో భూమిని బ్రద్దలుకొట్టి పాతాళాన్నంటే పగుళ్ళను సృష్టించినట్లు, మొన్నటివిందు ఆమె జీవితాన్ని భిన్నంచేసి అందుకోపూడని అగాధాన్ని ఏర్పరచింది. ఏమయినా విధికి తలబగ్గక తప్పేదేమున్నది? విందునాడు ధరించిన బట్టలు భద్రంగా మడచి సారుగులో సర్దిపెట్టింది. “ముఖమల్” చెప్పులనొక ఒక్కసారి చూచుకున్నది. వాటి అడుగున నాట్యశాల గచ్చుమిడిమైనది అంటుకొని పసుపువర్ణంగా ఉన్నాయి. ఆమె హృదయానికి కూడా అలాంటిదే సంభవించింది. ఐశ్వర్యము, భోగములకు సంబంధించినదేదో ఆమె హృదయానికి అలుముకున్నది. ఇక అది ఎన్నటికీపోదు.

ఉన్న కొద్దీ ఆమెకడే ఆలోచనయింది. బుధవారం రాగానే ఆమె “సరిగ్గా వారం... రెండు వారాలు... ఈ బుధవారానికి నెల. ఇప్పుడు నేను అక్కడ ఆవిందులో ఉన్నాను.” అనుకొని నిట్టూర్చేసింది. క్రమక్రమంగా ఆవిందులోని వ్యక్తులముఖాలు అస్పష్టమవుతున్నాయి. ఆసంగీతం అంతస్పష్టంగా ఇప్పుడు ఆమె చెవుల్లో మ్రోగటం లేదు. ఆనాకన్నా, గమలూ బాగా జ్ఞాపకం రావటం లేదు. ఆవిందుకు సంబంధించిన హాంసులు ఆమె మరచినా, ఆవిందూ, ఆనాటి అనుభవాల్నూ ఆమె హృదయంలో కలిగించిన వెలితి మాత్రం అలాగే నిలిచిపోయింది.

నటాసీని తీసి వేసి ఎమ్మా ఒక పథాలుగు సంవత్సరాల పిల్లను, నొకరుగా ఏర్పాటుచేసింది. నటాసీ కన్నీడు మున్నీరుగ ఏడుస్తూ “నాటే” పదిలి వెళ్ళిపోయింది. నూలు తోపీ పెట్టుకోవద్దనీ, పెద్దవారిని “ఏమండీ” అనాలనీ, మంచి నీళ్ళు ఇచ్చేప్పుడు ఎక్కోలా పెట్టుకు తీసుకురావాలనీ, గదిలో ఎవరైనా ఉన్నప్పుడు తలుపు తట్టకుండా లోనికి రాకూడదనీ, బట్టలు పెట్టే దుద్దటా, గంజిపెట్టటం నేర్పింది. వీటి అన్నిటికి తోడు తనకు అలంకారం చెయ్యటం కూడ నేర్పింది. ఆ పిల్ల తన “దాసీ” గా కూడ న్యవహరించగలంతులకు అలాచేసింది. తనను ఎక్కడ తీసివేస్తుందోనని ఆక్రొత్త పిల్ల చెప్పినదల్లా నోరెత్తకుండా చేస్తూ ఉండేది. రాత్రిపూట ఎమ్మా తాళు చెవులు అరమగు తగిలించే అట్టిపెట్టేది. ఆపనిపిల్ల కేలిసిటీ, ఒక గుప్పెడు పంచదార రోజూ రాత్రివేళ పండుకోబోయేప్పుడు రహస్యంగా తీసుకువెళ్ళి, దేవుని స్మరించుకున్న తర్వాత పలుకువదలకుండా తినివేసేది. ఒక్కోరోజు మధ్యాహ్నంవేళ, ఎమ్మారు పండుకోనిచ్చి, కాస్త నాలుగు దిక్కులకూ కాలు సాగించి, టపామోసే కుగ్రనాళ్ళతో బాతాఖాసీ కొట్టి వచ్చేది.

చాక్లెట్ మాత్రం వానరాసీ, వరదరాసీ, పిలుపుఅందిన చోటుకల్లా దారి అనక, డొంక అనకపోతూనే ఉన్నాడు. అతని పర్యటనలో జ్వరంతో మండిపోతున్న శరీరాలు, అవ

సాన దశ సమీపించినవారి మరణాయాతన, ఆపగేషన్ చేసి
 నప్పుడు ముఖానికి చిమ్మించి కొట్టె రక్తం పరిచయనవునూ
 ఉండేవి. ఒక్కోచోట కోడిగ్రండు అట్లుతో అతిధ్యం తెగలటం
 కూడకద్దు. తిరిగి ఇంటికి వచ్చేప్పుటికి అతనికొరకు నెగడూ,
 మంచి భోజనం, వసతిగా కూర్చొని నీలటానికి పెద్దకుర్చీ,
 సుకుమారమయిన భార్య సిద్ధంగా ఉండేవి సుకుమారమైనదే
 కాదు, ఆమె పరిచుట భరింపైన సౌందర్యవతి. ఆపరిచుట,
 ఎంత ఆశ్చర్యకరమైనదంటే ఆమె ధరించే బట్టలమీది సువాస
 నలు ఆమె దేహానుంచి వాటికి అగ్నినవా అనిపించేవి.

అటువంటి భార్యతో అతనికి చీకూచింతా లేకుండ
 గడిచిపోతున్నది. అతని వైద్యాన్ని గురించి బాగా పేరు
 బడింది. అంతా అతన్ని అభిమానించేవారు. కల్లకపటం లేని
 మనిషి. త్రాగుడు మొదలైన దురుభ్యాసాలులేవు. మనిషిలో
 మెతక స్కోళానాలేదు. పడిశెం, శ్లేష్మం కుదచ్చటోలో
 ప్రత్యేకమైన నేస్సు చూపేవాడు. వాస్తవంగా అతనికి రోగుల
 ప్రాణాలపై చాల శ్రద్ధ ఉండేది ఆ కారణంచేత అతడు ఉప
 శాంతి మందులు, వాంతి కలిగించేవి, లేకుంటే కాళ్ళు వేడి
 నీళ్ళతో కడిగించటం, జలగను పట్టించటం తప్ప ఇంకలోతుకు
 పోయేవాడుకాదు. అంటే అతనికి శస్త్రచికిత్స తెలియదని
 కాదు. పసుపుల డాక్టరుతో సమంగా రక్తంకళ్ళ చూసేవాడు.
 ఒక్కొక్క ఆపగేషనులో. పన్ను పీకటానికి అతనికి వెరే పని
 ముట్టతో పనిలేదు. తన చెయ్యిచాలు.

అతడు రాత్రిభోజనం కాగానే వైద్యానికి సంబంధించిన
 పుస్తకం ముందు పెట్టుకొని, భుక్తాయాసంతోనూ, గది

లోని చక్కతోనూ నిద్రపోవడేవాడు. ఎమ్మా అతన్ని చూచి పెదవి విరిచేసి శక్తి సామర్థ్యాలు కలిగి, రాత్రిళ్ళు గాత్రాల్ని పుస్తకాల్తో గడుపుతూ, పెద్దపెద్ద ఉన్యోగాల్తో తలనెరిసే ప్రతిభావాతులైన పురుషులను తలచుకొని, తనకు అటువంటి భర్త దొరక కూడదా అనుకొనేది. చార్లెస్ బొవరీ పేరు ప్రతీకలకెక్కి, అంతరూ అతనిపేరు చెప్పుకుంటూ, దేశమంతా అతని పేరు తెలిస్తే ఆబావగన శంకా పెట్టాడినందుకు ఆమె ఎంతో గర్వించి ఉండేది. కాని చార్లెస్ కు ఉన్నతమైన ఆశయా లేలేవు. ఈమధ్య అతడు ఇంకో డాక్టరును ఒక కేసులో సలహాకొరకు తీసుకువస్తే, ఆ డాక్టరు రోగి మంచం ఎద్దనే అందరిముందు అతన్ని చాల చురుకైన మాట్లాడి కించపరచాడు. ఆరాత్రి చార్లెస్ ఇంటివద్ద ఎమ్మాతో ఆవిషయం చెప్పగా ఆమె ఆ డాక్టరును తిట్టిపోసింది. అందుకు ఆమెకు చార్లెస్ ఎంతో మెచ్చుకున్నాడు. అతని మనసు కరిగి, కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగినై. ఆమెచూపిన సానుభూతికి కృతజ్ఞతగా ఆమెకు నుదిటి మీద ముద్దెట్టుకున్నాడు. ఎమ్మా అవమానంతో దహించుకుపోయి, అతణ్ణి కొట్టబుద్ధిపుట్టి మానుకొని వెళ్ళి కిక్కిరెక్కలు తెరచి, “ఎంతవ్యర్థం! ఎంతవ్యర్థం!” అనుకుంటూ నిలబడింది.

అదీగాక అతనితో సరిపెట్టుకోవటం ఆమెకు నానాటికీ కుదరకుండా పోతున్నది. వయస్సుపచ్చిన కొద్దీ అతడు అడవి మనిషిలాగ ఆవుతున్నాడు. భోజనంతర్వాత పళ్ళు నాలుకతో చీకేవాడు. చాగుత్రాగేప్పుడు అతని గుండెలు కుడితిత్రాగే జాతుపుగుండెలాగ వినిపించేవి. పళ్ళు వస్తున్న కొద్దీ గుండంగా

గట్టిగ ఉబుకుతున్న. అతని బుగ్గలు అతని గుడ్డను కొనటి
లోనికి ఒత్తి వేస్తున్న వేమో ననిపించేది.

‘ఎప్పుడైనా ఎమ్మా తాను ఒకపుస్తకంలో చదివిన
సంగతిలో, ఒకనవలలోని కథాభాగాన్నో, నాటకమో, లేక
వార్తాపత్రికలో ఫ్యాషన్ ను గురించిన విషయాలనో అతనితో
ముచ్చటించేది. ఎందుకంటే, చార్లెస్ అనబడే ఆన్లైన్కి ఎప్పు
డైనా సరే చెప్పినది వింటాడు. విన్నది ఒప్పుకుంటాడు.
ఎమ్మా కుక్కపిల్లకూడ అంతే. పొయిలోని కట్టెలు, గోడ
మీద గడియారంకూడ అంతే. విని ఊహిస్తుంటాయి.

తన జీవితాన్నంతా మార్చివేసే సంఘటన ఏదో అక
స్మాత్తుగా జరుగుతుందని ఆమె తన అంతరంగంలో ఎదురు
చూస్తూ ఉండేది. ఓడ పగిలిపోయి నడిసముద్రంలో ఉన్న
నావికునివల, ఎంతదూరంలోనైనా సరే తనను ఒడ్డుకు చేర్చు
గల నావ ఏదైనా కనపడుతుండేమోనని ఆమె ఎడారిలాంటి
తన జీవితంలోకి దృష్టి సారించి చూచేది. ఆమె ఎదురుచూచే
నావ ఏదో, అది ఏగాలికి కొట్టుకు నస్తుందో, ఏ ఒడ్డుకు చేరు
స్తుందో ఆమెకు తెలీదు. కాని ప్రతి ఉదయం నిద్రలేస్తూ ఆ
నావ వచ్చేది ఈ రోజే ననుకొనేది. ఆరోజు ఏనానా రాకుం
డానే గడిచిపోయేది. సాయంకాలం, దిగులు గుండెతో “రేపు”
అనుకొనేది ఎమ్మా.

ఆమె జమీందారుగారి విందుకు వెళ్ళినది అక్టోబరులో.
మళ్ళీ అక్టోబరు వచ్చింది. జమీందారుగారు విందు చేస్తూ
రేమో మధ్య పిలుస్తారేమో ననుకున్నది. అక్టోబరు వెళ్ళి

పోయింది జమీందారుగారు మాత్రం పిలవనూలేదు, తల
పనూలేదు.

అంతులేకుండా గడచిపోతున్న పవళ్ళూ, రాత్రులమధ్య
తాను అచేతనంగా, వ్యర్థంగా పడిఉన్నది. తనను నిన్నంతో
ఈ రోజూ అంతే, రేపూ అంతే. చూచేదానిలోగాని, చేసే
దానిలోగానీ మార్పులేదు. కొందిరి/జీవితాల్లో ఏదో ఒక
సంఘటన, మార్పు ఉత్సాహాన్ని కలిగించేది ఒక్కట
యినా జరుగుతుంది. కాని తనకు జీవితం ఏనాటికీ ఇంతే. తన
ఖర్మ! ఆమె భవిష్యత్తు ఒకచీకటిగొంది. ఆగొంది చివర
ఉన్నది గట్టిగా బిగించబడిన తలుపు.

ఇది నరసు ఆమె పియానో వాయించేది. బొమ్మలు
గీసేది. అవీ ఇవీ పుస్తకాలు చదువుతూ ఉండేది. సంగీతం
వినేవెవరు? బొమ్మలు చూచేవెవరు? ఇంక చదివేదేమిటి?
అందుచేత అన్నీ వదిలేసింది, పట్టకారు ఎర్రగా కావేపరకూ
నెగడులో నిప్పులు సర్దుతూనో, వర్షం కురుస్తుంటే అలాగే
చూస్తూనో కూర్చునేది.

ముఖ్యంగా భోజనాల సమయంలో ఆమెకు బ్రతు
కంతా చీరగా కనుపించేది. కళ్ళుపోయేట్లు పొగలులేచే ఆ
పొయ్యి, కిడిలించితే కిక్కిరుచునే తలుపు, తేమగా ఉండే
ఆగడిగోడలూ, జిగటలు సాగుతూ ఉండే ఆనేల ఆమెకు దుర్భ
రంగా ఉండేవి. ఆ “చండాలం” అంతా భోజనరూపంలో తన
ప్రేమతో వడ్డించబడినట్లు ఆమెకు నోచేది. మాంసం కూర్చున్న
నూచి పొగలు లేస్తూ ఉంటే వికారంతో తన ఆత్మ వెళ్ళు
కొస్తున్నట్లుండేది. చాక్లెట్స్ కు ఆలస్యంగా భోజనం అల

వాటు. అతడు నిదానంగా భోంచేస్తూ ఉంటే ఆమె తిన తిన కుండా భోంజనం ముగించి, ఏదో ఆలోచించుకుంటూ బల్లకు మోచేయి ఆనించి, మైనపుపట్టామీద చాకుతో గీతలు గీస్తూ కూర్చునేది.

ఇప్పుడు ఆమె ఇంటి సంగతులు పట్టించుకోవటం మాని వేసింది. ఒకసారి చార్లెస్ తల్లి చూచివెళదామని వచ్చింది. కోడలు ఇలా మారిపోవటం ఆమెకు ఎంతో ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది. ఒకప్పుడు అంత సున్నితంగా ప్రతివిషయంలోనూ ప్రధికనపరుస్తూ ఉండేఎమ్మా, మాసిన బట్టలు విప్పటానికి కూడ రోజుల పర్యంతం బద్ధకిస్తూ ఉన్నది. నూలు మేకోళ్ళు వేసుకుంటున్నది. ఇంట్లోకొవ్వ వత్తులతో గడుపుతున్నది.

డబ్బు వెనుకవెయ్యాలనీ, కూర్చుని తినటానికి ఇంత నాకూ ఏమీలేదనీ, తనకు ఆపూరుఎంతో బాగున్నదనీ, తన మనస్సుకు ఎంతోకులాసాగా ఉంటున్నదనీ ఎమ్మా అంటుండేది.

నీతులు గరపటానికి అత్తగారికి ఏమీ సంఘటికలేదు. అనేకాక ఏమైనా చెప్పితేకూడ ఎమ్మా విశేషితితో లేచిప్పుడు ఒకసారిఅత్త “మనదగ్గరఉండే నాకల్లుకూడ భక్తి మార్గంలో ఉంటున్నారో లేదో మనం చూస్తుండాలి,” అనే ప్పటికి ఎమ్మా తీవ్రమైన కోపంతో కళ్ళుచిట్టించి, నెటకారంతో నవ్వి, “ఇంకెప్పుడూ నాదగ్గర ఆ సంగతులు ప్రస్తావించ బోకు” అన్నది.

ఎమ్మా చాల గురుత్వమూరి మనిషిగా, పెంకెగా తయారయింది. తనకు ఇష్టమని ప్రశ్నేకేంగా ఏనయినా నడిచుకొనేది. అది కాన చుట్టనైనా ముట్టకు దానిలేనే. ఒకనాడు సోలెడు పాలు కావాలిందే. అసర్నాడు డబ్బు సార్లయినా టీ త్రాగేది. ఎప్పుడూ ఇట్లోనుంచి బయటకు కదిలేదాను. ఒక్కోప్పుడు ఊపిరాడలంతదంటూ కిక్కిలన్ని తెరచి ఉల్లి పొడిబట్టలు వేసుకొనేది.

శీబ్రవరి ఆఖరులో తనకాలు బాగుచేసిన గౌరవార్థం అల్లునికి ఒక పెద్ద టర్కీ కోడిని కానుకగా పట్టుకొచ్చాడు రాల్ట్. చార్లెస్ కు రోగులతో తీరికలేక ఆయన బంధ్యతంతా ఎమ్మా మీద పడింది. రాల్ట్ పడక గదిలో చుట్టతాగేవాడు. గోడల మీద ఊసేవాడు. ఎంతసేపున్నా న్నవసాయం, కోడెలూ, ఆవులూ, కోళ్ళూ, పంచాయితీ న్యవహారాలూ, ఇవి తప్ప ఇంకేం మాట్లాడేవాడు కాదు. తండ్రి వెళ్ళగానే ఎమ్మా తలుపులు మూసి, “అచ్చయ్య!” అచుకున్నది. ఆమె బుద్ధి అలా ఎందుకు మారిపోయిందో ఆమెకే అర్థం కాలేదు.

ఒక్కోసారి ఆమె అప్పటి కప్పుడు తూలి పడిపోబోయి న్నట్లుండేది. అప్పుడప్పుడు గుండెదడ వస్తుండేది. చార్లెస్ తన జ్ఞానం కొద్దీ ఏదో వైద్యం చేశాడు. కాని ఆమెకు నయం కలిగించే ప్రయత్నాలన్నీ ఆమెకు విసిగించి ఇంకా తల్లకిందులు చేసేవి.

కొన్నిరోజులు అదేపనిగ వాగుతుండేది. తర్వాత ఆ ఉద్రేకం తగ్గి జిజ్ఞాసగా మాట, పలుకు లేకుండా ముత్తుగా కూర్చునేది.

తనకు ఆఠ్ఠోభ్యో ఏమీ బాగుండటం లేదని ఎమ్మా అనటం సాగించేసరికి, ఇక్కడ ఆమెకు ఏదో సరిపడక అలా అయిపోతున్నదని చార్లెస్ అనుకొని, చోటు మార్చే విషయమై గట్టిగ ఆలోచించి సాగాడు. ఆఠ్ఠోభ్యో వదలిపెట్టటం అతనికి ఏ మాత్రం ఇష్టంలేదు. కాని తప్పని సరిఅయిన పనులు జరిగి తీరాలి. ఎమ్మారు రోన్ తీసుకువెళ్ళి అక్కడ వైద్యులకు చూపించాడు. 'నరాల దౌర్బల్యం' - చోటు మార్చటం అవసరమన్నారు.

చోటు మార్చాలని చార్లెస్ నిశ్చయించుకొని ఎక్కడయితే తన వృత్తికూడ బాగా సాగుతుందని ఆలోచించి 'యాన్విలీ' అనే ఠోరు బాగుంటుందని విన్నాడు. ఆ ఠ్ఠోభ్యో ప్రాక్టీసు పెట్టితే ఎంత ఆదాయం రావచ్చును, ఇంకెవరైనా అక్కడ పోటీ ఉన్నారా, జనాభా ఎంత, తెలియ పరచవలసిందని, అక్కడ ఔషధ విక్రేతకు ఉత్తరం వ్రాశాడు. అన్నివిధాలా తృప్తికరమైన సమాధానం రావటంచూచి, వసంతం వరకుకూడా ఎమ్మా పరిస్థితి ఇలాగే ఉంటే, "యాన్విలీ"కి ఆప్పుడు మారుదామునుకున్నాడు.

తర్వాత ఒకనాడు ఎమ్మా ప్రయాణానికి సన్నాహమవుతూ, సామాన్లు సద్దుతుండగా, బల్ల సోరుగులో ఆమె వేలికి ఏదో గుచ్చుకున్నది. అది తనపెళ్ళినాటి పూబంతి. దానికాడ గుచ్చుకొన్నది. ఆ పూలగుత్తి నారిజ రంగు రేకులు వెలిసిపోయి దుమ్ముకొట్టుకొన్నాయి. జరీఅంచు సాటిన్ రిబ్బన్ అంచుతినివేయబడినాయి. ఆమె వానిని నెగడులోకి విసిరి పారేసింది. నిప్పులో పడగానే అది గనగన మండి ముక్కలు

ముక్కలుగా పగిలిపోతూ ఎర్రగా కాలసాగింది. దానిచేత
 వేడికి మెలితిరిగి పోయింది. బాగాపు కట్టకరిగి పోయింది
 కాగితపురెమ్మలు మసిరేయాలై ఎరిగి పోయినాయి. అది ఆ
 విధంగానశించి పోవటం ఆమె కళ్ళారా చూస్తూ నిలబడింది.

చాగ్లెస్ దంపతులు హొటేలుదలి మార్పిలో బయలుదే.
 రాను. ఎమ్మా అప్పుడు గర్భిణిలో ఉన్నది.

రెండవ భాగం

1

చార్లెస్ దుశతులు “యాన్విటీ” చేరేప్పటికి కొద్దిగా ప్రోద్దులయ్యింది. వారిలో ఎన్నో కుక్కపిల్ల తప్పించుకొని పోకపోయినట్లయితే వారి చాల పెదలకడనే రావాల్సింది. కుక్కపిల్ల పోయినందుకు ఎన్నో కంటతడిపెట్టి ‘నీ మూలం గానే పోయిందన్నది చార్లెస్ ను. వారితో పాటు ఆ బండ్లలో ప్రయాణం చేస్తున్న “లెహ” అనే బట్టలవర్తకుడు కుక్కలు తప్పించుకుపోయిన తర్వాత కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచినా మళ్ళీ చాటియజమానుల వద్దకు తిరిగివచ్చిన సంఘటనలు చాలా ఉడకూర్చింది ఆమెను ఓదార్చాడు. ఒక కుక్క తన యజమానిని వెతుక్కుంటూ కాన్స్టాన్టిన్ పుల్ నుంచి పారిస్ వచ్చిందట. ఇంకొకటి నాలుగునదులు ఈది నూటవై మైళ్ళు నడచి వచ్చిందట అంధాకా ఎందుకు, మానాన్న పెంచిన కుక్క ఒకటి పొడోడు సంవత్సరాలు కనపడకుండాపోయి, ఒకనాటి రాత్రి హోటలుకు భోజనానికి వెళుతుంటే ఆయనను కుర్చుంచి ఎగిరి వీపుమీద దూకిందన్నాడాయన.

నాకు బసచేరుబోయే హోటలు యజమానురాలు “లెఫ్రాంకా” సాయుధాలయించి ఈ క్రొత్త అలిధులకొరకు ఎగురుజూస్తున్నది. ఆమె హోటలుకు గిరాకి ఉండనేచెప్పాలి. పూరికూళ్ళవాళ్ళు : స్టూనోతుంటారు. నెల భోజనాలవాళ్ళు కూడా ఉన్నారు.

బండ్లిగోనుంచి వరుసగా ఎమ్మా, కెలిసిటి, తెహా, ఒకదాది దిగారు. చార్లెస్ ను నిద్రలేపారు. ప్రొద్దుకుంకు తుండగానే అతడు నిద్రను పడ్డాడు.

బండ్లిదిగగానే బౌషధనిక్రేత “హూమా” చార్లెస్ దం పతులకు స్వాగతంచెప్పి, వారిని సేవించే భాగ్యం కల్గినందుకు తాను ధన్యుడనని, తన భార్య ఇంటి వద్ద లేనందున ఎమ్మాను కూడ తానే ఆహ్వానించటానికి సాహసిస్తున్నానని, సవిశయంగా విన్నవించుకున్నాడు.

ఎమ్మా హాట్లొనికి ప్రవేశించి, నేరుగా పంటగది లోనికి వెళ్ళి నెగడువద్ద కూర్చున్నది. నెగడుకు మరోనైపున ఒక యువకుడు కూర్చుని నిశ్శబ్దంగా ఆమెవంక చూస్తున్నాడు.

అతని పేరు లోన్. “నోటరీ” ఆఫీసులో గుమస్తా.

ఆ కుగ్రామంలో అతడు విసుగెత్తిపోయి, ఉద్యోగం సరిపించుకు వెళదామనుకుంటూ ఉన్నాడు. ఎవరైనా ప్రయాణికులు భోజనానికి నచ్చేవరకూ ఆగి కొంచెం ఆలస్యమయినా సందడికొరకు వారి కోరికలసిభించేస్తూ ఉండేవాడు. తోడుగా భోంచేయటానికి ‘బికెట్’ అనే అతచుతప్ప రోజూ ఎవరూ ఉండేవారుకాదు. హోటలుకు కొత్త సురుష్యులు వస్తున్నారనీ, భోజనానికి వాళ్ళ కోరికలసికూర్చోవలసిందినీ “లెఫ్రాంకా” అనేస్తరికి లోన్ కు చాల సంతోషం కలిగింది.

హూమాతో సహా నలుగురికి భోజనాలు వడ్డించబడి నాయి. జరుగు భయంతో హూమా తోపిచ్చెక్కుకొనే భోంచేయటానికి సదస్యుల అరుమతిని అభ్యర్థించాడు.

“తమరు తప్పక అలసిపోయి ఉంటారు. ఈ హోటలు బండి కునుపుజాస్తి” అన్నాడు హోమా.

“నిజమేగాని ప్రమాణమంటే నాకు ఎంతో సరదా. ఎప్పుడూ, ఒక్కచోట నాకు గిట్టదు” అన్నది ఎమ్మా.

“ఎప్పుడూ ఒక్కచోటే పడిఉండాలంటే చాలాకష్టం,” అన్నాడు లోన్.

‘నాలాగే మీరుకూడ ఎప్పుడూ గుర్రంమీద కూర్చునే పని అయితే తెలుస్తుంది,’ అని చార్లెస్ అనగా “దానికేం! స్వారి చేతనయితే అంతకన్న సంతోషం ఏముంటుంది?” అన్నాడు లోన్, చార్లెస్ భార్యతో.

ఔషధ విక్రేత, హోమా మొదలు పెట్టాడు, ‘అది సరే. ఈ ప్రాంతంలో వైద్యుల చేయటం పెద్ద కష్టమేమీ కాదు. ఎక్కడకు పోవాలన్నా రోడ్లు బాగానే ఉంటాయి. రైతుల పని దిట్టగానే ఉంది. ఫీజుకూడ బాగా ఇస్తారు. అంత అసాధ్యమైన వ్యాధులేవీ ఈ ప్రాంతాన తగలవు. ఏదో జలుబులూ, జ్వరాలు అంతే. కాని, చార్లెస్ గారూ, ఇక్కడి మరుష్యుల చాదస్తంలో మీకు తలనొప్పి పుడుతుంది. రోగం వస్తే డాక్టరు దగ్గరకు వెళ్ళటానికి ఒదులు ఏ “విభూతి” కోసమో, “తా యె త్తు” కొరకే పరుగెత్తుతారు.” అని వ్యాఖ్యానించాడు. తరువాత అక్కడి శీతాష్ట స్థితిని గురించి కూలంకషంగా చర్చించి, అక్కడ వీచే పవనాల పుట్టుక ఏ ఏ దేశాల్లోనో వివిస్తూ ఉండగా, “ఇక్కడ మికాయు వెళ్ళటానికి వీలైన ప్రదేశాలు ఏమైనా ఉన్నవా?” అంటున్నది ఎమ్మా, లోన్ తో ముచ్చటలాడుతూ.

‘లేవనే చెప్పాలి. ఇక వెళ్ళదలచుకుంటే కొండమీదకు వెళ్ళాలి. ఆదివారం నేను ఏదైనా పుస్తకం పట్టుకొని అక్కడకే వెళుతుంటాను. సూర్యాస్తమయంచూచి ఇంటి ముఖం పటతాను,’ అన్నాడు లోన్.

‘సూర్యాస్తమయం కన్న సుందరమైన దృశ్యం ఉండబోదనుకుంటాను.’ అన్నది ఏమ్మా.

“ఉండను. ఒక మనోజ్ఞ దృశ్యాన్ని తిలకిస్తూ, భావనా బలంతో గేయాన్ని అల్లి ఆలాపించే కళాకారుని హృదయం నాకు బాగా అనుభవం” అన్నాడు లోన్.

“సంగీతంతో మీకు పరిచయమున్నదా?” అన్నదామె. ‘పరిచయ మేమీలేదు. అదంటే చెవిగోసుకుంటాను. అంతే’ అన్నాడతను.

“వట్టిదే. అతనిమాటలు నమ్మబోకండి” అని హామా జోక్యం కల్పించుకొని, ముద్దుకొరకు వంగుతూ, “చెప్పకోవటం బాగుండదని అలాంటాడు. ఇదుగో, చూడు బాబు. నిన్న నేగానీవు “పూడోటలో” అంటూ ఏదో పాటదంచిపాడేస్తున్నావ్. నేను మంచులు నూరుతూ విన్నానులే.” అన్నాడు.

హామా పొగడ్తకు లోన్ సిగ్గుపడి ఊరుకున్నాడు. హామా చార్లెస్ కు అగ్రామంలోని ముఖ్యుల పేర్లు వరుసగా చెబుతున్నాడు.

“మీకు ఏ సంగీతం ఎక్కువ ముష్టం?” అన్నది ఏమ్మా. జ్ఞాతు సంగీతం. వాన్ని మైమరిపించేది అదే.” అన్నాడు

లోన్. 'మీరు ఇటాలియన్ థియేటరుకు వెళుతుంటారా?' అన్నదామె.

"లేను. వచ్చే సంగవత్సరం "లా" పూర్తి చేయటానికి ప్యారిస్ వెళతాను. అప్పుడు వెళ్ళాలి తప్పకుండా" అన్నాడు లోన్.

"మీరు దొరికిన ఇల్లు చాల నసతయిందని చెప్పాలి. ఇంట్లోకి వెళ్ళటానికి ఇంటిప్రక్క నడవలోనుంచి వాళ్ళు న్నాయి. రోగుల రాకపోకలకు అది ఎంతో మదుగుగా ఉంటుంది. అదిగాక పూలతోటకూడ ఉన్నది." అనిహామా అంటుండగా అతని మాటకు అడ్డువచ్చి, చార్లెస్ 'మా ఆవిడ పూలమొక్కలు బాగా పెంచుతుంది. ఆమెకు పరిశ్రమ అవసరమని కూడ. డాక్టర్లు చెప్పారు. ఏలాభం! పుస్తకం ఒకటి తీసికొని పడకగదిలోనుంచి కదలదు." అన్నాడు.

అదయితేనేం? వెచ్చగా నెగడు ప్రక్కన కూర్చుని, సంజటవ్వే కాంతిలో పుస్తకం చదువుతూ కుర్చోవటంకన్న మించిన దేమున్నది? అన్నాడు లోన్.

లోన్ వాక రెచ్చార్చుకుండా, కళ్ళు పెద్దవి చేసిమాస్తూ 'బాగా చెప్పారు. నా ఉద్దేశంకూడ అంతే." అన్నదిఎమ్మా.

సగ్గం మరచిపోతాం. గంటలకు గంటలు గడిచి పోతుంటాయి. కత్చిలో కూర్చునే, ఎన్నోదృశ్యాలను కళ్ళ ఎదుట ఉన్నట్లు చూడవచ్చు. మనస్సుకథలో లీనమై. కథ వెంట పరుగెత్తుతూ ఉంటుంది. ఒక్కోచోట మనలను గురించే వ్రాస్తున్నట్లుంటుంది. ఆ కథకు ప్రాణంపోస్తున్నాడి మనదే నేమో నడిచిస్తుంది." అన్నాడు లోన్.

“చక్కగా చెప్పారు” అన్నదామె.

“మనమనసులో అజ్ఞాతంగా, అస్పష్టంగా మెదులుతూ ఉన్న భావాలు, తలంపులు ఏదైనా ఒకపుస్తకంలో తెలియి, “ఇదంతా నాదే, నన్ను గురించే” అనిపిస్తుంది. మీకు అనుభవమేనా?” అన్నాడతడు.

“అవునవును. నాకు అనుభవమే.” అన్నదామె.

“అందుచేతనే నాకు గద్యం కన్న పద్యం ఎంతోయిష్టం. పద్యంలో హృదయాన్ని ద్రవింపచేసే గుణమున్నది,” అన్నాడు లోన్.

“నిజమే. కాని చదవగ చదవగ విసుగుపుట్టుతుంది. ఊహిరి సలహానీయకుండు తమవెంట లాక్కుపోతూ, భయసంభ్రమాలతో నింసే కథలంటే నాకిష్టం. నిత్యం కళ్ళెదుట కనపడుతూ ఉండే చవీసారంతేని సంఘటనలూ పాత్రలూ అంటే అసహ్యం,” అన్నదామె.

“బాగాచెప్పారు. హృదయాన్ని తాకలేని కవిత్వంలో కళయొక్క ప్రయోజనమే నశించిందని చెప్పాలి. ఉదాత్తమైన పాత్రలు, ఆహ్లాదకరదృశ్యాలూ, స్వచ్ఛంద మమకారాలు, జీవితంలోని కేశాన్ని దూరంచేస్తాయి. అధర్వోష్ణపు అడవి లాంటి ఈ ఊళ్ళో కాలంగడవబూసకి నాకు పుస్తకాలే ఆధారం. బొత్తిగా తోచదు. మరి అన్యాయం ఈ ఊరు” అన్నాడు లోన్.

“టూ పేలో లాగానన్నమాట. అక్కడ ఉండగా నేను ఎప్పుడూ లైబ్రరీకి చందాకట్టుతుండేదాన్ని” అన్నది ఎమ్మా.

అమెరికన్ అభిమానం లాంటిది చూసి సహమా అమెరికన్లు పురు
తిరిగి, “మీరు ఒక్కసారి చూడదలచుకుంటే చాల్తే బరీ
ఉన్నది. వోల్టేర్, రూసో, డెవీలీ, వాల్టర్ స్కాట్ లాంటి
ప్రఖ్యాత కవుల రచనలూ, కథానికాసర్వస్వం ఉన్నాయి.
వార్తాపత్రికలు కూడా వస్తుంటాయి. “రోన్ డెకన్” కు శ్రావం
తానికి విలేరిని నేనే అన్నాడు.

పని మునిషి గచ్చుమీద చెప్పుకాళ్ళు ఈడ్చుకుంటూ
జాగుగ వడ్డిచటలతో భోజనాలు పూర్తికావటానికి రెండు
న్నర గంటలు పట్టింది.

భోజన సమయంలో ఎమ్మా కూర్చున్న కుర్చీకమ్ముల
మీద లోన్ బల్లక్రిందుగా కాళ్ళు పెట్టాడు. పెట్టాలనిమాత్రం
పెట్టలేదు. చాల్లెస్ సహమాతో మాట్లాడుతూ ఉండగా,
వారిద్దరూ దగ్గరగ కూర్చుని, మాట్లాడుతున్నారు. వారి
మాటలు తడబడుతూ తచ్చట్లాడుతూ ఇద్దరి మనస్సులలో
దాగిఉన్న ఎన్రో వికృతభావానికి దారి తీస్తున్నాయి. భోజనం
అయ్యేసరికి వారు ఏనిషడితే అది మాట్లాడుతూనే ఉన్నారు.
అన్ని విషయాలూ చర్చించారు. గొప్పనాటక శాలలూ,
నవలలపేర్లు, ఇటీవలి సృత్యాలూ, ఫ్యాషన్లు-వాటినిగురించి
ఇద్దరకూ ఏమీ తెలియకపోయినా, చర్చించి వదిలారు.

ఊరు మాటు మణిగింది. చాల్లెస్ ఉండబోయే ఇల్లు
అక్కడను యాభై గజాలకన్నా లేదు. లెఫ్రాంకా జీతగాడు
హిఫ్రాల్తే చాల్లెస్ దంపతులకు దారిచూపుతూ లాంతరు
తీసుకు బయలుదేరాడు.

ఆ మర్నాటి ఉదయం నిద్రలేవగానే ఎమ్మాకు బజారున వెళ్ళుకూ కనుపించాడు. ఎమ్మా మేడమీద పక్కగదిలో ఉన్నది. లోన్ ఆమెను చూచి అభివందన నూచకంగా లోపీ తీశాడు. ఆమె తల మెల్లగా ఆడించి, చప్పున కిటికీ మూసి వేసింది.

లోన్ కు గతరాత్రి భోజనం పెద్ద విశేషంగా కనుపించ సాగింది. తన జీవితంలో ఆడవాళ్ళలో గంట, గంటన్నర సేపు మాట్లాడటం ఇదే తొలిసారి. ఇదివరకు ఎన్నడూ రాత్రి ఆమెతో కలసి మాట్లాడిన విషయాలను గురించి ఎక్కడా నోరు అయినా ఎత్తనితాను, ఆమెతో అంత చక్కగా ఎలా మాట్లాడ గలిగాడు! సహజంగా అతడు బిడియంగలమనిసి.. ఊళ్ళో అందకూ అతన్ని చాల మెత్తని కుర్రాడు అనుకొనే వారు. పెద్దవారిమీద గౌరవముంచేవాడు. తెలివితేటలు గలవాడు. రంగులతో బొమ్మలు వేయడంచచ్చు. సంగీతం మీద శ్రద్ధకనపరచేవాడు. పుస్తకాలు చదవటమంటే చాల ఇష్టం. రాత్రిళ్ళు భోజనానంతరం, చీట్లపేక సాగని సమయంలో, సారస్వత గోష్టిజరిపేవాడు. చకువునున్న వాడనే ఉద్దేశంతో హోమా, పిల్లలను బయటకు తీసుకువెళ్ళి అలాత్రిప్పుకు వస్తూఉంటాడని హోమా భార్య, లోన్ అంటే అభిమానంగ ఉండేవాడు. అతడు ఉండటంకూడ వారి ఇంట్లోనే.

హోమా పొరుగు డాక్టరుగారికి చాలనీలుగా ఉన్నది. చార్జెన్ భార్యకు అతడు ఊళ్ళోఉన్న దుకాణాల సమాచార మంతా చెప్పేవాడు. తాను మద్యం కొనుక్కోవడానికి కూడ ఏర్పాటుచేశాడు. సరకు నాణ్యమైనది.

స్వయంగా దుచిమూచి, పెడమండా తారు దగ్గరూడి మంచి
తావుమూచి పెట్టించేవాడు. అతడు వెన్నఎంతో చౌకగా తెచ్చి
పెడతూ ఉంచే ఎమ్మా ఆశ్చర్యపోయేది. మంచి తోటమా
లినికూడ కుదిర్చిపెట్టాడు.

అతడావిధంగా అడుగులకుమడుసలొత్తటం స్వచ్ఛంద
నేనాపరాయణతవల్ల మాత్రంకాదు. దానికి ఒకకిటుకు ఉన్నది.

చట్టప్రకారం అతనికి వైద్యంచేసే అర్హతలేకు. కాని
హోమా వైద్యంచేయటంతో చట్టాన్ని ధిక్కరించినట్లయింది.
ఈధిక్కారాన్ని ఎవరో అధికారులదృష్టికితేగా, అతడుకోర్టు
కెక్కనలసినదీ. వైద్యుని దుస్తులతో ఉన్నప్పుడు హోమా
ను పట్టుకొని మేజిస్ట్రేటుముందు హాజరుపెట్టారు. తనకు
సంకెళ్ళువేసి జైల్లో నెట్టడం, తన ముదులకోట్టు ప్రభుత్వం
స్వాధీన పరచుకోవటం, పిల్లలుదిక్కులేనివాళ్ళు అయిపోవటం,
అతనికి శృంగుందు కనపించసాగింది. కాని ఆసారికి మేజిస్ట్రేటు
నదిలిపెట్టాడు. ఆరుందలింపు క్రమంగా మరచిపోయి హోమా
మళ్ళీగుందులిస్తూనేఉన్నాడు. ఊళ్ళో ఎదరోగిట్టనివాళ్ళుఎలా
అయినా షట్టాచాలని చూస్తున్నారు. కనుక అతడుచార్లెస్ను
మంచిజేసుకుంటే, మళ్ళీకోర్టును ఎక్కనలసి వచ్చినా, చార్లెస్
మెడికల్ ఆఫీసరుహోదాతో అడ్డుపడక తప్పదు. అతని మంచి
తనలోని పరమార్థంఇదే.

చార్లెస్ ఉపూరుమంటున్నాడు. రోగులురావటంలేదు

శిరోగంటలకుతరబడికూర్చునేవాడు కూర్చునికూర్చుని
కుతలపడేవాడు. లేకుంటేవెళ్ళి ఎమ్మా ఏదో

కుట్టుకుంటూ ఉంటే పూస్తూ ఎదురుగా కూర్చునేవాడు. ఏమి ఎలా ఉన్నా జమ్మి విషయం అతనికి వెద్ద బాధ అయింది, “టాటే”లో ఉండేప్పుడు ఇంటి మరమ్మత్తుకు, భార్యబట్టలకూ, కట్నంపైకం తొమ్మిదివేల ప్రో కూడా పెండేళ్ళలో అయిపోయి నాయి! ఇక టాటేనుంచి ఇక్కడకు మారేప్పుడు పోయినవి గాని పగిలిపోయినవి గానిమాడాలి.

కాని ఇంతలో అతని భ్యాసమనోవిషయం మీదకు మళ్ళింది. ఎమ్మా గర్భవతి. నెలలు వచ్చిన కొద్దీ ఆమెను గురించి అతని హడావుడి ఎక్కువ అవుతూవుంది. ఇది వారి దాంపత్యానికీ, సహచర్యానికీ శాస్త్రీయ చిహ్నంగా నిలిచి పోయే విషయం. ఆమె కుక్కీలో “ఇష్” అనుకుంటూ ఇబ్బందిగా అటు ఇటు జరుగుతూ ఉంటే అతనికి కనుల పండువుగా ఉండేది. మనస్సు ఆగక లేచిపెళ్ళి, ముద్దుపెట్టుకొని, చెక్కిళ్ళ పువ్వుకేనాడు. తాను తండ్రి కాబోతున్నాననే ఆలోచనకు అతడెంతో మురిసిపోయేవాడు. తనకు అదొక్కటే కొరత.

మొదట్లో ఎమ్మాకు ఎంతో ఆశ్చర్యంగా ఉండేది. తర్వాత, త్వరగా బిడ్డచుకనాలనీ, అబిడ్డకు తెల్లిగా ఉండటం ఎలాఉంటుందో చూడాలనీ ఆమెకు కుశూహాలా ఎక్కువ కాసాగింది. కొడుకు పుట్టాలని ఆమె ఎంతగానో కోరుకున్నది. పేరుకూడ నిశ్చయం చేసుకున్నది, ‘జార్జి’ అని. తీరనికోర్కెలతో చెదిరిపోయిన తనహృదయం ఆకుర్రవాడిని చూచుకొని కుదుటబడగలదనుకున్నది. ‘దేనికయినా మగవాడు స్వతంత్రుడు. కొరినెల్ల అనుభవించగలడు. స్త్రీకి అన్నీ ప్రతి

బంధకాతే. శారీరకంగానూ, ఆర్థికంగానూ స్త్రీ ఎప్పుడూ బలమహారాతే'

ఒక ఆదినారంనాడు సూర్యోదయమవుతూ ఉండగా ఆమె ప్రసవించింది.

“ఆడపిల్ల” అన్నాడు చార్లెస్.

ఆమె తలప్రక్కకు తిప్పేసుకొని తెలియమండా పడిపోయింది. హఠాత్ భార్య, హోటలుఆమె లెఫ్రాంకా, పరుగున వచ్చి ఎంతో ఆప్యాయంగా ఎమ్మాను కౌగిలించుకున్నారు. హఠాత్ కూడవచ్చి తలుపుచాటున నిలబడి తన అభివందనాలు తెలిపాడు. బిడ్డను చూచి ‘చక్కని బిడ్డ’ అని సంతృప్తి వేలిబుచ్చాడు.

బాలింతగా ఉంటూ ఎమ్మా అబిడ్డకు ఏపేరు పెట్టటమూ అన్ని ఆలోచించింది. క్లారా, తాజా, అనుష్టా, అటాలా వదీన చ్చలేకు. మీ అమ్మ పేరు వెట్టుకోరాదూ అన్నాడు చార్లెస్. పనికిరాదన్నది ఎమ్మా. లోన్ ‘మెడెలెన్’ బాగుంటదన్నాడని హఠాత్ చూచాడు. ‘ఛీ. అది ఒక తప్పు మదాని పేరు. వీల్లేకు’ అన్నది చార్లెస్ తల్లి. అనాడు జమీందారుగారి విందులో జమీందారిగారి ఒకయువతిని “బెర్రా” అనే పేరుతో పిలవటం ఎమ్మాకు అభిరుకు జ్ఞాపకంవచ్చి ఆపేరే ఖాయంచేసింది.

బారసాలకు రాల్స్ రావటానికి వీలుపడకపోవటం వల్లన, హఠాత్ వెద్దరికం వహించాడు. పిల్లకు అతడు తెచ్చిన కానుకలు - ఆరు పెట్టెలు ఎండుపళ్ళు, మూడు ట్యూబాలు పేస్టు, ఆరు పంచదార కడ్డీలు - అన్నీ తన మకానం నుంచే డమ్మికి

భిక్షు లేకుండా పట్టుకువచ్చాడు. గౌరసాలనాటి రాత్రిఘనంగా
డిన్నరు ఏర్పాటు చేయబడింది. మతగురువు బోనిసీన్
హాజరయ్యాడు. మత్తుకా తిని, త్రాగారంతా.

చార్లెస్ తండ్రి యాన్విలీలో ఒక వెలరోజులున్నాడు.
ప్రాద్దుటిపూట ఆయన మార్కెటు దగ్గర జనీ అంచుటోపీపెట్టు
కొని వైపు కాలుస్తూ నిలబడితే ఆ డొల్ఫో జనం అతనివంక
అబ్బురింగా మాస్తుండేవాళ్ళు, కొడుకు భాతాలో వ్రాసుకో
మని చెప్పి ఫోసిటీని పంపి 'లప్రాంకా' హోటలులో కాపలసి
నాణ ప్రాందీ తెప్పించుకొనేవాడు. కోడలు వాడకొనే సెంటు
అంతా జేబు రుమాళ్ళకు వ్రాసుకొనేవాడు.

అయినా ఎమ్మూకేం కష్టంలేదు. అతడు దేశదేశాలు
తిరిగిన మనిషి, ఆమెకు బెర్లిన్, వియన్నా, స్టాన్ బర్గ్ మొద
లైన పట్టణాలను గురించి, తన మిలిటరీ జీవితాన్ని గురించి, తన
ఆషక్లను గురించి, తాను ఎలాంటి గొప్ప గొప్ప విందులను
హాజరైనదీ ఇంకా ఎన్నో కులాసా కబుర్లు చెబుతుండేవాడు.
ఆమెతో ఎంతో చురువుగా ఉంటూ, ఆమె నడుంచుట్టగా చేయి
వేసి తోటలో అటు ఇటు తిరుగుతూ ఉన్నప్పుడు అతని
ముఖంలో "ఈవిడ సంగతి కాస్త పట్టించుకు ఉండాలిందిరా
అబ్బాయ్" అన్న భావం స్ఫురించేది.

ఈ వ్యవహారమంతా చూచి ఆయనగారు కొడుకు
కాపురంకాస్త తీసేట్లున్నాడని చార్లెస్ తల్లి భయపడి, అతని
మాటలు విని కోడలు పనికి రాకుండవూతుండేమోనని తిరుగు
ప్రయాణానికి తొందర పెట్టసాగింది. ముఖ్యంగా ఆమె భయ
మేమిటంటే, తనభర్తకు పుష్కం, పాపంఅనే తేడా ఏమీలేదు.

పిల్లలు పాలివ్వటానికి ఒక వ్రడంగి భార్యను మాట్లాడి
 గాగసాల అయిన తర్వాత పిల్లను ఆమెను అప్పగించారు.
 ఒకనాడు ఎమ్మాను ఉన్నట్లుండి కూతురుమీద గాలిమళ్ళి,
 వెంటనే బయలుదేరింది, దాడి ఇల్లు ఊరి చివరఉన్నది. మట్ట
 మధ్యాహ్నం, వడగాలి కొడుకూ ఉన్నది. అందరూ కిటికీలు
 బిగుంచుకు ఇళ్ళలో కూర్చున్నారు. ఎడ నిప్పులు చెరుగు
 తున్నది. కొంతదూరం వెళ్ళేప్పుడుకి ఎమ్మా తూలిపో సాగింది.
 ప్రసవించి నెల అయిందో లేదో. వెళ్ళు- తిరిగి ఇంటికి వెళ్ళ
 టమా, అక్క-డెక్కడయినా కొంచెంసేపు కూర్చోవటమా
 అని ఆమె అనుకుంటుండగా, అక్కడ ఒక ఇంట్లోనుంచి లోన్
 ప్టో కాగితాలు చంకచు పెట్టుకొని, బయటకు వచ్చాడు.
 ఎమ్మానుచూచి అతడు లెకూ దుకాణం ముందు ఉన్న చెట్టు
 నీడను ఆగాడు.

పిల్లలు చూడటానికి బయలుదేరాననీ, వెళ్ళలేక ఆగా
 నని ఎమ్మా చెప్పింది.

లోన్, “మీరుగనుక...” అని ప్రారంభించి, తర్వాత
 మాటలు అనటానికి సాహసం చాలక ఊరుకున్నాడు.

“మీ కిప్పుడేమైనా పనున్నదా? అన్నది ఎమ్మా.
 లేదని లోన్ అనేసరికి కాస్త తోడుగరండి అన్నదామె.

ఆరాత్రే ఈ సమాచారంతో ఊరంతా గప్పుచున్నది.

మేయకుగారి భార్య “డాక్టరు వెళ్ళాం దారినపడుతున్నద”ని అన్నట్లు వారి నౌకరు అక్కడక్కడ అనసాగాడు.

ఇద్దరూ జంటగా నడుస్తూ బయలుదేరారు. ఎమ్మా అతని భుజానికి అనుకొని నడుచుకుపోయింది. లోన్ ఆమె అడుగులో అడుగు కలుపుతూ మెల్లగా నడుస్తున్నాడు. దాది ఇంటికి చేరుకున్నాడు, ఆ ఇల్లు ఎత్తు తక్కువగా ఉండి గోధుమ రంగు పెంకులతో కప్పబడి ఉన్నది. కిటికీవద్ద ఒక త్రాడుకు ఉల్లిపాయలు కట్టి వ్రేలాడుతున్నాయి. ఇంటిముందు తడిసి రోచ్చుగా ఉన్నది. చిందర వందరగా ఆస్రక్కనే ఏవేవో చాల కుడ్డలు ఆరవేసి ఉన్నాయి. గేటు తెరచిగడప్పుడు విని దాది పాలిస్తూ ఒక పసిబిడ్డకు ఎత్తుకొని, ముఖం నిండా పొక్కులతో ఉచూరు ముసున్న ఒక చిన్న పిల్లవాడిని చేయి పట్టుకు నడిపిగచుకుంటూ బయటకు వచ్చింది. ఆ పిల్లవాడి తల్లి దండ్రులకు రోన్ లో బట్టలు అమ్ముకునే పని. బేరంతో పిల్లవాడిని సముదాయించటానికి తీరక ఈ దాదికి అప్ప గించారు.

ఎమ్మా చూచి దాది, “గుడి. మీ పాప లోన నిద్ర పోతున్నది.” అన్నది. పడకగదిలో నేలమీద పెట్టిఉన్న ఒక ఉయ్యాలలో ఎమ్మా కూతురు నిద్రపోతూ ఉన్నది. ఎమ్మా బిడ్డకు చేతుల్లోకి తీసికొని, ఉయ్యాలలాగ ఉప్పుతూ మెల్లగా జోల పాడనాగింది. లోన్ గదిలో మెల్లగా పచ్చలు చేస్తున్నాడు. ఎమ్మా లాంటి ఘరానా స్త్రీ ఇటువంటి కొంపలోనికి వచ్చి నిలబడటం ఏమిటా అన్నట్లు చూచాడతను. అతని దృష్టులకు ఎమ్మా ముఖం ఎర్రబాలోనికి అతడు చటుక్కున మరోవైపుకు

చూడ సాగాడు. ఇంతలో ఆ పిల్ల కక్కిరించి. ఎమ్మా పిల్లను ఉయ్యాలలో పండుకోబెట్టగానే దాది బిడ్డను తుడిచింది.

‘కక్కటమేనా! నామీద ఇంకేమేమో చేస్తుంది. ఎప్పుడూ కడుగునూ ఉంటాను. ఎప్పుడైనా ఒకసంబ్బు అడిగితే మీ ఖాతాలో నాసికొని ఇవ్వమని చిల్లర దుకాణాలో చెప్పండి. ఈ భాగ్యానికి ఎప్పుడూ వచ్చి మిమ్మల్ని అడగడం బాగుండదు,’ అన్నది దాది.

“అవును. అలాగే. నేవస్తాను.” అని ఎమ్మా బయలు దేగింది. ఆ ఇల్లాలు ఎమ్మావెంట గేటువరకూ వచ్చి రాత్రి పూట నిద్ర మేల్కొని. ఉండాలంటే ఎంత కష్టమో చెప్పకొని, “ఒక్కసారి వర్షిసాణం మీదకు వస్తుంది. కుళ్ళిలో కూర్చుని అలాగే నిద్రపోతాను. ఒక్కపోను కాఫీ పొడుం ఇప్పించా రంటే ఒక నెలరోజులు వస్తుంది. ప్రొద్దున్నే ఒకచుక్కసాలు కలుపుకు త్రాగుతాను,” అన్నది దాది.

అలాగేనని ఆదాది చేత ఎన్నో నీవనలుపోంది ఎమ్మా ముందుకు సాగింది. నాలుగడుగులయినా వేయకముందే వెనుక ఎవరో వస్తున్న చప్పుకయి తిరిగి చూచింది. దాది వస్తున్నది.

“ఏమిటి?” అన్నది ఎమ్మా.

దాది ఆమెను ఒక చిన్నచెట్టు చాటుకు పిలిచి తన భర్త చరిత్ర ఏ కరువు వెట్టసాగి, “ఏం ఉద్యోగంలేండి. ఆ కెట్టెనుగారు సూర్యరానికి ఆరు ఫ్రాంకులు...” అంటుండగా, ‘తేల్చు తొందరగా. నీకు కావాల్సిందేమిటో చెప్పు.’ అన్నది ఎమ్మా. “ఏమున్నది? కాఫీ నేను ఒక్కదానినే త్రాగుతుంటే

ఆయనకు కష్టం ఉంది. ఈ మగవాళ్ళు...." అని దాది అంటుండగా, "సరే సంతకంగా, కావలసినట్లు ఇంకొంచెం తీసుకో. పీజింగుకు తగ్గిందా?" అన్నది ఎమ్మా.

"అలాగలాగే. ఏమీలేదు. చూచారూ, ఏంటంటే ఈ మధ్య ఆగాయాలు తగిలినప్పటి నుంచి ఆయనకు గుండెలు చిక్కబట్టుతున్నాయి. చూడలేం ఆ బాధ. యాపిల్ సారాయం త్రాగినా ఎక్కువేగాని తక్కువేలేదు."

"అబ్బబ్బ! సంగతేమిటో చెప్పు." అన్నది ఎమ్మా.

"చెబుతా, అదేపనిగ అడుగుతున్నాననుకుంటా రేమో... వీలయితే... ఒకచిన్న జాడీ బ్రాందీ, చాలు. మీ అమ్మాయి అరికాళ్ళకు కూడ రుద్దుతాను. నిజంగా అరటి ఆకుల్లాగ అంత మెత్తగా ఉన్నాయి అమ్మాయి కాళ్ళు." అన్నది దాది.

దాది పీడ పదిలించుకొని ఎమ్మా లోన్ చెయ్యి పట్టుకు ముందుకు సాగింది. నది ఒడ్డునే బయలు దేరారు. ఒడ్డునగల పెద్దపెద్ద చెట్ల నీడలు నదిలో పడుతున్నాయి. ప్రవాహం వేగంగా, నిశ్శబ్దంగా కదలిపోతూ చూపుకు చల్ల దనం కలిగిస్తున్నది. చుట్టూ మైదానాల్లో కనుచూపుమేర ఎక్కడా మన్ని కనుపించటంలేదు. ప్రొద్దు వాలిపోయింది. వారి అడుగుల చప్పుడు, వారి మాటలు, ఎమ్మా బట్టల సవ్వడి తప్ప వారికి ఇంకేమీ వినిపించటములేదు.

స్పానిష్ జట్టు ఒకటి "రోన్"లో నాట్య ప్రదర్శనా

లివ్వ బోతున్న విషయాన్ని గురించి వారు మాట్లాడుకుంటూ
వస్తున్నారు.

“మీరు వెళతారా?” అన్నదామె.

“పెరియితే” అన్నాడతను.

ఈ మాటలేనా నిజంగా వారు మాట్లాడుకోవాలని
అనుకుంటున్నది? అసలు విషయాలు బయటకు రావటానికి
గింపుకుంటున్నది. చారిమాపులు చెబుతున్నాయి. మామూలు
విషయాలను మామూలు గొంతుతో మాట్లాడటానికి వారు
ప్రయత్నిస్తున్నారు. కాని మాట్లాడుతున్నంతసేపు, స్రుక్తిసో
లుతున్న పరస్పరాచారాగం పరిశ్రమయపు అగాఢాల్లోకి
ప్రవేశించి వారికి తెలుస్తూనే ఉన్నది. ఆ అనురాగం హఠంపట్టి
నారిహృదయాంతరాల్లోదా, ఉన్నది. వారిమాటలు ఆ అనురాగ
ఉత్పత్తితో కంపిస్తున్నాయి. ఒకరి గొంతు ఒకరు వింటూ
జంటగా నడుస్తూ ఎంతో ఆనందాన్ని పొందుతు
న్నారు. కాని ఆ ఆనందాన్ని గురించిగానీ, దానికి కారణం
ఏమిట ఉంటుందని కానీ వారు అలోచించటములేకు
కొప్పరి తోటలూ, మొగలిపోదలూ, పుచ్చనవాలతోనిండిన
సముద్రతీరం విశాలసముద్రంలోనికి తన పరిమళమును నిశ్చ
సిస్తున్నప్పుడు, ఆ పరిమళమును పొందు నావికులు, మను
షాన మత్తులనలె కన్నులరమోడ్చి ఘోషననుభవిస్తారే కాని
ఎక్కడిదీసుగంధమని చెతకరు. కన్నెత్తి అయినాచూడరు. వారు
వస్తున్నదారిలో గొడ్డు త్రొక్కిడివల్ల ఒకచోట అంతా బుర
దగా ఉన్నది. నడవటానికి అందులో అక్కడక్కడ రాళ్ళు

వేసి ఉన్నాయి. ఎమ్మా ఒక అడుగువేసి, రెండో అడుగు చాపి ఎక్కడ వెయ్యటానికీ తోచనట్లు వెతుకుతూ నిలబడేది. ఇంతలో కాలిక్రింది రాయి కదిలితే, కాలు గాలిలో ఆడిస్తూ, కంఠాదుగా గ్రండ్లతిప్పుతూ, సమతూకం కొరకు ముందుకు వెంగుతూ, పకపక నవ్వి బురదలో కొంటెగా అడుగు వేసేది.

ఇల్లు చేరుకోగానే ఎమ్మా గేటునెట్టి మెట్లు పరుగున ఎక్కుతూ వెళ్ళిపోయింది. లోన్ అక్కడనుంచి ఆఫీసుకు వెళ్ళాడు. 'నోటరీ' లేడు. ఏవో నాలుగు కాగితాలు చూచి, కలం ఒకటి తీసికొని దానిపాళీ సరిగ్గాపెట్టి, తర్వాత టోపీ చేతపట్టుకుని లోన్ బయటకు వెళ్ళిపోయాడు.

అతడు మెల్లగా ఊరిబయట అడవి వద్దకు వెళ్ళాడు. అక్కడ సచ్చిగడ్డిమీద నెల్లికిలబడి, ముఖానికి వ్రేళ్ళు అడ్డం పెట్టుకు ఆకాశంవంక చూస్తూ, 'గంటకొక్క అడుగు!' అనుకున్నాడు, దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి.

ఎమ్మా మేడమీది గదిలో కుర్చీ కిటికీవద్ద వేసుకొని బజారున అటుఇటు తిరుగుతుండే మనుష్యులను చూస్తూ కూర్చుండేది. ఆఫీసునుంచి హోటలుకు వెళుతూ లోన్ రోజూ రెండుసార్లు కనుపించేవాడు. అతడు ఎక్కడో ఉండగానే అతని అడుగులు ఎమ్మా గుర్తుపట్టగలిగేది. లోన్

ఎప్పుడూ ఒకేవిధమైన దుస్తులు వేసుకొని, ముక్కుకు నూటిగ
మాస్తా నడచి వెళుతుండేవాడు.

హోమా చార్లెస్ వద్దకు సాయంకాలం భోజనం వేళ
తప్పనిసరిగ వస్తుండేవాడు. టోపీతీసి చేష్తో పట్టుకొని, అడు
గుల చప్పుడు ఎవరికీ వినిపించకుండా జాగ్రత్తగ నడుస్తూ వచ్చి
“గుడివినింగ్, అందరూ గుడివినింగ్” అనేవాడు. తర్వాత
చార్లెస్ దంపతుల మధ్య తన మామూలు స్థలాన్ని అలంక
రించి రోగుల శ్రేణుల సమాచారాలను గురించి డాక్టరుతో
మాట్లాడేవాడు. ఫీజు ఎవరివద్ద ఎంత తీసుకోవాలో చార్లెస్
హోమా సలహా తీసికొనేవాడు. తర్వాత ఆనాటి పత్రికలో
వార్తలను గురించి మాట్లాడేవాడు. ఫ్రాన్సులోనూ, మిగతా
ప్రపంచంలోనూ ఎక్కడ ఏమి జరుగుచున్నదో, సంఘాతకీయమూ,
పత్రికలో వార్తలన్నీ హోమా ఈదరినుంచి ఆదరికి కంఠో
పారంగ చెప్పేవాడు. వార్తలసంగతి నిశ్చేషంగ మాట్లాడేసి,
హోమా తనదృష్టిని వారి భోజనంమీదకు మళ్లించేవాడు.
కుర్చీలో నుంచి కొద్దిగా లేచి, ఏదైనా కూర వ్రేలుపెట్టి
చూపుతూ ఎమ్మోకో, ‘అనిబాగుంటుందేమో,’ అనేవాడు.
నొకరును ఉద్దేశించి కూరలు రుచికరంగా ఎలా ఉండాలో
ఏకాలంలో ఏ కూరలు తింటే ఆరోగ్యమో చెప్పేవాడు
మధ్యంతో కూడిన సాధక బాధకాలను గురించి

మీగడ పెడకుండా ఎలా భద్రపరచవలసినదీ చక్కగ చెప్పే
వాడు.

ఎనిమిదింటికి హోమాకొరకు దుకాణం మూయటా
నికి నమ్మని పిలుస్తూ జస్టిస్ వచ్చేవాడు. హోమా జస్టిస్
ముందు వంక, ముఖ్యంగా ఆ సమయాన అక్కడ ఫెలసిటీ
ఉంటే, చాల నిశితంగా చూచేవాడు. ఎందుకంటే, ఈమధ్య
వాడు కెలసిటీమీద కన్ను వేసి మాటకు ముందు చార్జెస్
ఇంజనీరి పరుగెత్తటం హోమా కనిపెట్టాడు.

హోమా ఇంటికి ఎవరూ ఎక్కువగా వచ్చేవారు కాదు.
అతని వాగుడూ, విషగీత భావాల్నూ కాస్త మంచివాళ్ళకు
ఎచరికీ వచ్చేవికావు. కాని లోన్ మాత్రం తప్పనిసరిగవస్తుండే
వాడు. తలుపు తెరిచిన గంటవిని త్వరితగతనం ఎదురునెళ్ళి
ఆమె శాయివా అందుకొని, లోనికి తీసుకువచ్చేవాడు.

ఎమ్మా హోమాతో పేక ఆడుతుంటే లోన్ ఆమె
వెరుక నిలబడే సలహా చెబుతుండేవాడు. ఎమ్మాకాను నేల
మీదకు చుట్టూ ప్రోగుపడేది. ఎప్పుడైనా లోన్ పొరపాటున
ఆమె గొను త్రొక్కి, పసిబిడ్డను త్రొక్కినట్లుగా కలవరపడి,
చటుక్కున కాలు తీసేవాడు. ఎమ్మా అతనిని ఏమైనా పాడ
మని అడిగేది. లోన్ ఏదైనా పాట మొదలుపెట్టి వణుకుతున్న
స్వగంతో పాడేవాడు. అందులో ఎక్కడయినా ప్రణయభావం
తగిలేసరికి, అతని గొంతు ముడుచుకొని, పాట ఆగిపోయేది.
ఒకప్రక్క హోమా చార్జెస్ తో పాడికలాకుకూ ఉండే
వాడు. ఆ ఇద్దరూ హోమా మొరగాడు. ఎప్పుడూ గొంతు

అతనిదే. ఆడినంతసేపు ఆడి నెగడుప్రక్క కూర్చుని ఇద్దరూ కునుకు లుకించుకొనేవారు. లోన్ పాబిలెటి వారినొక చేయి చాపి ఎమ్మాను చూడమనేవాడు. ఆ తర్వాత వారిద్దరూ స్వేచ్ఛగా, సంతోషంగా ఏవేవో మాట్లాడుకొనేవారు.

ఈ విధంగ, వారిద్దరి మధ్య అన్యోన్యత ఏర్పడసాగింది. పుస్తకాలు ఇచ్చి పుచ్చుకోవడం నిత్యకృత్యమైంది. చార్లెస్ అనుమానంలేని మనిషి గనుక ఇదంతా అతనికి నూనూలు విషయంగానే తోచింది.

ఒకనాడు రాత్రి లోన్ తనగదికి వచ్చేప్పటికి గదిలో చిన్న తిన్నాచీ కనుకింది. కపోతనగంలో ఉన్నట్లొక నూనె ల్యూట్‌తోనూ గుట్టబడి ఆకు “డిజైన్” చేసిఉన్నది. లోన్ హొమా భార్యను పించి అది చూపిచాడు. ఆమెతోపాటు ఆమె పిల్లలూ, హొమా, జస్టిన్, ఎంటమనిష్ ఆ తిన్నాచీ చూడటానికి వచ్చారు. ఎక్కడిని అయి ఉంటుందని అంతా ఆలోచనలో పడ్డారు. డాక్టరుగారి భార్య ఇతనికి కానకలిన్యట మేమిది? చోద్యంగా ఉన్నది! ఆమె ఇంకి ఆషక్ కాబోలు!

నిజంగా, లోన్ పద్ధతినిబట్టికూడ అలాగే, అనుకోవలసి వస్తున్నది. ఎప్పుడూ అతనికి ఆమె చక్క-దనం, చనుత్కారం తప్ప వేరేభ్యాసలేకుండా పోయింది. ఒకనాడు ఆమెనుగురించి లోన్ బెనెట్‌తో ఎవో చెప్పబోయాడు. వినిపిని విసుగుపట్టి, బెనెట్ “అగొడవంతా నాకెందుకు అని గట్టగా కనుకు” కున్నాడు.

ఎమ్మాను తన ఉద్దేశం ఎలా తెలియపరిచి బాగుంటుందా అని లోన్ తన బ్రదరు కొట్టుకొనేవాడు. ఆమె

నీకును కుంటుంటోననే భయమూ, తను చేతగానివాని
అయ్యాననే సిగ్గు, అతన్ని వేధించేది. వాంఛ, నిష్పృహల
సంఘర్షణకు తట్టకపోతే కలియేవాడు. ఉన్నట్టుండి 'తేలిపోవాలి,
ఇప్పుడే. ఈక్షణంలోనే' అని ఉత్తరం వ్రాసేవాడు. చింపివేసే
వాడు. "రేపు" అనుకొనేవాడు. ఆ "రేపు" వచ్చేసరికి "ఇవ్వాళ
కాదులెన్నుచుకొనేవాడు. ఒక్కసారి అన్నిటికీ తెగించి
బయలుదేరేవాడు. కాని ఎమ్మా ఎదుట పడేసరికి అతనివైశ్యం
నీరుకారి పోయేది.

ఇక ఎమ్మా సంగతి. తనకు లోన్ మీద ప్రేమకలి
గిందా లేదా అన్న విషయం ఆమె ఎన్నడూ ఆలోచించలేదు.
ప్రేమ అనేది పిడుగుపాటువలె అకస్మాత్తుగా పైబడి, హృద
యాన్ని తల్లడిల్లజేసి, నియమాలను నిర్ణయాలను చెల్లాచెదిరు
జేసి, జీవితాన్ని గుప్పిటబట్టి అండని అగాధాల్లోనికి ఈడ్చుకు
పోయే మహాశక్తి అని ఆమె ఊహించేది. ఇంటికప్పుడూ
పడే స్వర్షపు చినుకులు బయటకు పోయేదారులు లేనప్పుడు
అక్కడ నుండి కడతాయి. కాని ఆమె తనకు సంభవించిన
ముప్పు, 'డబ్బునాని' తక్కువ ఇచ్చేవాడు కనుకనే లేకపోయింది.

శ

శ

శ

ఒకనాడు సాయంకాలం చీకటిపడుతుండగా "లెరూ"
ఎమ్మా దర్శనార్థం వచ్చాడు. లెరూ అసాధ్యుడు. చాల
నేర్పుక మాట్లాడగలడు. జిత్తులమూరి. ముఖం విశాలంగా,
బుంగగా, కండలుజారి ఉంటుంది. కరుణగా మెరసే నల్లని
చిన్నకళ్ళు. నోటి లెక్కలలో ఆరితేరినవాడు. అతి వినయ
సంపన్నుడు.

తెకూలోని వచ్చి చేతిలోని అట్టపెట్టెబల్లమీదఉంచి,
 “తమ రెన్నడూ మా దుకాణానికి రాకపోవటం మా దొర
 దృష్ట్యు.” అని ఎంకో సౌజన్య భావంతో సంభాషణ ప్రారం
 భించి, “అయినా మీలాంటి నవనాగరికులకు ఎనికొచ్చేవి
 ఇటువంటి చిల్లరదుకాణాల్లో దొరకటం కష్టంలేండి” అన్నాడు.
 కాని అమెకు గొవలసినవేవో నూటమూత్రం తనతోచెపితే,
 బట్టలు, ఊటీలు, చిల్లరసామానులు, ఏదైనాసరే హాజరుగ
 తెప్పించి ఇవ్వగలనని మనవి జేసుకున్నాడు. నాలుగు నెలకు
 సాగు తాను బస్తీకి ఛీవె నసూ ఉంటాననీ, అక్కడ ఉన్న
 పెద్ద పెద్ద దుకాణాల్లో తన పేరు తెలియని వాళ్ళు ఎవరూ
 లేరని చెప్పాడు.

అప్పుడతడు పెట్టెలోనుంచి, అల్లికపని చేసినవి ఒక
 అరిడడను ‘కాలర్లు’ బయటకు తీసి, “ఇటువంటి సరుకు అన్న
 పుడలా రాకు. అందుచేత, తనకి చూపి వెళదామని
 పోరూపోరూ ఇటూచ్చాచు ” అన్నాడు.

ఎమ్మా ఒక్కసారి వాటివంకచూచి, “ఇప్పుడేమీ అవ
 నం లేకు.” అన్నది.

తర్వాత తెకూ ఎంకో వినయంగ మూడు మళ్లు,
 చాల రకాల సూనులు, ఒక జత పళ్లపాదకత్తెలూ, కొబ్బరి
 టెంకలతో తయారైన నాలుగు కప్పులు ఆమె ముందు
 ఉంచాడు. ఎమ్మా సంతోషంతో పడింది. తెకూ బల్లకు ఆను
 కొని, మెడమునుగు చాపి, నోరుతెరచుకొని, ఆమెలో
 మెరకవిపెట్టి కాదు నెయ్యాయన్నట్లు చూస్తున్నాడు. తర్వాత
 అతడు మళ్లు మడతనిప్పి మమ్ముదులుపుతున్నట్లు ప్రేలితో

చిటిక వేస్తుంటే దానిమీది జలతాను బిళ్ళలు నత్త త్రాలలాగు తిళతళ మెరసినాయి.

“అవి ఎంత?” అన్నది ఎమ్మా.

“ఎంతోనా! కాసుచౌక! పైకం మీను వీలున్నప్పుడే ఇవ్వండి. మాది డబ్బుతో కూడిన బేరంకాదు” అన్నాడు తెరూ.

ఆమె మళ్ళీ కొంచెంసేపు తటపటాయించి పద్దన్నది.

ఈ తిన్నాసారానికి అతడు అణమాత్రమైనా చలించక, “అలాగలాగే. మళ్ళీ నస్తాను. నేను తెచ్చే సరుకు అడవారు ఎంతో మెచ్చుకుంటారు—మా అడతప్ప,” అనేసరికి ఎమ్మా నవ్వింది.

ఆ చెణుకు వదలి అతడు చాలా మెత్తగ, “నేను డబ్బును గురించి ఆలోచించే మనిషిని కాను. మీను అవసరమైతే కాస్తో కూస్తో సర్దుగలను కూడ, అన్నాడు.

ఈ మాటకు ఆమె విస్మయపడటం గమనించి వెంటనే అతడు గొంతు తగ్గించి, “ఈ భాగ్యానికి నేను ఒకరివద్ద తెచ్చి ఇచ్చే అవసరం ఉండదు. నేనే సర్దుగలను,” అన్నాడు.

తర్వాత చార్లెస్ వద్ద మందుపుచ్చుకుంటున్న ఫ్రాంకా హాటలు యజమాని “టెలీక్”కు ఎలాఉందని అడిగి, “అయిపోయి నన్నే ఆ ముసలాడిపని. ఇల్లెగిరిపోయేట్లు దగ్గుతుంటాడు. అతనికి ఇక ప్లానలు కోట్లు పనికిరావు. ఒక కొయ్యచట్రం చేయించి తగిలించాల్సి వచ్చేట్లుంది. అప్పుడే ఏమయింది. కుర్రతనంలో చేసినదంతా అనుభవించొద్దూ? కన్నుగాననుండ

తినుగుతారండీ వీళ్ళ దుంపకేగ! త్రాగుడుతో వాడి గుండె బండబారి పోయింది. అయినా బాగపరిచయమైన తర్వాత ఎవరినైనా పలుకరించకుండా ఉండలేం,” అన్నాడు లెనూ, పెట్టెలో మళ్ళీ వస్తువులన్నీ సర్దిపెట్టుకుంటూ.

ఇక, డాక్టరుగారి మిగతా రోగులను గురించి హెచ్చరించి, “గాలి మాన్పువలసలెంకి. అంతకన్న ఏమిలేదు. నాకూ ఒక్కటో ఏమిబాగుండటంలేదు. వీళ్ళుగో నొప్పిగా ఉంటున్నది. బిసినామ వచ్చి డాక్టరుగారికి చూపించాలి. సరే. వస్తాను. దయ ఉంచండి,” అని చప్పుడుగాకుండా తలుపువేసి వెళ్ళి పోయాడు లెనూ.

ఎమ్మా భోజనం అక్కడికే తెప్పించుకొని తీరకగా, తృప్తిగా భోజించేసింది. ఆమెకిప్పుడు అంతా బాగున్నట్లు తోచింది.

వాళ్ళు తొచ్చుకొని, “నిజంగ చాల బాగున్నాయి. ప్రిన్సుకోసల్సింది,” అరుకున్నది.

ఎనరో మేడకొట్టు ఎక్కుతున్న చప్పుడు వినిపించింది. లోన్ పైకి వచ్చాడు. ఎమ్మా తీరనిపనిలో ఉన్నట్లు అవిభవి స్వరటం మొదలు పెట్టింది. లోన్ ఏదో అన్నాడు. ఆమె ఏదో చెప్పింది. సంభాషణ రక్తిగాలేదు. మాట్లాడాలన్న ఉద్దేశం ఆమెలో కనపించలేదు. లోన్ ముఖం మాడ్చుకున్నాడు. ఎమ్మా అల్లిక పని మొదలు పెట్టింది. అతను నెగడునద్ద కూర్చున్నాడు. ఆమె మాటలకునలెనే ఆమె మానానికి కూడ సమ్మోహితమైనట్లు అతడు నిశ్శబ్దంగా చూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఆమెకు అతనిమీద జాలి కలిగింది.

“ఎవేశాను నేను.” అనుకున్నాడతను.

చాలనేపు అలాగేకూర్చుంచి, “రోన్ వెళ్ళబోతున్నాను. కాస్త పనితగిలింది.” అన్నాడు.

“సంగీతపు పేపరుకు మీ చందా అయిపోయింది. కట్టమంటారా?” అన్నాడు మళ్ళీ.

“వద్దు.” అన్నదామె.

“ఏం?”

“ఏం అంటారా...” అని ఎన్నూ పెదవులు విగిరించి గుడ్డలో నుంచి సూదితో దారం మెల్లగా బయటకులాగింది. అతడామెగారి అల్లికపని చూడలేక చచ్చిపోతున్నాడు. సరసంగా ఏదో అందామంచి అతని నోటిదాకా వచ్చింది. కాని సాహసించ లేకపోయాడు.

“అయితే మానుకున్నారా?” అన్నాడు.

‘ఏమిటి, సంగీతమా?’ అని త్వరత్వరగా చూట్లాడుతూ, ‘దాన్ని బంగారం గానితే, మానేశాను. ఇంట్లో పనులు చూచుకోవాలాయెను. ఆయనగారి పనొకటి. ఇదంతా వదిలేసి సంగీతాలతో సాహిత్యాలతో కూర్చుంటే ఎలా కుదురుతుంది?’ అన్నదామె.

భక్త ఇంకా రాలేదన్నట్లు గడియారంవంక చూచింది. చాక్లెస్ సూద్రేగిచి, ‘ఎంతమంచి వారు!’ అన్నది ఒకటి రెండు సార్లు.

చాక్లెస్ అంటే లోన్ కు కూడ ఇష్టమే. కాని ఆయన మీద ప్రేమకాశ్రోతున్నట్లు ఆమె మాట్లాడటంచూచి అత

నికి ఒళ్ళు మండింది. కాని, కొంచెం ఆగి, ఊళ్ళోబందరూ, ముఖ్యంగా హోమా, ఎమ్మా పద్ధతులనుగురించి ఎంత గొప్పగా చెప్పుకుంటున్నదీ ఏకరువు పెట్టసాగాడు.

‘ఆయన చాలమంచివాడు.’ అన్నది ఎమ్మా హోమా నుద్దేశించి.

“అవునవుచు.” అన్నాడు లోన్.

తర్వాత అతడు హోమా భార్యనుగురించి చెప్తూ, ఆ ‘గబ్బుముఖం’ మనిషిని చూస్తుంటే నవ్వుస్తుండన్నాడు.

“ఏ మున్నదందూ? నవ్వుటానికి? పిల్లాడెల్లా ఉండి, సంసాగం నెత్తినవేసుకు ఈజేమనిషికి శుభ్రంగా ఉండాలంటే ఎలా కుమరుతుంది?” అని ఎమ్మా మళ్ళీ మూతి బిగించు కున్నది. తర్వాత చాలరోజులు ఈవిషయంలోనే గడచినాయి. ఆమె మాటా పద్ధతీచాల మారినాయి. ఇంటిసంగతులలో శ్రద్ధచూపుతున్నది. చర్చికి సాదాలేకుండ వెళుతున్నది. పనిపిల్లను అమపుచేయసాగింది.

బెర్తాను దాది వద్దనుంచి తీసుకువచ్చింది. ఎవరైనా పిల్లను చూడాలన్నప్పుడు ఫెలిసిటీ బెర్తానుక్రిందికి తీసుకు వచ్చేది. బాగా చూడగలందుకు ఎమ్మా పిల్లనుగొను తీసి వేసి చూపించేది. పిల్లలంటే తనకు ఇష్టమని చెప్పుకోనేది. బెర్తాను ఆమె ముద్దులు పెట్టుకోవటం, లాలించటం, ఎవరికీ అర్థంకానిభాషలో ఆపిల్లచక్కదనాన్ని వర్ణించటం చూస్తుంటే ఆ పిల్లలూరి వారికి నాటకంలో లాగ ఉండేది.

ఇప్పుడు చార్లెస్ ఇంటికి వచ్చేసరికి అతని బూట్లు, టోపీలు, చుస్తులూ అన్నీ పరామరికగా సర్దుబడి ఉంటు

న్నాయి. కాస్త అటు తోటలోనికి వెళ్ళి కొంచెంసేపు తిరిగి రాకూడదూ" అని అతడంటే ఇదివరకులాగ ఆమె ఇప్పుడు అతన్ని విడిచిందివేయటంలేదు. చార్లెస్ సలహాలన్నిటినీ ఇష్టమున్నా లేకపోయినా ఆమె పాటిస్తున్నది. చార్లెస్ తృప్తిగా భరించేసి పొట్టమీద చేతులు పాకేసి పొయి గట్టుమీద దర్కాగా కాళ్ళాచించి, అసమోడ్పు కన్నులతో కుర్చీలో ఆనుకొని పండుకోనేవాడు. బెర్తా చాపమీద ఆడుకుంటూ ఉండేది. అలాంటి సమయాల్లో ఎమ్మా చప్పుడు కాకుండా వెళ్ళి అతడు ఉలిక్కిపడేట్లు మెడముద్దు పెట్టుకునేది. లోన్ అది కూచి, 'నేను ఎంత పిచ్చివాణ్ణి కాకపోతే ఆమె నాది అవుతుందనుకుంటాను!' అనుకొని క్రుంగిపోయేవాడు.

అటువంటి సమయాల్లో ఆమె నిప్పులాంటి మనిషిగ, దుర్లభమైనదిగ కనుపించి అతని ఆశలు అడుగంటేవి. ఆమెను చూస్తుంటే శరీర సుఖాలను పరిత్యజించినట్లు కనుపించేది. దివ్యజ్యోతి గూపమున పుణ్యలోకములను పయనించు జీవాత్మ వలె, ఆమె భవబంధములను వీడి జ్ఞానమార్గమున నానాటికీ త్వరితగతిని పురోగమిస్తున్నట్లు అతనికి తోచేది.

ఏ మార్గమైనా కానీ ఎమ్మా చిక్క పాలిపోయింది. జట్టు అట్టు గట్టింది. ముఖం తగ్గిపోయి కళ్ళుపెద్దవిగ కనుపిస్తున్నాయి. ముక్కు కోటెకువలె ఉన్నది. చడిచప్పుడులేని హంసనడక. ఈ లోకంతో నిమిత్తం లేనట్లు, తామరాకుమీది నీటి బొట్టులాగ, ఆమె సావరించిటా చూస్తుంటే, ఈ వైరాగ్యపు బిరుదుతో జగ్మరాహిత్యమయ్యే లక్షణాలు ఆమె

మ.ఖాన లీలగా కనుపించేది. ఒక రే బిచ్చాన. ఉలకడు, పలకడు. ఎంతో శాంతం. కాని కదిలింపటానికి సిద్ధం. ఆమెతో కలిసి ఉంటే మీకు బాగానే ఉంటుంది. కాని ఆ చానులో హృదయం లేదు.

చూచిన వాళ్ళు ఆమె వైరాగ్య భావాన్ని మెచ్చుకుంటున్నారు. 'అసలామె పద్ధతే వేరు.' అన్నాడు హామీ.

ఇరుగు పొరుగు వారు ఆమె సంసారమూ, పొరుపురూ చూచి మెచ్చుకొనేవారు. మందుకొరికు వచ్చిన వారు ఆమె సామ్యానికి ఆశ్చర్యపడేవాడు. వాటిలోకి వచ్చిన బిచ్చగాడు ఆమెను దీక్షాస్తూ వెళ్లేవాడు.

కాని వాంఛ, పగ, తామసము ఆమె గుండెలో ఉడుకుతుంటే. ఆమె హృదయం ముక్కలు ముక్కలుగా చీల్చబడుతున్నది. అయినా ఆ గుర్భగమైన నరశాన్ని గురించి ఆమె ఎక్కడూ వెదవికప్పులేదు. లోన్ ఆమె నునసులో నాటుకుపోయాడు. ఆమెను ఎవరిసొత్తు గిట్టేదికాదు. ఏకాంతంగా అతని దూరాన్ని ఆరాధిస్తూ కూర్చోటానికి ఆమె తహతహలాడేది. కాని మన్ని కనుపించగానే ఆ తీయని కలలన్నీ భగ్నమైపోయేవి. అతడు నస్తున్న చప్పుడు వినిపించగానే ఆమె గుండె వేగంగా కొట్టుకోసాగేది. అతడు ఎదుటపడ్డ త్యాగ ఆ తొందర అణిగేది. ఎమిటికీ వికారం అని ఎంతో ఆశ్చర్యం కలిగేది. ఆ ఆశ్చర్యం వాంఛాన్ని లోమండి విషాద రూపంలో అంత ముందుదేది.

లోన్ ఎమ్మానడ్డుకు వచ్చి ఆమె తన పట్ల అలా ఉంటున్నందుకు ఏమిత్తోచక కన్నంగ వెళ్ళిపోయేవాడు. కాని

తాను ముఖ్యమైన వాడని అనుకుంటున్నాను. అయితే ఇప్పుడు తనను
వెన్నాడు చూస్తున్నాను. అది చాలా బాగుంది.

లోన్ ను గురించి ఏమూర్తీ. “ఇప్పుడే జేస్తున్నాను!”
అనుకుంటే. అతను ఒక్క-సారి కళ్ళను కిందకి తే బాగుండు
ననిపించేది. ఏదో ఒకవ-క స్థితిలో, ఆ సామంతో వెళ్ళి
అతని పక్షాగతమూ చేసి. అతను పంపకం చే ఇచ్చిందా? అని
భాగ్యం కలిగిన బామూ భార్య అదృష్టాన్ని కొనియాడేది.
ఆమె భార్య ఎప్పుడూ ఆ ఇంటిని దానీ ఉండేది.

కాని తన మొత్తం తనకు తెలుస్తున్నట్లు, ఆమెదానిని
బయటపడనీక అణచివేయటాని ప్రయత్నించేది. లోన్ అంటే
తనకు ఏవిధమైన మోజులేదని అతనికి ఏదో విధంగా తెలిస్తే
చెయ్యాలనుకుంటే. అతనికి వెద్దజబ్బు చేసి, అతన్ని చూడ
టానికి తాను వెళ్ళకుండా ఉంటే బాగుండుననుకుంటే.

ఈ విధంగా ఆమె జంకటానికి అలసత్వం, కేరపు
కొంత వరకు లజ్జ కారణాలని చెప్పాలి. ఎలాగో ఆమె మన
స్సును అనుభవించి వెళ్ళి “అపామగోడచతోనుంచి బయట
పడ్డా” ననుకుంటే. ఆ నిగ్రహం పరామర్శించుకొని గుణవతి
నని తృప్తి పొందేది.

ఇక అప్పుడు—తిరిగిబడే ఇగ్రియాలు, ధనతృప్తి,
దుఃఖ పూరిత ప్రాయశ్చిత్తాలు అన్నీ ఏకమై ఆశాంతిమయ
దుర్భాగ్యంగా రూపొందేవి. అట్టి భావించి మనస్సు మరల్చి
టానికి మారుగా ఆమె అందులోనే మునిగి, దుఃఖాన్ని
సాకునూ ఆక్రోధాన్ని వెళ్ళ గ్రక్కటానికి అదునుకొరకు
చూస్తుండేది. భోజనంవద్ద ఏకాగ్ర సారపాటు జరిగినా, గది

నుంచి ఎవరైనా గబగబ బైటకు వెళ్ళినా, తలుపు సరిగ్గా వెయ్యకపోయినా పిచ్చిగా అరచేది. తాను కోరినవెల్వట్ నాన్యంలో దొరికలేదని ఖిన్నురాలయ్యేది. భూములేలే తగబుద్ధినీ, గాడిదలు కాని తన వ్రాతనూ తలచుకొని ఏడ్చేది.

అన్నిటికన్న ఎమ్మా భరించలేని విషయమేమంటే తాను పడుతున్న యాతన చార్లెస్ గమనించకపోవటం. ఆమెను తాను సుఖపెడుతున్నాననీ, అంతకన్న ఆమెకేమీ అక్కరలేదనీ చార్లెస్ తనకు తానే తేల్చుకొని నిశ్చింతగా తిరగడం, చూస్తుంటే అతడు తనను హీనంగా అనమానిస్తున్నట్లు ఆమె భావించేది. అతని నిశ్చింత ఆమెకు పచ్చికృత స్పృహగా కనుపించేది. “తెలివితక్కువ గొడ్డు! నిష్కడరిద్రుడు! నా జీవితానికి ముక్కుత్రాడు! ఇతని కొరకేనా నేను పొదుపు చేయటం?” అనుకొనేది ఎమ్మా.

ఆమె అనుభవించే యాతనలన్నిటికీ అతడేకారణమని తలచేది. అతనిమీద ద్వేషం తగ్గించుకోవటానికి చేసే ప్రయత్నాలన్నీ విఫలమై నిరాశతో ఇద్దరిమధ్య దూరం ఎక్కువయ్యేది. ఆమె విధేయత ఆమెలో తిరిస్కారాన్ని రేకెత్తించేది. ఆ పాడుకొంపలో కాపురం చెయ్యటం వివిధ భోగాలను స్ఫురణకు తెచ్చేది. ఆ మగనిప్రక్క పరుండటం పరపురుషులమీద అభిలాషను కలుగ జేసేది. చార్లెస్ తనను కొడితే బాగుండును, అతన్ని ఇంకా ద్వేషించి కత్తీర్చుకోవచ్చుననుకొనేది. తనకు తటుతున్న విపరీత ఆలోచనలకు తానే విస్తుపోయేది.

ఇంత బాధలో కాగిపోతూ ఆమె సంతోషంగా ఉండాలి. ఉన్నట్లు నలుగురికీ కనుపించాలి. సంతోషంగానే

ఉంటున్నానని చెప్పకోవాలి. లోకింతోపాటు అన్ని పనులూ చేస్తూనే ఉండాలి!

లోకలోకలసి ఎటుయినా దూరంగా వెళ్ళిపోయి జీవి తాన్ని మళ్ళీ ప్రారంభిద్దామా అనుకొని, 'అతన్ని నిర్లక్ష్యం చేశాను. అది కుదరదు. మరి ఎలా? ఏది దానినాకు?' అనుకొని కూలబడి ఏడ్వసాగింది.

ఇంతలో ఫెసిటీ పైకివచ్చి ఆమెనుచూచి, 'మందు పుచ్చుకోండి అమ్మగారూ. మావూళ్ళో ఒక అమ్మాయికి ఇలాగే నరాల జబ్బు అయితే చాలమందులపిప్పించారు. పెళ్ళి అయిన తర్వాత శుభ్రంగా తగ్గిపోయింది.' అన్నది.

"కాని నారోగం పెళ్ళి అయిన తర్వాతే ప్రారంభం." అన్నది ఎమ్మా.

౩

ఫలితం దక్కనిప్రేమలో లోన్ విసుగెత్తిపోయాడు. నేడెంతో రేపంతే. ఎందులోనూ ఉత్సాహంగానీ క్రొత్తదనం గానీ లేదు. ఏ వింతలూ విశేషాలూలేని ఆడొళ్ళో ఉండటం అతనికి దుర్భరంగా ఉన్నది.

ఎటుకొని "లా" పూర్తి చేయటానికి ప్యాన్ వెళ్ళాలి. ఇప్పుడే ఎందుకు వెళ్ళకూడదనుకున్నాడు. ప్యాన్ అనగానే

అక్కడ ప్రత్యాంశం ని కూడా ఉన్నట్లు అభిప్రాయం ఉంది. పెళ్ళివలదు అంటే తనను అడ్డంకుగా చేసుకుని నయం చేయడానికి సిద్ధం కానాగాడు. అక్కడగల పబ్లిక్ జీవితాన్ని కూర్చించి కలలు గనేవాడు. సంగీతం నేర్చుకోవాలని, మంచి మంచి బట్టలు కట్టించుకోవాలని అనుకున్నాడు. ఈవిధంగా వెళ్తున్నానని తల్లిని అనుమతి కోరుతూ జాబుచేశాడు. తల్లి ఒప్పుకున్నది.

కాని ఆ తర్వాత ఒక నెలరోజుల వరకు వెళ్ళలేదు. రోజూ సామాను సర్దిబండిలో వేయటం, రోన్ వరకూ వెళ్ళి ఆ సామాను తీరిగిరావటం జరిగేది. ఆఖరుకు పగిళ్లు దగ్గరకు వస్తున్నప్పటికీ వెళ్ళని కారణమేమిటని తల్లి ఉత్తరం వ్రాయగా అప్పుడు బయలు దేరాడు.

పెళ్ళిబోయేప్పుడు హామా భార్య భోరుమన్నది. జస్టిన్ వెళ్ళి వెళ్ళి ఏడ్వసాగాడు. హామా, గట్టివాడుగనుక దుఃఖం దిగమ్రొంకుకొని ఊరుకున్నాడు.

చాన్లెస్ కు చెప్పటానికి లోన్ వారింటికి వెళ్ళాడు. మేడ మెట్లు ఎక్కి గదిలో అడుగుపెట్టబోయేప్పటికి ఊపిరి ఆడ నట్లు అనిపించింది. తర్వాత లోనికి వెళ్ళగానే ఎమ్మా చేచి నిలబడింది.

“నేను మళ్ళీ వచ్చాను.” అన్నాడు లోన్.

‘నాకు తెలుసు వస్తావని’ అన్నది ఎమ్మా.

అంటూనే పెదవి కొరుకున్నది. లజ్జతో ముఖమంతా ఎర్రబారింది. గోడచటానికి ఆచుకొని అలాగే నిలబడింది.

“అయినా లేరా?” అన్నాడు లోన్.

“చేరు. బయటకు వెళ్ళు.”

“బయటకు వెళ్ళు.” అని మళ్ళీ అన్నదామె.

తర్వాత ఇద్దరూ నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయారు. ఒకరినొక ఒకరు చూస్తూ నిలబడ్డారు ఇద్దరినీ ఒకే ఆలోచన. ఒకే బాధ.

‘బెర్తాను చూడాలి.’ అన్నాడు లోన్.

ఎమ్మా నాలుగు మెట్లు దిగివెళ్ళి ఫెలిసిటీని కేక వేసింది. లోన్ గోడలనంక, సామాన్లనంక గదిలంతా కలియ జూస్తున్నాడు. ఎమ్మారు ఎన్నటికీ మరువకుండ, ఆ కనుపించే వాల్‌పేపర్ ఏకమై పోవాలనే కాంక్ష అతని మాపుల్లో వ్యక్తమవుతున్నది.

ఎమ్మా గదిలోనికి వచ్చింది. తర్వాత ఫెలిసిటీ పిల్లను తీసుకువచ్చింది. మరీమరీ ముద్దిసి వెళ్ళొస్తానని చెప్పి పిల్లను ఎమ్మారు అందించాడు. ఎమ్మా ఫెలిసిటీతో బెర్తాన్ తీసుకు వెళ్ళుతున్నది. గదిలో మళ్ళీ ఇద్దరూ మిగిలారు.

ఎమ్మా నీవు అతనివైపుకు పెట్టి కిటికీకి ముఖమానించి కూర్చున్నది. టోపీ తన కాలిమీద మెల్లగా ఆడిస్తూ లోన్ నిలబడ్డాడు.

“వానోచ్చేస్తుంది” అన్నది ఎమ్మా.

“టోపీ ఉన్నది” అన్నాడు లోన్.

ఎమ్మా రోషంతో ముఖం ప్రక్కకు తిప్పుకున్నది. ఆమె కిటికీలోంచి దృష్టి ఆసినంతవరకు చూస్తూ కూర్చున్నది. అప్పుడామె మరమ్మల్లో మెదిగే ఆలోచన లేమిటో చెప్పటం ఎవరికైనా కష్టం.

“సరే. నే వెళుతున్నాను.” అన్నాడ. లోన్ పట్టుకొని.
ఆమె చివాలున తల పెట్టెత్తిచూచి, “ఆ, ఆ, వెళ్ళిరా,
... వెళ్ళు.” అన్నది.

వెంటనే ఒకరికొకరు దగ్గరగా జరిగాడు. లోన్ కర
చాలనం కొరకు చెయ్యిచాపాడు. ఆమె వెనుకాడి, తర్వాత
బలవంతంగా నవ్వుతూ తనచేయి అతనిచేతిలోనికి విసురుగా
పోనిచ్చింది.

అతడామె కరస్పర్శ నిమగ్నుడయ్యాడు. ఆస్థిశిలో
శాననే పదార్థమంతా లయించి ఆమృమలార్ద్ర పాశేతలం
లోకి ప్రవేశిస్తున్నట్లని పించసాగింది.

చెయ్యినదిలాడు, మళ్ళీ చూపులు కలసినాయి. లోన్
వెళ్ళి పోయాడు.

ఎమ్మా అలాగే కిటికీనద్దకూర్చున్నది. సాయంత్రం
గురున్నర అయింది. “ఈపాటికి చాలదూరం వెళ్ళిపోయి ఉం
టాడు.” అనుకున్నది.

యథాప్రకారంగా హూమా చాక్లెట్స్, లో బాతాఖానీ
కొరకు భోజనాలవేళకు తయారయ్యాడు.

“సరే, మనవాడిని అందరం కలసి అవతలకు సాగ
నావా.” అన్నాడు హూమా.

“అవును.” అని చాక్లెట్స్ “ఏమిటి కబుర్లు?” అన్నాడు.
“ఏమున్నాయి పెద్దగా! మా ఆడియో ఇవ్వాలి వ.ధ్యాహ్నం
కాస్త సుస్తి చేసింది. ఆడవాళ్ళు గదండి. అందులో మా ఆవిడ
నాదీనూ.” అన్నాడు హూమా.

‘సాపగ్గోన్ ప్యోజ్గో ఎలా నెగ్గుతాడో ఏమో’ అన్నాడు చార్లెస్.

‘అదేమిటి! అలా అంటావా.’ మోంపేనూ విందులూ స్పృహగ్నంగా మళ్ళీ అతని జన్మగో మాస్తాడా అటువంటివి!’ అన్నాడు హోమా.

“అతడటువంటి వాటితోలికి పోతాడంటే నేను నమ్మను.” అన్నాడు చార్లెస్.

“నేనూ నమ్మకాడీ. కాని సాంగత్యవోషం అనేది ఉండిగా. ప్యోజ్గో చదువుకొనే కుత్రాళ్ళను గురించి రకగకాలుగా చెప్పుకుంటూ ఉంటారు.” అన్నాడు హోమా.

“చదువుకోండి. నేను అన్నది అతని ఆరోగ్యాన్ని గురించి. పల్లెటూరితాలవలన అక్కడకు వెళ్ళడం దేవారికి సాధారణంగా టైఫాయిడూ అలాంటివి వస్తూ ఉంటాయి.” అన్నాడు చార్లెస్.

ఆమాటకు ఏమ్మా నడికిపోయింది. హోమా ఒక గంట ఎవో కబుర్లు చెప్పి ఇక వెళదామని లేస్తూ, ‘మీరు విన్నారా?’ అన్నాడు.

“ఏమిటి?”

“ఈ సాహస్యం న్యవసాయ ప్రదర్శనం ఈ గ్రామంలో జరుపుతారట... సరే వస్తాను” అని హోమా ఇంటికి బయలుదేరాడు.

గోన్ వెళ్ళిన మరుసటిరోజు ‘చిన్నదిచు’ రోజులాగ ఉన్నది ఏమ్మాను. మాస్తాన్న ప్రతివస్తువుమీద ఆమెకు విచా

రంపేనుకుపోయికనిపిస్తున్నది. ఆమెహృదయాంతరాల్లో దుఃఖం చేరి సన్నగా రొదవెట్టుకూ ఉన్నది. పాడుబడిన ఒకభవనం లోనికి గాలిజొరబడుకూ చేసే హోరులాగ ఉన్నచారోదనం. శాశ్వత వియోగం చెచ్చివెట్టే అలసత్వం నిమేను ఆకరించింది. ఒక అలవాటను అకస్మాత్తుగా ఆపివేస్తున్న కలిగే అశాంతి, ఎంతోకాలానుండి నిద్రలేచుకొన్న సుశాస్త్రి సంగీతం ఒక్కసారిగా ఆగిపోయినపుడు కలిగే వేదన ఆమెఅనుభవిస్తున్నది.

ఆనాడు జమీందారుగారిట్లో విడుదలచి ఇంటికి వచ్చినతర్వాత అచుభవించిన క్షేత్రమూ, నిస్సృహ మల్ళితయా గయినాయి. లోన్ నాయలుగోడమీద కనుపిస్తుండేవి. అతడు నడచిన తినాచీను, కూర్చున్నకుర్చీలను అదేపనిగా చూస్తూ ఉండిపోవేడి.

సమయం దొరకగానే తాను ఎందుకు ముందంజవేయ లేను? అతడు వెళ్ళిపోగోట్టుకు శాశ్వతవేళ్ళబడి వెళ్ళనద్దని ఎందకు అడగలేదు? తన్నుతాను తిట్టుకున్నది. తనపెదవూ విగుచుకొన్నాయి అతనిపెదవలకొరకు. పరుగున వెళ్ళి అరిచి పట్టుకొని, అతని చేతుల్లోపడి, 'నేను నీదాన్ని. వచ్చాను' అనాలనిపించేది. కాని అందకు అనేకమైన చిక్కులున్నాయి అందుచేత అరకొనటమే గాని చేయలేక పోయింది చేతకురాని ఆతలంపు తీవ్రమై ఉరుకున్నది.

ఆమెహృదయాన్ని చూస్తున్న సంతాపాగ్నికుండం వలె లోన్ నాయుత్కరిస్తూ ఉండేవాడు. ఆమె దుఃఖం ప్రతిక్షణగణానుకుంటూ, మండుతూ అనిమంటగా తయారయింది. ఆ అభాగ్యురాలు ఆ మంటను కనిపెట్టుకొనిఉండి, అరకుండా

ఎగ్గడోస్తూ. పూర్వస్థైర్యమున్నట్లని, తన డోహానూ, వర్ణ
స్వచ్ఛలనూ, అనుచుకు చేస్తూ దాన్ని అరినిచ్చేది కాదు.

క్రమేనా కట్టెలు అయిపోయినా, గుట్టకాబడిటమో
జరిగి ఉంటుంది. అనుట తగ్గిపోయింది ప్రేయమ దగ్గ
లేకపోవటంతో ప్రేమకు పొషణ తగ్గిఉంటుంది. అదీగాక
విరహం ఎంత ప్రవృత్తిదయినా పరిమిత దాటి వెళ్లలేదు.

ఈ డోరికి రాకముందు ఆమెపడిన తపన మళ్ళీ మువ్వు
రంగా సాగింది. అప్పుడు కలలు గనటమేగాని
ఇటునంటి విషయాల్లో అనుభవం అనేది లేదు. కాని ఇప్పుడు
ఆ ప్రేమ అనేది కంటికి కనుపించింది. ఆడించింది. నేను నీకు
అందని సౌఖ్యాన్ని. ఏడుస్తూ కూర్చోనుని వెళ్ళిపోయింది.
ఈ ఏడుపు అంతం కూడ లేదు.

ఆమె తనమీద తానే జాలిపడి కోరికదల్లా కొనటం,
అనుకున్నదల్లా చేయటం మొదలుపెట్టింది. గోళ్ళకు సింగారం
చెయ్యటానికి ఒక్క నెలలో పద్నాలుగు ప్రాకులు ఖర్చు
పెట్టింది. బోలెడు డబ్బు పోసి ఏవేవో బట్టలు కొన్నది.
ఇటలీ భాష నేర్చుకోవాలనుకున్నది. నెంటనే నిఘంటువులూ,
వ్యాకరణం ఒక్కసారే ఎన్నో తెల్లకాగితాలూ తెప్పించింది.
నిజంగానే మంచిమంచి పుస్తకాలు—చరిత్ర, దర్శన చదవటం
మొదలుపెట్టింది. రేయింబవళ్ళు చదవటం, తప్పితే కుట్టుపని.

ఒకోనాడు ఆమెపనులు చూస్తుంటే, ఎమయినా
చేయగలదామె అనిపించేది. 'చెంబెడు బ్రాందీ, కల్తీలేకుండా
త్రాగుతా' ననేది చాగ్లాతో. మెదడులేని ఆమగడు

‘నీకల కాకు’ అనేవాడు. చూడమని ఎమ్మా అగ్గిలాంటి బ్రాండ్ చీరబెమా త్రాగి చెంబు అక్కడ పెట్టేది.

ఇన్ని గాలిచెట్టలు చేసినా (ఆమెచేసే పనులనుచూసి అలాగే అంటున్నాడు కాస్త మర్యాదగల ఆడవాళ్ళు) ఆమె మనస్సులో కష్టం తగ్గటంలేదు. మచిషి సాంతం మారినోయి చచ్చేట్లు తయారయింది. తరచుగా తల తిరిగి పడిపోతున్నది. ఒకనాడు నోటివెంట రక్తంపడింది చార్లెస్ తలశిల్లిపోయాడు. ‘వచ్చి. ఏమున్నదితే’ అన్నది ఎమ్మా.

చార్లెస్ ఆసుపత్రిలోనికివెళ్లి తలుపులు మూసుకొని కుర్చీలో కూలబడి ఏడ్చాడు తల్లికి వెంటనే ఉత్తరం వ్రాసి పిలిపించి, ఆమెతో దీర్ఘంగా సంప్రదించాడు.

ఏంచేస్తే బాగుంటుంది? అసలు ఏమైనా వాళ్ళుఎలా చేయగలరు ఎమ్మా నాకు మందులూ ఏమీవద్దంటుంటే?

“నిజావిడకు ఏమి అనసరమో తెలుసా? పని. తోచు బాటుకావటానికి ఏదోఒకపని. ఇంటిపనులన్నీ తానే చేయడం మంచిది. అండరిలాగా చూడించేసుకు బతికే మనిషయితే ఈ పిచ్చిపిచ్చి ఆలోచనలు యేమీ ఉండేవికావు. దీనికంతకూ కారణం సోమరితనం, బుగ్గనింకా పనికిమాలిన ఆలోచనలూ అన్నది” చార్లెస్ తల్లి.

‘మరి ఏప్పులా ఏదోఒకటి చేస్తూనే ఉంటుందిగా.’ అన్నాడు చార్లెస్.

“ఏదోఒకటి చేస్తున్నదా! చెప్పుకాస్త, ఏంచేస్తున్నది. చెత్తకడలు, పనికిమాలిన పుస్తకాలు, దేవుడు దైవంలేని

ఏతిప్రకారము (వోట్స్) నాకు వోచుచున్నాను కూర్చుంటుంది. పిచ్చిగా, ఆపుస్తకాలు చదివినందున ఫలితం ఇవ్వాలి అంటుంది. చేస్తున్న లేజనేనాళ్ళు ఏనాటికీ యినా ఏద్యక లేస్తుంది." అన్నది తల్లి.

ఎన్నాచేత పుస్తకాలు చదవడం మాన్పించాలని చూశారు. నాధ్యపడలేదు. అత్తకోడళ్ళు ఎడమొక పెడమొక ఖంగుడిదేవారు. ఆమె అక్కడవున్న ఇంజనీరింగ్ లెక్కకు నాలుగుసార్లు మాట్లాడుకున్నాది.

యాన్విలీలో సంత బుధవారంనాడు జరుగుతుంది. ఒక బుధవారంనాడు చార్లెస్ తల్లి వెళ్ళిపోయింది.

ఎన్నా సంతలో పోగైతే పల్లెటూరి ఒనంపంకచూస్తూ కిటికీవద్ద కూర్చున్నది. ఫెలిసిటీ హామా ఇంటిముందు జస్టిన్ తో మాట్లాడుతూ నిలబడివుంది. జస్టిన్ హామా వ్రేలువిడిచిన మేనత్త కొడుకు. బీదవాడనే ఉద్దేశ్యంతో హామా అతన్ని దగ్గరకు తీసి చాకిరి చేయించుకొంటున్నాడు, అన్నం పెడుతూ. వైద్యంలో కూడా జస్టిన్ హామా దగ్గర శిక్షణ పొందు తున్నాడు.

సంతనగరచూస్తున్న ఎన్నాకళ్ళు ఆకుపచ్చ వెల్వెట్ కోటు వేసుకొని ఉన్న ఒకతనిమీద పడినాయి. అతడు చార్లెస్ ఇంటికి కుక్క వస్తున్నాడు. అతనివెనుక ఇంకొక మోటుగాడన్న మనిషి తలవంచుకొని ఏదో ఆలోచించుకొంటూ వస్తున్నాడు.

ఆ ఆకుపచ్చకోటు ఆయన హామా ఇంటివరకూ వచ్చి "డాక్టరుగారిని కలుసుకోవచ్చునా?" అన్నాడు జస్టిన్ తో. "వెళ్ళివెంటనే, రోడాల్ఫ్ బొలాన్డా ఏచ్చాడని చెప్పు" అన్నాడు.

రోడాల్ఫ్, ఏటా పొడవైనవందల ప్రాంతం వచ్చేరైతు. అవివాహితుడు. కులాసానునిషి.

చార్లెస్ ను కలుసుకున్న తర్వాత తనతో వచ్చిన మనిషిని చూసి చాడు. “నాకు కత్తె తీయాలి. ఒక్క తాచీమలు ప్రాకి నట్టుంటుంది” అన్నాడు ఆ మనిషి.

అంతపని ఎక్కువ. ఏమైనా మందులు వాడి చూద్దామని చార్లెస్, రోడాల్ఫ్ అతనికి చెప్పినాగా, “కాదు లెండి. దానితో గానినామ శుభంగా ఉన్నాను” అన్నాడతను. సరే కట్టుకుడ్డ, ఒక బొచ్చె తెమ్మని చార్లెస్ జస్టిన్ ను బొచ్చపట్టుకోమన్నాడు. బొచ్చపట్టుకున్న తర్వాత జస్టిన్ ముఖం భయంతో పాలిపోయింది చూచి, “భయపడబోకు” అన్నాడు చార్లెస్.

‘నాకేం భయం! కానినామి!’ అన్నాడు జస్టిన్. ఆమ నిషి చిన్న గోకలిలాంటి తన చేతిని వైకిచాపి చార్లెస్ కప్ప గించాడు. “నన్ను చెయ్యవలసికొన్నది తాచీమలనున్నట్లు కత్తి తీసికొని చార్లెస్ గుట్టు పెట్టాడు. రక్తం చిమ్మించి మూరం ఉన్న అద్దమీదకు కొట్టింది.

బొచ్చె దగ్గరకు పెట్టమని చార్లెస్ అరిచాడు.

‘అవును, చూడండి. ఎలా చిమ్మించి కొట్టిందో. రక్తం బాగా ఎక్కువనే ఉంది. అదేం! ఇట్లా ఉంటే మంచిదంటారు గదూ, మీరూ’ అన్నాడు ఆ “మనిషి” డాక్టరుతో.

“ఒక్కోసారి మొదట్లో ఏమీ అనిపించదు. ఆ తర్వాత కళ్ళు తిరిగి పడిపోతారు. ముఖ్యంగా ఇటువంటి ఆజానుబాహులైన మనుష్యులు” అనేశాడు చార్లెస్.

జున్నాట్ల విన్నావో తేనో ఆ చనిషి చేయోడగు
అపకేషన్ కత్తి కేసు బానిషిడివి, చిల్లికిపడినట్లు గూళ్ళుముడిచి,
కున్న ఆనుకమీద ఒరిగిపోయాడు. అతని టోపీ క్రిందపడింది.

రక్తనాళ మీద వేలుకొక్కిపట్టి, 'అసి కుంటూనే
ఉన్నాను' అన్నాడు చాల్లెస్.

జస్టిన్ చేతిలో బొచ్చె ఊగుతున్నది. అతనిమోకాళ్ళు
గజగజ ఎగురుతున్నాయి. దయ్యంలాగ ఉన్నది. అతని
వాలకం.

'ఎమ్మా! తొందరగ రావాలి.' అని కేకేశాడుచాల్లెస్.
రెప్పపాటులో ఆమె క్రిందకువచ్చింది.

"వినిగర్ తెచ్చిపెట్టు. భగవంతుడా! ఒక్కసారే ఇద్దరు"
అన్నాడు చాల్లెస్.

అతనికి తత్తగబుట్టిపోయింది. కట్టుకూడ సరిగా కట్టలేక
పోయాడు.

'ప్రమీతేను.' అని రొడాల్ఫ్ నిబ్బరంగా అంటూ,
జస్టిన్ ను పక్షిపోకుండా పట్టుకొని బల్లమీద పండుకోజేట్టాడు.

ఎమ్మా జస్టిన్ గుండీనూ, మెడపట్టీ విప్పనాగింది.
మెడపట్టీ చిస్కపడి ఆమె అతని మెడచుట్టూ వ్రేళ్ళుఆడిస్తూ
తచ్చట్లాడింది. తర్వాత ఒక గుడ్డమీద వినిగర్ పోసి అతని
నొసటిమీద వేసి అంతటా అతికేట్లు చేతితో అద్దింది.

ఇంతలో హొమా వచ్చాడు. జస్టిన్ కళ్ళు తెరవటం
చూచి ఊడిరివిడిచి, 'చవట! నెత్తురుచుక్కచూసి అంత ఇది
కావాలా! పెద్ద డాక్టరువే అవుతావ్! ఆసలు నువ్వు ఇక్కడకు

వచ్చింది దేనికి? ఇవ్వాల బుధవారంగదా; కొట్టో ఎంత
మంది జనం ఉన్నారు! నిన్న గురించి కొట్టుచదిలిపెట్టి చచ్చారు.
పదపద!" అన్నాడు. తర్వాత ఏవోనాలుగు మాటలు మాట్లాడి
అతను వెళ్ళిపోయాడు. తర్వాత రోడాల్ఫ్ కూడ వెళ్ళాడు.
వెళ్ళేముందు ఎమ్మోకో "ఎలా ఉన్నా మీ పరిచయభాగ్యం
కలిగింది నాకు" అన్నాడతడు.

కొద్దిసేపట్లోనే అతడు నదిదాటి ఇంటి ముఖంనట్టి వెళ్ళు
తున్నాడు. అతడు కొంచెంసేపు త్వరగా నువ్వు అంతా నే
ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్లు అనుమానంగా అడుగులు వేస్తూ
వెళుతుండటం ఎమ్మో చూస్తూనే ఉన్నది.

"సాగనైందే, ఈ డాక్టరు వెళ్ళా—చాలా బాగుంది.
మంచి పలువకున, కల్లటికళ్ళు, చక్క-నిచాదా. బస్తీ మనిషి
అగుఉంటుంది తప్పక. ఎక్కడినుంచి ఊడిపడిందో, ఈబాడ
బ్యాంబుఎక్కడపట్టానో" అనుకుంటూ వెళుతున్నాడు రోడాల్ఫ్.
అతనికిముప్పైనాలుగేళ్ళుటాగు. గట్టిగుండె. పదునుగల మన
స్సు. ఆడవాళ్ళనుచాలామందిని చూచాడు. వాళ్ళతో ఏలా వ్యవ
హరించాలో బాగా తెలుసు. ఇవ్వాల తగలిన మనిషిని గురి
చీ ఆమె భర్తనుగురిచీ ఆలోచించుకుంటూ వెళుతున్నాడు.

"మాస్తే నన్నాలాగున్నాడతను. ఆమెగారికి అతనితో
మొహామొత్తింది. కనపడుచూనేఉన్నది. గోళ్ళనిగడా ముంకీ,
మూడు రోజులనాటికీ. దానికి బస్తీలోఉండి, జల్లాగా
తిరగటం ఇష్టం. వాపా! చేపనీళ్ళకోసం తన్నుకున్నట్లు నన్ను
కుటన్నది ప్రియుడికోసం. "ద్రేచ" అనీ "అనంద" అనీ అటు

వంశీని నానుగు మోసాని చెప్పితే విచ్చి వ్యవగ్ధుర వానియూ.
అంతవరకు భావమే. కాని తర్వాత వదిలించుకొనేప్పటికి
దాంపశ్యంబుంది.” అనుకొని తర్వాత వ్యవహారం ఎలాకద
వెట్టాల్సిందే, ఇటువంటి వ్యవహారాల్లో వచ్చే గొడవలూ
అలాగే విందుకుంటూ కోకో సస్తుతం వాడుఉంచుకుంటున్న
మనస్సి గుర్తుకొచ్చి ఇద్దరినీ పోల్చుకోవటం అవని తెలుపుగా
జరిగింది. అనునిమిషాన అతనికి ఇప్పుడు వెగటుదోచింది.

‘అబ్బే. డాక్టరు పెళ్ళాం దానికంటే చక్కనిదికదా.
వాని మీద చెడలేదు. ఛీ ఛీ పూటకటి తెచ్చిపెట్టమని
కూర్చుంటుంది ఆమండ. ఎండకాయలు ఉప్పులో ఉరవేసి
నని అంటే పడిచస్తది.

మళ్ళీ ఒకసారి అతను ఎవ్వరూ ఆమె వేసుకున్న
దస్తులతో సహా బాగా జిప్సికి తెచ్చుకుచూచి, తర్వాత
ఆ దస్తులు తొలగించి చూడసాగాడు!

కర్రతో నేలమీది గడ్డనొకదాన్ని పెట్టిమనికట్టి,
“పదలను ఆమెను” అనుకున్నాడు.

ఆ తర్వాత ఆమెను కలుసుకొనే వీలునుగురించి ఆలో
చించటం మొదలుపెట్టాడు.

‘ఎక్కడ కలుసుకోవాలి ఆమెను, ఎట్లా? ఎప్పుడూ
పిల్లను వేసుకు తిరుగుతూ ఉంటుంది. పనిపిల్ల ఉంటుంది.
చుట్టుప్రక్కల మచువ్యలూ, మొగుడూ. అంతా ఛాడాలం!
వచ్చి చాల ఆలస్యం పట్టేస్తుంది.”

మళ్ళీ ఆలోచించటం మొదలు పెట్టాడు.

“కాని దాని తస్సనియ్య; మనిషిని పొడిచినట్లు చూస్తుంది. రంగులేని దాని మొహమో! అనువంది ముఖాలు నాకు చెడ్డకావు”

గుట్ట ఎక్కేప్పటికి అతని మనసు ఒకదారి కొచ్చింది. “ఏలు కల్పించాలి. అంతకన్న ఏమీలేదు. ఒకసారి ఒక వేటనో నాలుగు కోళ్ళనో పట్టించుకు వెళతాను. అవసరమయితే, కేనే ఒక్కం తీయించుకుంటాను. బాగాదోస్తే ఏర్పడుతుంది. మాయంటికి వాళ్ళను పిలుస్తాను. ఇదంతా ఎందుకు! క్షాంతిగా వ్యవసాయ ప్రదర్శనం జరగబోతున్నదిగా. తిప్పకుండా నుండి అక్కడకు. కలుసుకుంటాను. అప్పుడు కదలేసి ఎదటబడి వ్యవసాయం తేల్చేస్తా. అంతే. అంతకు చించి:దిలేను.”

4

సరే, ఆఖరుకు ఒకనాడు ఆ వ్యవసాయ ప్రదర్శనం ప్రారంభమైంది. ప్రాద్దుతినుంచీ ఇళ్ళలోవారంతా హాకేళ్ళ వద్దచేరి ప్రదర్శనం ఏర్పాట్లకు గురించి చెప్పుకుంటూఉన్నారు.

పురమందిర ప్రాంగణం శోరణాలలో అలంకరించబడింది. ఫలహారశాలకొరకు ఒక డేరావేశారు. చర్చికి ఎదురుగా సొత జరిగేచోట, ఫిరంగిలాంటిది ఒకటి ఏర్పాటు చేశారు. గన్నాగుగారి రాక తెలియపరచటానికి, బహుమతులు పొందిన పోటీదార్లను అభినందించటానికి అదిమోగించబడుతుంది. ఆక్రిందటి రాత్రే అందరూ ఇళ్ళుశుభ్రంగా

కడిగి, ప్రాంత పతాకాలు కిరీటాలకు కట్టాయి. పొంగిపోతున్నారని
పచ్చిన బసంతో హోటల్స్ నిండిపోయినాయి. రైతు పను
చులు, వారి మగవారి కలస, చుట్టప్రక్కల గ్రామాల
నుంచి గుర్రాలమీద వచ్చి నిగుతున్నాయి.

ఊరి నాలుగు మూలలనుంచి జనం వెద్దబజారుకు
గుంపులుగుంపులుగ వస్తున్నారు. వెద్దలకొంతు ఏర్పాటు చేయ
బడిన వేదికప్రక్క రెండు ఎత్తయినగడలు పాతి నాటినిండా
చిన్నచిన్న లాంతర్లు తగిలించాను. ఈ దీపస్థంభాలు అన్నిటి
కన్న మిగుటంగా అందగ్నీ ఆకర్షిస్తున్నాయి. పునమరణం
చుట్టగా నాలుగు చోట్ల నాలుగు అట్టలు ఎత్తుగా కట్టబడి
వాటిమీద “గిల్లు” అక్షరాలతో “వాణిజ్యశాఖ” “స్వచ్ఛ
సాయం” “పారిశ్రామికశాఖ” “లలితకళలు” అని మార్గదర్శ
కంగా వ్రాయబడి ఉన్నాయి.

కాని, ఇంతవందికి సంతోషాన్ని కలిగిస్తున్న ఈ ఉత్సవం
హోటలు యజమానురాలు ‘లెఫ్రాంకా’కు మాత్రం చాల
క్షోభకలిగించింది. శ్రీ వేమన గ్రంథాలయం

ఆమెముఖం మాడ్చుకొనివాట్ల కవచ్చినిలబడిపోయింది. (శ్రీ వేమన గ్రంథాలయం)

‘వీళ్ళ తెలివికాలిపోను! డేరావేశారు, డేరా! గవన్నరుగారు
వచ్చి దేశదిన్నూలాగ ఆడేరాలో భోంచేయాలని వీళ్ళుడ్డేశం
శానూను! పైగా సానిక ప్రయోజనాల అభివృద్ధి’ అంటూ
ప్రగల్భాలు. మరిఅంతస్థానిక ప్రయోజనాలమీద శ్రద్ధగలవాళ్ళు
వంటవాళ్ళుచూడ బస్తీనుంచి తీసుకురావటమెందుకో?” అని
సాధిస్తుండగా హఠాత్తుగా అటువేళునూ కనుపించాడు.

నల్లనికొడు, 'నానికన్' గ్రామము, ఉన్న బూట్లూవేసు
కొని వీటన్నిటికోడూ ఒకచూరుకోపీ తలకు తగిలించాడు.

'ఏనుఁజోయ్! కులాసా? తీమించాలి. కాస్తత్వరగా
వెళుతున్నాను.' అన్నాడు హోమా, 'లెప్రాంకాకో.'

ఎక్కడను వెళుతున్నాని లెప్రాంకా కుతూహలంగా
అడిగింది. "ఏమిటి, హోమా ఇవ్వాళ బజారుకు వచ్చాడను
కులాసావా? ఎప్పుడూ కుడితిగోపడ్డమెలుకలంగ ఆ మందు
లకొట్టోకొట్టోగలమటాడీ!" అన్నాడు హోమా.

"అమ్మిమిటి" అన్నది లెప్రాంకా.

'అమ్మిమిటి' అన్నది లెప్రాంకా. ఎప్పుడూ మూలనుకూర్చోవటం అనే
వ్యాధి అలాచెప్పాను. అంతే కాని ఇవ్వాళ ఎవరికయినా బయ
టకురాక ఎంతప్పుడుంది.... అని హోమా అంటుండగా, "అక్క
డకు వెళుతున్నారా?" అన్నది లెప్రాంకా ప్రదర్శనంమీది
అయిపోయి వ్యక్తంచేస్తూ.

"అమ్మిమిటి! నన్ను 'ప్రదర్శన కమిటీ'లో సభ్యు
డుగా వేసుకున్నారు. మీకు తెలీదా?" అన్నాడు హోమా.

లెప్రాంకా మాట్లాడడండా ఒక్క నిమిషం అతని
ముఖంకూ చూచి, "అది వ్యవసాయ ప్రదర్శనంగదూ? మీకు
వ్యవసాయం సంగతి తెలుసా?" అన్నది.

"వెలియక, పోవటమేంటి? రసాయన వేత్తనుగదా!
రసాయన శాస్త్రం అంటే ఏమిటి? ప్రకృతిలోని ప్రతివస్తు
వునూక్క అణుధర్మాలను గురించి చర్చించే శాస్త్రం. వ్యవ
సాయంకూడా అందులోకే వస్తుంది. ఎగువుల నిర్మాణం,
ఆనవాలు పులియబెట్టడం, వాయుపదార్థాల విచ్ఛేదన, కుళ్ళిన

పదార్థాలు కలిగి చే పరిణామాలు — ఇలాగా ససాయన శాస్త్రమే, నూటికి నూరుపాళ్ళు.” అన్నాడు హామా.

లెఫ్రాంకా గుడ్లు వెళ్ళివెళ్ళింది. హామా చెప్పిన సోతున్నాడు. వ్యవసాయం సాగితే తేలియాలంటే నాగతి చేతబట్టి దున్నాలకుకుంటున్నాగా? లేక కొళ్ళు కొట్టరా యిలూ పెంచాలనుకుంటున్నారా? అది కాదు కార్టేన్ ది వివిధ పదార్థాల నిర్మాణం, భౌగోళిక జ్ఞానం, నాణ్యత, భూసాగం, వంచినీడు, ద్రవ్యం, మొదల స్వరూపం ఇలా నూటి విషయాలు తెలుసుకోవాలి. అంతేకాదు వీటిని లెఫ్రాంకా, వృక్ష శాస్త్రం తెలిసు పాలి. ఏ నేలకూ మంచిని, ఏవి చెడ్డవి, ఏవి బుర్రెనావో, ఏవి కావో, ఏవి ఎలా త్రొక్కాలో, ఏ మొక్కల్ని పెద్ది చేయాలో, వేలసి తీసివేయాలో తుణ్ణంగా తెలుసుకోవాలి. వార్తాపత్రికలు, విజ్ఞానగ్రంథాలూ చదువుతూ పురోగమిస్తూ ఉండాలి.”

హామా మంటానుతున్నాడేగాని లెఫ్రాంకా చివటం లేదు. “సమర్థుడేను ‘యూపిల్ ఆసనం — నాని నిర్మాణం, ఫలితాలు’ అని డెబ్బైరెండు పేజీల్లో ఒకవ్యాసం వ్రాశాను. అందులో చాలా సూతన విషయాలు చర్చించాను. అది రోన్ లోని వ్యవసాయ శాఖవారికి పంపాను. వారదిచూచి నన్ను వ్యవసాయ శాఖలో కాయలు పండ్ల ఉపశాఖకు సభ్యుడుగా ఎన్నుకున్నారు.”

కాని లెఫ్రాంకా తనమాటలు బొత్తిగా వినిపించుకోక పోవటంచూచి హామా అక్కడితో ఆగవలసి వచ్చింది.

ఆమె ప్రదర్శనంనంక వ్రేలుపెట్టిమూపుతూ, ‘అయి

చూడు. డాక్టరుగారిభాగ్య అదిగో. ఆనుపచ్చతోపీ, లెకూ
ఉన్నాడు ప్రక్కనే. కనుపించిందా? అదేం, రోడాల్ఫ్ భుజా
నికీ ఆనుకొని వెళుతున్నది.' అన్నది.

“డాక్టర్ గారి భార్యా? నే వెళ్ళాలి అయితే, వేదిక
దగ్గర కూర్చోవాలంటారేమో. వారికి చోటు చూడాలి.”
అంటూ లెకూకా చెప్పబోయేది వినిపించుకోకుండానే,
హోమా చకచక వెళ్ళిపోయాడు.

హోమా వస్తుండటం దూరాన్నుంచేమూచి రోడాల్ఫ్
జ్ఞానా వసుచాగాడు. ఎమ్మా అతనితో నడవలేక ఆయాస
పడుట చూచి నడక తగ్గించాడు.

‘ఆయనగారు వస్తున్నాడు, హోమా. అందుకే త్వర
త్వరగా వెచ్చేశాను.’ అన్నాడు రోడాల్ఫ్, ఎమ్మాతో.
ఎమ్మా అతన్ని మోచేత్తో పొడిచింది.

“ఏమిటా పొడవటం!” అని అతడాశ్చర్యంగా అనుకొని,
నడుస్తూ ఆమెను క్రీకంట చూడసాగాడు.

లెకూ వారి ప్రక్కనే వస్తున్నాడు. సంభాషణలో
తారుకూడ పార్లొనటానికి ప్రయత్నిస్తూ, ‘చాల బాగుంది
ఈరోజు!’ ఇత్యులొ ఒక్కరూలేదు. “తూర్పుగాలి కొటుతున్నది.”
అంటూఉన్నాడు. రోడాల్ఫ్ గాని ఎమ్మాగాని అతనిమాట
వినిపించుకోవటమేలేదు. ప్రదర్శనశాల ముఖద్వారం వద్దకు
రాగానే రోడాల్ఫ్ తిన్నగా లోనికి వెళ్ళకుండా, ఎమ్మానుతీసి
కొని త్వరత్వరగా ఒక చీలుదారిన వెళ్ళిపోతూ, లెకూ
నుద్దేశించి, ఎస్తానండి. మళ్ళీ కలుసుకుందాం.” అన్నాడు.

ఎమ్మానవ్వి, 'హంచ్చిపనిచేశావ్' అన్నది.

"మరి లేకుంటే నీండుకా'పీడ! నీతో కులాసగ ఉండటానికి వీలేకుండ" అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

ఎమ్మానవ్వి అజ్ఞపడింది. తర్వాత రొడాల్ఫ్ హాయిగవీస్తున్న గాలిని గురించి, కాలిక్రింద చల్లగ, మెత్తగ తగులుతున్న పచ్చికను గురించి మాట్లాడసాగాడు.

నెల తిరుగుడు పూలుచూపి అతడు ఎమ్మాతో, "ప్రేమికులను కవిస్తున్నాయి ఈ పూలు. ఒకటి కొస్తాను. ఏమంటావా?" అన్నాడు.

"మీరు ఎవరినైనా ప్రేమిస్తున్నారా?" అన్నది ఎమ్మా.

'ఏమో, చెప్పలేను.' అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

వాళ్ళు అలా చేయిచేయికలిపి ప్రదర్శనలో దేరావద్దకు వచ్చారు. ప్రదర్శనశాల ఆవరణ ఉన్న కొద్ది జరుగో నిండి పోతున్నది. ప్రదర్శనానికి వచ్చిన పశువులను కమిటీవారు పరిశీలించటానికి బయలుదేరారు.

కూడా, గిత్తలూ, గొర్రెలూ మొదలైన జంతువు అన్ని పట్టికవి బారున రెండు వరుసల్లో కట్టివేసి ఉన్నాయి. పొదుగులు నేలవేసి ఆవులు విశ్రాంతిగా నెమకవేస్తూ పగుల్చున్నాయి. కమిటీ పెద్దలు ఒక్కొక్క పశువునే చూస్తూ, వారి ఆరోగ్యాలను చర్చించుకుంటూ వాటిమధ్యగా నిదానంగా వెళ్తున్నారు. వారి ముఖాలవంక చూస్తూ రైతులు బారున నిలబడి ఉన్నారు. కమిటీ ఛైర్మన్ 'డోజర్' చిన్నపుస్తకాల్లో గమనికలు వ్రాసుకుంటున్నాడు. ఆయన రొడాల్ఫ్ ను చూచి అప్యాయంగా, 'ఏమండోయ్ రొడాల్ఫ్ గారూ! వెళ్ళి

పోతున్నారటే ఉండే, మా అక్క మమ్మల్ని పడచుని!
అన్నాడు.

‘శరణ్ణి. ఇప్పుడే వస్తున్నాను.’ అన్నాడు రోడల్ఫ్.
ప్రదర్శనాలంటే పెద్ద ఇష్టాళేకపోయినా రోడల్ఫ్ కాదు
చూపించి ప్రదర్శిత వస్తువులను, విశేషాలను క్షీరికగా చూస్తూ
బయటదేరాడు. ఎమ్మా ముఖముడు చుకొని అతని వెంట
వస్తున్నది.

రోడల్ఫ్ అది గమనించి ఆమెతో అమాట క మాట
మాట్లాడసాగాడు. ‘సిస్సారమైన పల్లెవాతాన భూమి ఆ
పల్లెలో ఏ అవకాశమూ లేక అణగారినా ఉంటుంది. అమ్మమ్మ బీబితా
లను గురించి మాట్లాడుకుంటూ వస్తున్నాడు.’

‘అదే నాను. ఎప్పుడూ గుండెవిగుంటుంది.’ అన్నాడు
రోడల్ఫ్. ‘వీరకుదిగులేమిటి? ఎంతో కులాసాగా ఉంటుంది
టాను.’ అన్నది ఎమ్మా.

‘అవును. పెక్కి అలాగే కనపడుతుంటాను. యోగంగమా.
అలా కనపడాలిగా మరి! కాని నెన్నటి రాత్రులలో ఆ వెళ్ళు
గుండె మెరిసే సమాధులను వ్యసించి, పాటించక చూస్తూ
ఆ అణగారిన వ్యసన నేరుకూడ జాగ్రత్తగా కన్ను మూసి
వీక్షించానని ఎన్నిసార్లు కోరుకున్నానో!’ అన్నాడు
రోడల్ఫ్.

‘మరి మీన్నే హితులు పకం రావాలి. అప్పుడే మమ్మల్ని.’

‘న్నే హితులా! ఎవరాన్నే హితులు! నాన్నే పక్కా ఎవర
కావాలి.’ అన్నాడు రోడల్ఫ్.

ఎవరో ఒకతడు చాల కుచ్చిగా తలవీపున నిలిచి

గం పెట్టుకొని మోసుకొస్తూ వారికి అడ్డు వచ్చాడు. ఇద్దరూ చేతులు విడిచి అతనికి దారి ఇచ్చాడు. అనుచు కుర్చీలు వేలికి వద్ద వేయగానే జనమంతా కూర్చోవటానికి ఎగబడ్డారు.

ఎమ్మా మళ్ళీ అతనికి చేయి అందించింది.

రోడాల్ఫ్ చెప్పుకుపోతున్నాడు. “ఈ ఒంటరితనం... లన బీబి తంట్లో చాల పొగొట్టుకున్నాను. ఆదర్శం లేదు. అనురాగం లేదు. ఒక్కనాడయం—ప్రేమ, సానుభూతి మాపగల ఒక్కనాడయం—దొరికినట్లయితే, నాకి పెల్లుబిడిది లోకాలు జరుగించి ఉండేవాణ్ణి. స్వతాను అడ్డునిలచినా పడద్రోసుకు వెళ్ళేవాణ్ణి.”

“ఇప్పుడు మాత్రం మీకేం తక్కువలెండి.” అన్నది ఎమ్మా. “అంతేనంటారా!” అన్నాడు రోడాల్ఫ్.

“అవునుమీ! స్వతంత్రులు..... ధనవంతులు.” అన్న బామె

“మీవంతా వేళాకోళం!” అన్నాడు రోడాల్ఫ్, విన పడేట్లు నవ్వుతూ. వేళాకోళం కాదని ఆమె అంటూ ఉండగా ఖిరంగి మోత వినిపించింది. “గవర్నరు! గవర్నరు!” అంటూ జనం అంతా ఒక్కచోటి ఊళ్ళోకి పరుగెత్తసాగారు. వట్టిదే. గవర్నరు రాలేదు. ఏమీలేదు. ఎవరో ఖిరంగి పొరపాటున మోగించారు.

తర్వాత కొంత సేపటికి గవర్నరుగారి బదులు ఆయన క్రింది ఉళ్ళోకి ఒకాయనవచ్చి గవర్నరుగారు రావటానికి

వీలేక పోయిందని చెప్పి తమిచవలసిందని కోరునూ, వారి బదులు తాను వచ్చానన్నాడు.

సరే, గవర్నరుగారికి చేయదలచుకొన్న సకలచర్య డలూ ఆ గవర్నరుగారి ప్రతినిధికే చేసి వేదిక ఎక్కించారు.

హోమా నచ్చి ఒక ఖాళీకుర్చీచూచి కుర్చీలవధ్యగా తప్పుకుంటూవెళ్ళి కూర్చున్నాడు. అయితే అప్పటికే నచ్చి కూర్చున్నాడు. అతడు హోమాతో వేదికనద్ద ఏర్పాట్లను గురించి మాట్లాడుతూ, “అది అలా కాకుండా ఇలా అయితే ఎంతో బాగుండేది” అని చెబుతున్నాడు. దేన్ని సరించో.

రోజుల్లో ఎమ్మాతో కలసి పురమందిరం రెండు అంతస్తుకు వెళ్ళాడు. ఎవ్వరూ లేకపోడ. ఇక్కడనుంచి జరిగే దంతా బాగా చూడవచ్చునని ఆమెతో అని ఒక కిటికీనద్దకు రెండు కుర్చీలు తెచ్చివేశాడు.

కొన్నిలకు ‘లివా’ లేచి ఉపన్యాసం ప్రారంభించాడు.

‘ఆర్యులారా— ఈనాడు మనమంతా ఇక్కడ సమావేశమైన ఉద్దేశ్యాన్ని మీరంతా హృద్దీ స్థానాని నమ్ముతున్నాను. ఆ ఉద్దేశ్యాన్ని గురించి చర్చించేముందు, మన అధికారులనూ, ప్రభుత్వాన్ని, మనకందరకూ ప్రియతమునూ, ఏకైక ప్రభువును నకు మన చక్రవర్తినీ మనం అభినందించవలసి ఉన్నది’

“నాకుర్చీ కొంచెం వెనక్కు వేసుకోవాలి” అన్నాడు రోజుల్లో.

“ఏం?” అన్నది ఎమ్మా.

ఉపన్యాసకుడు ఉద్దేశంతో గర్జిస్తున్నాడు.

“ఆరోజులు గతించినాయి. దొమ్మిదిలతో గడిబజార్లలో నెత్తురు ప్రవహించిన రోజులు—రైతులు, వ్యాపారస్తులు, శ్రామికులు, నిరంకుశపాలన ఒత్తిడితో కంటినిండా నిద్రకైనా నోచుకోని రోజులు—”

“నేను క్రింద అందరికీ కనబడుతున్నాను. ఎవరైనా అడిగితే సమాధానం చెప్పలేక చావాలి. ‘మన మీద జనానికి అసలే నమ్మకం తక్కువ.’ అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

“అక్కడ ఏమీలేదు. నీవుగాభరాపడటమే.” అన్నది ఎమ్మా.

“కాదు. కాదు. చాలా రోతగ ఉంటుంది.” అన్నాడు రొడాల్ఫ్. ఉపన్యాసం నాగిపోతున్నది.

‘సర్వోముఖంగా వికసించి, కన్నులపండువుగా ఉన్న నేటి మనదేశాన్ని తిలకించండి. రహదార్లు, ఉత్పత్తి, వాణిజ్యం మతం, అన్ని మారినాయి. అభ్యుదయ పథాననడుస్తున్నాయి. మట్టిని నమ్ముకొని, ఆమట్టిని చెమటతో తడిపి బంగారంచేసే ఓ రైతు సోదరుణారా, మానననాగరికతకు మూలస్థంభాలయిన మీరు, అభివృద్ధికి, ఉన్నతాదర్శానికి అనన్తాలైనమీరు, ప్రకృతి తుఫానుకన్న రాచకీయ శిష్టత ఎంత తీవ్రమైనదో గమనించారా?”

రొడాల్ఫ్ శిశుగ్గా ఉన్నట్లు ముఖం సవరించుకొని తన చేయి ఎక్కువ చేతిమీద వాల్చాడు. ఎమ్మా తనచేయి ప్రక్కకు తీసుకున్నది.

“అవును” జేబుగుడ్డతీసి ముఖం తుడుకుకొని మళ్ళీ ప్రారంభించాడు.

‘వ్యవసాయం యొక్క ప్రాముఖ్యాన్ని గురించి నేను మీకు చెప్పగోవటం ఈస్యాస్పదం. ఎవరు మన అవసరాలను తీరుస్తున్నది? ఎవరు మనకు ఆహారాన్ని పండిస్తున్నది? రైతు. మరెవ్వరూకాదు. విత్తనం చల్లి, మొక్కలు పెంచి, ధాన్యం నూర్చి రైతుపాపితే, దాన్ని యంత్రాల్లో ఆడించి, పిండిచేసి బస్తీలలో దానితో రొట్టెలుచేసి సర్వమానవులకూ అందిస్తున్నారు. ఎవ్వరు గొర్రెలను మేపి మన అందరకూ వస్త్రాల కొను ఉన్ని తయారు చేస్తున్నది? రైతుకాదా? ఈవిధంగైతే మనకు కూడుగుడ్డ కల్పిస్తున్నాడు...’

రొడల్ఫ్ ఎమ్మారు దగ్గరగా జరిగి, మందస్వరంతో, ‘నిజంగా సంఘం ఎంత హృదయంతో నిడి! స్వేచ్ఛకూ, దానికి ఎంత బద్ధవైం! ఉదాత్తమైన వాంఛలనూ, నిర్మలమైన అనురాగాలనూ కాలరాస్తుంది. హీనపరుస్తుంది. రెండు అభాగ్య హృదయాలు ఏకం కాకుండా అడ్డుపడుతుంది. అయినా ఆ హృదయాలు రెక్కలాడిస్తూ ఒక దానివద్దకు ఒకటి చేరటానికి ఎగతాలనే ప్రయత్నిస్తుంటాయి. ఆరు నెలలు పట్టినీ, పది సంవత్సరాలు పట్టినీ, అవి ఒకచోటకు చేరుతాయి. ప్రేమించుకుంటాయి. అవి విధివిధానం. అవి జన్మించినదే అందుకు.’ అన్నాడు.

అతడు మోకాళ్ళకు చేతులు బిగించి, ఎమ్మారు ముఖానికి దగ్గరగా ముఖంపెట్టి, రెప్పార్పకుండా ఆమెవంక చూస్తున్నాడు. అతడు తలకు వ్రాసుకున్న ‘క్రీం’ వాసన ఆమెకు చాల దగ్గరగా తగులుతున్నది. ఆమె అప్పుడు తన్మయావస్థలో పడి “వికామిట్టా” ని జప్తికి తెచ్చుకొన్నది. అతడు ఆ

వేళ తనకో “శృంగార” చేసినప్పుడు నాసికొన్నది కూడలేదు. నే
నిమ్మరూపి వాసనకొట్టినట్లు జాపకం. కన్నులు మోడ్చి, ఎక్కడా
ఆ వాసనను మళ్ళీ ఇప్పుడు పీల్చుటానికి ప్రయత్నించింది. లోన్
కళ్ళ ఎదురు కరుచించనాగాడు. మనస్సుతా కల్లోలమైంది.
తెరలు తెరలుగా దృశ్యాలు కళ్ళమందు కదిలి పోనాగినాయి.
“వికాష్టా”లో కలసి శృంగారం చేస్తున్నట్లు, లోన్ తనను సమీ
పిస్తున్నట్లు కనుపించసాగింది. ఒకవంక రొడార్ఫ్ తల నుంచి
సువాసనలు తగులుతున్నాయి. ఈ మనురాచుభూతులు ఆమె
పూర్వవాంఛలలో మిశ్రితమై, ఆవాంఛలు, గాలిలో తేలే
ధూళికణాలవలె ఆమె స్పృహయాన్ని ఆవరించినసుగంధి వాతా
వణిగి కరులాడ సాగినాయి.

‘లివా’ ఉపన్యాసం ముగించాడు. తర్వాత “డ్యేజిల్”
లేది తన ఉపన్యాసం ప్రారంభించాడు.

చెప్పవలనుకొన్నది ముక్తసరిగా చెప్పుకుపోతున్నాడు.
వ్యవసాయాన్ని గురించీ మతసమస్యలను గురించీ చర్చిం
చాడు. ప్రాచీన కాలానికి ఇప్పటికీ వ్యవసాయంలో వచ్చిన
నూర్పులను గురించి అతడు ఉపన్యసిస్తుండగా, రొడార్ఫ్
ఎమ్మాకో విధివైచిత్ర్యాలు గురించి మాట్లాడుతున్నాడు.

‘నున సంగతే చూడండి. ఎలా పరిచితుల మమూం?
ఒకచోటకు ఎలా కొట్టుకువచ్చాం? సముద్రంలో అంత
మయ్యే ముందు ఏకమయ్యే రెండు నదులలాగ ఉన్నదికదా
మనస్థితి!’ అన్నాడు రొడార్ఫ్.

ఆమె చెయ్యిపట్టుకున్నాడతను. ఆమె విడిపించుకో

లేదు. బహుచతు లిన్వటం ప్రారంభమైవది. రొడల్ఫ్ ఎమ్మాతో మాట్లాడుతూనే ఉన్నాడు.

“ఉత్తమమైన పంటలకు బహుమానం” ఛైర్మన్ బిగ్గరగా ప్రకటిస్తున్నాడు.

“అప్పుడు నేను మీ ఇంటికివచ్చినపుడు...”

“కళాంపానివాసి “బిచా”కు...”

“ఇప్పుడు ఇక్కడ మిమ్మల్ని కలుసుకుంటానని అచుకోగలిగానా!”

“థెబ్బెప్రాంకులు...”

“ఎన్నోసార్లు నిన్ను విడిచి వెళదామనుకున్నాను. వెళ్ళలేక నిన్నే అంటివెట్టుకొని ఉన్నాను.”

“ఎరువులు...”

“ఇకముందు కూడ అలాగే ఉంటాను. ఇవ్వాలి, రేపు, ఎప్పుటికీ, జీవితాంతంవరకూ అలాగే ఉంటాను.”

“ఆర్థానివాసి కరో”కు స్వర్ణపతకం.”

ఇంతవరకు నన్ను విధంగా ఎవ్వరూ ఆకర్షించలేకపోయారు.

“మ్యూర్నిక్ నివాసి ‘బా’కు...”

“నిన్ను ఏనాటికీ మరువను.”

“గొర్రెలగో ఉత్తమమైన దానికి...”

“కాని నన్ను నీవు మర్చిపోతావు. నీ మనస్సునా నాకు స్థానం ఉండదు.”

“నాటర్ డేవ్ నివాసి ‘డెలా’కు...”

‘కాదు. చెప్పు. నన్ను వార్చిపోనని. నీ జీవితంలో
కనీసం ఒక్కసారయినా నేను జ్ఞాపకం వస్తానని చెప్పు.’

“పండుల బహుమానం! ఈబహుమానం పంచబడింది.
‘లైసీ’ ‘కలెంబో’ గార్లకు చెరి అగ్గప్రాంతులు.”

‘రోడాల్ఫ్ ఆమె చెయ్యి నొక్కాడు. ఆచెయ్యి అతని
చేతిలో ఇముడక, తప్పించుకుపోజూస్తున్న గువ్వలాగ కదు
లాడ జొచ్చింది. చేతిని విడిపించుకొనే ఉద్దేశ్యంతో గానీ లేక
తాను కూడ అతని చేతిని పట్టుకోవాలనీగాని ఎమ్మా ప్రేళ్ళు
కదిలిస్తూ ఉన్నది.

“వద్దు. వద్దు. అలాగే ఉండనీ. ఎంత హాయిగ ఉన్నది
నీ కరస్పర్శ! నా మనస్సంతా నీవేనిండి ఉన్నావ్! నీ సొంద
ర్యాన్ని నా కళ్ళతో త్రాగ ని వ్వు. చాలు!” అన్నాడు
రోడాల్ఫ్.

“వేరుశనగపిండి...నార...పారిశుధ్యం...కవుళ్ళు...”
లైర్మ్ చకచక చెప్పుకుపోతున్నాడు.

రోడాల్ఫ్ మాట్లాడటంలేదు. ఒకరినొకరు చూచు
కుంటున్నారు. చుంబనంకొరకు వారి పెదవులు దహించుకు
పోతున్నాయి. తర్వాత ఎట్టి అరమరికలులేక వారి ప్రేళ్ళు
కలసిపోయినాయి.

వృద్ధునాలుగు సంవత్సరాలు ఒకే షేత్రంలో పనిచేసిన
ఒక వృద్ధస్త్రీకి పాతిక ప్రాంతుల రజిత పతకాన్ని బహూక
రించాడు.

రాత్రికి 'లిగా' గారొంటివద్ద విందు ఏర్పాటు చెయ్యబడింది. హోమాతో సహా ప్రముఖులంతా హాజరయ్యారు. తర్వాత మందుసామాన్లు కాల్చబడినాయి.

5

ప్రదర్శనం తర్వాత ఆరు వారాలవరకు రోజుల్లో ఎమ్మోనీద్యమం రానేలేదు. ఆ తర్వాత ఒకనాడు సాయంకాలం వచ్చాడు. ఆమెతో తొలిచిరచయిమైన తర్వాత 'తొండర పడటం' వుంచినా కాదు. నిదానంగానే వెళ్ళదాం' అనుకున్నాడు. ఎదిలేసి ఊరుకున్నట్లు ప్రతుండేమోని ఆలోచనలోపడి తనం తట తనకు నామీద భయంలే నేను కనపడకుండువలన ఆధమ ఎక్కువ కావటమేగాని చెరువు ఏమీలేదని సమాధానపడి, ఇన్నాళ్ళూ రాకుండు ఊరుకున్నాడు.

తనకు చూడగానే ఆమె ముఖం ఎలావెలాపోవటం గమనించి, రోజుల్లో తన ఆలోచనలో పొరపాటు ఏమీలేదని అనుకున్నాడు.

ఒక్కజేడన్నది గదిలో. చీకటిపడుతూ ఉంది. కుంక బోతున్న సూర్యుని వెలుగుతో గది వింత రంగులు నిస్తున్నది.

రోజుల్లో నిద్రలేడేలేదు. అతడులోనికిస్తూ పలుకరించ దానికి ఆమె తిరిగి మాట్లాడినట్లేదు.

‘పద్మానుంతు తీరేషు. ఒంగ్లొకూడ బాగుండలేదు.’
అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

‘ఏమయిందేమిటి?’ అన్నదామె, ఆమెగ్గాగ.

“అబ్బే ఏమీలేదు.” అంటూ ఆమెప్రక్కనే ఎత్తుకీట
మీర కూర్చొని “రాదుచుకోలేదు.” అన్నాడు.

‘ఏం’ అన్నదామె.

“శెవ్వుచుచా?” అంటూ రొడాల్ఫ్ ఆమెవంకతీక్షణంగా
సాభిప్రాయమైన దృక్పథంతో చూచేప్పటికి ఆమె లజ్జపడి
కళ్ళు వాల్చింది.

‘ఎమ్మా!’ నుళ్ళీ మొదలు పెట్టాడు, అతను.

‘ఏమిటండీ!’ అని ఆమె వెరపుతో, కొంచెం ఎడంగా
జరిగింది. ఎప్పుడూ నిన్నగురించిన ఆలోచనే. నీ ఆలో
చనలోనే పిచ్చివాణ్ణయిపోతున్నాను. తమిళం. లాభంలేదు.
వెళ్ళిపోతాను. దూరంగా వెళ్ళిపోతాను. నే నేమయిందీకూడ
శెవ్వుచుకుండ ఉండనిచ్చునీవు. కాని ఇవ్వాలి ఏమిటోమరి-
ఏదో నాకు తెలియనిది నీ పద్ధతు నడిపించింది. అదృష్టంగానీ
దుఃదృష్టంగానీ అనుభవించక తప్పదు. ఒక సౌందర్య మనో
హర, ఆ రాధనీయ వస్తువుకొరకు బలియై పోకుండా ఉండటం
ఎవరికి సాధ్యం కాగలదు?”

తన జీవితంలో ఇటువంటి మాటలు వినగలగటం
ఎమ్మాకు ఇదే మొదలు. అణగారినపోయిన ఆమె అతని
అతని మాటలకు ఉప్పొంగింది.

అతను మాట్లాడుతూనే ఉన్నాడు.

“కాని నేను నీవద్దకు రాపోకయినా నిన్ను చూడలేక పోయినా, కనీసం నీ సరిసరాలనైనా వచ్చి చూస్తున్నాను. రాత్రిళ్ళు, ప్రతిరాత్రి, లేచి మీ ఇంటివద్దకు వచ్చేవాణ్ణి. వెన్నెలలో తెల్లగా మెరిసిపోయే మీ ఇంటికప్పు, నీ పడకగది కిక్కి వద్ద కొమ్మలు ఊపేచెట్లు, నీ పడకగదిలో మసకగా కనుపించే దీపం అన్నిటికంటే చూడాలి. అబ్బ! ఒకదీనుడు నీ ఇంటి బయట, నీకు అంత దగ్గరలో, అంత దూరమై నిలబడిఉన్నాడని నీవు కలలోనైనా అనుకొని ఉండవు.”

ఆమె నక్క పడస్తూ అతని వైపుకు తిరిగి, “మీరు ఎటువంటివారు!” అన్నది.

“అబ్బే! అది నీమిడిప్రేమ. అంతే. అంతేనని నీకూ తెలుసు. తెలీదా? చెప్పుతెలుసుశని. ఆ ఒక్క-మాటచెప్పు. ఆ చిన్నమాట.” అంటూ రొడాల్ఫ్ తన శరీరాన్ని పీటమీద నుంచి అచేతనావస్థలో జారనిచ్చాడు.

కాని ఎవరో వంటగదిలో - చెప్పుకచేస్తూ నడుస్తున్న శబ్దం అయింది. తలుపుగడియ వేసి లేకపోవటం రొడాల్ఫ్ చూశాడు.

“ఒక్కసారి మీ ఇల్లంతా నాను చూపుతారా? అంతా చూడాలి నేను” అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

ఇందులో ఏమున్నదనుకొని ఎమ్మా అలాగేననగా ఇద్దరూ క్రిందికి బయలుదేరి బోతూండేసరికి చార్లెస్ అక్కడకు వచ్చాడు.

“గుడ్ మార్నింగ్, డార్లర్!” అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

చార్లెస్ తలననితలంపుగా తగలిన ఈ అభివాదనానికి ఉప్పొంగి పులకితుడయ్యాడు. రోడాల్ఫ్, మామూలు మనిషి కావటానికి ప్రయత్నిస్తూ, “మీ అడవూరు ఆరోగ్యం సంగతి చెబుతున్నాడు.” అన్నాడు.

“వ్చే! నాకు ఆదిగులు పోయేరోజు కనుపించటంలేదు, ఆ తెరలు మళ్ళీ వస్తున్నాయి!” అన్నాడు చార్లెస్.

“గుర్రపు స్వారివలన ఉపయోగం ఉంటుందేమో.” అన్నాడు రోడాల్ఫ్.

“భేష్! అవును, అంటే...అదీ! చక్కని ఆలోచన! ఆవిధంగా చెయ్యి ఎమ్మా!” అన్నాడు చార్లెస్.

గుర్రంలేదుగదా అని ఎమ్మా అనగా నా గుర్రమున్నది తెమ్మన్నాడు రోడాల్ఫ్. ఆమె వద్దన్నది. అతడు బలవంత పెట్టలేదు. తర్వాత తానువచ్చిన పనేమిటో చెబుతూ, తనబండి నునిపి, అంటే—అనాటి రక్తప్రవాహం ఘట్టంలో నాయకుడు, ఇంకా నయంలేదంటున్నాడని చెప్పాడు.

“నేను పచ్చి చూస్తానులెండి!” అన్నాడు చార్లెస్.

‘అబ్బే. వద్దు. వద్దు. ఇక్కడకు పంపిస్తాను వాడిని. లేకుంటే ఇద్దరం కలిసేపస్తాం. మిమ్మల్ని శ్రమ పెట్టటం బాగుండదు.” అన్నాడు రోడాల్ఫ్.

“చాలా బాగుంది. అలాగే చేయండి.” అని చార్లెస్ ఆ పెద్ద మనిషికి తన కృతజ్ఞత తెలియపరచాడు.

రోడాల్ఫ్ వెళ్ళిపోయిన తర్వాత, “ఆయన గుర్రా

న్నిస్తానంటే వద్దన్నా వెంకుళు? రొడల్ఫ్ నిజంగా చాలామంచి మనిషి." అన్నాడు చార్లెస్.

బడలికగా ఉన్నట్లు నటిస్తూ, ఆవంక ఈవంక చెప్పి ఆభిరుకు ఎవరైనామాస్తే రోతగా ఉంటుందేమోనని వద్దన్నానని తేల్చింది, ఎమ్మా.

"ఏమిటి ఒకరు అనుకుంటాగని లెక్కచేసేట! మనకు కావలసినది ఆరోగ్యం. నీవు వద్దనటం ఏమీ బాగుండలేదు." అన్నాడు చార్లెస్.

"కాని నాకు అలవాటులేదే నన్ను ఎలా స్వారిచేయ మంటావ్?" అన్నది ఎమ్మా.

"అలవాటు చేసుకోవాలి" అన్నాడతను.

చేసుకోవాలనే నిర్ణయానికి నచ్చిందామె.

బట్టలు వేసుకోవటం ముగించి, చార్లెస్ తన భార్య గుర్రపుస్వారికి ఇష్టపడుతున్నదనీ ఆయన ఉదారస్వభావము అపారమనీ చీటీచ్రాసి రొడల్ఫ్ కు పంపాడు.

మర్నాడు రొడల్ఫ్ రెండుగుర్రాలతో చార్లెస్ ఇంటివద్ద ప్రత్యక్షమయ్యాడు. స్వారికివాడేబూట్లు దుప్పిచర్మంతో చేసినవి వేసుకున్నాడు, ఇలాంటివి ఎమ్మా ఎన్నడూ చూచి ఉండదనే ఉద్దేశ్యంతో. నిజంగానే ఎమ్మా వెల్వెట్ కోటూ, ఆబూట్లూ, షెల్లని పొట్లాం ఇంకా అతని వేషమంతాచూచి ముగ్ధురాలయింది. తయారై బయలుదేరటానికి సిద్ధంగా ఉన్నది మమ్మ.

చుక్కలకునే పుగం బయలుదేరి, ఏ. ప్రక్కనే
రొడల్ఫ్ రెండో గుర్రానిద బయలుదేరాడు.

ఇద్దరూ ఊగుదాటి అడవి అంచునే వెళ్తున్నారు. ఇతని
దృష్టు నుండి తప్పించటానికి ఆమె ముఖం ప్రక్కకు త్రిప్పు
కుంటున్నది చుక్కచుక్క. గుర్రాలు రొప్పుతో ఊళ్ళు ఎక్క
వెస్తున్నాయి.

“మనం ధన్యులు” అన్నాడు రొడల్ఫ్.

“సజాగానా!” అన్నది ఎక్కా.

“కాస్త అదిలించు. గుర్రానిరానీ” అన్నాడతను.

మేఘం ఒకటి స్రాద్దును అడ్డుతొలిగింది. ఆ కాశం
నీలంగా నిర్మలంగా ఉన్నది. నేలంతా చెంగావిపూలతో అలక
బడినట్లున్నది. ఏవో చెట్ల ఆకులమధ్యగా ఊదారంగు పువ్వులు
తొంగిచూస్తున్నాయి.

ఇద్దరూ గుర్రాలు దిగారు. రొడల్ఫ్ గుర్రాలను ఒక
చెట్టుకు కట్టివేశాడు. ఆమె బండ్రిగాళ్ళమధ్య గరికిమీద
నడుస్తూ ముందుకు సాగింది. గొను అంచులు కాళ్ళకు అడ్డం
పడుతూంటే ఆమె నడుకుంటూ నడుస్తున్నది.

నల్లని ఆమె గొనుకూ బూటకూ మధ్య, శరీరంనుంచి
వేరు గొనులో గుర్తించటానికి కష్టమవుతున్న ఆమె మేజోళ్ళ
వంక చూస్తూ, రొడల్ఫ్ ఆమె వెనుక వస్తున్నాడు.

ఆమె నిలబడి ‘అలుపొస్తున్నది’ అన్నది: ‘రా!రా!ఇంక
నాలుగు అడుగులు. జారిపోబోను.’ అన్నాడు రొడల్ఫ్.

ఇంకోవంద గజాలు నడిచి ఆమె మళ్ళీ నిలబడింది. ఆకాశపు నీలం ఆమెను ఆవరించి ఆకాశంలో ఆమె మెరుస్తున్నట్లు కనబడుతున్నది.

‘ఎక్కడకు ఇటు? అన్నదామె.

అతనేం మాట్లాడలేదు. ఆర్పుకుంటూ ఊపిరి పీలుస్తున్నదామె.

వీసం కొరుక్కుంటూ చుట్టూ అంతటా చూచాడు రోడల్ఫ్.

బయలులో ఉన్నారద్దరూ. ఒక పడిపోయిన చెట్టు మొద్దుమాది దానిమీద కూర్చున్నారు. రోడల్ఫ్ తనప్రేమను గురించి చెప్పటం ప్రారంభించాడు. ఈసారి అతడు ఆమెను ఆకాశాని కెత్తి తబ్బిబ్బుచేసే ప్రయత్నంలోలేదు. ఉసూరు మంటున్న ముఖంతో నిబ్బరంగా చెప్పుకు పోతున్నాడు.

చెట్టు పేళ్ళు బూటూ మొనతో కదిలిస్తూ, ఎమ్మా తలవంచుకొని వింటున్నది.

అతడు ‘ఇప్పుడు మన పరమావధి ఒక్కటేగదా’ అనగానే ఆమె ‘కాదు. అలాకావటానికి వీలేదు. ఆ సంగతి నీకూ తెలుసు.’ అన్నది.

ఆపైన లేచి బయలుదేరింది. అతడామెను చెయ్యిపట్టుకున్నాడు. ఆమె నిలబడింది. అతనివంక మసక మసకగా ప్రేమతో తేరిపారజూస్తూ, “ఇక సరిపించుదాం... గుర్రాలేవీ? రండి. వెళదాం.” అన్నదామె.

రోడల్ఫ్ ముఖాన రోషమూ, అభిమానమూ కను

పించినాయి. “గుర్రా లేనీ? ఎక్కడున్నాయి” అంటున్నది ఎమ్మా.

అప్పుడతను తమాషా అయిన చిగునప్పుతో, ఆమెను రెప్పాన్నకుండా చూస్తూ, చేతులు వాపి ఆమె మీదకు రా సాగాడు.

“ఏమిటలా ఒడిపిస్తావు! నాకు కష్టంగా ఉన్నది. వెళదాం పదండి.” అన్నదామె.

‘సరే. అయితే. వెళదాం.’ అని అతడు ముఖం మార్చాడు. మరుక్షణంలోనే అతడు ఎంతో మర్యాదగా మెత్తగా వాత్సల్యంగా తయారయ్యాడు.

అతనికి చెయ్యి అందించిందామె. వె న కు మ ల్లి బయలు దేరారిద్దరూ.

‘మరి ఎందుకు అలా ఉంటావు? నాకు అర్థం కావటం లేదు. నీవు నన్ను అపార్థంచేసుకొని ఉంటావు. నాకు తెలుసు. కాని నాకళ్ళకు నీవు స్వచ్ఛందమైన, చేరరాని మహాన్నదే మైన “రతీదేవి” విగ్రహంలాగ కనువిస్తూంటావు. నీవులేనిత నేను బ్రతక లేను. నీకళ్ళు, నీవు పలికే ప్రతిశబ్దం, నీ ఊహలు కూడ నాక్కావాలి. నీవు నా చెలివి, చెల్లివి, దేవతవు అయి పోవాలి.’

అంటూ అతను ఆమె గడుముచుట్టూ చెయ్యిపోని చ్చాడు. మనస్సు మరల్చుకోటానికి ఆమె వ్యర్థప్రయత్నం చేసింది. ఆమె నడుం చుట్టూ అతని చేతిలోనే వారు నడుస్తూ ఉన్నాడు.

గుర్రాలు రెండు అకులుమేస్తూ ఉన్న చప్పుడు వారికి వినిపించింది.

“అబ్బా! అగు! వెళ్ళొస్తుమనం. అగు.” అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

తర్వాత ఆమెకు సెకనే ఉన్న నీటినుక గు సెకను లాక్కుంటూ వెళ్ళాడు. పచ్చిక దట్టంగా ఉన్నది నారి అమ గుల చప్పుడుకు బిడ్డునున్న కన్నలు నీటిలోనికి దూకినాయి.

“ఇది నాకు తగదు. తప్పు. తప్పు. నీమాట పినటా నాదే పొనాటు.” ఆమె అకుస్తూఉంది.

“ఏనుటి ఎమ్మా!” అన్నాడతను.

“ఓ! రొడాల్ఫ్!” అంటూ ఆమె ఏకుస్తూ అతని భుజామీద తలవాల్చింది.

ఆమె గౌను అంచు అతని కోటుగుడిలో చిక్కుకొన్నది. కాథ ఊపిరి విడుస్తూ, పడుకున్న తన పల్లవి మెడను స్థైర్యత దప్పినట్లు నేలవాల్చి, కన్నీటితో, నిలు వెల్లా వెలిపిపోయా, ముఖాన్ని చేతులతో కప్పుకొని ఆమె లొంగి పోయింది.

సాంధ్యకాంతులు అలుముకొంటున్నాయి. చెట్ల కొమ్మలలో నుంచి ఏడేమీద పడుతూ ఎమ్మా కళ్ళు చెరుకు తున్నాయి. అంజా నిశ్శబ్దంగా ఉన్నది. చెట్లు గాలిని కమ్మని వాసనలతో నింపుతున్నాయి. ఆమెకుండే శ్మశాన ఇదివరకు లాగ కొట్టుకోవటంలేదు. ఇక్కడ ఆమె నాశాల్లో పాలధారల లాగ ప్రవహిస్తున్నది శరీరమంతటా కమ్మని తేలికదనం అలము

కొన్నది. రోడాల్ఫ్ 'సిగార్' పత్తమునకు వెట్టుకు నిలబడి,
గుర్రం కళ్ళకు ఒకటి తెగితే సరిజేస్తున్నాడు.

వచ్చిన దారినే, ఊళ్ళోకి బయలుదేరాడు. వచ్చేప్పుడు
దుమ్మలోపడిన గుర్రాలగిట్టల పర్తులు అలాగే ఉన్నాయి.
దారి ప్రక్క-పొదలూ, గడ్డిలో అక్క-డక్కడ ఎరుగా కిసబడు
తున్న రాళ్ళూ అలాగే ఉన్నాయి. వారు వెళ్ళేప్పటికీ వచ్చే
టప్పటికీ పరిసరాలలో ఎక్కడా ఏమీ మార్పలేదు. కాని
ఆమెలోనే ఏదో మార్పు, ఒక పెద్ద మార్పు, ఒక పెద్ద కొండను
నీసి అవతలి పెట్టికలు తోచింది.

మధ్యమధ్య రోడాల్ఫ్ ఆమె చెయ్యి అందుకొని ముగ్దు
పెట్టుకుంటున్నాడు. ఊళ్ళోకి వచ్చిన తర్వాత గులక రాతిమీద
గుర్రాలకు కాలు ఆనటంతో, చాలమంది ఆమెను చూడ
టానికి కిటికీల వద్దకు చేరాడు.

తర్వాత భోజన సమయంలో చాల్సెస్ కు ఆమె తేటగా
ఉన్నట్లు కనుపించింది కాని స్వారి ఎలా జరిగిందేమిటని అత
డిగ్గిన మాటలు ఆమె వినిపించుకున్నట్లు లేదు. పో-ప్రక్కన
మోచేయి అనించి వెలుగుతున్న రెండు క్రొవ్వనమ్మల మధ్య
ముఖం పెట్టి కూర్చున్నది.

“ఎమ్మా”

“ఏమిటి?”

“ఇన్వాలిడ్ మధ్యాహ్నం అలెగ్జాండరు గారింటికి
వెళ్ళాడు. అతని దగ్గర ఒక గుర్రమున్నది. కాస్త కార్లు
గడచిందిగాని బాగానే పోతున్నది. మోకాళ్ళు కాస్త అవుడు

అంతే. 'వా తిక ముప్పై పానులకిచ్చేస్తాడు, అంతకన్న ఉండదు.' అని "నీకు నచ్చుతుంది లెమ్మని బేరమాడాను. కొన్నాచు. కొనొచ్చునంటావా? చెప్పుమరి." అన్నాడు చార్లెస్.

కొనొచ్చులెమ్మనట్లు ఆమె తల ఊపింది.

తర్వాత ఒక పావుగంటకు ఎమ్మా చార్లెస్ తో 'రాత్రికి బయటకు వెళుతున్నావా?' అన్నది.

'ఆ. ఎందుకీ?'

'అబ్బే. ఏమీలేదు.' అన్నది ఎమ్మా.

తర్వాత చార్లెస్ వదిలి పోగానే తన గదిలోనికి వెళ్లి తలుపులు బిగించుకు కూర్చొని సాయంకాలం జరిగినదంతా వరుసగా జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనిపోయింది.

అద్దంమీదు నిలబడి మాచుకొని క్రొత్త మనిషిని అయ్యాననుకొన్నది. ఆమె జీవితంలో గూఢాననదీశ మరొక నైపు నుంచి క్రొత్తగా ఈనాడే ప్రారంభమయినట్లునిపించింది.

తనకు ప్రాప్తములేదనకొనిన ప్రణయ మాధుర్యం, ఆనందం ఈనాటికి ఆమె చవిచూడబోతున్నది.

తాను చదివిన పుస్తకాలలోని నాయికలను తలచుకొని, వారిలాగ జీవించాలనే తన చిన్ననాటి కలలు సార్థకం కాబోతున్నట్లు భావించింది.

ఆ మరణనాటి షికారు నూతన, మధుర అనుభవాలలో గడిచింది. ఇద్దరూ బాసలు చేసుకున్నారు. రోడ్ లోనో ఆమె తన మనస్సులో కష్టమంతా చెప్పుకున్నది. అలాడమెను మద్దులతో ఊరిడించాడు. తనమీద అతనికి ప్రేమ అని మళ్ళీ

నున్న అతని చేత చెప్పించుకొని విన్నది అడవిలో ఒక చెట్టులు కుట్టే పాని పాకలో ఇద్దరూ కలుసుకొనాగారు.

గోజూ ఇద్దరిమధ్య ఉత్తరాలు నడుస్తూ ఉండేవి ఎమ్మా తన ఉత్తరం తోటవెనుక గోడలో రాళ్ళసంకున పెట్టేది. రొడల్ఫ్ వచ్చి ఆ ఉత్తరం తీసికొని తనవృత్తరంపెట్టి వెళ్ళేవాడు. అతనిఉత్తరాలు వారి కుప్పంగా ఉంటున్ననని ఆమె గోలచేసేది.

ఒకనాడు చార్లెస్ తెల్లవారుజామునే ఎక్కడకో వెళ్ళి వలసి వచ్చింది. చార్లెస్ అటు తిరగగానే రొడల్ఫ్ ఎమ్మా మనస్సులో ప్రవేశించాడు. అప్పుడే, అక్కడే అతను తనకు కావాలనుకున్నది. మనుష్యులు నిద్రలేచేప్పటికి, తాను రొడల్ఫ్ నడ్డుకు వెళ్ళి, ఒకగంట ఉండి రావచ్చు. ఆ ఆలోచన మనస్సులో పొడచూపగానే ఆమెకు ఆవేశం పొడమింది. ఆ మరుక్షణాన ఆమె రొడల్ఫ్ ఇంటిదారిపట్టి, వెరుకముఖం లేకుండా, చకచక వెళ్ళిపోతూ ఉన్నది.

ఎమ్మాచుచూచి రొడల్ఫ్, 'ఏమిటి! ఇక్కడకు వచ్చావా' అని ఆనూటే నాలుగుసార్లు అంటూ, 'ఎలా వీలయింది? అరెక్క. నీ బట్టలన్నీ తడిసిపోయినాయి.' అన్నాడు.

అతని మెడ పెనవేసుకుంటూ, "సీకోసమే" అన్నది ఎమ్మా.

ఆనాటికి ఎవరూ చూడకుండానే గడిచిపోయింది. ఇక చార్లెస్ ఎప్పుడు పెండలకడ ఇల్లువదలి వెళ్ళినా ఎమ్మాలేచి చేతికి దొరికిన గానువేసుకొని దారిపట్టేది.

పోలాలనిరాదిగుంచు, పసరు పరిమళాలు, పరిమళాలను కలుపుకొని ఆమెచును చల్లబడి వీచే గాలి—వీటిఅన్నిటితో శరీరం నింపుకొని, వసంతోదయంలాగ, ఎమ్మారోడాల్ఫ్ గదిలో ప్రవేశించేది.

రోడాల్ఫ్ సప్తమా ఆమెను తన రొమ్ముమీదకు లాక్కునేవాడు. తర్వాత ఆమె అతని గదిఅంతా తిరిగేది. అవీ ఇవీ కదిలించేది. అతడు పొగత్రాగే పైప తన వెదనలమధ్య పెట్టుకొని కాలుస్తున్నట్లు ఆటలాడేది. అతని దువ్వెనతో దువ్వకొనేది. నెళుతున్నాను అసటానికీ వెళ్ళిగమ్మనటానికీ పావుగంట చాడేదికాదు.

నీయ్ నదిపైవెళ్ళటం ఇష్టంలేదని, నీతోనే ఉండాలని సిస్తున్నదని ఆమె వచ్చేది.

కాని ఒకనాడు ఆమెను చూడగానే అతను ముఖం ముడుచుకున్నట్లు ఎమ్మారు అసపించింది.

‘ఏమిటలా ఉన్నావ్? బాట్ల బాగుండలేదా. చెప్పు.’ అన్నది ఎమ్మారు.

ఆఖరుకు, ముఖం గండ్ళరంగా పెట్టి, ఈ విధంగా నీవు నీదకిమాటికి ఇక్కడకు రావటం ఏం బాగుంటుంది? ఈవ్వయినా అల్లరిలయిపోతావన్నాడు రోడాల్ఫ్.

ఉ

ఒకనాడు ఎమ్మా రొడల్ఫ్ ఇంటివద్దనుండి ఎస్తా
ఉండగా బిచ్చెట్ అనే అడుగు ఆమెను చూచాడు. అత ప్రో
ద్దన్న ఆ పోలీస్ ఆమె ఉండటానికి ఏమి కారణం చెప్ప
గలను? బిచ్చెట్ లెఫ్టాంకా హోటల్లో భోంచేస్తూఉంటాడు.
డాక్టర్లతోనూ గాగా పరిచయమున్నది. ఎమ్మా అతన్ని
ఎలాగో వదిలించుకొని బయటపడింది.

ఆ మర్నాడు ఆమె రొడల్ఫ్ మాట్లాడి అతనిని
తన ఇంటివెనుక తోటలోకి రోజూ రాత్రివేళ ఎస్తాండమని
చెప్పింది. అతడు అలాగే ఎస్తున్నాడు. రోజులు పరమానందగా
గడచి పోతున్నాయి.

ఒకనాడు ఎమ్మా తండ్రి రాల్ఫ్ వద్దనుంచి ఉత్తరం
వచ్చింది. తనకు చార్లెస్ కాలుబాగుచేసిన తర్వాత ఆయన
ప్రతిసంవత్సరం ఒకటికీ కోడిని అల్లుడికి బహుమానంగా
పంపిస్తూనే ఉన్నాడు. కోడితోసాటు ఒక ఉత్తరం తప్పని
సరిగా వస్తుంది.

‘ప్రియమైన ఎమ్మా, మిరిద్దరూ షేమన నితలుస్తాను.
లోగడ పంపిన వాటిలాగ ఇప్పుడు పంపుతున్న పెట్ట మీకు
నచ్చుతుందనుకుంటాను. కాస్త కండబట్టినదాన్ని చూచి
పంపాను. పెట్టలలో మీకు విసుగు వుడుతుందేమో. ఈసారి
పుంజును పంపుతాను. కాని నాకు ఇదివరకటిని రెండున్ను,
ఇప్పుడు పంపినదీ మూడు తట్టూ శ్రమ అనకోక త్రిప్పి
పంపించాడి. నురదృష్టవశాన ఇక్కడ ఒకనాడు రాత్రి పెద్ద

గాలి వచ్చి చావిడికప్పు ఎగిరిపోయి ఎక్కడో చెట్లమీద
ఇరుక్కున్నది. పోతే, పంటలు పెద్ద నాణ్యంగా పండలేదు.
మిమ్మల్ని చూడటానికి ఎప్పుడు రానడమో తెలియటంలేదు.
ఒంటరిగానే కానటాచేత ఇల్లు వదిలికావటానికి పడటంలేదు.

ఉత్తరం ఇ తపరకూ వచ్చిన తర్వాత పంక్తుల మధ్య
కాస్త ఎడం కనబడుతూ ఉన్నది. ఆయనగారు, తర్వాత
వ్రాయటానికి కాస్త ఆలోచనలోపడి కలంక్రింద పెట్టినట్లు
న్నది.

‘ఇక నాసంగతి.. నేను కలసాగానే ఉంటున్నాను.
మొన్న సంతకు వెళ్ళేప్పటికి పడిశెం మాత్రం పట్టింది. అంతే.
మన గొర్రెలు కాసేవాడు కూటిదగ్గర తగనిగోల చేస్తుంటే
వెళ్ళిగొట్టాను. ఇ కోమనినిని మట్లాడుదామని సంతకు
వెళ్ళాను.

మొన్న చలికాలం మీరు ఉంటున్నచోటుకు వస్తున్న
ఒక బేరగాడు తటస్థపడ్డాడు. చార్లెస్ చేత ఒకసారి పన్ను
పీకించుకున్నాడట. చార్లెస్ శ్రమపడి పని చేస్తున్నాడని
చెప్పాడు. నాకు నమ్మకం కుదిరింది. పీకించుకున్న పన్నుకూడ
చూపించాడతను. మేమిద్దరం కలసి కాఫీత్రాగాం. మా
అమ్మాయి కనుపించిందా అని అడిగాను. కనపడలేదు,
చావిట్లో మాత్రం రెండు గుర్రాలున్నాయి అని చెప్పాడు.
గుర్రాల బేరంనుంచేదే. బాగానే లాభిస్తుంది. భగవంతుడు
మిమ్మల్ని చల్లగ చూచుగాక!

ఇంతవరకూ బుల్లి అమ్మాయిని చూడలేనందుకు నాకు
చాలా కష్టంగా ఉన్నది మీ పడకగది కిటికీకి తిన్నగా తోటలో

ప్రమ్ చెట్టు ఒకటి పెట్టాను. బెర్తా ఇక్కడకు వచ్చినప్పుడు
ఆకాయల పాకం దానికివ్వాలి. ఉంటాను. నీకూ జిల్లునికీ
నా ప్రేమాతిశయాలు. పాపకు నా ఆశీర్వాచనాలు.

నిన్ను ప్రేమించు సీతాద్రీ, ధియడోర్ రాల్స్.

ప్రేమచుధ్య ఆ ఉత్తరం పట్టుకొని ఎమ్మా కొద్దివిఠు
మాల పాటు మెల్లగా అటువైపు నడుస్తూ ఉన్నది. మాట్లాడు
అన్నీ తప్పులే. ఉత్తరం అర్థంకావటానికి ఎమ్మా తన్ను
లాడింది.

తాద్రీ కళ్ళ ఎదుట కనుపించసాగాడు ఎమ్మాకు.
'ఎన్నాళ్ళయింది నాన్న చూచి!' అనుకున్నదామె.

తాద్రీతో కలిసి నెగడు ప్రక్కకూర్చొని చలికాచు
కోవటం, గుర్రపుపిల్లలు సాయంకాలంవేళ చెంగు చెంగున
దూకుతూ పరుగెత్తటం, తన గదికిటికి ప్రక్కనే పట్టిన పోతె
తుట్టెలోనుంచి తేనెటీగలు గుత్తుగుత్తులుగా ఎగురుతూ కిక్కిరి
అద్దాలను తాకటం ఆమెకు జ్ఞాపకం మొచ్చినాయి. ఎ. తన గులు
తేనిరోజులని అనుకున్నది ఎమ్మా. ఎంతస్వేచ్ఛ! ఎన్ని ఆశలు!
ఎన్ని మమర స్వప్నాలు! ఇప్పుడు అవన్నీ మాయమైనాయి.
బాల్యం, చూపనం, వివాహజీవితం, వరుసగా వాటిన్నిటినీ
మరిగివేసినాయి.

కాని తన అశాఖ్యానికంతటికీ మూలా ఎవరు? చీక
ఏది కారణం? తనమీద విరుచుకుపడిన విపరీత ఉచ్చవని
స్వరూపమేమిటి? అదేమిటో తెలుసుకోవాలని వెతికినట్లు ఆమె
చుట్టూ తల త్రొప్పి చూచింది.

బెర్తా కేరింతలు కొంటూ ఆడుకోవటం ఆమెకునిని
పింపింది. పచ్చిమీద పండుకొని దొడ్లుగా అంటాడుకున్నది.
తోటమాలి తెటిబాడో కసపు ఊరస్తున్నాడు. అతను కాస్త
దగ్గరకు వచ్చినపుడల్లా, బెర్తా చేతులుపురూ అతన్ని పట్టు
కో బోతున్నది.

“ఇటు లీసుసరా అమ్మాయిని? అంటూ ఎమ్మా
గబగబ వెళ్ళి బెర్తాను తీసికొని గుండెల కద్దుపంటూ, ‘నా
బంగారపుతల్లి! నాప్రాణం!’ అంటూ ముద్దుచేసింది.

బెర్తా చేవులు మురికిగా ఉండటం చూచి, మునిగిపోయి
నట్లు వేడినీళ్ళు తేవ్వని కేకలు పెటుతూ ఒల్లంతా కడిగిశుభ్ర
మైన గట్టలు వేసి, బూట్లు మేజోళ్ళు మార్చింది. తర్వాత
ఫోనీటిని తానేదో ఒకదేశం వెళ్ళి అప్పుడేవచ్చినట్లు “అమ్మాయి
బాగఆడుకుంటున్నదా? ఎలా ఉంటున్నది?” అని అడిగింది.

ఉన్నట్లుండి ఆమెకు బిడ్డమీద పుట్టకొచ్చిన ఈశ్రద్ధకు
కారణం అంతటాట్టలేకుండా ఫెలిసిటీకి.

ఆ సూను రాత్రి ఎమ్మా రోడాల్ఫ్ వద్దచాలా బెట్టుగా
ఉన్నది. ఇంకొక ఆడమనిషికి సంబంధించిన జేబురుమాలు
ఆమెకు రోడాల్ఫ్ వద్దవారికింది. ఎమ్మా అతన్ని నమ్మినందుకు
చాలా పశ్చాత్తాప పడింది. మూడురాత్రులు పరుసగా అతన్ని
కలుసుకోవలం మాని వేసింది.

ఆయనను నేను ఎందుకు తిస్కరించాను? అనుకున్నది
చార్లెస్ ను గురించి. చార్లెస్ ను ప్రేమించగలగితే బాగుండేదను
కున్నది. కాని ఆ చార్లెస్ కు ఇవేమీ పట్టినట్లు కనుపించదు.

అదలా ఉంచి ఇప్పుడు చార్లెస్ ఒక నూతన సాహసో
వేత ప్రయోగంలో వేలుపెట్టు కూర్చున్నాడు.

కుంటికాలు సరిచేయటానికి డాక్టర్ “డుబాల్” అనే
ఆయన ఒక చట్రంలాంటి పెట్టెలో కాలుపెట్టి బిగించే నూతన
పద్ధతిని పత్రికల్లో సూచించాడు. సదా అభివృద్ధి పథాన
నడిచే హోమా ఈ అధునాతన చికిత్సను తన గ్రామంలో
ప్రవేశపెట్టడం చాల ఉచితమని భావించాడు. చార్లెస్ ఒక
ఈ పద్ధతిని అనుయాయీ పెట్టెటయితే రోగులకు ఎంతేని ఉప
కారమూ, చార్లెస్ కు ఘనమైన యశమూ చేకూర్చగలవని
హోమా ఎమ్మాను ఒప్పించి చార్లెస్ ను ఈ నూతన చికిత్సా
ప్రయోగంలోనికి దింపాడు.

హోమాకు డాక్టరు దొరికాడు. ఇకరోగికావాలి.
హోటలు యజమానురాలు లెఫ్రాంకా నొకరు పోలైట్ కు
అందుకు వినియోగించ నిశ్చయించుకున్నాడు.

“నీకు అసలు నొప్పి అనే ఆనిపించదు. కాస్త ఒత్తు
కున్నట్లుంటుం దంతే! ఆనలు కోయించుకున్నంత నొప్పికూడ
ఉండదు,” అన్నాడు పోలైట్ తో.

పోలైట్ తోచక గుడ్లుగుండంగ త్రిప్పునూ నిల
బడ్డాడు ఏమిటిది అనుకుంటూ.

హోమా అన్నాడు, “అయినా ఇందులో నాకు ఏచ్చే
దేమీలేదు. నిన్ను గురించే చెప్పటం. ఏదో మానవుని
కాబట్టి తోటివాడి కష్టం చూస్తూ ఉరుకోలేంగా! కాలుబాగు

పతితే కాస్త చురుకుగా పనిచేయాలని కోరుకుంటున్నారా అబ్బాయ్. అంతకంటే ఏమీలేదు.”

పొలెట్ మొడికివేశాడు. ఇతరుల కోరికల కంటే పోలి కోవి బి=ట్, లెఫ్రాంకా, జూమా కొడుకు అబ్బాయ్. అబ్బాయ్ తన ఆ డొరి మేయర్ టునాపీ, అతనిని ఈ నూతనప్రయోగ సభ్యుల కాలను పొందిమని ఒత్తిడివెట్టి పిసిగి చీ పొక్కున్నాడు. కానీ అబ్బాయ్ తనను పమ్మిడి ఖచ్చితమండ బాగుచేస్తానని చాక్క అనటంతో పొలెట్ తన కాటును ఆచటంతో వాళ్ళ కన్నం పెచ్చిగొట్టెట్టుకు బిగించుకోవటానికి సమ్మతించాడు

“హెన్ డాక్టర్ డునాల్ సిద్ధాంతం తెప్పించుకుని చదివా... జూమా సహకారంతో డొక్టర్ కమ్మరిచేత చట్రంచేయించాను..

.. ముందుచిన్న ఆపరేషన్ జరిగింది. ఆపరేషన్ జయ ప్రదంగా ముగిసింది. పొలెట్ ఇదివరకటి కుంటికాటు సోయి మిడి... అలా నడిచినస్తాడు చూద్దామని లెఫ్రాంకా ఇంటి బయట నిలుబడిఉన్నాడు.

తాళూ పొలెట్ కాలు ఆచటంతోవెట్టి బిగించి చాక్క కోరికానికి వెళ్ళాడు.

ఎమ్మా చాక్లెస్ కొరకు ఎంతో ఉత్సాహంగా ఎదురు జూపుంది. చాక్లెస్ రాగానే అతన్ని కంఠమిడుకొన్నది. ఆ నూతన చికిత్స, అనంతరం వచ్చే ఆదామాన్ని ఏ ఏ సోకాల్సామని ఎంతో గుర్తు పెట్టానే. చాక్లెస్ గురించి ఇద్దరూ ఎన్నో అలోచనలు చేశారు. ఉన్నట్టుండి ఎమ్మాకు చాక్లెస్

మీద సాక్షులు తి నిర్బంధవాగింటి, ఒక్కసారి అతని ముఖం చూచి పరచాల్సినదనుకున్నది.

చాకు భోంచేసి విద్రమించిన కొద్దిసేపటికే, పనిపిల్ల కేకలు వేస్తున్నా వినిపించుకొనుండా, ఒక కాగితం పట్టుకొని హఠాత్తుగా పైకి వచ్చాడు. అది అతను ఈ నూతన విధానాన్ని గురించి పత్రికకు పంపుతున్న సమాచారం.

‘చదువు. వింటావు.’ అన్నాడు చార్లెస్.

“యూ రెన్ న్యూస్ పేపర్ ను చూడడానికి ఆ రోజు చదువుకు ఈ తగిన సమయం ఇచ్చటే పత్రికలు ఆయిండ్ కామ్యూనిటీ వెంటనూనికి అడుగిడుచున్నవి. ఇంకాను నిర్బంధముగ, శత్రువాగిళవారిను ప్రసిద్ధులగు యాన్వీ గ్రామం దేవు మాననసేవా నిలిపి, శత్రువుకితాన పట్టుకును పుచ్చు తున కగా దరిగిన సమయం గానియూ. సుప్రసిద్ధ వైద్యులతో నొకరగు శ్రీ చార్లెస్ బావరీ...”

‘అబ్బే బాగుండదు. నిజం’ అన్నాడు చార్లెస్ తబ్బిబ్బుతో మాటవెగలిరావ.

“పాకుకు బాగుండదు! బాగుంటుందిస్తూ చాలా బాగుంటుంది... కంటిగాలుకు ఆపరేషన్ చేశారు. శాస్త్రీయమైన మాటవానికి నలుగురికీ అర్థంకాదని ‘కంటికాలు’ అని వాడాను.” అన్నాడు హామా.

“అంతేగామరి. కానివ్వు” అన్నాడు చార్లెస్.

“సుప్రసిద్ధ వైద్యులతో నొకరగు శ్రీ చార్లెస్ బావరీ కంటికాలుకు ఆపరేషన్ చేశారు. మేడిమ-వూ-లెఫ్టాంకా

నాకకు 'హౌసలైట్ లెటేన్' అనే పాతికేండ్ల యువనికి ఈ చికిత్స చేయబడినది. ఆపరేషన్ జరిగిన భవనస్రాంగణమందు అసంఖ్యాకముగు ప్రజ చికిత్సా ఫలితముకొరకు వేచి నిలబడి యుండగా ఈ అసాధారణ ప్రయోగముకొనసాగింది. లెక్కించదగు స్వల్పముగు రక్త బిందువులు గ్రవిచుంటిప్ప యోగి కట్టి బాధయును కలిగింపబడక ఆపరేషన్ జయప్రదముగుట గనుపార్హము. రానున్న గ్రామ ఉత్సవములలో హౌలైట్ అన్ని మాటపాటలలోను, సృష్టిములలోను పాల్గొనగలడగుట నిస్సంశయము. మహోన్నత హృదయులగు ఇట్టి శాస్త్రజ్ఞులు జోహాదు! అంధుల మాడగలరనియు, బధికులు పిసగల్గనియు, వికలాంగులు నడువగలరనియు మనము ఎలుగెత్తి చాటు ది. ము సమీపింభినది. ఈ చికిత్సా ఫలితములను పాఠకులకు ఎప్పటికప్పుడు నివేదించుచుండగలము"

హోమా తయారుచేసిన ఈ సమాచార నివేదికకనీసం హోమాకు, చాల్లెస్టకు చాలగొప్పగా ఉండియుండవచ్చు.

కాని ఆ తర్వాత అయిదవనాడు లెఫ్రాంకా పనుగెత్తుకుంటూ చాల్లెస్టవద్దకు వచ్చి, "రండి. రండి. వాడు చచ్చేట్లున్నాడు. నాకు మతిపోతున్నది బాబూ, రండి." అన్నది.

చాల్లెస్ట ఒక్కపనుగున లెఫ్రాంకా హోటలుకు వెళ్ళి పడ్డాడు. తలను తోపేసాడ లేకుండ చాల్లెస్ట హడావుడిగ వెళ్ళుచున్నాని హోమా షాపులోనుంచి బయటకు వచ్చాడు.

హౌలైట్ ఉంగరాలు తొక్కిస్తూ, కాలికి విగించిన

యంత్రాన్ని గోడకు వేసి : దిలించికొడతన్నాడు. గోడనద్ద
రిల్లిపోతున్నది.

చార్లెస్, హొమా అతనికాలిని మెల్లగా ఆచట్రంలో
నుంచి బయటకు తీశారు. తర్వాత కనుపించిన దృశ్యం మహా
భయంకరమైనది, భీభత్సమైనదీనూ. కాలంతా వాచిపోయి
మాండటానికి గుఱ్ఱలాగ తయారయింది. పొలైట్ అనివారకే
నాకు బాధగా ఉన్నదని అంటూనే ఉన్నాడు. ఎవరూ ఏని
పించుకోలేదు. కాని ఇప్పుడు అతనికి బాధగా ఉన్నమాట
నిజమేనని తోచి అతని కాలు అందులోనుంచి బయటకు
తీశారు. కొద్దిగంటలసేపు అతనిని : కార్త హాయిగా ఉండ
నిచ్చారు. తర్వాత హొమా, చార్లెస్ మాట్లాడుకొని కాలు
మళ్ళీ అందులో పెట్టి బిగించటమే నుంచిదనే నిర్ణయానికివచ్చి
ఆకాలు మళ్ళీ ఆయంత్రింగో పెట్టి బిగించారు. తర్వాత
సూర్యోనాడు పొలైట్ “ఇక నే భరించలేన”ని అల్లరి చేయ
సాగేసరికి చార్లెస్, హొమా అతని కాలు అందులోంచి
తీశేశారు.

తీసి చూచేసరికి కాలుమొత్తం వాచిపోయిఉన్నది.
బొబ్బిలపొక్కి అందులోనుంచి నల్లని సొనకారుతున్నది.
మనిషి బాగ నెబ్బితిన్నాడు. రోజురోజుకు తగ్గిపోతున్నాడు;

పుళ్ళు మేహానికి తిరిగి ఒల్లంతా ప్రాకుతున్నాయి.
చార్లెస్ తడవ తడవకూ వచ్చి చూస్తూనే ఉన్నాడు.

“ఎప్పుడు నయమవుతుంది? బాబూ నన్నరక్షించు,
నేను పడలేనబాధ. ఏంబాధ! ఏంబాధ!” అని భీతిల్లిపోతూ.

ఉన్నది. ఆమె చాలా బాధపడుతున్నది కాని ఆమె బాధపడుతున్న బాధకానాగనో, ఏమని అయినా అటువంటి మనస్సును నిర్వహిస్తాడని తనకు ఆలోచన తొలగిపోయింది. ఆమె ఎంతో బాధపడుతున్నది. అలాని మోక్షబుద్ధితో తాను ఎన్నాడో మతిపోగొట్టుకోలేదు!

చార్లెస్ కదిలో అటుఇటు తిరుగుతున్నాడు. ఆ గది గదికూ బూట్లు క్రమంగా ఉన్నాయి.

‘ఛీ కూర్చోబిడ-వోట. చంపుకుతింటున్నావ్!’ అన్నది ఎన్నా.

అలాని కూర్చున్నాడు.

తాను ప్రస్తుతం తాను తెలివితక్కువదికూడా కాదు) ఈ విధంగా నచ్చ ఎలాపోయిపోయి బడినట్లు? ఒక్కసారి వెళ్ళి తిరిగివచ్చిన ఆలోచించుకుంటే, నిత్యమూ ఈవిధమైన నిగాన భరించటానికి తనకు ఏమి పిచ్చిపట్టినట్లు? ఎంతోనయినా నాం తనను నేది ఉంటే తాను ఎంతోమేమిస్తుందో, ఆమె ఒక్కసారి అనుకున్నది వైవాహిక జీవితంలో అనుభవించిన అన్ని అనుభవాలన్నీ పట్టుకుంటే నేలపడినట్లు తనమేమోయిన అనుభవాలలో, తాను అనుభవించలేక పోయిన అనేక అనుభవాలలో తన అంతరాత్మ ఎలాకృతించి నశించిపోయిందో ఆమె ఒక్కసారి అన్నీ తలచుకొని, ‘ఎందుకు? అబ్బా! ఎందుకు? ఎందుకు? అని కేకపెట్టింది. గ్రామాన్ని ఆవరించి యున్న నిర్భయమైన ఆమెకళ్ళోమైన కేక వేదనానుయ ఘోషనల మారుమోగింది. ఒక్కసారిగా చార్లెస్ ముఖం పాలిపోయి చావుపొంగి పట్టింది.

ఆమెకనుబొమలు చిట్టించి మళ్ళీ ఆలోచనలోపడింది.
 “మెడడులేదు. హృదయంలేక. తానూ, తనతోపాటు నేనూ
 లోకందృష్టిలో వట్టి నెత్రివాళ్ళలాగ తయారవుతూ ఉంటే చీమ
 కుట్టినట్లయినా ఉండదతనికి. ఇతన్ని గురించే, ఇటువంటి మనిషి
 కాబట్టే నాగతి ఇలాకావటం అనుకున్నదామె. తానుపరాయి
 మనిషికి లొంగిపోయినందుకు పశ్చాత్తాపంతో కన్నీడుకార్చింది.

చాక్లెట్ ఆలోచించి, ఆలోచించి, “అవుననుకో, మరి
 అది వంకరకాలు!” అన్నాడు, నిస్సయపడుతూ.

తలవని తలంపుగా వెలువడిన ఈ అసాధారణ ఆశ్చర్య
 ర్వాక్యకం ఆమెకు రజితపాత్రపై సీసపుగోళం తగిలినట్లు తగి
 లింది. ఏమిటితని ఉద్దేశ్యం అన్నట్లు ఆమె అతనినంజమాడ
 సాగింది. ఒకరికొకరు అనుమానంగా ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ
 కూర్చున్నారు. వారిమనస్సులమధ్య లోకాలుపట్టే అగాధం
 కనపడుతున్నది. త్రాగినవానిలాగ పిచ్చిచూపులు చూస్తున్నా
 డుచాక్లెట్. ఎక్కడోదూరంగా వేలాడబడుతున్న జంతువుచేసే
 ఆర్తనాదాలవలె, సన్నచికేకలతో, వెక్కులతో, మూలుగు
 తూ ఎగ్మాచేస్తున్న దుఃఖపూరిత శబ్దాలు స్తబ్దుడై వింటు
 న్నాడు.

పెదవులుకొనుకుతూ, గ్రుడ్డుఉడిపడేట్లు ఎమ్మా చింత
 నిప్పల్లాంటి కళ్ళతో అతన్ని చూస్తున్నది. అతనిముఖం, ఆకా
 రం, ఒట్టలు, మాటలు ఒక టెమిట అతినిబ్రితుక్ంతా ఆమెకు
 దోకొస్తున్నది. అతనివిషయంలో తాను ఇంతెవరకు ఏమైనా
 మంచితనం చూపించి ఉంటే అందుకు పశ్చాత్తాప పడింది.
 ఇంకేమయినా కొంచెం మిగిలిఉంటే ఆ విశ్వాసం కాస్త ఈ

చూపాడగ క్రొవ్వొ ధాటికి నలిగి నశించింది.

అతనికి ఆవిధంగా ద్రోహం చేయగలిగినవకు తనను ఎంతో మెచ్చుకొన్నది. తన ప్రియునిగురించిన ఆలోచనలు రయ్యినరాసాగివయ్య. ఆ ఆలోచనల్లో మునిగిపోయి, వాటికి తనను అప్పించుకొని, 'ఏమిటి ఇతనితో నాకుసంబంధం? నాకు ఇతను ఎవరు? ఇతనితో నాకుసంబంధమా! అసలు ఈమనిషి ణ్ణంశీలేనట్లే' అనుకున్నది.

క్రింద కాలిబాటమీద ఎవరో వెళుతున్న చప్పుడియి చాగ్లెన్ అటుతిరిగిచూచాడు. కానినట్ ఎండలో ముఖం తుడుచుకుంటూ వెళుతున్నాడు. అతనివెనుక పెద్ద ఎర్రని సంచి తీసికొని హామావస్తున్నాడు.

చాగ్లెన్ మెత్తబడి ఏకాకితనాన్ని భరించలేక 'ఒక్క ముద్దుపెట్టు, డియర్' అన్నాడు. కోపంతో ముఖంకందిపోయి, "పో! అవతలకు నానగ్గరనుంచి" అని అరచింది ఎమ్మా.

"ఏమిటి? సంగతేమిటి?" అంటూ చాగ్లెన్ నిష్ఠాంత పోయి, "ఊకుకో ఎదుకలా ఉండటం? నేనున్నానుగాచెప్పు ఏమిటి?" అన్నాడు.

'చాలు!ఆపు!' అని ఆమెపిచ్చెక్కినట్లు అరిచి చివాలున లేచి గదిలోనుంచి దూకుడుగా వెళుతూ తలుపు పగిలేట్లు వేసి వెళ్ళిపోయింది. తలుపు పైభాగంలో అమర్చిన కీటికీ పద్దా ఆ వేగానికి క్రిందబడి ముక్కలయింది.

చాగ్లెన్ ఏమీ అంతుబట్టక కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. నరాలు ప్రకోపం ఆయి ఉంటుందని అనుకున్నాడు కాని

మొత్తానికి ఏదో ముగించుకు వస్తున్నానని కలచాపడి కన్నీళ్లు
కార్చసాగాడు.

ఆనాటిరాత్రి ఎమ్మా ఎంతో ఆతురతగా ఎదురుపూచి
రోడాల్ఫ్ను కలుసుకున్నది. వారి అలకలు కొగిలించి
తాపంలో మంచులాగా కరిగిపోయినాయి.

7

సరే, ఆవిధంగా చాళ్ళపేను కలాపం మళ్ళీ మొదల
యింది. ఎమ్మా మధ్యాహ్నంవేళ కలం ఒకటితీసికొని రోడా
ల్ఫ్ను జాబు వ్రాసేది. తర్వాత జస్టిన్ను రమ్మని సైగచేసి
అలనికిచ్చేది. అటునుంచి అతే పరుగెత్తుకు వెళ్ళి జస్టిన్ ఆ చీటీ
రోడాల్ఫ్ను అందించేవాడు. జీవితం చాల విసుగుగా తయారైందనీ,
ఆ మగవాణ్ణి తాను వేరేలేననీ, అంతా చాల దుర్భరంగా ఉందన్నదనీ అతనితో చెప్పుకునేది.

వివివి విసుగుపూర్వక, 'అదిసరే. నేనేం జేసేది అందుకు?' అన్నాడు రోడాల్ఫ్, పిళనాడు.

'బాగుంది! నీవుగనుక.....',

అతని మోకాళ్ళమీద తలపెట్టి, విశబ్ధిస్త వెళ్ళి
కలలో, శూన్యంగానికిమాస్తూ కూర్చోని ఉన్నదామె.

'ఏమిటి నేనుగనుక...' అన్నాడతను.

'మనం ఎటుయినా వెళ్ళిపోదాం. ఎక్కడను అయినా
సరే. 'అన్నదామె

‘మరిబోయిందిసిక్కు.’ అని నవ్వుతూ ‘ఎలా వెళ్తాం?’ అన్నాడతను.

ఆమె అదేపనిగా ఆ మాట అంటూఉంటే అతను అర్థం కానట్లు నటిస్తూ, ఇంకేమిటో మాట్లాడసాగాడు.

వెళ్ళవప్రేమ వ్యవహారాని కిర గొడవదేసికో అతనికి అంతుబట్టటంలేదు. ఆమెకు ఒక ఆదర్శం, ఒక కారణం, ఒక నిధిగా చెప్పాలంటే దోచాదక్కామగు వ్రేరణ ఒకటి ఉన్నది. అశనికో సంబంధం నిలుపుతూ. ఆమెకతనిమీద వాంఛ భర్తమీది ద్వేషంతో ‘విద్యమూ ఎక్కువ అవుతూ ఉన్నది. భర్తను దురంగా నెట్టివేసికొలది, ఆమె రోడాల్ఫ్కు దగ్గర అవుతూ ఉన్నది. రోన్లోని ఒక దుకాణంలో చాల అందమైన గుర్రపు కొరడాఉన్నదని నీని, రోడాల్ఫ్కొరకు బట్టల వ్యాపారస్తుడు ‘లెహా’ను అది తెచ్చివెట్టమని కోరింది. వారం రోజుల్లో లెహా దానిని తెచ్చి ఆమెనుందు వెట్టాడు.

లెహా దుకాణంలో ఆమె పర్దు పెరిగిపోయింది. ఒకనాడు అతను రెండువందల డెబ్బైప్రాకుల బిల్లు తీసుకు నచ్చాడు. ఎమ్మాకు చెయ్యికాలు ఆడలేకు. సాగుకులన్నీ వెతికి చూచింది. ఎక్కడా ఒక ఫ్రాకుఅయినా లేదు. నొకరు ‘లెటిబోడో’కు రెండువారాల జీతమివ్వాలి. పనిపిల్లకుకొంత ఇవ్వాలిఉన్నది. ఇలాగే ఇంకెన్నో ఉన్నాయి.

ఆనాటికి ‘లెహా’ను ఎలాకోవదిలించుకున్నది. కొన్నాళ్ళుమాచి అతనికి విసుగుపట్టాది. అతనికీ ఎన్నోచిక్కులున్నాయని ఎక్కడిదబ్బు అక్కడెక్కిపోయిందనీ ఇవ్వాలివాళ్ళు ఏమీ ఇవ్వనట్లుయితే తీసుకున్న పస్తులయినా తిరిగిఇస్తే

బాగుంటుందని అన్నాడులెమా.

“సరే. తీసుకు వెళ్ళు” అన్నది ఎమ్మా.

“అబ్బే ఊరికే అలాఅన్నాను. నాకవేమీ అక్కర లేదు. ఆ గుర్రపుర్రాడా మీదనేఉన్నదినామనస్సు. నాకంతా తెలుసు. నాదినాకు ఇచ్చి వెయ్యనుని మీ ఆయన్నయినా అడగాలి” అన్నాడు లెమా. “వద్దు అడగబోకు” అన్నది ఎమ్మా, భయంగా. “దొరికావుతే” అనుకున్నాడు లెమా. ఇదే మంచి పద్ధతి అనుకొని ‘సరే, మూడ్డాం.’ అనుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు, అతను.

ఈ గంపంగడిచేది ఎలాగో ఎమ్మాకు తోచలేదు. అప్పుడే ఫెలిసిటీ ఒకచిన్న నీలిరంగు వ్యాకెట్టుతెచ్చి ఇచ్చింది ఎమ్మాకు. “అభినందనములతో, డెవోజరే” అని ఉన్నదాని మీద ఎమ్మాదానిని తినబోతున్నట్లు చీల్చి చూచింది. పది హేను నెపోలియనులు ఉన్నాయందులో. చార్లెస్ మేడమీ దకు వస్తున్న చప్పుడయింది. చటుక్కున ఆమె డ్రాయరుసారు గులో ఆడబుబ్బివినరివేసి తాళంత్రిప్పి చెవితీసుకున్నది.

మూడవనాడు లెమావచ్చాడు.

“నేనొకపద్ధతి ఆలోచించాను. ఇవ్వవలసిన డబ్బుక్రింద నీవుగనుక.....”

“ఇదిగో నీడబ్బు” అంటూ ఆమె పధ్నాలుగు నెపోలియనులు అతని చేతిలో పెట్టింది.

అతను కృంగిపోయాడు. ముఖం చెల్లలేదు. అనేకవిధాలుగ ఆమెను ఊమార్పణ కొరుకూ మీబోటివారు మాకొ

ట్టుకు ఎస్తూడండ వలసిందేనన్నాడు. చాల్లే దయచెయ్యమన్నది ఎమ్మా.

అవినీతి శ్రుతిమించి ఎమ్మా తగహ చాల మారింది. ఆమెమాటలోను చూపులోను తెంపరితనం ఏర్పడింది. లోకం మీద తన నిరసన భావాన్ని వ్యక్తం చేయటానికి, నదురు బెదురులేకుండా సిగరెట్టుకాలుస్తూ ఆమెరొడాల్ఫ్ లోకలిసి వీధులవెంట తిరిగేవరకు వచ్చింది వ్యవహారం. ఒకనాడు ఆమె ఒకహోటలులోనుంచి వెలుస్తు కోటువేసుకొని మగవానిలాగ రానటంచూచినతర్వాత ఆమె చెడిపోయిందని అంతవరకు ఏప రై నా నమ్మలేకుండా వుంటే, ఆసందేహంకాస్త తీరిపోయింది.

రోజు రోజుకు రొడాల్ఫ్ కు ఆమెపోరు ఎక్కువయింది, తనను ఎటులైనా తీసుకువెళ్ళిపోవ్వాని. ఎలానయితేనేం చినరకు అతనిని అందుకు ఒప్పించింది. వాళ్ళు అచకున్నదాని ప్రకారం రేపే బయలుదేరేరోజు. ఆనాడు రాత్రి వారు కలుసుకొన్నప్పుడు “అయిపోయింది, ఇంకోక్కరోజు” అన్నది ఎమ్మా.

రొడాల్ఫ్ ఇ టికివెళ్ళటానికి లేచాడు.

“ప్రయాణానికి అన్నీ సిద్ధంచేశారుగా” అన్నదిఎమ్మా.

“చేశాను” అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

“ఏంమర్చిపోలేదుగద” అన్నది ఎమ్మా.

“మర్చిపోలేదు” అన్నాడతను.

“కాని ఇంతవరకూ ఏమిమిగిలిపోలేదు. తర్వాత పశ్చాత్తాపమొచ్చు. మళ్ళీ ఆలోచించుకో” అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

“మూలే... ఏ పుష్పం పుట్టినది... అన్ని... మూలం...
బెర్తానంగి... మిట... బెర్తాన... కూడ... పీసుకు వెళ్దాం అన్నది.

“సరే” అని బయలుదేరాడు రోడాల్ఫ్.

అతను కొంత క్రమం వ్యవస్థాపిత ఎమ్మా నుగెత్తు
కు కూడా వచ్చి “క్రిష్ట” అని కేక వేసింది.

రోడాల్ఫ్ కు గుండెలో దడపుట్టినట్లు అయి ఒక చెట్టుకు
ఆరుకొని నెలబడ్డాడు.

“నేను ఎంత వెలికితప్పున పశువున!” అనుకొని, “కాని
చాలా బాగుంటుంది.” అనుకున్నాడు మళ్ళీ.

ఎన్నో శాంతిని తీసుకువచ్చింది. ఎటువంటి చక
ల... తనకి దొంగలు వచ్చినట్లయింది. దానితో ఎమ్మామీద
కోపం మూసుకువచ్చి, ‘పోదూ. నేను మాకలేదు ఆ గోరిల్లొ.
ల... తనతో, అంతో ఎందుకొచ్చిపట్టినట్ట! డబ్బుకెంత ఇచ్చింది
కావాలి. అ... నాకొద్దు. స్త్రీ... విద్వంస... విద్వంస... నా
వింది’ అనుకుని వెళ్ళకూడదనే నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

ఇంకొకవేళ... తర్వాత అతను ఈ నిర్ణయాన్ని... తెలియ
పరచే ఉద్దేశ్యంతో ఎమ్మాకు కత్తరిం వ్రాయటం, ‘మొదలు
పెట్టాను.

ఎమ్మా, కాస్త ఓర్పు నశించి వినాలి నీవు. నీ
జీవితాన్ని కష్టం పాలు చేయటం నాకుష్టం... ..

... ను... అంతేగా ఆమె ముందరికొకటి చెప్పవలసిన
మాట చెబుకున్నాను” అనుకున్నాడు రోడాల్ఫ్.

నీవు చేయబోయే పని పర్యవసానం జాగ్రత్తగా ఆలోచించావా? నేను నిన్ను నడిసముద్రంలోనికి లాగబోతున్నానని గుర్తించావా? లేదు. నీవు గుర్తించలేదు. గుర్తించావా? అంతా సక్రమంగా సాగిపోతుందని భవిష్యత్తులో నమ్మకముంచి నిర్లక్ష్యంగా వ్యవహరించావు. మన బుద్ధులు ఎంత స్వల్పం! మన అదృష్టాలు ఎంత తుణికం!

ఇక్కడ రోడాల్ఫ్ కొంచెం ఆగాడు, ఏవంకతో ఎగ్నోడితే బాగుంటుందా అని. “డబ్బు పోయిందంటే! నద్దు. లాభం లేదు. తర్వాత చెప్పొచ్చు కారణం. అవిధంగా వ్రాస్తే వాళ్ళనమ్మరు.”

కొంచెం మాలోచించి వ్రాతలో బడ్డాడు.

నిన్ను ఎన్నటికీ మర్చిపోను. ముమ్మాటికీ నిజం. నిన్ను ఏనాటికీ అశ్రద్ధచేయను. కాని ఒకనాటికి మన తపన చల్లారిక తప్పదు. (మానవ స్వభావమే అంత.) ఈ సుఖాలమీద విసుగు కలుగుతుంది. ఒకనాటికి నీవు ఇప్పుడు మనం చేయబోతున్న పనికి విరక్తి చెంది బాధపడుతుంటే అందుకు బాధ్యుడనైన నేనుకూడ బాధపడతాను, దుఃఖసముద్రంలో మునిగి పోవలసివస్తుందేమో ఎవరు చెప్పగలరు? ముఖ్యంగా నీవు బాధపడటమంటే నేను ఎలా ఓర్వగలను? ఎమ్మా, నన్ను గురించి పూర్తిగా మర్చిపో. విధి నన్ను నీకు ఎందుకు పరిచయం చేయాలి! నీవు అంత సౌందర్యవతివి ఎందుకు కావాలి? తప్పనాదా? కాదు. భగవంతుని సాక్షిగా కాదు. విధి! విధి ఒక్కటే అంతటికీ కారణం.

‘అన్నిటి అక్కరకొస్తుందిమాట’ అనుకున్నాడతను.

నీవు గనుక మామూలుగా అందరిలాంటి స్త్రీలయినట్లయితే, నేను నీతో నాస్వార్థంకొరకు, సంతోషం కొరకు స్నేహించేసేవాణ్ణి. అందువలన నీకేమీ నష్టకలిగేదికాదు. కాని నీలోని శృంగారపుగోతులు — నీలోమనోహరిమైనది, ఉపద్రవకరమైనదికూడ అదే — నీకు భవిష్యత్తులేదని నీవు తెలుసుకోవటానికి అడ్డుతగిలినాయి. దూర మాలోచించక నేరుకూడ నీవిషయంలో విచ్ఛలవిడిగ వర్తించాను.

“ఒకవేళ నేను ఖచ్చకు దశిసి వెనుకాడననుకుంటుంటేమో. అకణ్ణోసి. ఎటుతిరిగి నేను ఇవ్వాలో రేపో మనివేసే వ్యవహారమేగాకాదు.” అనుకున్నాడతను.

సంఘాసికి హృదయంలేదు, ఎక్కువ మనం ఎక్కడకు వెళ్ళినా, అది మనలను కాలరాస్తుంది. ఎన్నో అకఞ్ఞానాలను, ఎత్తి పొడుపులను భరించవలసి వస్తుంది. జనం హేళన చేసి హింసిస్తారు. నీవు హేళనకొనటమూ! భగవంతుడా! నిన్ను మహారాజిలాగ చూచకుంటున్న నేను, నీ దివ్యరూపాన్ని రక్షిస్తేమిట మనస్సులో భద్రపరచుకొని వెనుకకు నేను — అవును నేను వెళుతున్నాను. నీని కష్టాలు తేచ్చి పెట్టినందుకు నేనే శిక్షవిధించుకొని వెళ్ళిపోతున్నాను. ఎక్కడకు అంటావా? తెలియదు. నామనస్సు చెదిరిపోయింది. సెలవు! దయ, ధర్మము ఈ రెంటినీ కడనాడగోకు. నిన్ను పోగొట్టుకొనిన ఈ దీరుని మరిచిపోవద్దు. నావేను నీ బిడ్డకు ఎరుక చేయి. రోజుకొక్కసారి నా ఆవేరు అనిపించు.

గాలికి దీపం కొట్టుకుంటూ ఉంటే రోడ్డు వెళ్ళి కిక్కిరి
కీలు సూశాడు. వ్రాసుకుంటూ "ఇంకేమున్నది
వ్రాసేది" అనుకున్నాడు.

నీవు ఈ దుఃఖభరితలేఖను మాచేప్పటికి నేను
చాలదూరం వెళ్ళిపోయి ఉంటాను. మళ్ళీ నిన్ను చూడాలనే
అపేక్షకు భయపడి, నేను తక్షణమే వెళ్ళిపోవాలని నిర్ణయించుకున్నాను. తర్వాత, మళ్ళీ ఒకనాటికి తిరిగివస్తాను.
కలిసి మాట్లాడుకుందాం ఈనాటి సంగతులు. కాని అనరాగా
లకూ, ఆవేశాలకూ దూరంగా ఉండి మాట్లాడుకుందాం.
సెలవు.

అని ముగించి ఆ ఆఖరమాటను మూడు ముక్కలుగా
చీల్చి, సెలవు అని మళ్ళీ వ్రాశాడు. అలా ఆయితే బాగుం
టుందనుకున్నాడు. ఉత్తరం చదివి చూచుకొని చాల బాగుం
దనుకున్నాడు.

"పాపం! నేను పాపాణహృదయుడ ననుకుంటున్నాను. ఈ ఉత్తరంమీద నాలుగు కన్నీటి ముక్కలు రాల్చుకున్నాను. పరిస్థితి, కాని అవి నాకురావు. ఏంజేసేట?" అనుకుంటున్నానుతో నీళ్ళు తెచ్చి, వ్రేలుముంచి ఉత్తరం మీద ఒక రెడ్ బొట్టు రాల్చాడు.

తర్వాత రెండుమూడు సిగరెట్లు కాల్చి పారేసి నిద్ర పోయాడు. మర్నాడు ఉదయాన పెద్ద జీతగాణ్ణి పిలిచి బట్ట అడుగున ఉత్తరంపెట్టి, నిండా పళ్ళు పెట్టి, ఎమ్మాను తప్పి ఎవ్వరికీ బట్ట ఇవ్వవద్దని సంపాప 'జాగ్రత్త' అంటూ.

‘నన్ను అడిగేట్లయితే లేకు ఎటో వెళ్ళిపోయారని చెప్ప’మన్నాడు. ఎమ్మాకు అతడు ఉత్తరాలు ఈ విధంగానే పంపించటం మామూలు.

ఆమనిపి బుట్టతీసికొని వెళ్ళేప్పటికి ఎమ్మా, ఫెలిసిటీ ఉతికిన బట్టలు సర్దుకూ వంట గదిలో ఉన్నారు.

“ఇవిగో. మా ఆరాని మీకివ్వమని పంపాడు.” అన్నాడతడు. ఏదో అనిష్టం జరుగబోతున్నదని ఎమ్మాకు ఎందుకోభయం వేసింది. ఆ బుట్టతెచ్చిన అతనికి ఏమైనా చిల్లగ ఇద్దామని జేబులు తడుముకుంటూ అతనివంక తత్తరగా చూడసాగింది. ఆబుట్టెడుకాయలు తీసికొని తనను అవతలకు పంపటానికి ఇంత కంగారు ఏమిటో అతనికేం అర్థంకాలేదు. అతను వెళ్ళిపోయాడు. కాని ఉత్తరంమూద్దామంటే ఫెలిసిటీ ఉన్నది. ఆగలేక బుట్టతీసికొని చకచక భోజనాలగదిలోనికి వెళ్ళింది. కాయలు గ్రమ్మరించి, ఆకులు తీసిచారేసి ఉత్తరం తీసింది. ఆ ఉత్తరంమాస్తూనే ఆమె సర్వనాశకమైనట్లు భీతిల్లి, నిప్పులు త్రొక్కుతున్నట్లు తనగది లోనికి పరుగెత్తింది.

అక్కడ చాల్లెస్ ఉన్నాడు. ఎమ్మా అతన్ని ఒక కంటితోచూచింది. అతడేదో అన్నాడు. కాని ఆమె విని పించుకోకుండా ఉత్తరం పట్టుకొని పైఅంతస్తుకు పరుగెత్తింది. మెట్లగది తలుపు దగ్గర ఆగి తమాయించుకు నిలబడింది. ఉత్తరం చదువుదామంటే గుండెచాలటాలేదు. ‘ఎక్కడ చదివేను? ఎలాగు?’

“సావర్యాలేను. ఇక్కడ ఎవరూ-మీ-డను.” అనుకొని
 ఈ పునెట్టుకొని గదిలో ప్రవేశించింది. పైన పలుచటి పెంకులు
 ఎండకు కాలివెచ్చని అగిరుకక్కుతూంటే ఆమెకు భగభగ
 మండే కొలిమిలో ఉన్నట్లున్నది. చెపలు కాలిపోతు
 న్నాయి. వెలుతురుతోనూ ఆ గది కిటికీ ఒకటి తెరచింది.

కిటికీ ఆనుకొని సావధానంగా ఉత్తరం చనువసాగింది,
 మళ్ళీ మళ్ళీ ఏహ్యంగా నవ్వుతూ. కాని ఆ ఉత్తరం మీద
 మనసు నిలిపి ఇందులో సంగతులు తెలుసుకోవాలని ప్రయ
 త్నించిన కొద్దీ ఆమెకు తత్తర, తికమక ఎక్కువ కాసాగినాయి.
 కళ్ళ ఎరుట రోడ్డల్లో కనుపించాడు. అతని కంఠం వినబడు
 తున్నది. అతని మెడకు తన చేతులు పెనవేసిన్నట్లు, తన గుండె
 ఎంతో బరువుగా కొట్టుకుంటున్నట్లు విపిచిందామెకు. గుండె
 వేగం ఎక్కువవుతూ ఉన్నది. చుట్టూ ఒక్కసారి కలియజూచి
 ఈ కనుపించే ప్రపంచమంతా ఒక్కసారిగా కూలిదుమ్మై నేల
 కలిసిపోకూడదా. అనుకున్నది. ఛీ ఈలో కంతో ఇంక నాకు
 సంబంధమా! అనుకున్నది. అందుకు తనను ఆపేవారుకూడ
 లేరు. ఆమె స్వేచ్ఛాజీవి. అవునుగదా? ఒక్క అడుగు
 ముందుకు వేసింది. క్రింది కాలిబాట మీదకు మూచింది. క్రింద
 ఎక్కడా పురుగు కనుపించటంలేదు. **శ్రీ వేమన గ్రంథాలయం**

“కానివ్వు ఇక.” అనుకున్నది. **లేలపోయి.** (కృష్ణాజిల్లా.)

క్రిందినుంచి. సూటిగా వచ్చిపడుతున్న కాంతికిరణ
 మొకటి ఆమె శరీరాన్ని ఆ అగాధంలోనికి లాగసాగింది.
 వాయువేగానికి ఒరిగిన పడనలాగా నేల ఏటవాలుగా కనపడు
 తున్నది. ఆ ఎండలో మార్కెట్టు కప్పులల్లలాగ చెదిరిపోతూ

ప్రక్కనున్న గోడల మీదను ఎక్కడాకుతున్నట్లు కనబడతూ ఉంది. అకాశపు నీలు అమెమీద మరుస్తున్నది.

శూన్యమైపోయిన ఆమెపై స్కంంలోనికి గాలి సుడులు తిరుగుతూ వస్తున్నది. అంతరాత్మ అజ్ఞ వాలించటానికి ఇక ఆమె దూకితమె తిగువాయి. క్రొద బినెట్ వడంగియంత్రాన్ని పెద్ద శబ్దంతో ఆశిస్తున్నాడు. బయ్యర అకుస్తూ పనిచేస్తున్న ఆయంత్తో కొవంతో గజ్జస్తూ ఎమ్మారు దూకినట్లుని మోత పెటుతున్నట్లున్నది!

“ఎమ్మా! ఎమ్మా!” కేకలు వేస్తున్నాడు చార్లెస్. ఆ కేకలు పని ఆమె అగి-ది.

“ఎక్కడ? ఇటురా!” చార్లెస్ గొంతు వికపమవుతున్నది. అప్పుడు ఆమె తాను అక్కడనుంచి క్రిందకుదూకి చావకుండా వెనక్కు-లగ్గిన సంగతి ఆలోచించుకొని భయంతో తలతిరిగి పడిపోబోయింది. కళ్ళు కట్టిగామూసుకున్నది. ఎవరో గాను చేయిగట్టక పట్టుకొనేప్పటికే గగుర్పాటుతో నడికిపోయింది. అపట్టుకున్నది ఫెలిసిటీ.

“అమ్మగారూ! డాక్టరుగారు మీకోసం చూస్తున్నారు. భోజనాలు నడ్డించాను.” అన్నది ఫెలిసిటీ.

ఆమె క్రిందికి వెళ్ళి భోజనాలనద్ద కూర్చోవాలన్న మాట! ఇప్పుడు!

నీనా అసె ప్రయత్నించింది. కళ్ళు వస్తున్నది. ఏమీనోట వెట్టుకుంటానికి తండువిప్పి దాని దారాలు లెక్క-జెడనూ

కూర్చుంది. అకస్మాత్తుగా ఉత్తరం జ్ఞాపకమొచ్చింది. పోయిందా ఏమిటి? ఎక్కడ వెళ్ళింది? కాని ఆమె అలోచన ఉడిగిపోయి, 'అక్కడనుంచి లేచి వెళ్ళటాని ఏదైనా సాకుకూడ వెతకలేకపోయింది. దమ్ములు లేవు. చార్లెస్ కు భయపడ సాగింది. 'అతనికి అంతా తెలిసిపోయింది. ఏ సందేహం లేదు.' అనుకున్నది.

ఆ చార్లెస్ కూడ సరిగ్గా అప్పుడే, "రొహల్ఫ్ ఈ మధ్య ఎక్కడా కనపడుతున్నట్లు లేదే!" అన్నాడు.

'ఎవరూ అన్నది?' అని ఆమె సవాలు చేస్తున్నట్లున్నది. 'ఎవరూ అన్నది!' అని చార్లెస్ ఆమె మాటలలోని కరుకుదనానికి నిర్ఘాంతిపోయి, 'వాళ్ళ జీతగాడే అన్నాడు, ఇంతకుముందే హోటలు దగ్గర కనుపించాడు. ఎక్కడకో ప్రయాణమై వెళ్ళాడనో, వెళుతున్నాడనో చెప్పాడు.' అన్నాడు.

ఆమె వస్తున్న దుఃఖాన్ని దిగ్గ్రమింగింది.

'ఏమున్నదిండులో! ఆయన అప్పుడప్పుడు కులాసాగా అటు ఇటూ వెళ్ళి వస్తూనే ఉంటాడు. అని, నేను తప్పనను. కావలసినంత ఉన్నది! వెనక ఏమీ జంజాటలేదు. ఎలా అయినా మనవాడు బల్బా చేసేమనిషే! కాలనిలకని మనిషి అంటూ ఉంటారు. మొన్న లాంగ్ గాగుకూడ నాతో అన్నారు... అంటూ ఫెలిసిటీ అక్కడకు రావటంచూచి చార్లెస్ ఆగాడు. క్రింద చెల్లాచెదిరుగా పడిఉన్న పండ్లను ఫెలిసిటీ బుట్టలో కెత్తుతున్నది. అదిఃసూచి ఎమ్మా ముఖం జేపురింగటం

గమనించక చార్లెస్ ఆశ్చర్య ఇటు తీసుకురమ్మని ఒకకాయ
తీసుకు కొరికాడు.

‘ఒలే బాగున్నాయి. ఇదిగో ఒకటి తినిచూడు.’ అని
బుట్ట ఎమ్మాకు అందించాడు. ఆమె నిదానంగా బుట్ట నెట్టి
వేసింది.

‘అసలు వాసన చూడు. ఎంతకమ్మని వాసనో’ అంటూ
అతను అడే. నిగా బుట్టను ఆమె ముక్కుక్రింద ఉంచసాగాడు.
“అబ్బా! నేను పీల్చులేను ఏవాసనా” అంటూ ఎమ్మా ఏడ్చి
కూలబడింది. ఎంతో కష్టమీద మళ్ళీ సముదాయించు
కొన్నది. ఆ తెర గడిచింది. ‘ఏలేను. అబ్బే ఏమీలేదు.
నరాలు పొంగినాయి. కూర్చో. నీ భోజనంకానీ.” అన్నది.
ఏమిటివంతా అని చార్లెస్ నిగ్గదీస్తాడేమోనని భయపడింది.
అతనికి ఒంటరిగ ఎక్కడ దొరుకుతానో అనికూడ అను
కున్నది.

ఆమెమూట ప్రకారంగా చార్లెస్ భోజనంముందు
కూర్చున్నాడు. గింజలు చేతిలో ఉసుకొని పళ్ళెంలో ఒక
దరిన పెడుతున్నాడతను.

ఆవెనువెంటనే ఒకనీలిరంగు సుగ్రపుబగ్గీ వేగంగా
దుడుకు తీస్తూ మార్కెటుమీదుగా వెళుతున్నది. ఎమ్మా
కెప్పుడుని కట్టెలాగ విరుచుకుపడింది.

జరిగిన దేమంటే, తామ్రవాసిన ఉత్తరంబాపతు గడ
బిడలన్నీ ఈపాటికి సర్దుకొని ఉంటునని, రోజాల్లో “రోన్”
వెళ్తున్నది బయటదేరాడు. అతడు రోన్ వెళ్ళటానికి యూస్సివీ

లో గుర్తించి వెళ్ళాల్సిందే. మరో మార్గం లేదు. అరివిబిడిని ఎత్తాడు గుర్తించి రోజాల్ఫ్ ఏ దూరమో వెళ్ళాడున్నాడని పొడవైన చెరువులో పడిపోయింది.

చార్లెస్ ఇంట్లో గలంతు వినిపించి, హామా అక్కడకు వాటుగు అంగల్లో వచ్చిపడ్డాడు. భోజనాల బల్లపడిపోయి ఉన్నది. మారసమూ, సూపూ, భోజనంచేసే కత్తులు, చిక్కట్లు నేలమీద అతలాపిడి ఉన్నాయి. చార్లెస్ సకలముం కొండు కేకలు వేస్తున్నాడు. బెర్తా జనుసుకొని అరుస్తున్నది. ఫెలిసిటీ ముందుకు వచ్చి చెరువులో ఆమె బట్టలు వదులుజేస్తున్నది. ఎమ్మా ముచ్చల రోగివలె వణుకుతూ నేలమీద గారున పడిఉన్నది.

నేను పరుగుతును వెళ్ళి వినిగర్ తెస్తానని హామా అన్నట్లుగానే ఒక్క-తృప్తితో తీసుకువచ్చాడు. సీసా ముక్క వద్ద ఉంచేసరికి ఆమెకిళ్ళు తెరచింది.

‘అట్లా తెరవాలి! చచ్చినవాళ్ళను లేపి కూర్చోబెట్టు తుందండి ఈ వినిగర్!’ అన్నాడు హామా.

చార్లెస్ ఎమ్మాతో, “ఏదీ, మాట్లాడు! ఇటుచూడు, సరిగ్గా! నేను! ని చార్లెస్ ను! నేను తెలిమా! అదిగో, బెర్తా అదిగో చూడు. ముద్దుపెట్టుకో.” అన్నాడు చార్లెస్.

బెర్తా లిల్లిని కౌగిలించుకోవటానికి చేతులుచాపింది. ఎమ్మా తలుపుకుకు తిప్పుకొని “వచ్చి! ఎమ్మావద్ద”ని పిలిచి పడిపోయింది.

అనుచు చినుకుకొచ్చి ప్రక్క మీద పండుకోట్టారు

నోరు తెరచుకొని, నుప్పిట తెరచి, నిశ్చలంగా, ముంచు పోష
వునా తెల్లగా మైసపుబొమ్మవలె ఖు మూసు : పడి ఉన్న
దామె. కన్నీరు మెల్లగా దిండుమీదకు జారుచున్నది.

చార్లెస్ లాంత్ తన స్తంభంలాగ నిలబడిఉన్నాడు.
హోమా, జీవితమునందలి క్లిష్టపరిస్థితులలో రాణించే నిశ్చల
సంభరతను నహించాడు.

కొంచెమాగి 'ఇంకేం భయంలేదు. తెరగడిచిపోయి
నట్లున్నది.' అన్నాడు హోమా.

"అవును కాస్త అణగి పండుకొన్నదిప్పుడు. మళ్ళీ
మొదలుపెట్టినాయి పాపం!" అన్నాడు చార్లెస్.

ఇంతలో ఎమ్మా, 'ఉత్తరం. ఉత్తరం' అని కేకలు
పెడుతూ వేచింది. సంధిలక్షణం అనుకున్నారు ఇద్దరూ. అర్ధ
రాత్రి అయ్యేసరికి మెడటిజ్వరం వచ్చి ఆమెకు నిజంగానే
సంభించింది.

నలభై మూడురోజులు చార్లెస్ ఆమెను అంటిపెట్టు
కొని ఉండి ససర్వలు చేశాడు. నిద్రాహారాలుమాలి, అను
క్షణం ఆమెనాడిచూస్తూ, పట్టేయూ, శీతలకాపడాలు వేస్తూ
ఉండేవాడు. రోగులకు వాల్చివాకి నాల్గురు నదిలాడు.
ఎంతో దూరాన ఉన్న బస్తీ, నూస్ షాటెల్ నుండి జస్టిన్ చేత
ముంచగడ్డ తెప్పించేవాడు. జస్టిన్ ఇంటికి నచ్చేస్తునికి అది
కరగి పోయేది. మరింత తెన్నుని నుళ్ళి పంపేవాడు. సలహా
కొరకు డాక్టర్ క్లానట్ ను పిలిపించుకున్నాడు. అతనికి పోచ
కుండ చేసినది ముఖ్యంగా ఎమ్మా ఎల్లప్పుడూ జడంగా పడి

యుండాలి. మాట్లాడేది కాదు. దేనివంక చూచేది కాదు. ఆఖరుకు ఏనిశ్చయైన బాధకూడ అనుభవిస్తున్నట్లు ఉండేది కాదు. ఆమె దేహమూ, అత్తా ఇన్నాళ్ళనుండి లోనైన ప్రచండత్వంనుండి సేదనీర్చుకుంటున్నట్లుండేది.

అట్టేమీగు మధ్యలో ఆమె మెల్లగా దిశ్చకు ఆనుకొని కూర్చో గలిగింది. ఆమెకు పత్యంపెట్టినప్పుడు “జామ్”లో అద్దుకొని రొట్టెముక్క తొలిసారి నోట్లో పెట్టుకుంటుండగా చాక్లెట్ కు ఏడుపునీచ్చింది. ఎమ్మా మెల్లగా కోలుకుంటూ, సాయంకాలంవేళ చాక్లెట్ భుజంమీద ఆనుకొని మెల్లగా తోటలో ఒకగంట అటుఇటు తిరిగేది. ఆమె మామూలు మనిషియూరి. నొసట చెయ్యిపెట్టుకొని దూరంగాచూచేది. కాని కొండలమీద తగలబడుతున్న గడ్డిపోగలు దప్పఏమీ కనుపించేవి కావు.

ఇంతలో ఆమెజబ్బు మళ్ళీ తిరగబెట్టింది. ఈసారి ఆమె జబ్బు ఏమిటో ఆమెకే తెలియనట్లుగా ఉండేది. ఒకసారే గుండెలో బాధ, తరువాత తలనొప్పి అనేది. మళ్ళీ ఒళ్ళు నొప్పులనేది. వాటికితోడు వాంతులు ప్రారంభమైనవి. ‘క్యాన్సర్’ అనుకున్నాడు చాక్లెట్. ఆ క్యాన్సర్ ఎలాఉన్నా ఇప్పుడా నిర్భాగ్యుడు డబ్బు ఇబ్బందితో అన్నిటికన్న ఎక్కువ కష్టపడుతున్నాడు.

మొట్టమొదటిసంగతి, హామీపాపం నుంచి ను
కున్న బాక్స్ ఎలా తీర్చిదిద్దామో అనిచేసిగా అర్థంకావటంలేదు.
తనతో హామీపాపం వెద్ద అనగామీ ఉన్నదికాదు. అలాగే
ఇవ్వకపోయినా పాపంలేదు. కాని అని మొదటి మాటానికే
ఆశపడటం చాలానేకేమీ ఇష్టంలేదు. ఎన్నో మార్చుమార్పులను
తర్వాత ఇంట్లోనంటున్నాను. పెత్తనమైపోయి ఎంత డబ్బు
దుబారా అయిందో తెక్కలేదు. బిల్లులన్నీ పడుతున్నాయి.
దుకాణాలచాళ్ళు సమగ్రంగా ఉన్నాను. ముఖ్యంగా తెలుగు
తోపాటు అంగ్లంబులూపొయింది. ఎన్నో వేచకుండా ఉంటున్న
పూను ఇదే సమయమునని తెలుగు చాలానేకు అవసరమన్నవి
లేనిని నద్దంబున్నకొద్దీ బోలెడు సామాన్లు అంటుగట్టాడు.
గట్టిగా మాట్లాడితే "ఇంట్లో మీ ఆడ కావాలంటేనే వెళ్ళి
వండి. నీయి తీసుకోకపోతే ఎలా?" అన్నాడు. "కాగా
నాతోపాటుకొండి. కొత్తయినా నెత్తెత్తానుగాని నాజాన్లు
క్రిందకునుకు వెళ్ళేలేదన్నాడు. అయితే అయిదవ చాలానే
నీ సామాన్లు అంతకన్నే వచ్చుచున్నాను నొకరుగో.
ఫెలోని మున్నోయిది. చాలానేకు తెలుగునాన తొల్యేకు. బాక్స్
మొత్తం పక్కనోకట్టాడు. తెలుగు ఉన్న అంతరించి సాగిం
చాడు ఒక్కోసారి చాలా పనులూ కోపంతోనూ, పనిలో
సారి ఎంతో విచరుగా ప్రాధేయపడతూ అడిగేవాడు. ఏక
రకాల కుబ్జిడి ఫలితంగా అడుగులొత్తేర్చు చాలానేనోగి
వ్రాసి ఇచ్చాడు. నోయివ్రాసిన వ్రాయకముదే చాలానే కొక

చక్కని చూరూ అట్టిది. అదేమోదే చూరూ నవ్వనే ఇంకొక
వేయ్య ప్రాంతాలు అప్పుగా పుచ్చుకొనటం. తెరూవద్దకు
వెళ్ళి చార్జెస్ తొత్తులాగ ముఖంవెట్టి, మీనపత్తంనచ్చిన వడ్డీ
తీసుకొని మళ్ళి ఒక సంచులోగా కోస్తాను. ఎలా అయినా
సరే ఒక వెయ్యిప్రాంతాలు ఇవ్వమని అడిగాడు. అడ్డగి అడ్డగ
ముంటే తెరూ పెకం ఇచ్చాడు. నచ్చే సెట్టెయ్యిలో బాకీ
తీర్చేయ్యి, లోగడ పేచిపడిన సూబాబెట్టెప్రాంతం కు, తెరూ
చిక్కగా కుదటానికి తెరూ ఇచ్చిడిచ్చిన పరివాదం ఎనబై
ప్రాంతాలు మొత్తం పండ్లదొంగలంబి యాబై ప్రాంతాలకు
నోబునాసి ఇచ్చాడు. అటు శాతం వడ్డీ, కమిషన్ క్రింద నాల్గ
వనాల్గు, సరుకులమీద మూడవవారు అంతా కలిపి సంచు
రింటిరిగి వచ్చేప్పుటికి తనకు నూటికి ఇరవైప్రాంతం గిట్టుబాటు
అవుతున్నది తెరూ అంచనా వేసుకున్నాడు. అంతేకాకుండా
సంచురానికి చార్జెస్ ఎటుతీర్చి బాకీతీర్చి లేడుగనుక చార్జెస్
బాకీ నోట్లతిరుగునాతలకో, అనుపత్రికో రోగికి కండ్లపట్టెచుట్టు
ఈ బాకీకూడ బిల్లుజేసి ఒకనాటికి సంచికి నిండుగా సరివాతం
దనుకున్నాడు, తెరూ.

తెరూ, సట్టివడి బంగారమవుతున్నది. నూప్ మోటల్
లోని అనుపత్రికి యూపిల్ అసలము కాంట్రాక్టు అతనిదే.
ఈమధ్యనే ఒకవంటచెట్టు వ్యాపారంలో భాగంకూడ పంపా
దించాడు. రోన్, 'ఆర్కా'కు మధ్య బస్సులు నడపాలని ఇప్పు
డుసంకల్పం.

నచ్చే సంచుకం బాకీలు తీర్చటం ఎలాగో కోచటం
లేకుండానే. అదేఅలోచన పడిపోయిందతనికి. ఎన్నోవిధా

లుగా ఆలోచించి చూచాడు ఏదయినా అమ్మ తీర్చాలని. తండ్రిని అడుగుదామా అనుకున్నాడు. తనసంగతిసరే—తాను అమ్మటానికి ఏమీలేదు. ఆఖరుకు ఈ బాకీల వ్యవహారం అయోమయంగా కనుపించసాగి, దీనితో ఆలోచించి బుర్ర ఎక్కడ చెడగొట్టుకొనేదనుకొని, వదిలేశాడు. ఈ బాకీల గొడవలోబడి ఎమ్మాసంగతే మర్చిపోయినందుకు చాల పశ్చాత్తాపపడ్డాడు. ఆ మెధ్యాసతప్ప తనకు ఇంకేమీ అవసరం లేదనీ, ఆమె తనమనస్సులో ఒక్కక్షణమయినా లేనట్లయితే ఆమెకు ఎంతో ద్రోహం చేసినట్లేననీ అతని విశ్వాసం.

ఎమ్మా నిదానంగా కోలుకొంటున్నది. ఇప్పుడామెకు తోటలో సికారంటే బొత్తి గాగిట్టటంలేదు. గుర్రాన్ని అమ్మి వేయాలనుకున్నది. అదివరకు ఎంతో మోహంతో ఆమెకొన్న నస్తువులమీద ఆమెకు ఇప్పుడు విరక్తి కలిగింది. ఆరోగ్యాన్ని గురించి ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ కనపరస్తూఉన్నది.

ఒకనాడు ఎమ్మా, చార్లెస్ నాటకం ఏదో:చూడటానికి “రోన్” వెళ్ళారు. ఆమెను తప్పకతీసుకు వెళ్ళి చూపించవలసినదని చార్లెస్ ను హొమా ప్రోత్సాహ పరచాడు. నాటకం ఇంటర్వల్ లో చార్లెస్ వెళ్ళి ఎమ్మాకు ఒక గ్లాసు బాక్స్ తెచ్చి ‘అబ్బో! ఏంజనం! ఏంజనం! అదిసరే ఆ జనంలో నేనుపోయి ఎవరిమీనపడ్డానో తెలుసా! రోన్!’ అన్నాడు.

‘రోన్!’ అన్నది ఎమ్మా.

‘అబ్బే! ఇప్పుడే వస్తాడుగా నిర్ముపలుకరించటానికి,’ అన్నాడు చార్లెస్.

అతడేమంటే అంటుండగానే రోన్ వారు కూర్చున్న

అర...నికి వచ్చాడు. లోన్ అమెరుసమిపిస్తూ కనిచాలనం
కొంగు ఉపాయగా, దర్జాగా చేయి చాపేసరికి తన స్వాధీ
నం... లేని ఏదో ఆకర్షణ బలంతో చాపిసట్లు ఎమ్మా తన
చేయి చాపింది. వసంతంలో ఆనాటి సాయంకాలము కీటకీవద్ద
నిలబడి లోన్ ప్యారిస్ వెళ్ళేముందు కరచాలనంచేసికొన్నాడు.
అతని స్పృహశ్శీఘ్రనాడు అనిభవించిందామె. కానిఅంతులేని ఆ
ఆలోచనలకు ఇదికాదు సమయమని ఆమె వాటిని న్నెగ్గు
నెట్టి అతనిమీద కుశల ప్రశ్నలు కురిపించసాగింది, మాట
తడబడితూ.

“ఓహో! బాగున్నారా? ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది ఇక్కడ
మిమ్మల్ని కలుసుకోవటం!”

ఇంతలో తెరలేచి నాటకం మళ్ళీ ప్రారంభమవటంవలన
“నిశ్శబ్దం!” అని ఎవరో కేకవేశారు.

“అయితే మీరు రోన్లో ఉంటున్నారన్నమాట!”

“అవును.” అన్నాడు లోన్.

“ఎన్నాళ్ళ నుంచి?”

“ఎవరా మాట్లాడేది? బయటకు పోండి.” అనికేకలు
వేస్తున్నారు ప్రేక్షకులు. జనం వాళ్ళవైపుకు తిరిగి చూడ
సాగారు, వారు మాట్లాడటం ఆపారు. నాటకం చూడటం
కూడ ఆపివేసింది ఎమ్మా.

అంతవరకూ ఆమె నాటకాన్ని ఎంతో శ్రద్ధగాచూస్తూ
ఉన్నది. ఒకచోట చార్లెస్ కు కథాక్రమం అంతుబట్టక ఆమె
సహాయాన్ని అభ్యర్థించేసరికి మండిపడింది చెవిప్రక్కవంగోల?

అయినా, కిథలోని నాయక నాయకులు అధిష్టతేమకు పూచి
 తన బీదతాలో చాల్చుకొని ఉన్నాడన్నది. నాటకంలో
 నాయకుని వాతవర్తించిన అనుబంధ దాదాపుగ ప్రేమించింది.
 అనిప్రక్క వేషాలు వేస్తూ దేశదేశాలు తిరుగుచాడనిసేంచిం
 బామెకు.

అప్పుడు వెనుకలోనో గడపిన రోజులు నెమరు
 నువ్వోనాగి. అనాటి సుధాహ్లాద అతనితో కలిసి నెమ
 రురాకు పూచిరావటా, హామార్తంత్రో లోనో చీల్ల ఆడుచూ
 ఉంటే తాను జెల్చి అతని వెనుక నిలుబడి ఆటమాడటం,
 అనికో ఆడిన ఆటలు, పాడిన పాటలు, వారిద్దరి మధ్య చాల
 లోలం నడిచిన ప్రశాంతమైన మెత్తని బిడ్డలతో గాడిన
 ప్రణయం, ఆమె వానస్పయో ఎంతో వెనుకకు పోయిన
 నాటిసంగతులకు త్తిరిగి ఇప్పుడు ఆలోచింపసాగింది.
 ఇతను మళ్ళీ ఎందుకు తిరిగి వచ్చినట్లు? అతన్ని మళ్ళీ తన
 జీవితంలో ప్రవేశ పెట్టటాలో విధి పన్నుతున్న పన్నుగడ
 ఏమై ఉంటుంది? లోనో ఆమె వెనుకనే గోడకు అనుకొని
 కూర్చుని ఉన్నాడు. అతని ఊపిరి ఆమె జుట్టుకు బలంగా తగి
 లినట్లు తెలుసు అమెకు పరీకం గగుర్పొడస్తూ ఉన్నది.

ఆమె అనిప్రక్క చాలదగ్గరగా చేరి “నాటకం
 గాగున్నదా?” అన్నాడు లోనో.

“అవును, అతలాగా ఏమీలేదు.” అన్నదామె
 విన్నది. అయినా అదేమీ ఎక్కడోనా ఫలహారం ఏమైనా
 ఏమీ ఉంది అన్నది.

“ఎద్దొద్దు. నాటకంచూద్దాం. అప్పుడే వెళ్ళొద్దు.” అని చార్లెస్, “ఆ బిల్డి చూడండి. బట్టు విరబోసుకొని ఎలా ఉందో. చూడండి ఇప్పుడేంటో విషాదఘట్టం రాబోతున్నది.” అన్నాడు.

కాని ఆ ఉన్నాడదృశ్యం ఎమ్మాకేమీ బాగుండలేదు. నటన చాల అతిగా ఉన్నట్లు తోచిందామెకు.

‘వెర్రికేకలు వేస్తున్నట్లున్నది. అంతా అతి.’ అన్నది ఎమ్మా. ఆ ‘అతి’గాని మాధుర్యాన్ని గ్రోలుతున్న చార్లెస్ కో. ‘అవును..... నిజమేలే.... కాస్త’ అన్నాడు చార్లెస్ నాటకంచూస్తూ అనుభవిస్తున్న సరిబరానికీ భార్య మిమ్మీరు శిరసా నవ్వించటానికి తుధ్య నలుగురూ.

‘ఈ ఉక్కో ప్రాణాలు పోతున్నాయి’ అన్నాడు లోన్, ఇస్తుంటూ.

‘నిజమేనబ్బా! చాలకష్టంగా ఉన్నది’ అంది ఎమ్మా.

‘మరీ అంత కష్టంగావుందా!’ అన్నాడు చార్లెస్.

‘కష్టమేమిటి! ఊపిరి ఆడక చస్తుంటే! పోదాం పడంజి.’ అన్నది ఎమ్మా.

లోన్ ఎమ్మా భుజాలమీద ఎంతో సున్నితంగా శాలువా కప్పాడు. తర్వాత ముగ్గురూ బయటకు వెళ్ళి హోటలుముందు ఆరబయట కుర్చీల్లో కూర్చున్నారు.

ఎమ్మా ఆగోగ్యాన్ని గురించి ప్రారంభమయింది సంభాషణ. మధ్యమధ్యలో ఎమ్మా చార్లెస్ నోరుమూస్తున్నది, స్త్రీసోదితో ఆయన్నందుకు విసిగిస్తావ్!’ అంటూ. తర్వాత, తాను

రెండేళ్ళపాటు ఏదో ఆఫీసులో పనిచేయటానికి లోన్ సచ్చానని చెప్పాడు లోన్. బెర్తా ఎలా ఉందని అడిగాడు. హొమాను టుంబు, లెఫ్రాంకా బాసున్నానా అని. అడిగిన తర్వాత సాభాషణ ఒక్కసారిగా ఆగిపోయింది. చార్లెస్ ను అక్కడ పట్టుకొని అంతకన్న వాళ్ళు ఇంకేం మాట్లాడుకోగలరు?

నాటకం అయిపోయింది. జనం వారిముందుగా వెళ్ళు తున్నారు. నాటకరంగంలో తనకున్న పరిచయాన్ని ప్రదర్శించ తానికిగాను. లోన్ సంగీతమును గురించి మాట్లాడసాగాడు. తాను టాబులీ, కూబినీ, పెక్ మ్యాణీ, గ్రిజీలాంటి గొప్ప గొప్ప వాళ్ళను చూచాననీ, లగార్డి వాళ్ళముందు ఎందుకూ పనికిరాడనీ అన్నాడు.

“అయితే మట్టుకేం, ఆఖరుసీనులో బలే బాగా చేస్తా వని అంటారు. జనం మధ్యలో వచ్చేసినందుకు నాకు చాలా ఇదిగా ఉంది. అప్పుడే నేను నాటకంలో పడుతూ ఉన్నాను.” అన్నాడు చార్లెస్ లోన్ మాటకు అడ్డు తగిలి.

“పోయిందేమీలేదు. మళ్ళీ త్వరిలోనే వేస్తారు ఈ నాటకం.” అన్నాడు లోన్.

“కానీ ప్రొద్దున్నే మేం ఇంటికి వెళ్ళిపోతున్నా”మని లోన్ లో అని, “అంటే ఇక్కడ ఉండాలని నీకు లేకపోతేనని ఎమ్మాతో అన్నాడు చార్లెస్.

తన ఆకలిని చూసి దోహదమివ్వగల ఈ నూతన అవకాశాన్ని గమనించి, లోన్ తన ఎత్తుగడమార్చి, “అవును,

లగార్తీ ఆఖరు సీనులో చాల గొప్పగా ఉంటాడు. చాల ఉత్తమంగా, ఉన్నతంగా ఉంటుందప్పు డతనినటన.” అన్నాడు.

ఆ మీడట చార్లెస్ ఎమ్మాతో ‘నీవు ఆగవలసిందే’ నన్నాడు. ఆదివారంనాడు తిరిగిరావచ్చు. కానీ, తేల్చుకోవడో ఒకటి. ఆగినందువలన నీ మనస్సుకు ఏ మాత్రం బాగున్నా, నీవు ఇంటికి రావటం మంచిదికాదని అన్నాడు మళ్ళీ.

ఇంతలో వెయిటర్ వారిముందు బిల్లులు తుడిచి ఎడంగ నిలబడ్డాడు. చార్లెస్ గమనించి పక్కనీశాడు. లోన్ చార్లెస్ రెక్కపట్టుకొని ఆపి బిల్లు తానే ఇచ్చాడు. వెయిటర్కు రెండు వెండి నాణెములు కూడా పదిలేశాడు.

“చూడు. నీవు ఇవ్వటం నాకేం బాగుండలేదు.” అన్నాడు చార్లెస్. ఆవూటకు లోన్ ముఖంలో ఒక్కసారి మహోన్నతమైన బౌదాధ్యభావం ఉట్టిపడింది. “సరే అయితే శేపు సాయంకాలం ఆరుగంటలకన్నమాట. అంతేగా.” అన్నాడతను.

చార్లెస్, ‘అబ్బే! నేను ఆగటానికి ఎంతమాత్రం వీలు లేదు. నాకు అర్థంకావటంలేదు, ఎమ్మా ఎందుకు...” అంటుండగా ఎమ్మా ఉత్సుకతతో నవ్వుతూ, ‘చూచారూ. నాకేమో తెలియదాయెను మరి...’

“సరే, ఆలోచిద్దువుగానిలే. చూద్దాం. చెళదామా” అంటూ చార్లెస్ ‘అయితే మళ్ళీ మాప్రాంతానికి వచ్చారన్న

నూట. ఎప్పుడైనా మా ఇంటికేస్తూ ఉండండి." అన్నాడు లోన్.

"అయ్యో. అతకంటేనా! అందులో నేను యాన్విలీ రావాల్సిన పనిగా ఉండటానికి, ఉద్యోగిత్వానికి." అన్నాడు లోన్.

నాకు సెలవు పుచ్చుకొని విడిచిపోయేప్పటికీ చర్చి గది యాం పదకొండున్నర కొట్టింది.

మూడవ భాగం

1

లోన్ “లా” నిద్రాగి గాఢంబున్నప్పుడు అతనిలో అందరికీ ఒకవిధమైన ప్రత్యేకత కనిపించేది. అతని పద్ధతి ముచ్చటగా ఉండేది. ‘ప్రొఫెసర్లతో బాగుండేవాడు. చేతికివచ్చిన డబ్బు ఒక్కరోజునే ఖర్చు పెట్టుకూర్చునేవాడు కాదు. ‘క్రాపు’ మరీ పొడుగ్గాగానీ, కురుచగాగానీ కాకుండా పద్ధతి ప్రకారంగ ఉండేది. వాణ్యులకోరే అతని మనస్సు విశేషపడే అతని స్వభావమూ పెడత్రోవ త్రొక్కకుండా అణిసి ఆపగలిగాయి.

గదిలో కూర్చుని చదువుకుంటున్నప్పుడు గానీ పార్కుకు వెళ్ళి చెట్లనీడను కూర్చున్నప్పుడుగానీ తెలియకుండానే ఎమ్మా అతని మనస్సులో ప్రవేశించేది. చేబిగో పుస్తకం జారి పోయేది. కాని, మెల్లమెల్లగా ఆమె ధ్యానపెనుకబడి, ఆ స్థానాన్ని ఇతర ఆకర్షణలు ఆక్రమించుకొన్నాయి. కాని ఎమ్మా అతని మనస్సులో లేకుండాను త్రోవోలేదు. ఎందు చేతనంటే, ఆమెను గురించిన ఆశ అతనిలో సొంతం చావ శ్రమ ఏదో అస్పష్టమైన ఆశాభావం, ఛాయామాత్రమైన ఒక వృక్షపు గుబురుగో వ్రేలాడుతూ కనుపిస్తున్న స్వల్ప ఫలం మాదిరిగ, అతనిలో మెదులుతుండేది.

మూడు సవత్సరాలు ఆవిధంగా అజ్ఞాతపుటాశలతో గడపిన తర్వాత, ఇప్పుడు ఆమె మళ్ళీ కనుపించేసరికి, అతని

లోని వాగ్దానం క్రొత్తగా రేకెత్తసాగింది. ఈసారి వ్యవహారాన్ని ఒక దారికి పట్టించాలనుకున్నాడు. అదేగాక ప్యాన్సిన్ లో చేసిన “గాలి సావాసాలతో,” వెనుకటి విషయంకోసం, ప్యాన్సిన్ నగరమనగా ఏమిటో ఎంతటిదో తెలియని ఈ పల్లెప్రాంతపు మనుష్యులంటే లెక్క-గాలేదు. గడచినరాత్రి చార్లెస్ దంపతులు తన వద్దనుంచి బయలుదేరగానే, లోన్ రహస్యంగా వారిని వెంబడించి వారు ఎక్కడ ఆగేదో చూచి వెళ్ళాడు.

ఇంకేం, మరునాడు సాయంకాలం అయిదింటికి ఎమ్మా ఉంటున్న బసకువచ్చి సంటగదిలోనికి వెళ్ళాడు. ముఖం ఎలా తెల్లపోతున్నది. పట్టిపట్టి మాట్లాడుతున్నాడు. పిరికివాళ్ళ ముఖాన కనుపించే తెగువ అతని ముఖాన ఉట్టిపడుతున్నది.

“మగవారు బయటకు వెళ్ళాడు” అన్నది ఒకనాకడు. “శుభం!” అనుకూలం లోన్ పైకి వెళ్ళాడు.

అతన్ని చూచి ఆమె ఏమాత్రం తొట్టిల్లడలేదు. తాను ఎక్కడుంటున్నదో దేవుడు మరచాననీ పొరపాటనీ అన్నది.

“నా మనస్సుకు ఎంతో కోరిక ఉంటున్నదని తట్టింది” అన్నాడు లోన్. ‘అలా!’ అన్నదామె, వింతగా.

అక్కడకు తనను తనకాళ్ళే తీసుకువచ్చినదని లోన్ అన్నాడు. ఎమ్మా చిరునవ్వుచుట్టి తనమాట మరో అసందర్భంగా ఉన్నదని గ్రహించుకొని, ఆవేళ ఉదయం ఆమెను వెతుక్కుంటూ ఊళ్ళో హాటళ్ళన్నటికీ తిరిగానని చెప్పాడు.

“అయితే, ఇక్కడ ఉంటా నికే నిర్భయించుకున్నా
రన్నమాట” అన్నాడు లోన్.

“తెవ్వరు. కాని, ఉండటం పొరపాటే. అనసగమెచ
శనులెన్నో నదికోసి, ఈ కొరగాని వినోదాలకోసం ఇక్కడ
కూర్చోవటం పొరపాటుగదూ” అన్నది ఎమ్మా.

“ఓహో! హూం చెబునులే...”

“హూం ఎం చెబునునీకు? ఆడదానినయితే చెలిస్తా ”

కాని మగవాళ్ళకుకూడ వారికుండే యిబ్బందులు
న్నాయి. సాభాషణ వేదాంతంలోకి దిగింది. ఐహిక వ్యామో
హాల తుదతన, భౌతికసృరతను, పారతాకికార్థ వికృతతను
ఎమ్మా విశదీకరించి చెప్పింది.

తనకు గురించి చెప్పకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతోగానీ, లేక
ఆమె మాటలలోని వేదన గ్రహించి తానుకూడ ఎలా
మాట్లాడకపోతే బాగుండదని అనుకోనీ, లోన్ తాను చదువు
కుంటూ ఇక్కడ ఉన్నంతకాలం ఎంతో విచారణ ఇడినా
నని చెప్పాడు. ‘జీవమవుతో విసుగుపుట్టి పోయేది. చదువు
మానివేసి ఇంకేపదైనా చూచుకుంటే బాగుండునని’ చెప్పింది.
మా అమ్మ ప్రతి ఉత్తరంలో ఆచరణను గురించి నన్ను విచ
రించి దూషిస్తోందేనని. అంటూ లోన్ చెప్పుకుపోయాడు. ఈ
విధంగా మనసువిప్పి మాట్లాడుకోవటంలో ఒకవిధమైన శృద్ధిని
పొందుతూ ఇద్దరూ ఒకరికష్టసుఖాలను ఒకరికి వివరించుచి చెప్పు
కున్నారు. కాని వారి మనస్సులలో బయటకు రాక ఆగిపోయి
ఉన్న విషయాన్ని బయటకు నెట్టటానికి, మాటలసందర్భంలో

సూచనప్రాయంగా ఏదో ఒకమాటవిసరటాన, కేగాని, ఆ విషయాన్ని బయటపడి చెప్పేవరకు ఎచ్చేసరికి ఇద్దరూటక్కున ఆగిపోతున్నారు. తనకు ఇంకొక వ్యక్తితో సంబంధం ఏర్పడిన దని ఆమె చెప్పలేదు. ఆమె తనమనస్సులో అనేక ఆకర్షణల అడుగున పడిపోయిందని అతనూ చెప్పలేదు.

రాత్రిళ్ళు విందులుగుడిచి, సాగసురత్తెలుతో కృత్యం చేసినసంగతి అతనికి ఇప్పుడు జ్ఞప్తికిరావటంలేదు. భర్త కీపు త్రిప్పగానే తెల్లవారుజామున ప్రియునికొరకు పొలాలమీదుగా పరుగెత్తిన సంగతి ఆమెకు అంతకన్న గుర్తులేదు.

బయటశబ్దం వాకి కొద్దిగా వినపడుతూఉన్నది. వారిద్దరి మధ్య ఎక్కువ ఎడం లేకుండా ఉంచటానికేమో నన్నట్లు ఆ గది కాస్త ఇరుకుగా ఉన్నది.

“ఆరి సరేలే. అంతలేని నామెత్తుకోలుతో నీకు ఏనుగెత్తి పోతూ ఉండాలి.” అన్నది ఎమ్మా.

“అబ్బే. లేదు. లేదు. నీ విషయంలో నాకుఏనుగనేదే లేదు.” అన్నాడు గోన్.

“నేను ఎన్నికలలు గన్నానో, నీవు తెలుసుకోలేక పోయావ్” అంటూండగా ఆమె అందమైన కళ్ళతో నీళ్ళు మెరిసాయి. తలపై కెత్తుకొని చూడసాగింది.

“నేనూ అంతే! ఒకసారి ప్రత్యక్షంగా అనుభవించాను కూడ! అక్కడ ఉండగా ఎక్కువగా ఓడరేవుకువెళ్ళి అచ్చటి గోలతో పంచేంద్రియాలు మొద్దుబారి పోవాలని అటూ

ఇటూ లిగుగుతుండేవాడిని. అయినా నన్ను వెంటాడుతున్న ఆ అజ్ఞాతచ్ఛాయనూడి తప్పకోవటానికి నావల్లకాలేదు. అక్కడ ఒక రోడ్డు! అక్కడ అచ్చమకాణముంది. ఇటాలియన్ బొమ్మ ఒకటి అక్కడ చెక్కబడి ఉండేది. చందమామవంక చూస్తూ, తలొప్పువ్వులు పెట్టుకొని ఉన్నట్లుండేది ఆబొమ్మ. నా మనసు ఆషాపుమీదకే లాగేది. గంటలతరబడి ల. దుకాణం వద్ద తారట్లాడేవాడిని.”

తర్వాత వసుకుతున్న గొంతుతో, ‘నీలాగ ఉండేది’ అన్నాడతను.

తన పెదవులమీది అనివార్యమైన చిరునవ్వును అతను చూడకుండా, ఎమ్మా తలప్రక్కకు త్రిప్పుకున్నది.

‘ఇంక, ఎన్నోసార్లు నీకు ఉత్తరాలు వ్రాసేవాడిని. తర్వాత చింపేసేవాణ్ణి.’

ఆమె ఏమీ మాట్లాడలేదు.

“ఏదోశక్తి మన ఇద్దరనూ ఒకచోటికి జేరుస్తుందనుకుంటూ ఉండేవాడిని. ఎవరినోచూచి నువ్వేననుకునేవాణ్ణి. నీ శాలువా, మేలిముసుగులాంటివి ఎవరైనా వేసుకోవటం భయం. నీవేనని వెళ్ళి మీదపడేవాడిని.”

అడ్డుఅనేది లేకుండా అతన్ని మాట్లాడ నివ్వాలని ఆమె సంకల్పించుకున్నట్లున్నది. చేతులు కట్టుకొని తలవంచి తన పాదుకలను చూస్తూ, బొటనవ్రేలు ఆశస్త్రా ఆమె నిలబడింది.

అప్పుడు ఆమె స్థితిగా నిట్లున్నది, “కాని నీవు బాధా
కరమైన విషయ మేమంటా, నాలో లక్ష్యరహితంగా ప్రతి
కటం. మన బాధలవలన ఇతరులకు ఏమైనా బాధలు కలిగితే
ఆ త్యాగంలో కొంటాయినా మనశ్శాంతి ఉంటుంది ” అన్నది.

తన హృదయాన్ని ఎక్కడైనా అర్థమవుతున్నది తనకు
తీవ్రసంకల్పం ఉన్నప్పటికీ, అది సఫలం కావటం లేనిది చెప్పు
కొని, సన్మార్గమూ, కర్తవ్య పాలనమూ, నిష్కామదానమూ
ప్రాశస్త్యం కోసం వేనోళ్ళ పొగిడడం.

“నీవు ఏదైనా, ఆసుపత్రిలో నన్ను జేర్చుతా
నన్నది ఎన్నా.

“అవును! అటువంటి పుణ్యకార్యాలకు మగవారు నోచు
కో వేరుగా! వైద్యసేన ఒక్కటే మాకు ఉన్నది.” అన్నాను
లోన్.

అనిమాటకు అడ్డువచ్చి ఎమ్మా తాను జబ్బుకొనిన
సంగతి చెప్పింది. “చచ్చి పోతికాను. పోయినా గానం చేసి,
ఈ కష్టాలన్నీ పోయేవి” అన్నది. ఒక్కనాటికే లోన్ మర్చి
నిశ్శబ్దమవుతుంది ఆ గదిలో. ఎక్కడో ఆత్మక్రమం జరుగు
తున్న వాతావరణాన్ని కల్పించాడు. తాను చనిపోయిన
తర్వాత, తనను, ఆమె తనకిచ్చిన నెల్వెన్ తీరాల్సి కోరిక
భూమికి చేరువలసిందిగా లోన్ తన అంతిమంగాన్ని ఆమెకు
ఎరుక పరిచాడు.

కదో విధంగా వెనుకటి సంగతులు త్రవ్వి వాచి
ఒక చిక్కని ఇవ్వటానికి, పాళ్ళు కలుగంటి ప్రణయ భావం

లను స్పృశించి, పలుకుచుండేవాడు. “ఎక్కడకు. మానవుల
పొకడిలకు మాటలనేది, ఒక హంస అనినూడ యదార్థం.

లోన్ తివాచీ సంగతి ఎత్తుటంచినది, ఎందుకలా? అన్నది
ఎమ్మా.

“ఎక్కడకు!” అని ఒక్క-క్షణం అని, ‘నన్ను ప్రేమించు
చారు గనుక.’ అన్నాడు లోన్.

అలా అన్నందుకు లోలోనజంకునూ, ఆతడు ఎమ్మా
ముఖాన్ని కనుకొలకు లో నుండి పరీక్షింపసాగాడు. ఆమె
ముఖం విగళితమేసూనగుంతనమైన ఆకాశంవలె అయింది.
దుఃఖపూరిత ఆలోచనలతో మనకబారి కళదల్చిన ఆనాటిల్ను
వీరిత కాంతిలో ప్రకాశింపసాగినాయి. లోన్ ఆమె మాటకొ
రికు చూస్తున్నాడు.

“నేగ్రహించకపోలేదు.” అన్నది ఎమ్మా.

ఎమ్మాచేయి చాపింది. లోన్ ఆచేతిని తీసికొని తన
పెదవులను బలంగా ఒత్తుకున్నాడు.

‘అబ్బ! ఆరోజులు తలచుకొంటే భయమేస్తుంది.
నీకోని ఏదో లెనియరాని మహిమకు కట్టుబడి నా ఆత్మ,
ప్రాణం, సర్వస్వం ఎటుపోలేక కొట్టుకొనేది. నీకోసం
వెర్రివానిలాగ పరుగులెత్తేవాణ్ణి. నీవు నడిచినదే నాకుదారి
అయింది. ఒకనాడు నీవు బట్టలమౌపులో... అంటూ అశుభం
చెప్పును పోతుండగా ఊళ్ళో అక్కడక్కడ ఎనిమిది కొట్టకం
వినిపించింది. మాటలు ఆగిపోయినాయి. ఒకరినొకరు శనినిశిత
చూస్తూ కూర్చున్నారు. వారి అవలోకనాతంతయు నుటి

ప్రాకురూ, ఏదో సందేహం వారి మనస్సులలో ప్రతిఫలించున్నది. నేతులు పట్టాకూర్చున్నాను. ఆ మహానాథులలో గతమూ, భవిష్యత్తూ, సృతులూ, స్వప్నాలూ అన్నీ మేళవించినాయి. నిశాకాంతులు గోడలమీద పేరుకొన్నాయి. కటికీలోగుండా నల్లని ఆకాశం కనపడుతున్నది.

ఆమె లేచివెళ్ళి కెండు క్రొవ్వునత్తులు వెలిగించినట్టి కూర్చున్నది.

‘ఊ!’ అన్నాడు లోన్.

‘ఊ!’ అన్నదామె, సమాధానంగా.

లోన్, ఆగిపోయిన సంభాషణను కొనసాగించేయత్నం చేస్తుండగా, ఎమ్మా, ‘నాకో ఇంతవరకు ఇలా మాట్లాడిన వాళ్ళేలేరు. ఏమిరోమరి!’ అన్నది ఎమ్మా.

‘మంచితనాన్ని గుర్తించటం కష్టం, అన్నా లోన్. ఆమెను చూచిన తొలిక్షణానే అశడామెను ప్రేమించాడట. నాకు అంతకుముందే కలుసుకొని ఉండి, విడరానిట్లోడుగా జీనించే భాగ్యం కల్గినట్లయితే, అప్పుడు అతడు పొందే సౌఖ్యాన్ని తలచుకొని, అతనికి మతిపోతూ ఉంటుందన్నాడు.

‘అప్పుడప్పుడు, నేనూ అలాగే అనుకుంటుంటాను’ అన్నదామె, ‘ఎంతమధురం ఆస్పృశాలు!’ అంటూ అశడామె నడుమీద ప్రేమృతికిస్తూ ‘అయినా మన ప్రణయాన్ని చుట్టూ ప్రారంభించటానికి మనకు ఆటంక పేమున్నది’ అన్నాడు లోన్.

‘ఎప్పుడూ. నేను వెద్దదాన్నయిపోయాను. నీవు

చాలా గ్రహాడిన. నన్ను మరచిపో. నిన్ను ప్రేమించేవాళ్ళు ఎంతోమంది ఉంటారు. నీవూ వాళ్ళను ప్రేమించటం భాగుంటుంది.' అన్నది ఎమ్మా.

“భీ వాళ్ళూ నీవూ ఒకటా?” అన్నాడు లోన్. ఆవేశంగా ‘ఎంత పసివాడిని! ఇక ఊరుకో. కాస్త జ్ఞానం కలిగి బ్రతుకుదాం.” అన్నది ఎమ్మా.

ఇది వరకటిలాగ గాఢమైన స్నేహాన్ని పాటించనలసినదే గాని ఇప్పుడు మనమధ్య అన్యోన్యం ప్రేమించుకోవటం అసంభవమంటూ ఆమె విశదీకరించి చెప్పింది.

అమాటలన్నీ ఆమె నిజంగానే అంటున్నదా? ముమ్మాటికీ ఆవిషయం ఎమ్మాకు కూడ తెలియదు.

సామకారంతో నిండిన దృష్టితో అతన్ని చూస్తూ, భయభయంగా తనను దగ్గకు లాక్కొంటున్న అతని చేతులను, ఎమ్మా మెల్లగా నెట్టి వేసింది.

‘నాకపాటం’ అని తడబడతూ ఎడంగా జరిగాడు లోన్. ఈ రిక్షానంతో ఎమ్మాకు ఒక అప్పుష్టమైన హెచ్చరిక గోచరించింది. అనాడు గుర్రపుస్వారిలో చేతులు చాపి తనమీదకు వచ్చిన రోడాల్ఫ్ మొగిలు తనంకన్న, ఇప్పుడు లోన్ వేసిన ననుకంజో ఆమెకు ఎక్కడ ముప్పు కనిపించింది. కలమ్రుంలేని తనను పట్టికొంగ దీస్తున్నదేదో అతని ప్రేమలో ఉన్నదనిపించేది. లోన్ తన పెద్ద పెద్ద కళ్ళను క్రిందికి వాల్చాడు. అతని చున్నది ముఖం ఎర్రబడింది. అందుకు కారణం తనమీద కలిగిన వాంఛ అని ఆమె

అభిప్రాయం. ఎంత నిష్ఠాపూరితంగా ఆడుకుంటే ఎంతా కు
ముగ్ధులవస్తూ ఉన్నది.

తైమింతయ్యగారు చూడాలన్నట్లు, గడియారంవైపుకు
వంగుతూ, “బాగానే ఉంది. తైముమాడు ఎంతయ్యిందో! నువ
కబుర్లకు అంతంలేళ్లున్నది.” అంది ఎన్నాళ్ళు.

అతనికి అర్థమయింది. తేలి నిలుబడ్డాడు తోషీకొరకు
చూస్తూ. చూడ, నాటకం సంగతే వర్తిపోయాను. పాపం
ఆయన గారేమో ఇక్కడ నన్ను వదిలివెళ్ళిందే అనుకుంటు.
నిజానికి నారి అడవారినో ఈపూట నన్ను కూడా “లోమి”
గాను నాటకానికి తీసుకువెళ్ళాల్సింది. ఇంతకూ మళ్ళీ చూడ
టానికి కూడపడదు. రేపు ఇంటికి వెళుతున్నాను అన్నది
ఎన్నాళ్ళు.

“నిజంగానా?” అన్నాడు లోన్.

“అవును” అన్నది ఎన్నాళ్ళు.

‘కాదు. మళ్ళీ కలుసుకోవాలి. నీతో ఒక మాట
చెప్పాలి.’ అన్నాడు లోన్.

“ఏమిటామాట?” అన్నది ఎన్నాళ్ళు.

‘ఒక మాటలే. చాలా అవసరమైన మాట. చెబుతానుగా!
నువ్వు మాత్రం వెళ్ళొద్దు. వెళితావా...! నీకు తెలీదా. నిజంగా
నన్ను నీవు “రికవరైజ్” అంటేవు... కనీసం నన్ను గురించి
అలోచించవు...’

‘నీ మాటలు మాత్రం తమాసాగా ఉన్నాయి’ అన్నది

ఎమ్మా. 'హం. నీకు నచ్చగానే ఉంటుంది. నవ్వుకూత్రా
చేళ్ళొచ్చు. నన్నిలా నదిలి వెతాడా! నవ్వు ఒక్క సారి. కలను
కుదాం... ఒక్కసారి ... ఒక్కసారంటే ఒక్కసారి ..."
అన్నాడు లోన్. "సరే" అని ఆమె మళ్ళీ ఏనోటాగోచిండు
కొన్నట్లు "కాని! ఇక్కడొద్దు!" అన్నది.

"నీ ఇల్లు నచ్చినదోట." అన్నాడు లోన్.

"అయితే అక్కడను..." అని ఆమె ఏనోటాగోచిండు 'వచ్చిందోకేపు,
పదకొంకింకికి' అన్నది చకచక.

"ఎచ్చేస్తాను!" అని లోన్ ఆమె చేతులు పట్టుకున్నాడు.
ఎమ్మా చేతులు నదిలించుకొన్నది. లోన్ ఆమె వెనుక నిలిచి
బడి ఉన్నాడు. ఎమ్మా తలవంచుకు నిలబడి ఉన్నది. అతడు
ముందుగా నాగి ఆమె మెడమీద గాఢంగా దీని మెడ ముద్దు
వెట్టాడు.

ఆమె మెల్లగా, మెత్తగా 'పిచ్చా ఏమిటి!' అంటుంటే
అతడామె మెడమీద ముద్దులు కురిపించసాగాడు.

ఇకత ఆమె భుజమీదుగా తలవంచిచ్చి; ఆమె
కన్నులతో ప్రసన్న భావం కొంకు చూచాడు. అతడు ప్రణ
యాన్ని కురిపిస్తూ అతని మీదకి లొచ్చాడు.

వారిలింగు నాలుగు అడుగులు వెనక్కు వేసిలోన్,
"రేపు!" అన్నాడు.

అలాగే నన్నట్లు తలవగలేసి ఎమ్మా తుర్రనప్రక్క గది
లోనికి పారిపోయింది. కాని "అనుకున్నట్లుగా తాను రానం

దాకు నమించవలసివ" నటనా ఆనా అక్కడ నుండి మయిన ఉత్తరం వ్రాసింది. అంతా మయినది తర్వాత ఇప్పుడు మళ్ళీ ఇలా కలుసుకోక పోవటమే ఇష్టమేనని నూచి వింది. కాని తీరా కవరు అట్ల చివ తర్వాత అక్షరం తెలియక చిక్కున పడింది.

“రేపక్కడకు తిప్పుకుండు వచ్చాను. నేనే అతని చేతి కిస్తాను.” అనుకున్నది.

మర్నాడు గొప్పగా ముస్తాబై, జేబు రుమాలుమీద ఇత సెంటుపోసుకొని, తల చక్కగకువ్వి, పైపైన చెరుపు కొని, లోన్ సిదానంగా చర్చినదాకు బయలుదేరాడు.

వేసవి ఉదయం. చాల అహ్లాదకరంగా ఉన్నది. నులి వెచ్చని ఎండకాస్తున్నది. మాకెట్టువద్ద రోడ్డుప్రక్కల అమ్మకానికని గుట్టలుగుట్టలుగాఉన్న గులాబీ, మల్లె, ఇంకెన్నో రకాల పుష్పాలు సువాసనలను నిరజమ్ముతున్నాయి. శిథిలమైన ఇళ్ళ శిఖరాల్లో గూళ్ళుపెట్టిన పక్షులు ఆహాయికొలిచే ఆకాశంలో ఎగురుతున్నాయి.

మన యువకుడు ఒకపూలగుత్తికొన్నాడు. ఒక స్త్రీకి గాయకగా పూలుకొనటం అతనికి ఇదేతొలినారి. ఆపుష్పాలను వాసగ వీల్చి ఆద్రణయ చిహ్న స్వీకారకోరిక తనపై ప్రతి ఫలించివట్లు సగర్వంగా రొమ్ము నిరిచాడు. కాని ఎవరైనా చూస్తారేమోనని వెంటనే గబగబ చర్చిలోనికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆరయకాలము గడవమీద కూర్చొని ఉన్నాడు. నెత్తి న తురామునోపి, తొడమీదకు వాలినకత్తి, చేతిలో

దేత్రంగో నా కనుక్రీకన్న దప్పుగా కూర్చొని మెరుగు
వెట్టిన కంచునుక్కలాగ మెరుస్తున్నాడు.

లోన్లు చూడగానే ఆత్రంగా ఎదురువెళ్ళి, తలవెరిసి
పెద్దలు పసివారలు చడిగిట్లు, ఆతను వాత్సల్యమూ, చనువూ
ఉట్టిచే చిరుగవుతో, “తమకు ఇక్కడను కొత్తగా వచ్చి
ఉంటారు. నాను తెలుసు. చర్చిచూడటానికి ఒక్కసారి అలా
దయచేస్తారా?” అన్నాడు.

“రాను” అన్నాడు లోన్.

మొదట కొంచెం సేపు చర్చివరండాలో అటుఇటు
పచ్చాదు చేసి లోన్ బయటకు వెళ్ళి మార్కెట్ వైపుకు చూశాడు.
ఎమ్మా వస్తున్న జాడ ఎక్కడా తగలేదు. తిరిగి చర్చిలోనికి
వచ్చి సంక్లిష్టమైన మందిరంలోనికి వెళ్ళాడు. తర్వాత చర్చి
హాలులో ఒక ప్రక్కన అనుగులు లెక్కబెట్టకుంటూ గంభీ
రంగా అటు నిటు తిరుగనాగాడు. జీవితం ఎన్నడూ అతనికి
ఇంత నిండుగా కనపించలేదు. కొద్దిక్షణాల్లో ఆమె వస్తుంది.
పువ్వులబట్టలతో, బంగారుబోడుతో, నాజూకయిన చెప్పులు
వేసికొని, భయభయంగా ఎవరైనా చూస్తున్నారేమోనని
వెనుక చూచుకుంటూ ఆ లేజర్ వీచి వస్తుంది. తానెన్నడూ
ఎరుగని లాలిత్యాన్ని, సోమమార్యాన్ని కొద్దిక్షణాల్లో అతడు
చవిచూడబోతున్నాడు. అంతేకాదు. ఆక్షణాన పాతివ్రత్యం
దుమ్ముగో పడి, అనిర్వచనీయమైన దాని మెరుగునశించి
పోబోతున్నది.

ఎమ్మా ఇంకారాలేదు. ఒక కుక్కకి అతుక్కుపోయి
ఎదురుగా ఉన్న కిటికీ మీద బుట్టలుమోసుకుంటూ వెళుతున్న

పల్లెవాళ్ళ బొమ్మలవంక దీక్షగా చూస్తున్నాడు. ఆ చిత్రం
లోని చేపలమీద ఉన్న పొలుసులన్నీ లెక్కపెట్టాడు.
చొక్కాల గుండీ బెజ్జాలన్నీ లెక్కపెట్టాడు. భ్యాస అంతా
ఎమ్మామీద నిమగ్నమై ఉన్నది.

తన తోడుతో నిమిత్తం తేకుండానే, స్వంతంగా చర్చి
నంతాచూచి ఆనందిస్తున్న లోన్ మొట్టమొదటానికి ఆలయపాల
కుడు ఉగ్రుడైపోతూ, కొంచెం దూరంలో నిలబడిఉన్నాడు.
లోన్ చేస్తున్న పని విపరీతంగా, అఘాయిత్యంగా కనపించ
సాగింది. తనకు రావలసిన మామూలుచు ఎగ్గొట్టటానికిలోన్
ఈ విధంగా చర్చినంతా దౌర్జన్యంగా చూస్తున్నట్లనిపించింది.

ఇంతలో ఒక్కసారి మెట్లమీద సిల్కుబట్టల రెపరెప,
లోపీ అంచు, నల్లనిమేలిముసుగు... ఆమె! లోన్ లేచి గబ
గబ ఎదురువెళ్ళాడు.

ఎమ్మా ఎలా తెలాపోతూ వేగంగవస్తున్నది. ఆమె
లోన్ కు ఒక కాగితం అందించి, 'ఇది చదవకో...వద్దు...
నదిలిపెట్టు.' అంటూ చెయ్యివిడిపించుకొని ఆడవాళ్ళ
ప్రార్థనా అసముగ్ధానికి వెళ్ళి ఒక కుచ్చిప్రక్క మోకరిల్లి
ప్రార్థన ప్రారంభించింది. •

“ఏమిటీ గుబుళ్ళమారి భక్తి!” అనుకొనిలోన్ చిరాకు
పడ్డాడు. తర్వాత ఆమెవంక చూస్తూ తాము ఈనాడు ఇక్కడ
చేరిన ఉద్దేశాన్ని తలచుకొని పులకెత్తుడయ్యాడు. కాని ఆమె
ప్రార్థనకు అంతం అనేది కనపించక పోయేసరికి, అతనిలో
అసహనం ముంచుకొచ్చింది.

దీక్షా తనకు తెలియని స్థైర్యం తనలో ఎక్కడనుంచో
ఉద్భవించిందనే విశ్వాసంతో ఎమ్మా ప్రార్థన చెయ్యటానికి
తంటాలు పడుతున్నది. సిలువవంక తదేకదృష్టితో చూస్తూ
ఆమె ఆ ఉజ్వల రూపాన్ని ఆస్వాదిస్తున్నది. పూలకుండులోని
దైవ దత్తపుష్పగుచ్ఛాల పరిమళాలు ఆమెమీదకు వీస్తు
న్నాయి. చర్చిలోని నిర్మల, పవిత్ర, నిశ్శబ్ద నాతావరణంలో
సర్వం మరచటానికి యత్నించింది. మనస్సును దిటపుచేసుకోవ
టానికి దైవానుగ్రహంకొరకు ఆమె ఇన్ని విధాలుగా యత్ని
స్తున్నా, ఆపరిమళాలూ, ఆనిశ్శబ్దసుందరనాతావరణం, ఆమె
హృదయంలోని వికారాన్ని ఎక్కువచేయటానికే ఉపక
రించినాయి.

ఆమె ప్రార్థనసరిపించి లేచిన తర్వాత ఇద్దరూ వెళ్ళి
పోబోతుండగా, ఆలయపాలకుడు గబగబ వారివద్దకువచ్చికి
“అమ్మగారు ఇక్కడకు క్రొత్తగావచ్చి ఉంటారు. నాకు
తెలుసు. చర్చిచూడటానికి ఒక్కసారి అలాదయ చేస్తారా!”
అన్నాడు.

“రాదు. పో!” అనిలోన్ తననిమీద విరుచుకు
పడ్డాడు.

‘కాదు. చూద్దాం.’ అన్నది ఎమ్మెస్సీ. (కృష్ణాజిల్లా)

ఆ చర్చిలోని “క్రీస్తుమాత”, వివిధప్రతిమలు, మహా
నీయుల సమాధులు మొదలైన వన్నీ కలసి, తన పతనాని
అడ్డుపడాలని ఆమె వాంఛిస్తున్నది.

సరే. ఆ ద్వారపాలకుడు చర్చిచూడటం ప్రారంభించి, ఆ ద్వారంభానికి ఆరంభంగా చర్చి ప్రవేశ ద్వారంనద్దను వారిని తీసుకువెళ్ళి, నల్లరాళ్ళతో తాపడంచేసిన ఒక పెద్ద వలయాకారాన్ని తవచేతిలోని బెత్తంలో చూపుతూ, మహా గంధీరస్వరంతో, “అది మనోహరమైన ‘యూంబో’ గంట రెండుకొ విలయపు కొలత. ఆ గంట తూర్పుదిశలో ఉన్నది. మొత్తం యూరప్లో దానికి సాటిఅయిన గంటలేదు. దాన్ని చేసిన ఫనిచాడు తన ప్రనియతం చూచుకొని సంతోషం పట్టలేక చనిపోయాడు...” అంటూ చెప్తుంటే, “సరేతీ సాగిపడ” అన్నాడు లోన్.

అతడు ముందుకు సాగాడు.

ఆశవాళ్ళ ప్రార్థన చోటుకు వచ్చాడు. ద్వారపాలకుడు స్వం ఆకళంపు చేసుకుని విప్పిచెబుతున్న విధానంలో చేతులు రెండు చాపి చూపుతూ.

“ఈ రాయి - నిగాడంబరమైన ఈమామూలురాయి - “వారెస్సె” మరియు “బిజాక్” లకు ప్రభునగు “పియక్రి” సమాధి. పియక్రి ప్రభువంటే “సోటో”కు స్వస్థైర్యానికెంతి. వాళ్ళాడికి గలగ్నరు. 1463 న సంవత్సరం జూలై పదహారవ తేదీన “మాన్ టెక్” యుద్ధంలో హతయ్యాడు.” అని చెప్పసాగాడు. విరుగుతో నుండిపోతూలోన్ పెదవికొరుకుకున్నాడు. ‘ఇక దానికి గుడ్డైనపున, అబొన్ను, మాందాకాళ్ళపై లేచిన అశ్వం మీద ఉన్న ఆడకుక్క ప్రణేమ, ఆయన మనుమడు లూయీని. లూయీ “బెనాల్” మరియు “మాన్ టెక్” లకు ప్రభువు. “మాన్”కి మహారాజాగారు. చక్రవర్తికి కార్యదర్శి. “పీ”

విశుద్ధాంకితుడు. నాన్నాకి గొన్నరుకారినతనే యున్నాం.
1521 వ సంవత్సరం జూలై 23 వతేదీన నామలయ్యాడు.
విగ్రహమీన చెక్కబడిన దానినిబట్టి ఆయన చనిపోయిన
వారం ఆదివారం నాన్నాకి దిగువన సమాధిలోకి దిగబోయా
డన్న చిత్తగుపు కూడ ఆయనదే జీవితమునందలి తుది ఘడి
యల స్వరూపం ఇంకొకన్న పరిపూర్ణంగా ప్రతిబింబి చేస్తో
వున్న మిగుల ఇంకొక్కడగునా కను కొనగలగటం ముమ్మా
టికి అసంభవమని మిగుల బహుశీరాల్లి.

బాగా కనుపించగలండులకు ఎమ్మాభూత అద్దాలు
పెట్టుకు చూచింది. లోన్ నోకెత్తకుండా నిలబడి ఆమెవారి
అలాగేమాస్తున్నాడు. ఆలయపాలకుని అన్యధావోక్షేపుణ్యం,
ఆమెగారి పరాభు, ఈరెంటిలోలోన్ దిగజారిపోయాడు.

ఆలయపాలకుని ఆక్షయవాక్కు పలుకుతూఉన్నది.
'ఆయనప్రక్కనే, ఇక్కడ, ఈబొమ్మ, మోకరిల్లి విలపించు
తున్న ఈమగుని—ఆయన భార్యడయానీ. 'వైజీ' మహా
రాణి. "నాలెంటిన్" ప్రభ్య. జననం 1199 మరణం 1566.
ఆప్రక్కనే ఎడమనైపున బిడ్డనెత్తుకొని యున్నది, 'వరకన్య',
మేరీ. ఇక ఇటుకెరిగింది. ఇవి యాంబోసదూధులు. ఇవి
రెండూ "లోన్" మతాధి కారులవే. పండ్రెండవ ఊయీ
ప్రభుత్వంక్రింద పనిచేసిన ఆ మతాధికారి చర్చికొగకు చాల
కృషి చేశాడు. తన వీలునామాలో ముప్పైవేల సువర్ణ నాణె
ములు వీదలకు వ్రాసిపోయాడు.

ఇంకొక్కడికో దారితీస్తున్నాడు ఆ ఆలయపాలకుడు
ఇంకేమిటో చూపించటానికి. చేసిన ఆలస్యం చాలనట్లున్నది.

కానిలోన్ వాడి ముఖాన కాస్త చిల్లరపారేసి ఎమ్మా రెక్కపట్టుకున్నాడు, ఇకపోదాం పదమన్నట్లు. ఇచ్చేడబ్బులు ఇస్తూ సొంతం చూడకుండా వెళ్తున్న ఈ వెర్రితనానికి ఆలయ పాలకుడు హతబుద్ధుడైనాడు. ఆ బుద్ధుర్రాతోనే అతడు,

“ప్రమంజోయ్! బాబుగారూ. శిఖరం చూడరూ? శిఖరం?” అంటూవారి వెంటసట్టాడు.

‘చూడంటే అబ్బాయ్!’ అన్నాడలోన్.

“అయ్యోయ్యో. శిఖరం చూడకుండానే పోతారా? నాలుగువందల నలభై అడుగుల ఎత్తున ఉంటుందే! అంటే పెద్ద పిరమిడ్ కూ దీనికి తొమ్మిది అడుగులే లేక! సామాన్యం కాదు.” అన్నాడు ద్వారపాలకుడు. లోన్ వాడి బారినుంచి బయటపడేయత్నంలో పరుగులు దీస్తున్నాడు. అతనిప్రేమ, ఆచర్చిగోడలలోబిగించబడిన రాళ్ళనలె ఎటు వికసించటానికి వీలుచిక్కక, అప్పటికి రెండుగంటలనుండి అతనిహృదయంలో జీవనమాధి పొందుతున్నది. ఇప్పుడు ఆశిఖరం చూడటంతో పెట్టుకుంటే ఇప్పటికే చావుబ్రతుకుల్లోఉన్న తనప్రేమకాస్త హఠాతి కన్నూరంలాగ హరించిపోయే ప్రమాదం కనపడింది.

‘ఎక్కడకు ఇటు?’ అన్నదామె.

అతనేం మాట్లాడకుండా ఆమెను తీసికొని ఒక్క బిగువున బయటకు వెళ్ళిపోతున్నాడు. ఎవరో వెచుక రొప్పుకుంటూ వారివెంట పడుతున్న చప్పుడయింది. లోన్ వెనక్కు తిరిగి చూచాడు.

‘బాబుగారూ?’

‘ఏమిటి?’

అరొప్పుగుంటూవచ్చినది ఆలయచాలకుడే. పొట్టమీద
లావుచాటి పుస్తకాల దొంతరబకటి ఆనించి పట్టుకొనిపక్షతూ
పడుతూ వచ్చాడు. అవన్నీ అచర్చి చర్చితచగురించినవి.
ఇప్పుడు అపుస్తకాల్లో తనకు ఏమేమికావాలో చూచుకొని
లోన్ కొనాలన్నమాట.

‘ఛీ. గాడిద!’ అని అరిచి లోన్ ఆ చర్చిలోనుంచి
దూసుకు బయట పడ్డాడు.

ఒక అరబ్బీ కుర్రాడు, బజార్ల వె.ట తిరిగేరకం, రోడ్డు
ప్రక్క ఆడుకుంటున్నాడు.

‘వల్చి బగ్గీ ఒకటి తీసుకురా ఇక్కడకు, అన్నాడు.
లోన్. ఆ కుర్రాడు రయ్యిన పరుగెత్తుకుంటూపోయాడు
షుమారు ఒక నిమిషంసేపు ముఖముఖాలు చూచుకుంటూ
నిలబడ్డారు ఇద్దరూ. ముఖాల్లో పెద్దగా ఉపారు కనుపించటం
లేదు.

“మూడు, నిజంగా...ఏమిటది...నేను ఇలా...” అనికాస్త
బెల్లెజేస్తూ ‘తప్పుగదా. చెప్పు!’ అన్నది ఎమ్మా.

“ఏంతప్పు? ఓహో! ప్యారిస్ లో ఇటువంటిదొకలెక్కా!”
అన్నాడులోన్. తప్పుకాదని వాదించి ఒప్పించాడు.

ఇంతకూ గుర్రపుబగ్గీ, చూచినంతలో ఎక్కడా కదు
లాడినట్లులేదు. మళ్ళీ ఆచర్చిలోనికి ఎక్కడపోతుందో ఎమ్మా

అనుకుంటూ అతడు భయపడుతున్నాడు. అఖిలకు ఒకబగ్గి కనుపించింది.

అలయపాలకుని గొంతు వెనుకనుంచి వినబడుతున్నది. “శుభ్రకపువైపుద్వారం గుండా వెళ్ళకపోయారా. అయ్యో! బైబిల్ లోని కథలన్నీ చెక్కి ఉన్నాయి. మళ్ళీ మూస్తారా అటు వంటివి! అంటూ ఆకథలేమిటో వరుసగా తప్పుకుపోతున్నాడు.

‘ఎక్కడకంటే’ అన్నాడు బగ్గినుసిసి.

‘నీ ఇష్టంవచ్చినచోటుకు పోనీ’ అన్నాడు ‘లోన్ ఎమ్మాను బగ్గిలోనికి త్రోస్తూ. బగ్గికదిలింది.

‘పాంట్’ - బజారునబయలుదేరి మ్యూజియందాటి. నెపోలియన్ ప్లాట్ ఫారమ్ దాటి “పాంట్ - న్యూ” మీదుగా వెళ్ళి “పెరీ” విగ్రహంవద్ద ఆగిపోయింది.

“పోనిప్పు” అన్నది బగ్గిలోనుంచి ఒక గొంతు బగ్గి మళ్ళీ బయలుదేరింది. నిట్టనీగే రోడ్డునే వెళ్ళి ప్లేషను ఆవరణలోనికి నిండుస్వారిలో వెళ్ళింది.

‘అటాద్దు. అటాద్దు. తిన్నగా పోనిచ్చేయ్’ అనికేక పెట్టింది ఆ గొంతు మళ్ళీ.

పెద్దగేటుగుండా అక్కడనుంచి బయటకువచ్చి, బ్రాడ్వేకు వెళ్ళి. చెట్లనీడనే పడిపోతూ ఉన్నది, ఈడ్చు కుంటూ. బగ్గినువిషి నొసలు తుడుచుకొని, టోప్ టీసిమోకాళ్ళ మళ్ళ ఇరికించి, గొంతులు, సందులు తప్పుకుంటూవచ్చి నది ఒడ్డునే పచ్చని దారినే పోనిస్తున్నాడు.

పోతూపోతూ చటుక్కున 'క్వాటామేర్' "సెలెస్టీ" 'ఛాసీ' ఎల్బావీధి దాటి జార్జిక్ పార్కునద్ద ఆగింది మూడవ సారిగా.

"పోనివ్వరా బాబూ. పోనిస్తావా లేదా." అంటూ ఉరిమంది ఆ గొంతు బగ్గీలోనుంచి.

ఇక, మళ్ళీదారిసబడి 'సెవర్' చచ్చి, "కురెండర్స్ ప్లాట్ ఫార్మ్, "మెంటే" ప్లాట్ ఫార్మ్ మీదుగా మళ్ళీ బ్రిడ్జి దాటి కవాతు మైదానం మీదుగా, కర్మాగారం వెనుకగా పోతూనే ఉన్నది.

పోయిపోయి మళ్ళీ వెనక్కు తిరిగి బగ్గీ వెళ్ళటానికి వీలైన ప్రతిబజారున, గొంతులూ సంతులూ దాని ఇష్టంవచ్చినట్లు ఊరుఅంతా ఎటుబడితే అటు పోతున్నది. ఆగటానికి వీలేదు. మధ్యనుధ్య హోటలు కనుపించగానే ఉసూరుమని అటుచూస్తూ బగ్గీమనిషి తోలుతున్నాడు. బగ్గీ ఆపటమనేసరికి ప్రాణంపోయి నట్లు కేకలు పెటుతూ, లోన అలాగే కూర్చున్న ఆమనుష్యులకు స్వారికోసం ఇంత పిచ్చిపట్టుకున్నది. ఏమిటా అని ఆ బగ్గీ మనిషి ఏమిచుకోవటానికి తోచక తోలుతూనే ఉన్నాడు. మళ్ళీ ఒకటి రెండుసార్లు ఆపి చూచాడు. ఆపీ ఆసకముందే పోనివ్వమని మండిపడుతూ కేకలు వినిపించేది. అంతట అతను గాగా చురుకు తగిలిస్తూ పోనివ్వటమేగాని, పాపమా నోరులేని జీవప్రక్కలు ఎరరవేసి రొప్పుతూ, తూలిపోతూ దానికి దీనికి కొట్టుకొని, కళ్ళుచూసుకు లాగుతూ, సిగ్గుచెడి,

అలసటతోనూ దప్పికతోనూ అలమటిస్తున్న సంగతి అతడు
వట్టించుకునేట్లులేడు.

చౌకుల వద్ద ఉన్నవాళ్ళు, బజార్లలోనివాళ్ళు, ఆబగ్గీ
తడవ తడవకూ ఎదురువస్తూ, సమాధిరాళ్ళలాగ కిటికీలు
బిగించుకొని, సముద్రంలో స్త్రీమరులాగ రయ్యిన వెళ్ళిపోతూ
ఉండటంమూచి ఇంతచిన్నబస్తీలో ఈవిధంగా ఎడతెంపు
లేకుండా తిరిగేపని ఏముంటుందా అని చోద్యపడసాగాడు.

ఆఖరుకు సాయంకాలం ఆరు అయిన తర్వాత, ఒక
ప్రక్క- బజారులో ఆబగ్గీఆగిపోయింది. ఎమ్మా బయటకువచ్చి
మేలిముసుగుతో ఎటూచూడకుండా, తలవంచుకొని, బస్
లోనికి వెళ్ళిపోయింది.

2

ఆపూట ఆమె ఇంటికివెళ్ళవలసి ఉంది. వెళ్ళకతప్పదనే
దేమీలేదు. అయినా చార్లెస్ తో వస్తానని మాటఅన్నాను
గదాఅని త్వరత్వరగా సామాన్లు సర్దుకొని బగ్గీనునిషితో
గుర్రాన్ని వాయువేగంతో తోలమని చెప్పి, బయలుదేరింది.

ఈ తొందరకు కారణం, చార్లెస్, ఆమెకొరకు ఎదురు
జూడటం అలాఉంచి, అప్పుడే గడ్డికరచిన ఆమె బుద్ధి, శునక
వైరాగ్యంలో పడింది.

ఎమ్మా బగ్గీలోనికి ఒకమూల చేరగిలబడి అప్పుడు మూసినకప్పు యాన్విలీ ఊరిబయట తెరిచింది. దూరంగా కన్నాళాటి పెద్ద ఫెలిసిటీ కనుపించింది. బగ్గీ ఆయింటిముందుకు వచ్చినతర్వాత బగ్గీనునిషి ప్రక్కకుతీసి ఆసాడు. ఫెలిసిటీనచ్చి బాడిలోకి వెళ్ళింది. మాస్తూ "అమ్మగారూ! మీరు తక్షణం హామా ఇంటికి వెళ్ళండి. చాల జరూరు" అన్నది.

ఎమ్మా హామా ఇంటినద్ద ఆగి లోనికి వెళ్ళింది. "జామ్" పట్టుకొనేదో జలక. హామా కుటుంబంలోని చిన్న, పెద్ద, మొత్తం మొత్తం గడ్డంవరకు గొనులుచుట్టుకొనిచేతుల ముళ్ళగరితులు పట్టుకొనిఉన్నారు. వంటగదిమధ్య జాడీలనిండా పండ్లుచాక్ష, పంచదార, పటికబెల్లం, తరాణ, పొయ్యిమీద బాస్టింగ్ కనబడుతున్నాయి. జస్టిన్ తలవంచుకొని నిలబడి ఉన్నాడు. హామా అతన్ని కోప్పడు తున్నాడు, 'దానికోసమని నిన్ను మందులగదిలోనికి ఎవరు వెళ్ళమన్నాడు?'

"ఏమిటి సంగతేమిటి?" అన్నది ఎమ్మా.

"ఏమిటా? మేమూ ఊరగాయ పానకం పట్టుతున్నాం. అదేమో పొయ్యిమీదఉంది. పానకం ఎక్కువైపోంగిపోబోతుంటే, ఇ-కో బాచ్చతేరా' అన్నాను. వీడు, ఈ తేలివితక్కువ వెధవ, సోమరిగాడిదమంచివాడు అయితే అలాచేస్తాడా -- మందులు నూరేగదిలోకి చెల్లి అక్కడ మేక్కుతగిలించి ఉంటే మందులగది తాళంచెవి తీశాడు." అన్నాడు హామా.

మందులగది తాళంచెవిని ముట్టటం మహాపరాధంగా హామా ఎందుకు భావించాడంటే ఆగదిలోనికి అతనికితప్ప

ఎవరికీ ప్రవేశం లేదు. ఆ పల్లెప్రాంతపు ప్రజలకొరకు, అశదు తయారుచేసే సమస్త బౌద్ధములకు గంగోత్రి ఆ గడే. ఆగది లోనికి ఇతరుల ప్రవేశాన్ని నిషేధించటం కొరకు ఆగదిని ఆతడే చీపురుపట్టుకొని స్వయంగా ఊహుకొనేవాడు.

కందగడ్డలాగ జేవురించిన ముఖంతో, 'ఆ! మందుల గది! ఏమిటి! ద్రావకాలు, ఔషధాలు అన్నీఉండే గది తాళం చెని! ఖాళీబొచ్చుకోసం పోవటం అక్కడకు! ఒకబొచ్చు! మూతఉన్న ఒకబొచ్చుకోసం! తీరాఇంతాజేస్తే దానితో పని ఉండునూ, ఉండకపోనూ! ప్రతి పనినిగురించి మనంచేసే విధానంఉందిచూచావా, వివానం, అదిచాల ముఖ్యంరానాయనా. కాని, తగలేసి, హద్దులనేది ఉండాలిగా దేనికయినా. అంతే గాని, మందులగదిలో సామాను వంటకెలావాడ్తాం! ఎలాఉంటుందండే ఆపరేషన్ కత్తితో కూరగాయలుకోసినట్లుంది. ఇంకెలాఉంటుందంటే ఒకమేజస్ట్రేట్ గనుక..." అని హఠాత్తుగా అంటుండగా, 'ఇకఉరుకుందురబ్బా' అని హఠాత్తుగా భార్య ఒకవైపునఅంటూఉన్నది. రెండోవైపున హఠాత్తుగాకూతురు "ఎథేలీ" అతనికోటు పట్టుకు గుంజుతూ 'నాన్నా, నాన్నా' అంటూ ఏడుస్తున్నది.

సరేగాని, మీరేదోవార... అని ఎమ్మావీదో అడుగుబోతుండగా, 'వస్తున్నా వస్తున్నా'... అని జస్టిస్ నుద్దేరించి 'సివుచేసింది ఎంతపనోసికుతెలుసా? మూడోఅరలో ఎడంచేతి

పైపున మూలను ఏముందో చూచానా? మాట్లాడు ! చెప్పు
చెప్పరా అతికేట్లు ఏదోఒకటి! అన్నాడు హొమా.

“నాకు తె... శె... తెలీదు” అన్నాడు జస్టిన్ సత్తిగా.

‘అఁ హఁ! నీకు తెలీదూ? అయితే చెబుతావను. నీకు
ఒక సీసాకనపడింది—నీలిరంగు గాజు సీసా. బిరడా మైసలో
అలికించిఉన్నది. అందులో తెల్లని మార్గం ఉంటుంది. అసీసా
మీదే నేను స్వయంగా ‘ప్రమాదం’ అని వ్రాశాను. మరి
అందులో ఏమున్నదో తెలుసా? పాపాణం! వెళ్ళి ఆవరుసలో
సీసా ఒకటి పట్టుకురా’ అన్నాడు హొమా.

‘ఆవరుసలో సీసా! పాపాణమా ఎందుకు? అది పెట్టి
మమ్మల్ని దరిసి చంపేస్తావా?’ అని హొమా భార్య ఏడ్పు
లంకించుకున్నది.

అప్పటికే వాళ్ళ కడుపుల్లో ఎవరో పాపాణం వేసినట్లు,
పిల్లలంతా ఐక్యకంఠంతో ఒక్క నారి ఏడ్వటం మొదలు పెట్టారు.

‘చంపేస్తాను. మరి ఎవరిని చంపుదామనుకున్నారు?
నేను కోర్టులో బోను ఎక్కి నిలబడితే చూద్దామనుకున్నారా!
నా గొంతుకు త్రాడు బోసి ఉరిదీస్తుంటే సంతోషిద్దామను
కున్నారా? కావాలంటే జేబులో వస్తువులు తీసినట్లు తీస్తాను
కళ్ళు మూసుకొని, ఆగదిలో ఏసీసా కావాలన్నా. కాని నేను
వాటితో ఎంత జాగ్రత్తగా మసులుకుంటూ ఉంటానో నీకు
తెలీదూ? నేను చేసే పని ఎంత బాధ్యతగలదో తలచుకొని
ఒక్కోసారి వణికిపోతూ ఉంటాను. ఎందుకంటావా, మనల్ని
ప్రభుత్వం ఒక కంట కనిపెట్టాఉంటుంది. ఆ ముండమోషే

‘చట్టం! ఎప్పుడూ మనకు మెడమీన కట్టే!’ అన్నాడు హామా.

హామా ఏదో చెబుతాడు విందామనే ఉద్దేవమ్మా ఇక వదులుకున్నది.

కోపంతో మాటరాని స్థితిలో హామా, “నీకు ఇంతా జేస్తున్నందుకు నీ విశ్వాసం ఇలా చూపిస్తున్నావన్నమాట. నిన్ను కన్నబిడ్డలాగ చూచుకున్నందుకు ఇదా ప్రతిఫలం! నేను దగ్గరకు తీయకపోతే ఎక్కడ ఉండేవాడివో. ఏంజేస్తుండే వాడివో. ఎవరురా నీకు కూడు పెట్టున్నది, గుడ్డకెస్తున్నది అక్షరంముక్క నేర్పుతున్నది? ఒకనాటికి నలుగురిలో మనిషి లాగ నిలబడతానని అందుకు నీకు అన్నివిధాలా తోడ్పడు తున్నది ఎవర్రా? సో, చేతులు పుళ్ళుపడేట్లు పడవ తెడ్డు వేసి బ్రతుకు. అదేమంచిది నీకు.

నిన్నుఎందుకు సాకవలసివచ్చిందా అని ఇప్పుడేడు స్తున్నాను. నిన్ను పుట్టినచోటనే, ఆ మురుగుకూపంలోనే ఉంచవలసింది. గొడ్లకాయటానికి తప్ప ఎందుకూపనికిరావు! నీవు. వైద్యమా, నీకేనా అబ్బేది? సీసామీద చీటీ అంటిం చటం తెలియదుగదరా నీకు! తింటావ్. ఎద్దులాగతింటావ్ నా కొంపలోబడి.” అన్నాడు.

“ఫెలిసిటీ చెప్తేనచ్చాను. మీరు ఏదో...” అని ఎమ్మా హామా భార్యతో చెప్పబోతూండగా ఆయిల్లాలు ఎమ్మామాటకు అడ్డంకస్తూ, ‘ఓముభగవంతుడా! ఏమనిచెప్పేది! నిజంగా ఆమందులతో కూడినది, ప్రాణాలతో పనండి’ అన్నది, స్వచ్ఛముఖంపెట్టి.

‘అంహలో పోయ్యి. అదితోము. తీసుకుపో. త్వరగా. అంటూ హామా కేకలు పెత్తున్నాడు. చలుకున అతడు జస్టిన్ మెడపట్టిగుంజిపట్టుకొని, అతనిజేబులోనుంచి ఒకపుస్తకం చలుకున బయటకు లాగాడు.

జస్టిన్ క్రిందికి వంగాడు. హామా అతనిముందు నిలబడి ఆపుస్తకాన్ని అటూ ఇటూ చూచాడు తెల్లపోయిన చూపుతోనూ తెంచుకు పోయిన నోటితోనూ.

‘దాంపత్య..... ప్రేమ’ అని రెండుమాటలను వీలైనంత ఎడంగా లాగుతూ ఉచ్చరించి ‘ఆహా! ఇంకేం. బాగుందీ! భేష్! బొమ్మలతోసహా? ఓహో! ఇదిగో చూడూ! మంచితనానికీకూడా మితమనేది ఉన్నది’ అనగానే హామా భార్య దగ్గరకు వచ్చింది.

‘ఛీ. ఛీ. అది తాకబోకు.’ అన్నాడు హామా. బొమ్మలనేమాట తండ్రీ అనటంవిని, ‘బొమ్మలు చూస్తాం నాన్నా’ అన్నారు పిల్లలు, గారాబంగా.

‘పోండి ఇక్కడనుంచి’ అని హామా నిరంకుశంగా ఆరిచాడు. పిల్లలు వెళ్ళిపోయారు.

పుస్తకం వేళ్ళమధ్య తెరచి పట్టుకొని, హామా పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ వెనక్కు ముందుకూ నడుస్తున్నాడు. గుడ్లు తిప్పుతున్నాడు. ఊషిరి అందటంలేదు. ముఖం కూదిపోయి, పగలబోయే దొండ శండులాగ ఉన్నది. చివరకు జస్టిన్ వద్దకు సరాసరి వచ్చి, చేతులు మడిచి నిలబడి,

‘చంకాలపుగాడివ! అయితే ఈ వేషాల్లోనికి దిగావన్నమాట! జాగ్రత్త! అంతలేకుండా పోతావు. ఈ పుస్తకం నూపిల్లులు ఎప్పుడూ చూడలేదుగా! నీకు తెలుసుగా. చూచారా? చూపారంటే ఇంకేమున్నది, ఎథేనీగుణం మారిపోతుంది. నెపోలియన్ బుగ్ర చెడిపోతుంది. వాడు అప్పుడే కొన్ని కొన్ని విషయాల్లో ఎంతో ఇగితింగా ఉంటాడు. ఏం? చాళ్ళు చూడలేదుగా ఇది? నీవు భాయంగా చెప్పగలవా?’ అని హోమా అంటూవుండగా, “సరేగాని, మీరునాతో చెప్పనలసినమాట ఏదో ఉన్నదని వినివచ్చాను. ఏమిలేదా?” అన్నది ఎమ్మా.

“ఉన్నదండీ...మీ మామయ్య చచ్చిపోయాడు.” ఆ క్రొదటిభోజ అకస్మాత్తుగా చార్లెస్ తండ్రి చనిపోయినమాట వాస్తవమే. ఒకచోట ఆయన డిన్నరుకు వెళ్ళి, డిన్నరునుండి లేవగానే గుండెఆగి చనిపోయాడు. ఈ వార్త ఎమ్మా విని దెబ్బకొట్టుదేమోనని, ఆ చావుకబురు ఆమెకు చల్లగా చెప్పనలసిందని, చార్లెస్ చాల ఆందోళనతో హుమాకు చెప్పాడు.

మరి అతడు హోమా! అతడా వార్తను ఆమెకు చెప్పటానికి మంచి పదజాలాన్ని ఎన్నుకున్నాడు. అసలు విషయం స్వరూపాన్నే మార్చివేశాడు. ఆవార్తకు చక్కని రూపాన్నిచ్చి, వినటానికి సంగీతసమంగా ఉండేట్లు తయారు చేసికొని అట్టిపెట్టుకొన్నాడు. కాని ఆ కవిత్యాన్ని అతని కోసం మ్రొగివేసి కుంకెలాంటి ఆ వార్తను ఎమ్మా ముఖాన ఊసింది.

అంతకన్న వివరంగా హాహూ ఆమెకు ఏమీ చెప్పేట్లు లేకు. ఎన్నా ఇంటికి బయలుదేరింది. హాహూ కోపం కాస్త సర్దుకుంది. అంతేకో విసుకుంటూ జస్టిన్ ను వాత్సల్యపూరితంగా మార్చిస్తున్నాడు.

‘ఆ పుస్తకం బొత్తిగా పిలిచిరానిదని నేను అనను. వ్రాసిన ఆయన డాక్టర్. శాస్త్రీయంగా వ్రాశాడు. తెలుసుకోవలసిన సంగతులే ఉన్నాయి. తెలుసుకు తీరాలనికూడా అంటాను నేను. కాని ఆరోజులు ముందున్నాయి. ఇప్పుడు కాదు. కాస్త పెద్దవాడవై మనస్సు పరిపక్వమయ్యే వరకైనా ఆగు మరీ!’

ఎమ్మా తలుపుతట్టటం విని ఆమె వస్తుందని ఎరుకు జూస్తున్న చార్లెస్ చేతులు చాచుకుని ఆమెకు ఎదుగువెళ్ళి ‘అయ్యో, నా ఎమ్మా!’ అంటూ దుఃఖితస్వరంతో నంగి ఆమెను ముగ్ధు పెట్టుకున్నాడు. అతని పెదవులు శగిలేసరికి ఆమెకు కోన్ జప్తికొచ్చి ఉద్రేకపడి చేతితో ముఖం గవరించు కున్నది. స్థిమితపడి, ‘తెలిసింది. విన్నాను.’ అన్నది.

చార్లెస్ వాళ్ళఅమ్మ వ్రాసిన ఉత్తరం చూపించాడు. భర్త అక్కడకు వెళ్ళి దిన, వారాలకు హాజరు కావటంలేదని ఆమె దిగులు. ‘డొడివిలీ’ అనే గ్రామానికి విందుకొరకు వెళ్ళింది. అనంతరం ఆ హోటలు మెట్లమీద చనిపోయాడని ఉంది ఆ ఉత్తరంలో.

ఎమ్మా ఉత్తరం చార్లెస్ కిచ్చి వేసింది. కడుపునిండా తినటం బాగుండదని, ఎమ్మా తనకాకలిగా లేదనసాగింది చార్లెస్ ఆమెకు ఎదురుగా దిగులుగా కూలబడి, ఆమెచేత

బలవంతంగా కాస్త తినిపించాడు. మధ్య మధ్య ఆమెవంక తలెత్తి హృదయ విదారకంగా చూస్తూ ఉన్నాడు. 'మళ్ళీ కన పడతాడు మానాన్న అనుకున్నాను.' అన్నాడు నిట్టూరుస్తూ. తాను ఏదో ఒకటి మాట్లాడకపోతే ఎలాగని, 'ఎన్నేళ్ళు మానాన్నకు ?' అన్నది ఎమ్మా.

'ఏబై ఎనిమిది' అన్నాడు చార్లెస్ దుఃఖంతో పట్టి పట్టి మాట్లాడుతూ. ఎమ్మా "తోచ్చి తోచ్చి." అని ఊరుకున్నది.

ఒక పావుగంట ఆగి "అయ్యో! మా అమ్మ సంగతి ఎలాగో." అన్నాడు చార్లెస్.

"నాకేం తెలుసు చెప్పు" అన్నట్లున్నది ఎమ్మా వాలకం.

ఆమె మానాన్ని దిగులుగాభావించి, తాను అధికంగా మాట్లాడి ఆమెకు ఇంకా కష్టం కలిగించటమెంఱుకని, చార్లెస్ మెదలకుండా కూర్చున్నాడు. తర్వాత తనహృదయంలో భారం తగ్గించుకోవటానికి, 'నిన్న కాలం బాగా గడిచిందా రోన్ లో' అన్నాడు.

"బాగానే గడిచింది" అన్నది ఎమ్మా.

భోజనాలు అయిన తర్వాత చార్లెస్ కదలకుండా అక్కడే కూర్చున్నాడు. ఎమ్మకూడా అలాగే కూర్చున్నది. తర్వాత అతనివంక చూస్తున్నకొద్దీ, విసుగుతో చిరాకువెత్తి అంతవరకు అతనిమీద కలిగిన ఆకాస్త సానుభూతికూడ పోయింది. దుర్బలుడు, చేతగానివాడుగా కనపించసాగాడు అతను. ఆమెకు అతడు వదిలే ఉపాయం కనపించటం లేదు.

ఆసాయంకాలం తనకు ఎలాగడుస్తుందో ఏమో. ఆవలింతలూ, మగతా ఆమెను ఆవరిస్తున్నాయి.

బయట హాలులో ఎవరో టక్కు టక్కుమంటూ నడుస్తూ వస్తున్న చప్పుడు వినిపించింది. ఆ మనిషి పోలైట్. ఎర్రా సామాను లోని పోస్తున్నాడు. కొయ్యకాలు వృత్తాకారంగా చాపి సామాను దింపాడు.

“అప్పుటి సంగతం నా పాతబడి పోయినట్లున్నది. మరచి పోయాడు.” అనుకున్నది ఎర్రా అతన్ని చూస్తూ. అతని ఎర్రని జుట్టులోనుంచి చెమటలు కారుతూ ఉన్నాయి.

చాక్లెట్ పన్నులోనుంచి చిల్లరతీసి ఇచ్చాడు. చికిత్సా తీతమైన వైకల్యం రూపొంది సాక్షాత్కరించినట్లు పోలైట్ అక్కడ నిలబడి ఉన్నాడు. ఆ నిర్భాగ్యుని అవతారం కళ్ళపడగానే ఎవరికైనా హాసం తరుక్కుపోతుంది. కాని చాక్లెట్ ను చీమకుట్టినట్లయినా లేక, పంటింట్లోని పొగ గొట్టానికి తగిలించిఉన్న పువ్వులను చూపుతూ “నిజంగా నీవు తెచ్చిన పూలు చాల అందంగ ఉన్నాయి.” అన్నాడు ఎర్రాతో.

అలక్ష్యంగా జవాబిస్తూ, “అవును. బజార్లో ఎవరో ఆడు మనిషి దగ్గర కొన్నాను.” అన్నది ఎర్రా.

ఆపూలు ఎమ్మకు లోన్ ఇచ్చాడు.

చాక్లెట్ ఆపూలు దీసికొని, అప్పటివరకూ ఏడ్చి ఏడ్చి ఎర్రబడిన కళ్ళతో నాగని ఆస్వయంగా చూస్తూ, చాల సున్నితంగా నాసన పీల్చినది. అతని చేతులలోనుంచి గబుక్కున

లాకొని ఎమ్మా ఆఘాలను వాడిపోతుండా నీళ్ళలో వేయ
టానికి వెళ్ళింది.

మర్నాడు చార్లెస్ తల్లి వచ్చింది. అమ్మా కొడుకులు
చాలనేపు ఏడుస్తూ కూర్చున్నారు. సామాన్లు ఏవో కావాలని
చెప్పి ఎమ్మా బయటకు వెళ్ళిపోయింది.

ఆ మర్నాడు సంతాప దినం. చార్లెస్ తండ్రిని తలచు
కొని చాల చింతించాడు. తండ్రి అంటే తనకు అంత మక్కువ
ఉండటం గ్రహించి ఆశ్చర్య పడ్డాడు. ఆ సంగతి అతనికి అంత
వరకూ తెలయ్యదు. చార్లెస్ తల్లి భర్తను తలచుకొని ఏడ్చింది.
లోన్ తో కలిసి బగ్గీలో తీరిగి నిండా రెండురోజులయినా. కాతే
దనుకుంటున్నది ఎమ్మా. బెర్తా, కాళ్ళు ఇసుకలో దూర్చి ఆడు
కుంటున్నది.

అంతలో తలవని తలంపుగ, లెకూ తోట తలుపు తెరు
చుకొని లోనికిరావటం చూచారు.

చార్లెస్ తండ్రి పోయాడనివిని పలుకరించి పోదామని
వచ్చాడు అతను. 'ఏదోలేండి. అయిపోయింది. భరించక
తప్పేదేమున్నది?' అన్నది ఎమ్మా.

కాని ఆ వర్తకుడు చాల మొండిఘటం.

'మీరు నన్ను క్షమించాలి. ఒక్కసారి అలా వస్తారా?
ఒక్కమాట మాట్లాడి వెళ్ళిపోతాను.' అని గొంతుతగ్గించి,
మెల్లగా 'అదే ఆ సంగతి' అన్నాడు అతను, చార్లెస్ నుద్దే
శించి. చార్లెస్ ముఖాన నెత్తురుచుక్క లేకుండా పోయింది.

'ఆ అవును..... అలాగే, తప్పకుండా! ఎమ్మా,

నీ అభీచాయ.....?' అంటూ సంతకమొకటి, భావ్య
వైపుకు లిరిగాడు, గాభరా ముఖంతో, చాక్లెట్స్.

ఆమెకు అద్దం అయినట్లున్నది, అక్కడనుంచి తేచింది.

'అద్దం ఏమీలేదు. ఏదో ఇంటిగోడల' అన్నాడు
చాక్లెట్స్ తల్లితో. 'లెకూ'తో తన గల ప్రాణాంతకమైన లావా
దేవిలు తల్లి తెలిసికోవటం అతనికి బాత్రిగా ఉన్నవేను.

చుట్టూ ఎవరూ లేకుండాచూచి, లెకూ ఇప్పుడు
చాక్లెట్స్ తండ్రి చావటంతో వారికివచ్చి పగలోతున్న ఉద్ధిని
గురించి ఏదీధమైన వరపు లేకుండా అభీనంది. . . . తర్వాత
పళ్ళతోటలూ, పైరులూ, తన ఆరోగ్యమూ ఇంకేవేరూ అన్ని
మాట్లాడ సాగాడు. తాను పగలనక రాత్రనక, చెనుటోడ్చి
సంసాదించే మనిషిగనీ, లోకులు అనుకోవటాని కేమొచ్చే
గాని, కూటికి గుడ్డను అందటం లేదని చెప్పుకు పోతున్నాడు.

ఎమ్మా అతన్ని వాగనివ్వమని ఉరుకున్నది. అందులో
ఈ రెండురోజులనుంచి ఆమెకు ఒంటరితనంతో తలనొప్పిపుట్టి
పోతూఉన్నది.

'అయితే మీకు ఇప్పుడుకాస్త బాగుంటున్న దన్న
మాట? నిజంగా చెబుతున్నాను, మీ ఆయన చాలా సంతో
షంగా ఉంటున్నారు మీకు తగ్గటం చూచుకొని. చాలా
యోగ్యమైతే ఆయన. మాకు మాకు మనస్సుకలు
వచ్చినా ఉన్నది ఉన్నట్లు చెప్పాలి' అన్నాడు లెకూ.

ఏమిటా మనస్సుకలని అడిగిందామె. లోగడ సామా
న్లను గురించి పడినవేచి చాక్లెట్స్ ఆమెతో చెప్పలేదు.

‘తెలుసుగామీకు! మీరు కోరినెప్పుడుకొంటేరే—
ప్రయాణపు ట్రంకులు.’ అన్నాడు లెహు.

ఆమాటలని, అతడుకోపి కళ్ళమీదకు దిగలాగి, చేతులు మడిచి వీపువెనుక పెట్టుకొని, చిరునగవుతో మెల్లగా ఈలవేస్తూ ఆమె ముఖమీదకు సూటిగా ఘోరమైన చూపు చూస్తూ నిలబడ్డాడు. అప్పుడు ఎమ్మా రొడాల్ఫ్‌తో ఎటయినా వెళ్ళిపోయే ప్రయత్నంలో ఆ ట్రంకులు కావాలన్నది. ‘ఏమైనా పసిగట్టాడా?’ అనుకున్నది ఎమ్మా. మనస్సు పరి పరి విధాల పోనూ లోనూగే నిలబడి పోయిందామె.

ఆఖరుకు ‘లెహు’ సాగించాడు. ‘అయినా, అంతా సర్దుబాటు జేసుకున్నారేండి. ఇప్పుడు వేరే పనిమీద వచ్చాను.’ అన్నాడు. ఆపని ఏమిటంటే చార్లెస్‌చేత నోటు తిరుగ వ్రాయించుకోవటం.

‘వారయినా చేతులు ముడుచుకు కూర్చోవటానికి వీలు లేదు గదండీ. ఈస్థితిలో, ఇన్ని ఇబ్బందులమధ్య, వారు అవస్థ పడటం ఏం బాగుంటుంది? నాఉద్దేశ్యం, ఆయన బాధ్యతలూ, ఈచిక్కులూ, అన్నీ, ఇంకొకరు నెత్తినవేసుకుంటే బాగుంటుందేమోనని. ఇంకొకరు ఏమున్నది? మీరే ననుకోండి. ఒక్కముక్క— కాగితంమీద వ్రాయించుకోండి — సర్వ హక్కులూ మీకు ఇస్తున్నట్లు. అందులో ఏమీలేదు. తర్వాత మన లెక్కదేమున్నది? ‘మనం మనా ఎలాగో ఒలాగు సరి జేసుకోవచ్చు.’ అన్నాడు లెహు.

తర్వాత అతను తన దుకాణం సంగతి చెబుతూ ఆమె

కొనకతప్పని సరుకు వచ్చిందని చెప్పి, ఒక పండ్లదొంగ గజాలు ఆమెకు గొనుకూ, చొక్కాను మొత్తానికి సరిపోను పంపుతా నన్నాడు.

“మీ వంటిమీద ఉన్న జత ఇంట్లో వేసుకోవటానికి బాగానే ఉంటుంది. కాని ఎక్కడకయినా వెళ్ళాలంటే మీకు ఇంకో జత అనసరంగదూ. నేను లానికి వస్తూనే కసిపెట్టాను ఆసంగతి.” అన్నాడు ఆమె.

తర్వాత ఆ పండ్లదొంగ గజాలబట్ట స్వయంగా చాక్లెట్ బెట్టుకొని ఒకసారి, కొలకలకని ఇంకోసారి, ఇంకేదో పనిపెట్టుకుని మళ్ళీ ఒకసారి ఆమెను వదలకుండా తిరుగుతున్నాడు. కాని వచ్చినప్పుడెల్లా ‘ఆ కాగితం ముక్క’ సంగతి మాత్రం మర్చిపోకుండా హెచ్చరించి వెళుతుండేవాడు. కాని చాక్లెట్ వ్రాసి ఇచ్చిన నోటు సంగతి మాత్రం అతడు ఆమెతో అనలేదు. జబ్బునుంచి కోలుకుంటున్నప్పుడు ఆమెకు చాక్లెట్ దానినిగురించి ఏదో చెప్పటమయితే జరిగింది కాని ఆమె గొడవలతో ఆమె ఆనంద పడుతూ అతడు చెప్పినది వినిపించుకోనేలేదు.

చాక్లెట్ తల్లి వెళ్ళిపోయేవరకూ ఎమ్మా ఏ సంగతి పట్టనట్లు మెదలకుండా ఊరుకున్నది.

ఆమె గారు వెళ్ళిపోగానే ఎమ్మా బాకీల వ్యవహారాన్ని గురించి ఆలోచింపసాగింది. ధర్మపత్ని కార్యదక్షతనుగని చాక్లెట్ సంభ్రమాశ్చర్యములలో మునిగిపోయేవాడు. ఇక ఊరుకుంటే లాభంలేదు. తనభాషత్రాలుచూచి అసలు వ్యవహారం స్వరూపం ఏమిటో చూడాలి. వ్యవహారపదాలను

చార్లెస్ చెప్పుకోకుండా, దూరవృత్తి, భవిష్యత్తు అంటే ఏమిటో అతనితో విప్పుగా చర్చించి, వీలునామా అంటే ఎన్ని చిక్కులూ, మెలికలతో కూడిన వ్యవహారమో విప్పి చెప్పి ఆఖరుకు ఒకనాడు చార్లెస్ బాధ్యతలను తన భుజాన వేసుకొనటానికి అనుసరించిన 'కాగితముక్క'ను సంతకం కొరకు చార్లెస్ ఎదుటవెట్టింది. అదంతా లెకూ చలువ.

ఆపిచ్చి బాగులవాడు "నీకు ఈ ఫారమెక్కడిద"ని అడిగాడు. 'గలెమిన్' గారి దగ్గర లెప్పించానన్నది, ఎమ్మా.

తర్వాత ఘంటాపథంగా నొక్కి చెబుతూ, "అయినా ఆయనను నేను తొందరపడి నమ్మలేను. ఈ ఆస్తిసర్దుగుంపు వల్ల జలగలలాంటివాళ్ళు. ఆయన సలహా కోరితే?...ఎవరంటే చెబుతా...షే, ఎవరేను." అన్నది ఎమ్మా.

బాగా ఆలోచించి 'లోన్ ఉన్నాడుగా' అన్నాడు చార్లెస్. లోన్ ఉన్నమాట నిజమే. కాని ఉత్తరం ద్వారా అన్ని సంగతులూ వివరంగా చెప్పగలగటం కష్టం. తప్పేదేమున్నది, వెళ్ళికాగితాలు చూపించి వస్తానన్నది ఎమ్మా. ఎందుకు నీకింత శ్రమ. వద్దు. నామాటవినమన్నాడు చార్లెస్. పర్యావేదని పట్టుబట్టినదామె. అంతామంచితనమే! ఆఖరుకు ఆమె ఎగతాళిగా పదిరించి మాట్లాడుతున్నట్లు, "ఇక మారు మాటవద్దు. వెళతాను" అన్నది.

ఆ మర్నాడు ఉదయమే ఆమె రోన్ కు బయలుదేరి వెళ్ళిపోయింది.

ఎమ్మా లోన్ వద్ద ఉన్న మూడు రోజులూ నూతన దంపతులూగ గడిపారదరూ. తర్వాత ఎమ్మా ఇంటికి వచ్చేసింది. లోన్ తన స్నేహితులనూ ఉద్యోగాన్నీ మరచాడు.

ఆమె ఉత్తరాలకొంకు ఆతురతగ ఎదురు జూస్తుండేవాడు. ఎన్ని నాల్గు చదివినా ఆమె ఉత్తరం పాతబడేదికాదు. తిరిగి వెంటనే జవాబు వ్రాసేవాడు. హృదయంలోని వాంఛ సంతా కూడగట్టుకొని ఆమెరూపాన్ని స్మరణకు తెచ్చుకొనేవాడు.

ఎమ్మా మళ్ళీ లోన్ వచ్చేవరకూ ఆగలేక ఆమెకొంకు యాన్విరీ వెళ్ళేవాడు. వెళ్ళి ఆమె ఇంటిచుట్టూ తిరిగేవాడు. వంటగదిలో మాత్రం దీపం చెలుగు కనుపించేది. ఆమెనీడ అయినా కనుపిస్తుండేమోనని చూచేవాడు.

ఒకనాటి ఆమె వాళ్ళతోటలో వెనుకవైపున అతనికి తటస్థపడింది. అది ఆమెలోగడ రొడల్ఫ్ ను కలుసుకొనే చోటు. ఉరుములతో మెరుపులతో వానసాగింది. మెరుపుల కాంతిలో గొడుగుక్రింద నిలబడి మాట్లాడుకున్నారు.

వెళ్ళిపోతూ కడపటి ఆలింగనం కొరకు మళ్ళీ వెనక్కు తిరిగారు. ఏదోఒక ఉపాయంచేసి, ఏ ఉపాయమైనా సరే, తప్పుకుండా వారానికి ఒకసారి అతన్ని కలుసుకుంటానని అప్పుడు ఎమ్మా లోన్ తో అన్నది. ఏ ఉపాయం దొరుకుతుందా అని ఆమె ఎంతమాత్రం మధనపడలేదు. ఆమెజీవితం ఆశామయం. దానితోడు ఒల్గా చేయటానికి ఇప్పుడు చేతిలోకి క్రొత్తగా డబ్బువచ్చి పడబోతున్నది.

ఒకనాడు సాయంకాలం ఆమె చార్లెస్ చూస్తుండగా పియానో వాయిదలు మొదలుపెట్టింది. అయినా కొనట్లు వాయిచి, వెంటనే సరిపించి, 'ఒక ఏంలాభం! సరిగా నేర్చుకోవాలిగాని!' అని, అంతలోనే పెదవి కొరుక్కొని, 'ఒక్క పాఠానికి ఇరవై ఫ్రాంకులు అడుగుతాడు కామాను! అబ్బో! పెద్దబిచ్చు!' అన్నది.

'మరి... అవును.....అంత ఎక్కువే! 'అని చార్లెస్, 'అయినా ఎందుకూ! ఇంకా చొకగా నేర్చుకోవచ్చు. మనం గొప్పవాళ్ళమీద మనస్సు పెట్టుకుంటాంగానీ ఊరుపేరులేని ఒక్కొక్క మనిషిదగ్గర చాలసత్తా ఉంటుంది. మనం సుభ్రంగా నేర్చుకోవచ్చు' అన్నాడు.

ఆ మర్నాడు అతడు ఇంటికి వస్తూనే ఆమెనంక ఎగాదిగా చూస్తూ, 'అరే! నీకు అప్పుడప్పుడు మతిపోతుంటుందేమిటి? నేను 'లిగార్డ్'దగ్గరకు వెళ్ళి అడిగితే ఆమె తనదగ్గర ముగ్గురుపిల్లలు పాఠానికి ఒక అరఫ్రాంకు ఇచ్చి నేర్చుకుంటున్నారని చెప్పింది! అందులో ఆమె పేరుబడ్డ టీచరుకూడాను!' అన్నాడు.

ఆమె ఏమోనన్నట్లు గూళ్ళు ఎగరేసి మళ్ళీ అతనివద్ద సంగీతం సంగతి ఎత్తకుండా ఊరుకున్నది.

"ఎందుకీ పియానో, ఏంజేసుకోను? అమ్మి వేద్దాం" అనటం సాగించింది.

ఆమెనిపై విద్యనేర్చుకుంటానని అంత ఇదిగా అంటున్నప్పుడు సరే ఆమె చుట్టూనుందికాదు. అందరకూ అటువంటి

కళాత్మకమైన బుద్ధిఉంటుందేమిటి! అసలు ఒకసంగతి! ఇచ్చాళి ఆమె సంగీతంకొనిన నీవు ఖర్చుపెట్టావంటే రేపు నీ కూతురును సంగీతం టీచరు ఖర్చు ఎందుకు ఉంటుంది?' అని ఇంటికి వచ్చిన పెద్దమనుష్యులు చార్లెస్ ను మందలిస్తుండేవారు.

అందుకు తగినట్లే, ఎమ్మా పియూనో అమ్మి వేద్దామనే సరికి, ఆమెకు అంత ప్రీతిపాత్రమయిన ఆ పియూనోకు ఆమె దూగం కావటమంటే ఆమె శరీరంలోని ప్రముఖాంగాలుకొన్ని ఆమెనుంచి రాలిపోయినట్లేనని చార్లెస్ భావించాడు.

‘సరేగాని, నీవు అప్పుడప్పుడు ఒకపాఠం నేర్చుకుంటే ఇంతలో మునిగిపోయేదేమున్నది? ఏమంత ఖర్చవుతుంది?’ అన్నాడు చార్లెస్.

“అవును, కాని విడవకుండ నేర్చుకోవాలి. లేకపోతే ఏంలాభం!” అన్నది ఎమ్మా.

ఆవిధంగా విడవకుండా వారానికి ఒకసారి రోన్ వెళ్ళి ప్రియుని కలుసుకొనే ఉపాయం కనిపెట్టినదామె.

ఆమె వెళ్ళేవారం గురువారం. ప్రొద్దున్నేలేచి, చార్లెస్ ఇంత పెందలకడనే ఎందుకంటాడేమోనని, చప్పుడు కాకుండా బట్టలు వేసుకొనేది. బండికొరకు బజారువంకచూస్తూ, కాలు నిలువక, గదిలో అటు ఇటు తిరిగేది. మెల్లగా తెల్లవారేది. మార్కెట్టూ హోమాల్లూ చుట్టూ అన్నీచీకటిలో నుంచి పుట్టుకువస్తూ ఆ కారాలను పొందుతుండేవి.

తర్వాత ఒకగంటకు బండి బయలుదేరేది. లోన్ వెళ్ళే దారిలో ప్రతి అడుగు ఆమెకు గుడ్డే. ఒక మైలు రామునచ్చేది. తర్వాత ఎల్లప్పుడూ. అది దాటగానే ధాన్యపు కొనరులు. అక్కడే లోడ్లు బాగుచేసేవాళ్ళి. నుడిసెలు డేని. గవ్వల్లు కొరకు ఆమె కళ్ళు చూసుకొని, కొంతదూరంపోయినతర్వాత, “ఫలానా చోటుకువచ్చింది బండి.” అనుకొని కళ్ళు తెరిచి చూచేది. బండి సరిగ్గా అనుకున్న చోటుకే వచ్చిఉండేది!

బండి దిగి లోన్ ఉండే బసకు రయ్యిన వెళ్ళిపోయేది. ఒక్కోసారి అతడు తన బసకు వెళ్ళుతూ దారిలోనే కనుపించే వాడు. లోన్ వెనక్కు తిరిగి చూడనుండా వెళ్ళుతూ హోటలుకు జేరి అలాగే మెట్లక్కిగదిలో ప్రవేశించేవాడు. అతని వెనుకనే ఎమ్మా గదిలో ప్రవేశించేది. చలుక్కున తలుపులు బిగించి ఎటువంటి కౌగిలింతలు! ఏం మాటలు!

కిలకిల నవ్వులమధ్య ప్రణయభార జరిత నిచ్చునా; వచఃప్రవాహానికి నిశ్శబ్ద సేతువులు; అంతలోనే ఆత్మత, మళ్ళీ అంతలోనే నిర్లక్ష్యం; ఈ విధంగా విభిన్న వృత్తులలో ప్రతి క్షణాన్నీ కాముకత్వంలో ముంచి తేల్చుతూ, అర్ధనిమిషాలతనేత్రయకు కసోతివలె అమాయక ప్రతిమయగుచూ; ఎమ్మా అరని హృదయాన్ని విశ్రమింపనిచ్చేదికాదు.

భర్త విషయంలో ఆమె ఎప్పటికన్న శ్రద్ధగా ఉంటున్నది. అవీ ఇవీ చేసిపెట్టటం, పియానో వాయిచి వినిపించటం చేస్తుండేది చాన్సెస్ కు మనస్సు నిండుకా ఉంటున్నది. ఆమె మనస్సుకు హాయిగ ఉంటున్నది.

ఎమ్మా గోన్ నుంచి యాన్స్కి సచ్చేదార్కి "బో-కె
లమ్" మిట్టవద్ద ఒక ముసలే బిచ్చగాడు ఉండేవాడు. అతడు చిం
పిరి గుడ్డలు వేసుకొని, ముఖాన్ని మూసూ ఉండే ఒక టోపీ
తలకు తగిలించుకొనేవాడు. ఆ టోపీతో లగ్గి కళ్ళు ఉండని
లసినచోట కెందు నెత్తుకి గుంటలు కనుపించేవి. కళ్ళిల్లో నుంచి
ఎగ్గగా సన్న వికరణలు ప్రవేశింతుండేవి. ముఖం ముక్కుల
పక్కా కాబుతుండేది. శ్వాసకొరకు ఆయాసబడునూ బుసలు
పెట్టేవాడు. ధర్మం కోరుతూ మనిషినద్దసునచ్చి, వెర్రిగా
సప్పుతూ తలవెనక్కు ప్రవేశింపడం వేసేవాడు. అప్పుడతని గుడ్డు
గుండ్రంగా తిగుతూ కణతలను తాకేవి. తృణమో పరిమో
ఇచ్చేవరకూ సదలక,

‘పసంత కాలపు పన్నెలలో
చిన్నదానిమది చిగుర్చుచేయే’

అంటూ ఒక గేయం ఆలాపిస్తూ వంటబడేవాడు.

ఎప్పుడైనా అతడు ముఖాన టోపీలేకుండ ధర్మం
అంటూ ఎమ్మా ఎదుటపడేవాడు. ఆమె భీతితో కేకపెట్టి
వెనక్కు- ఇగ్గేది. పాడుతుండేప్పుడు అతని కంఠం సన్నగా
వణుకుతూ ప్రారంభమై, కీచుమంటూ వేదనా భరితమగు
ఉచ్చస్థాయికి చేరుకొనేది. గాలికి లేచి పోతున్న దుఃఖపు ప్రోవు
వలె, ఏదో అవ్యక్త యాతనను వ్యక్తంచేస్తూ, అతనిపాట
రేచీకటిలోనికి ప్రాకేది. అన్ని శబ్దాలను మించి వినిపించే అతని
ఆర్తనాదంలో అందని లోతులు తగిలి ఎమ్మా హృదయాం
కంపించేది. కొండ సరియలలో జొరబడు సుడిగాలి వలె

ఆ రోదమ సూటిగ ఆమె అంతరాత్మను తాకి నిరసధిక
దుఃఖసేనలతో నికేళువుకుపోయేది. ఇంతలో బగ్గీమనిషి ఆవృద్ధ
భిక్షుని, బగ్గీవలమంటూ కొరడాతో వేసేవాడు. ఆదేబ్బకు
పుళ్ళుపగిలి అతడు ఆక్రోశస్తూ నేలబడి తన్నుకొనేవాడు.

‘నీవు సంగీతం నేర్చుకుంటున్నది, లెంపెయానద్దకాదూ?’
అన్నాడు చార్లెస్ ఒకనాడు ఎమ్మాతో ఉన్నట్లుండి,

‘అవును’ అన్నది ఎమ్మా.

‘ఈ లిగార్డ్ గారి ఇంటిదగ్గర ఇంతకుముందు, ఆమె
కనుషిని నీవేరే తనకు తెలియదన్నదేం?’ అన్నాడు
చార్లెస్.

ఈ విధంగా ఎమ్మాకు దినదిన గండంగా ఉంది. ఎలాగో
సంభాళించుకొని ఏమీలేనట్లు, ‘ఆ నాపేరు మర్చిపోయి
వుంటుంది. అంతే’ అన్నదామె.

‘అంతేలే. నీపేరుగల సంగీతపు టీచర్లు గూడ చాల
మూడి ఉండి ఉంటారు. , అన్నాడు చార్లెస్.

‘అవు నవును. అస లెందుకు ? చెప్తా నుండు’ అని
ఒక్కసారిగా ఆలోచనలో పడిపోయి ‘ఆమె రసీమ లున్నైగా
సాదగ్గర ! ఇదిగో చూపిస్తా’ నని లేచివెళ్ళి, కాగితాలుండే
సారుగులన్నీ తెలికి ఆలేనిరసీమలు ‘కనుషించక ఇరుకునపడింది.

పోనిష్టూ. వాటికోసం అంత ఇది ఏమిటి” అన్నాడు
చార్లెస్.

‘అంతేనా ? చూపిస్తాగా. ఎక్కడకూ పోవు, అన్నదామె.

అందుకుతగినట్లే ఆతర్వాత శుక్రవారం చాక్లెట్ బట్టల సోరుగులోనుంచి తన బూట్లు బయటకు లాగుతూండగా మేజోడుకూ బూటుకూ మధ్య ఒక కాగితం కనుపించింది. బయటకు తీసి చూచాడు.

‘మూడుమాసాల పాతాలకు, చిల్లరఖర్చులకూ గాను ముట్టినదీ అరవై అయిదు ఫ్రాంకులు—ఫెలిసిటీలెంపెరూ’

“దీని తగలెయ్య! ఈ దీక్షిడు నా బూటులోనికి ఎలా జేరినట్లు’ అనుకున్నాడు చాక్లెట్.

అందుకు ఎమ్మా సమాధానం ‘ఆ బీరువామిందున్న చిత్తుకాగితాల పెట్టెలోనుంచి జారిపడి ఉండవచ్చునేమో’నని.

అప్పటినుండి ఆమె బ్రతుకు అబద్ధాల బొంతగా మారి పోయింది. అబద్ధం ఆడకుండా ఉండలేదు. అబద్ధమాడుతుంటే ఆమెకు బాగుంటుంది. ఆమెమాట రానురాను వ్యతిరేకినచ్చిందంటే, ఆమె తన కుడిచేయి నొప్పిగా ఉన్నదంటే ఆమెఎడమ చేయి నొప్పిగాఉన్నదని మనం నిస్సందేహంగా నమ్మనచ్చు నన్నమాట.

ఒక గురువారంనాడు ఆమె వెళ్ళగానే మంచు మిక్కుటంగా కురువసాగింది. రోజుటివలెనే ఆమె దట్టమైన దుస్తులు వేసుకోకుండా వెళ్ళింది. ఒక మతగురువు రోడ్ వెళ్ళుతుండటం చూచి చాక్లెట్ తన భార్యకు ఇవ్వమని ఆయన చేతికి మంచి

శాలువా ఇచ్చిపంపాడు. అతడు ఎమ్మా బసచేసేచోటుకు నెళ్ళి ఆమెనుగురించి అడుగగా ఎప్పుడోగాని ఇక్కడకురాదని చెప్పాడు. ఆవేళసాయంకాలం ఇంటికితిరిగి వస్తూ బగ్గీలో ఆ మతాధిపతి ఆమెతో జరిగిన సంగతి చెప్పాడు.

మరొకరోజున ఆమె లోన్స్‌లో చెట్టపట్టాలువేసికొని “బూలోన్” హోటల్లోనుంచి బయటకు వస్తూఉండగా లెహూ ఎదురుగా ప్రత్యక్షమయ్యాడు. ఎక్కడగోల చేస్తాడోనని ఆమె అదిరిపోయింది. కాని గోలచేయటానికి లెహూ పిచ్చివాడు కాదు. కామగనుకనే తర్వాత మూడవనాడు ఎమ్మావద్దకు వచ్చి తలుపులు మూస్తూ, ‘కాస్తడబ్బుకావాల’న్నాడు.

“నేనేమీ ఇన్వలేన్”ని ఆమెనిర్మోగమాటంగాచెప్పింది. లెహూ పెద్దరాధాంతం చేసి ఏపూట ఏది కావాలన్నా ఆమెకు తాను తెచ్చిపెడుతూ ఆమెకు ఎలా “ఒత్తులు” ఒత్తుతున్నదీ ఏకదవ బెట్టాడు.

నిజం చెప్పాల్సినట్టే లెహూకు చార్లెస్ వ్రాసిఇచ్చిన నోట్లు రెండింటిలో ఎమ్మా ఒకటితీర్చింది. ఇంకోరెండునోట్లు వ్రాసి ఇచ్చినమీదట “లెహూ” చార్లెస్ వ్రాసిఇచ్చిన రెండవ నోట్లు రద్దుచేశాడు. ఎమ్మావ్రాసి ఇచ్చిననోట్లకు గడువు చూడంగా పెట్టటానికి ఒప్పుకున్నాడు. అప్పుడుజేబులోనుంచి ఒకకాగితం బయటకుతీసి, తెరలూ, తివాచీ, సోఫాలకు గలీ బూటకాలు, ఎన్నోరకాలదుస్తులూ, టాయిలెట్ సామాన్లు మొత్తం రెండువేల ఫ్రాంకుల ఖరీదుచేసే పద్దు, ఎమ్మా చిగిదవలసిన బాక్సీకేంద్ర, చదివి వినిపించాడు.

ఎమ్మా తెల వ్రేలాడ వేసింది.

“డబ్బు లేక పోతేనేం లెండి. మీ కేంకోకువ. ఆస్తి లేని వారు కాదుగా” అన్నాడు లెమా.

‘బార్న్ విల్లీదగ్గర ఉన్న పర్ర అమ్మివేయొచ్చు. కవులు గూడ ఎక్కువరావటం లేదుగా దానిమీద! అన్నాడు తర్వాత.

చార్లెస్ పొలం ఎక్కడ ఎంత ఉన్నదో, అతరాబు దారు లెవరో ‘లెమా’ అంతా కనుక్కోనే ఉన్నాడు.

“ఆమాత్రం పొలం నాకుంటే, అదికాస్త పదిలించుకొని ఆ బాకీలు లేసుండా చేసికొని, చక్కగా డబ్బు చేతిలో పెట్టుకు కూర్చునేవాణ్ణి” అన్నాడు లెమా.

‘అమ్మటానిదేమున్నది? కొనేవాళ్ళు ఉండొద్దూ’ అన్నదామె.

“కొనేవాళ్ళు దొరకకపోతారా? అయినాచూద్దాం.” అన్నాడు లెమా.

‘ఎవరైనా దొరికినా అమ్మటంఎలాగు?’ అన్నదిఎమ్మా.

“అంగుకేగా ఆ హక్కుబదిలీ పత్రం!” (పవర్ ఆఫ్ అటార్నీ) అన్నాడు లెమా.

ఎమ్మా ఊపిరి దిప్పుకున్నది.

“ఆపద్దు ఇలా ఇచ్చి వెళ్ళండి” అన్నది ఇంకేం పరవా లేనట్లు.

‘అబ్బే! పద్దుదేమున్నది లెండి!’ అన్నాడు లెమా, భరోసాగా.

తర్వాత ఒక నారానికి తెనూ వచ్చాడు నువ్వు.
‘అమ్మయ్య! చచ్చి చెడి ఒక పట్టుకున్నాను. మీ పొలం
ప్రక్కన ఆయన పొలం ఉన్నదట. పేరు ... లాంగ్గా అని
కామారు చెప్పాడు. మీ పొలంమీద దృష్టి పెట్టాకొనే
ఉన్నాడట. కాని ఇంతని ఖచ్చితంగా అడగలేదు’ ఇదీ తెనూ
తేల్చిన సారాంశం.

‘అయ్యో! ధన సంగతికూడ తేల్చుకురాక పోయామా,’
అన్నది ఎమ్మా.

‘అబ్బేబ్బే! మనం కొందరపడితే ఎలా! నాడిని ఒక
పట్టుబట్టి కాస్త ధన రాబట్టుకోవద్దు’ అని మందిలించాడు
తెనూ.

“ఆ లాంగ్గా ఎవరో నేనెక్కడ బోయేది” అన్నది
ఎమ్మా.

‘సరే నేనే వెళ్ళి పస్తాను తెండి’ అని తెనూ వెళ్ళి
వచ్చాడు.

నాలుగు వేల ఫ్రాంకులకు అడుగుతున్నాడట అతను.
ఎమ్మా ముఖానికి కళ వచ్చింది.

“ఏమో, నా ఉద్దేశ్యం పరనాలేదని,” అన్నాడు తెనూ.

బయటగా రెండు వేల ఫ్రాంకులు నిముషాలమీద
తీసికొన్నది ఎమ్మా. ఆ రెండు వేల రూపాయలూ పొడరు
డబ్బాయిని విగ్నేరాల బిల్లుకుగాను ఆమె చెల్లించ బోయాంటే
‘ప్రమాదం పుట్టిగా వెనుతున్నాను. అంతడబ్బు మీకు నాకు

ఇచ్చి నట్టే చేతులతో ఉండటమంటే నాకేమిటో ఇదిగా ఉంది,' అన్నాడు లెనూ.

'నూరి మీకు డబ్బు.....?' ఎమ్మా సత్తరగా మాట్లాడుతుండగా ఆమె మాటకు అన్న వచ్చి 'లెనూ భోలాగా నవ్వుతూ, 'అదా! అరువు బిల్లుమీద సంతకం పెట్టే సరిగోతుందిలేండి. ఆయితే ఇటువంటి విషయాల్లో ఆ మాత్రం సరిజేయటం నాకు తెలీమా!' అన్నాడు.

ఆమె ముఖంవంక నిశ్చలంగా చూస్తూ వ్రేళ్ళమధ్య ఉన్న కాగితాలను రెండోచేత్తో చూస్తూ నిలబడి ఉన్నాడు లెనూ. సరే, పర్యవసానంగా జేబులోనుంచి చిన్న 'కేసు' బయటకు తీసి అందులో పెట్టుకువచ్చిన నాలుగు ఫ్రాంసరీ నోట్లు, ఒక్కొక్కటి వెయ్యి ఫ్రాంకులది ఆమెముందు బెట్టి, 'బాలా డబ్బు అట్టిపెట్టుకోండి. ఏదీ, కాస్త వీటిమీద సంతకం పెట్టండి,' అన్నాడు.

నాలుగువేల ఫ్రాంకులు! ఎమ్మాకు వణుకుబుట్టి 'అమ్మో' అన్నది వినబడీ వినబడకుండు.

'నా చేతిలో పడినడబ్బు మళ్ళీ మీకు ఇస్తున్నానంటే మీరే ఆగోచించుకోండి,' అన్నాడు లెనూ.

ఎకౌంటు పుస్తకములో వ్రాసుకున్నాడు, "చార్జ్స్ బాసిక్ సతి" వలన ముట్టినవి నాలుగువేల ఫ్రాంకులు, అని.

'అదిసరే, ఎందుకు అలా కంగారు పడుతారు! ఇంకా ఆరు నెలల్లో ఆ పాతకొంప ఆమ్మినడబ్బు వస్తుందిగా. ఆడబ్బు

వచ్చేవరకూ ఆ వెనుకటి నోట్లు నేనుమాత్రం ఎలా అడుగు తాను?" అన్నాడు లెమా.

తనకు వచ్చిపడుతున్న డబ్బునుగురించి ఎమ్మాకు తల తిరుగుతున్నది. డబ్బు గుట్టలు గుట్టలుగా సంచలనంనుంచి ఘులు ఘులున తనచుట్టూ వచ్చి పడుతున్నట్లనిపించింది ఆమెకు.

తర్వాత లెమా ఎమ్మాకు రావలసిన రెండువేల ఫ్రాంకులకు గాను పదునెనిమిది వందల పట్టుకు వచ్చాడు. అందుకు కారణం “వింకా” ఒక రెండువందలు కమిషన్ క్రింద, డిస్కంట్ చార్జీలక్రింద పుచ్చుకున్నాడని చెప్పాడు.

తర్వాత మామూలు వ్యవహారంగానే రెండువేల ఫ్రాంకులకు ఎమ్మాను రసీదు ఇవ్వమంటూ, “మీకు తెలియని దేమున్నది...వ్యవహారపు గొడవలో...ఏంటంటే, ఎటు పోయి ఎటొచ్చినా...పెట్టారూ, తాకీఖా వెయ్యండి. ఊరికే ఇవ్వాలి తాకీఖా వెయ్యండి, చాలు,” అన్నాడు.

ఎమ్మా కళ్ళ ఎదుట ఇండ్రలోకం కనపడుతూ ఉన్నది. ఒక వెయ్యి క్రొనులు ఎడంగాబెట్టి లెమా బాకీలో మూడు నోట్లు తెలివిగానే తీర్చివేసింది. ఆ నాలుగో నోటుమాత్రం, రోజులు సరిలేక, ఒక గురువారంనాడు, ఇంటికి నడిచివచ్చి చాన్స్ ఎదుట నిలబడింది.

చాన్స్ తత్తరపోయి “అయినా ఎమ్మా వచ్చిన తర్వాత కనుకుందాం.. అనుకోని ఆమెకొరకు ఎదురుజూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఎమ్మా ఆతని ఒడిలోజేరి, వేశ్యకన్న నీచంగా

అతన్ని మురిపించి, ఇంటి గోడనలతో అతన్ని వేధించటం ఇస్తుంటేక ఆనోటు సంగతి అతనితో చెప్పలేదని మరి అన్ని సామాన్లు కొంటున్నప్పుడు ఆమాత్రం ఖర్చుగాకుండా ఎలా ఉంటుందని అతన్ని సమాధాన పరిచింది.

ఏ చెయ్యటమో తోచక చార్లెస్ — ఇంకెవరున్నారు? — ఆ లెకూ వద్దకే బయటదేరాడు.

చార్లెస్ గనుక రెండునోట్లు వ్రాసి ఇచ్చేటట్లుతే ఏ అల్లరీ లేకుండా అంతా సర్దుబాటు అవుతుందని, లెకూ చెప్పాడు. అందులో ఒకనోటు మూడునెలల గడువుతో ఏడు వందల ఫ్రాంకులకు వ్రాసి ఇవ్వాలి. చార్లెస్ అందుకు ఒప్పుకొని వ్రాసి ఇచ్చాడు. మూడెలలోగా ఆ బాకీ తీర్చాలిగనుక తల్లికి ఉత్తరం వ్రాశాడు, డబ్బుకావాలని టోబీస్తూ. తల్లి జవాబు వ్రాయటానికి బదులు తానే వచ్చింది. 'ఏమైనా రాల్చిందా' అని ఎమ్మా అడిగితే, 'ఇస్తానంటున్నది గాని లెక్క జూడాలని కూర్చున్నది,' అన్నాడు చార్లెస్.

మర్నాడు ప్రొద్దున లేవగానే ముందు లెకూ వద్దకు పరుగెత్తింది ఎమ్మా. బాకీ వెయ్యి ఫ్రాంకులకు లోపుగా ఉండేట్లు వాళ్ళ అత్తకు చూపించటానికిగాను ఒక లెక్క తయారు జేయమని ప్రార్థేయపడింది. ఎందుకంటే మొత్తం లెక్క బయటపడి, అందులో తాను మూడువేలు తీర్చినట్లు కనుపించినట్లయితే, తాను పొలం అమ్మిన సంగతి తెలిసి పోతుంది. ఎమ్మా ప్రార్థేయపడి అడిగిన ఆ కాస్తవనీ లెకూ

నేర్చుగా పూర్తి చేయటం, అది తర్వాత నిదానంగా గాని బయట పడవేసు.

దేనికని తక్కువ ఖరీదుగానే కనిపిస్తున్నా, మొత్తానికి డబ్బు మబారా అయిపోతున్నది చాన్స్ తల్లి అభిప్రాయ పడింది.

“తినాచీ వేకపోతే మీకు జరగని దేమిటి? పని బట్టి సోఫాలకు గలీబులు కట్టించకపోతే ఏం? నేను కాపురం చేసే రోజుల్లో ఒక్కపడక కుచ్చి ఉండేది ఇంట్లో—అదయినా పెద్దవాళ్ళ కోసమని. మా అమ్మరోజుల్లోనూ అంతేనట. అందులో ఆమె ఎంతో గౌరవంగా పెరిగిన ఆమె. అదరూ ఉన్నవాళ్ళే ఉండరు. ఎందున్నా ఖర్చుపెట్టితే ఎన్నాళ్ళో న్నంది? నేను మూడుకాళ్ళ ముసలిదాన్నయ్యాను. అయినా మీంగా అన్నీ అమరికగా అనుభవించాలంటే నాకే లబ్ధిగా ఉంటుంది. ఏమిటిదంతా ‘అది బాగుచేయించటం, ఇది సరి చేయించటం?’ ‘లైనింగ్’ కోసం గజం కెండు ఫ్రాంకులసిలుకావాలో? ఎనిమిది, పది ‘సా’లు పెట్టితీసుకుంటే పనికిరాక కొద్దుదా?”

అత్తగారు టలు వింటూ సోఫాలో ఆచుకొని కూర్చుని ఎమ్మా చాల మెత్తగా, “అంతేగామరి! చాలు! చాలకేం న్నంది?” అంటూ ఉన్నది.

కానీ ఆ ముసలాదిడ చెప్పకుపోతూనే ఉంది. “ఆఖరు మీరు కూలివాలిదేసుకొని బ్రతకాల్సిందే. ఇంతకూతప్పు

వాడిని" అని "ఆశాకుబ్దివీ" ప్రతాన్ని చార్లెస్ రన్డేస్తానన్నాడు. అది కొంతనయం." అన్నది.

‘ఏమిటి!’

‘అవును. నాతో అన్నాడు కాగితం వ్రాసేస్తానని అన్నది చార్లెస్ తల్లి.

ఎమ్మా కిట్కీ శిశువు చార్లెస్ ని చూస్తున్నది. పాపం ఆ మానవుడు వచ్చి తల్లి తన మెడలు విరిచి అందుకు ఒప్పించిందని గోలవెట్టాడు.

ఎమ్మా వెళ్ళిపోయింది. వెంటనే కాగితం పట్టుకువచ్చి నడుం వంచుకుండా నిలబడి అత్తను అందిరిపింది బెట్టుగా.

‘మంచిదే’ అని ఆవిడదాన్ని తీసికొని మంటాలో పారేసింది. ఎమ్మా పెద్ద గొంతుతో విస్మయంగా నవ్వుటం మొదలు పెట్టింది. ఆశ్చర్య ఎడతెంపులేకుండా, పిచ్చివాళ్ళ నవ్వులాగ విచలమగుతూ ఉన్నది.

‘ఒయి భగవానుడా! ఆమె ఒకటి చేసిందని నీవు ఒకటి చేస్తూ చూస్తుంటున్నావా! ఏమిటి ఆమెను బట్టుకొని ఈ అల్లరి?’ అన్నాడు చార్లెస్ తల్లితో.

చార్లెస్ తల్లి ఎమ్మా భుజాలు పట్టుకొని కుదిలించిచూచి అంతా నాటకమన్నది. జీవితాల్లో మొలిసారిగా అప్పుడు భార్య వెపున నిలబడి, చార్లెస్ తల్లిని ఎదిరించాడు. నేనీ ఇంట్లో ఇంకొక్క గోజుకూడ ఉండనని చార్లెస్ తల్లి నుర్నాడు ఉదయమే ప్రయాణమైంది. వెళ్ళేప్పుడు చార్లెస్ ఉండమంటే నేను రావటమెం

దుకు? నీ ఇంట్లో నువ్వన్నట్లుగా 'అల్లరి' జేయటందేనికీ? అని ఆమె చెప్పిపోయింది. నమీన విశ్వాసం ఉంటే తల్లిని గురించి అంత బాధ ఎందుకు పడతాడని ఎమ్మాకు కోపం వచ్చింది.

ఆ హక్కుబదిలీ పత్రాన్ని మళ్ళీ చూయించుకోమని ఆమెను బ్రతిమాలి ఒప్పించేసరికి. చార్లెస్ కు తలవ్రాణం తోకకు వచ్చింది. ఆమె ఒప్పుకోగానే ఆలస్యంచేయకుండా 'గలెమిన్' వద్దకు వెళ్ళి మళ్ళీ ఆ హక్కు బదిలీ పత్రాన్ని ఎమ్మా పేర వ్రాసి పూర్తి చేశాడు.

ఆ మరుసటి గురువారం లోన్ ను కలుసుకున్నప్పుడు ఆమె ఆడింది, పాడింది, పిచ్చిగా అరచింది, ఎన్నో రకాల పాటలు చూచివీ మత్తునీ తెప్పించింది. సిగరెట్లు పట్టు బట్టి కాల్చింది. మొత్తం మీద ఆమె ప్రవర్తన ఆనాడు చాల 'కన్ను గాననితినం'గా నడచింది.

తర్వాత ఒక గురువారంనాడు ఆమె ఎంత ప్రొద్దుపోయినా ఇంటకి రాలేదు. రోజూ తల్లి ప్రక్కలో పండుకొనే బెర్తా మారాంపట్టి గుండెలు పగిలేట్లు వడస్తూ ఉన్నది.

చార్లెస్ కు ఏమీ తోచకుండాపోయి పదకొండింటికి బయలుదేరి రోన్ వెళ్ళాడు. ఎరిగిన వాళ్ళ ఇళ్ళు చూచాడు. రోన్ ఉండే హోటలుకు వెళ్ళాడు. ఎమ్మా బసలో విచారించాడు. దాదాపు ఊరంతా తిరిగి, కాళ్ళు పుక్కుకుంటూ బజారున వస్తూ ఉండగా ఎమ్మా ఎగురయింది.

"ఏదేమి మెళ్ళాన్?" అని చార్లెస్ విరుచుకు పడ్డాడు. ఎమ్మా తనకు ఒంట్లో బాగుండలేదనటంతో అంతా సర్దుకుపోయింది.

శ్రీ వేదన గ్రంథాలయం

దేలస్పోల్. (కృష్ణజిల్లా)

ఎమ్మా ప్రణయ సామ్రాజ్యంలో మునిగితేలుతూ ఉన్నది. ఇక, డబ్బునుగరించి ఒక మహారాణికి ఎంత నిర్భయమో ఆమెకు అంతగానే ఉన్నది, ప్రస్తుతం.

సరే, ఒకనాడు ఒకతను, వారిఇంటికివచ్చి తనను రోన్ నుంచి “వింకా” పంపించాడని చెప్పాడు. జేబునుగుచ్చినసూదులు లాగి అందులోనుంచి ఒక కాగితంతీసి ఆమెకుచాల విధేయతగా అందించాడు. అతని పద్ధతిఅంతా విధేయతగానే ఉన్నది.

అది ఎమ్మా లెహూకు వ్రాసి ఇచ్చిన ఏడువందల ఫ్రాంకుల నోటు. ఆ డబ్బుకు ఇల్లు అమ్మేవరకూ తొందర లేదని చెప్పిన లెహూ దానిని “వింకా” పేర ఆర్డరు వేశాడు.

ఎమ్మా నౌకరును పంపింది, “లెహూను నేపిలుస్తానని” చెప్పమని అతనికి రావటానికి తీరదట.

అప్పుడు, అంతవరకు అక్కడే నిలబడిఉండి ఎరగనట్లు గానే ఆ ఇల్లా మనుష్యులూ న్యవహారం అంతా శ్రద్ధగా పరికించుతున్న ఆ మనిషి “ఏం చెప్పమంటారు “వింకా” గారితో” అని మర్యాదగా అడిగాడు.

“సరే. ఇప్పుడు లేవని చెప్పు... వచ్చేవారం... ఆగమను కొద్దిరోజులు... అంతే, వచ్చేవారం ఇస్తారని చెప్పు,” అన్నది ఎమ్మా. ఆతడు మారు మాట్లాడకుండా వెళ్ళిపోయాడు.

కాని, ఆ మర్నాడే కోర్టునుంచి నోటీసు జారీ చెయ్యబడిందామెకు. నోటీసు దానిమీద ముద్ర చూడగానే ఎమ్మాకు భయమేసి లెహూవద్దకు పరుగెత్తింది.

Chinnappa Reddy

లెకూ దుకాణంలోనే ఉన్నాడు. ఏదో పార్సీల్ విప్పు
తున్నాడు. అతనికి నొకరుగానూ వంటమనిషిగా కూడా
ఉంటున్న ఒక పదమూడు పన్నాలుగు సంవత్సరాల పిల్ల
ఆ పనిలో సాయపడతూ ఉన్నది.

“ఏమండీ. ఏదో పనిమీద వచ్చినట్లున్నారు. నెల
విస్తారా ఏమిటో,” అన్నాడు లెకూ మెత్తగా.

తర్వాత మేడమీద తన ఆఫీసు గదిలోనికి తీసుకు
వెళ్ళాడు.

‘ఏమిటి సంగతి?’ అన్నాడు లెకూ.

‘చూడు ఇది’ అని ఎమ్మా నోటీసు చూపించింది.

“అయితే? నన్నేం చెయ్యమంటావ్?” అన్నాడు
లెకూ.

ఆమె మండిపోయింది. నోట్లు ఇంకెవరికీ అర్థం వెయ్య
నని ఇతడుగదూ ప్రచూణపూర్తిగా చెప్పింది?

చెప్పినమాట నిజమేనంటూ “వెయ్యక తప్పలేదు.
కాస్త డబ్బు కావలసి నా పీక మీదకు వచ్చింది,” అన్నాడు,
లెకూ.

“ఇప్పుడేమవుతుంది?” అన్నది ఎమ్మా.

“ఏమున్నది కానటానికి? చెప్పమంటారా? కోర్టు డిక్రీ
ఇవ్వటం, ఆస్తి వేలం పాడటం అంతటితో సరి,” అన్నాడు
లెకూ.

ముంచుకు వస్తున్న కోపాన్ని ఆపుకుంటూ ఎమ్మో
మర్యాదగా అడిగింది “ఏంకా” నాలుగు రోజులు ఆగే ఉపా
యం ఏమైనా ఉన్నదా” అని.

“ఓయి బాబో ‘వింకా’ ఆగటమే! అతని సంగతి నీకు బొత్తిగా తెలియకట్లున్నది. పచ్చినెత్తురు త్రాగుతాడు, పచ్చినెత్తు!” అన్నాడు లెరూ.

నిజం బడితే, ఈ విషయంలో కాస్త శ్రద్ధ చూపించ వలసిన అవసరం “లెరూ” కు ఉన్నది.

లెరూ శ్రద్ధ కుబదులు ౧ ఖాతావ్రేలు పెట్టినకు సగాచూపిస్తూ, “ఇటు ఒక్క-సారి చూడండి. ఇంతవరకు మీమాట ఎప్పుడైనా తీసివేశానేమో చూడండి... ఇదిగో... మళ్ళీ ఇదిగో ఇక్కడ. ఆగస్టు 31 న రెండువందల ఫ్రాంకులు, జూన్ 17 అయిదు వందలు... తర్వాత... మార్చి 23 నలభైఆరు ఫ్రాంకులు... ఏప్రిల్ లో...” అంటూ, అక్కడ ఆగాడు ఎందుకు లెమ్మ న్నట్లు.

“ఏనీ... డాక్టరుగారి నోట్లు ఒకటి ఏడు వందలదీ, మూడు వందల దొకటి కాకనన్నమాట ఇదంతా... ఇక మీరు చిల్లరగా తీసుకున్నై, ఆ గొడవసరే నాతాడు తెగుతున్నది లక్క-తేలక. ఏదయినా, ఇంతటితో ఆపటం మంచిది. ఇక తేల్చుకోవాల్సిందే,” అన్నాడు లెరూ.

ఎమ్మా ఏడ్చింది. ప్రాధేయపడింది.

లెరూ అనేది ఒకటేమాట, “నాడు రాక్షసుడు. ఊరు కోలు” అని. ఇక ఆ ‘వింకా’ కు తాను సర్దుకొడదా అంటే ఎవ్వరూ దమ్మిడి ఇవ్వటం లేదని తన ఒంటిమీద చొక్కా- కూడ ఉంటుందా పోతుందా అనేస్థితిలో ఉన్నానని అన్నాడు. ఏవో అరచేలు అంత దుకాణం పెట్టుకు కూర్చొని అందరికీ

డబ్బు పెట్టుబడి పెట్టటం తనకు మించినపని అనికూడా అన్నాడు.

ఎమ్మా ఇంకేం మాట్లాడలేదు. కలం పళ్ళతో కొరుకుతూ, ఆమె మాటాడినా మాట్లాడకపోయినా తేడా ఏమీ లేదనే దృష్టితో, “కొంతడబ్బు ఎలాగో పీకు-వచ్చి ఇచ్చాను, ఇంతవరకూ అబ్బబ్బ! ఈరోజుగో” అని లెకూ అంటూండగా, “పోనీ పొలండబ్బు వచ్చేవరకైనా...” అని ఏదో చెప్పబోయింది.

“ఆ ఆ ఏమన్నారూ?” అన్నాడు లెకూ.

లాంగ్లా మిగతాడబ్బు ఇంకా ఇవ్వలేదని ఎమ్మా అనే సరికి లెకూ ఒక్కసారి తెల్లపోయాడు.

తర్వాత ఎంతో అనునయంగా “మరి మన షరతులు...?” అన్నాడు లెకూ.

‘మీ ఇష్టం వచ్చిన షరతులు. మీయిష్టం!’ అన్నది ఎమ్మా.

లెకూ, కళ్ళుమూసుకొని ఆలోచనలోపడి, కాగితం మీద ఏదోకూడి తీసివేసి, తాను పెద్ద ఇరుకున పడి పోతున్నానని ముఖం మాడ్చుకొని, ఇటువంటి న్యవహారాలతో దూరం తెగిపోతున్నదని నిట్టూరుస్తూ ఒక్కొక్కటి రెండునందల యాభై ఫ్రాంకులకు నాలుగునోట్లు ఆమె ముందు పడేశాడు సంతకం కొరకు. నెలకొక నోటు తీర్చాలని షరతు.

‘వింకా’ అయినా పొదుగుకోసేమనిషికాదులే. ఇంతకూ మీ బాధ తీరిపోయిందిగదా. నాకు డొంక తిరుగుడు వ్యవ

హఠాః పనికిరవు. చెప్పొచ్చు. మనకుకాణాలోనికి ఎవ
రొచ్చినా సరే, సరసత్వం, నిజాయితీ, అంతే" అన్నాడుతనూ.

తర్వాత మాటల సంస్కారం కొత్తగావచ్చిన బట్టలు
చూపి అయినా ఇవిమీకు పనికివచ్చేవికాదు. తెమ్మన్నాడు.

తర్వాత పనికివచ్చేవి తీసి, ఒక్క శృంగిలోచింపి, పొట్ల
గట్టి ఆమె చేతిలోవేట్టాడు. డబ్బునిప్రశ్నకాదు. తర్వాత
ఇవ్వాచ్చు!

ఆవేళ సాయంకాలమే ఎమ్మా చార్లెస్చేత, అతని
తల్లికి వబ్బకొరకు ఉత్తరం వ్రాయించింది. ప్రస్తుతంలేవనీ,
పొలంఅమ్మటం పూర్తిఅయిందనీ, ఇంకా ఆరువందలఫ్రాంకులు
రావలసిఉన్నవనీ, అవీరాగానే పంపుతాననీ ఆమె జవాబు
వ్రాసింది.

ఎమ్మా నోట్లకునోట్లువ్రాసి ఇస్తున్నది తెలుసు.

తర్వాత ఇంట్లోసామానులు "పాతవి, పనికిరానివి"
అమ్మసాగింది. బేరం బాగానేచేసేది. పనిపిల్లదగ్గర, ప్రాంతా
వద్ద, సంగీతం తీచరువద్ద, ఎవరిస్తేవారిదగ్గర బదులుతీసుకునేది.

పొలంఅమ్మినడబ్బు వచ్చింది. కొంతబాకీ తీర్చింది.
మిగతాది అయిపోయింది, మళ్ళీ బాకీచేసింది. ఎప్పుడైనా
కూర్చొని అప్పులెక్కచూచేది. భయంవేసి, ఏమీతొచక
లెక్కఆపి దానిసంగతే మర్చిపోవటానికి ప్రయత్నించేది. మర్చి
పోయేది.

ఇల్లు ఎలా తయారయిందోచెప్పటానికి వీలేదు. అప్పుల
వాళ్ళు తిట్టుకుంటూ వెళుతుండేవాళ్ళు. గుడ్డలు మురికిగా

ఇల్లు తాపడి ఉండేవి. జ్వరాచిరిగిపోయిన గుడ్డలు వేసుకు
తిరుగుతుంటే హఠాత్ భార్య సహించలేక పోయేది! చాక్లెట్
ఎప్పుడయినా 'ఏమిటిదంతా' అని సాహసించి అంటే 'నేనేం
చేసేది,' అనేది ఎమ్మా.

నరాలు శౌర్యుల్యం ఇంకా ఆమెచువదలలేదనినిందించి,
ఎందుకు ఆమెను విసిగించటమని చాక్లెట్ ఊరుకునేవాడు.

ఎవరో లోన్ తల్లికి ఉత్తరం వ్రాశారు, ఆమెకొడుకు
ఒకసంసారస్త్రి వెంటబడి చెడిపోతున్నాడనీ ఏలాభంలేదనీ.
ఆమె లోన్ పైఆఫీసరును కొడుకు సంగతి విచారించమని
ప్రార్థిస్తూ జాబువ్రాసింది. ఆ ఆఫీసర్ లోన్ ను ముప్పాచు
గంట సేపు చివాట్లుపెట్టి 'చెడిపోతావ్. ఆఖరుకు నీవు ఎక్కడ
లేవుతానో నీకు తెలీదు. కాని నాకు తెలుసు. ఆవ్యవహారం
సొంతం మర్చిపోమ్మని ఎంతో శ్రద్ధగా చెప్పాడు.

ఒకనాడు ఎమ్మా లోన్ చేతికి వెండి చెంచాలుఇచ్చి
అమ్మకు చెప్పిన్నది. లోన్ కు ఎవరు చూస్తారోనని ప్రాణం
చచ్చిపోయింది. అతనికి ఎమ్మా ప్రవర్తన వింతగా కనుపించ
సాగింది. ఆమెతో స్నేహం సరిపించమని అతని స్నేహితులు
ప్రార్థించారు. లోన్ ఆఖరుకు ఇక ఆమె ముఖం చూడ
కూడదని నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఎమ్మాకూడ లోన్ ను పదలించుకోవాలనుకుంటున్నది.
బహుశా అతనిమీద విసుగుపుట్టిఉండవచ్చు, పైగా కథలలో
చదివి ఉండొచ్చున్న "గంధర్వులు" "నలకూబరులు". కాదు
లోన్ గానీ రొడ్డుల్ఫ్ గానీ. ఈనకీలీ పురుషులతో ఆమెమాత్రం
న్నాళ్ళు గడపగలదు!

౩

ఒకనాడు ఎమ్మా 'లోన్' వెళ్ళి ఇంటికి రగానే కెలి
సిటీ గోడ గడియూంచాటూన ఉన్న కాగితం చూపించింది,
ఎవరో ఇచ్చివేశానని.

ఎమ్మా చీనుకొని చూచింది.

'ఈ కలునందలి విషయములనే గలిగిన 'తీర్పు' ననుస
రించి... తీర్పు? ఏమి తీర్పు? ఆక్రిందటిరోజున ఆమెకు అర్థం
గానిది ఏదో కాగితం ఆమెకు వచ్చినమాట నిజమే.

'న్యాయస్థానముయొక్క ఫర్మానామేరకు, ఇందుమూల
ముగా చార్జెస్ బావచీసెతిని హెచ్చరించునదేమనగా ఇరువది
నాలుగు గంటలలోగా పదునెనిమిది వందల ఫ్రాంకుల మోత్త
మును ఆమె చెల్లింపవలసియున్నది. అందుకు తప్పినఎడల
చట్టప్రకారముగ ఆమెపై కఠినచర్య తీసికొనబడి, ఇల్లనూ,
అదిలి సామానులున్నూ, కోర్టువారు అధీనము చేసికొన
గలరు.'

ఇప్పుడే చెయ్యాలి? ఇగనైనా నాలుగు గంటలలోగా!
అంటే రేపు! లెకూ ఊరికే దడిపించటానికి ఇలా చేసిఉంటాడు.
అంతే సంగతి! ఎంతానిగాక పోతే పన్నెనిమిది వందలు ఒక్క
సారిగా ఎలా కట్టమంటాడు?

కాని నిజంగానే, అప్పుగా కొన్నవస్తువులు, బదుళ్ళు,
ప్రాసరీనోట్లు, తిరుగ్రవాసినవి, అన్నీ కలిపి ఆమె లెకూకు
చాల పెద్ద మొత్తమే ఇవ్వదేలింది.

తెరూ నడకు వెళ్ళి, 'మీకు తెలుసా దీనిసంగతి? ఎగతాళి గదా?' అన్నది ఆమెగ్ధాగా.

'అందులో ఎగతాళి ఏమిలేదే" అన్నాడు తెరూ.

"ఏమిటలా అంటావ్?" అన్నది ఎమ్మా.

వీపు ఆమెవైపుకు తిప్పి, "అయితే మిన్ను విరిగి మీద బడేవరకూ మీకు సరుకులూ డబ్బూ ఇస్తూ కూర్చోమంటారా ఏమిటి? ఎందుకూ? పుణ్యంకొనమా? ఇదంతాదేనికి, మాబాకీ మాకు ఇచ్చే సైయ్యండి. అంతే" అన్నాడు తెరూ.

"ఎన్నెనిమిదివందలు నీకు ఇవ్వనక్కరలేదే" అన్నదామె. 'అదా! ఏమోమరి! కోర్టులోనే తేలింది ఇవ్వాలని. కోర్టువారే ఆ నోటీసు పంపిందిమీకు. అందులో నేను కూడ కాదు ఊరు కోవటానికి. వాడు 'వింకా!' అన్నాడు తెరూ.

'మీకుకాస్త'

'అచ్చే! నేను చేసేదేమిలేదు.'

'అయినా..... ఇలా నోటీసు.....' గొణగసాగింది ఆమె. ఇలా అవుతుందని అనుకోనేలేదు. చాల ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది ఆమెకు ఈ పద్ధతి.

'ఏమిటి నోటీసు! అది మా తప్పా?' అని ఎంకో వినయంగా అని, 'నేను ఈ దుకాణంలో బానిసలాగ కష్టపడుతూ మీకు మహారాణిలాగ అనుభవిస్తూ తిరగటం ఈ కళ్ళతో చూచాను' అన్నాడు తెరూ.

ఆమె దిగజారిపోయింది. బ్రతిమాలుకొన్నది. ప్రార్థించింది. ఆమెకు అతని మోకాళ్ళు పట్టుకున్నది.

‘చాలు చాలు! ఎవరైనా చూచారంటే నన్ను కాస్త
నీవల్లో వేసుకుంటున్నావనుకుంటారు.’ అన్నాడు లెరూ.

‘ఛీ, పనుచా’ అన్నదామె.

“హా హా.. నీకూ అభిమానం ఉన్నది!” అన్నాడు అతను
నవ్వి.

‘ఉన్నదోలేదో చూపిస్తాను. మావారితో చెప్పి.....’

‘చెప్పు. నేను చెప్పవలసికవికూడా ఉన్నాయి!’ అంటూ
లెరూ పెట్టెలోనుంచి ఆమె వ్రాసిఇచ్చిననోట్లు బయటకు
తీశాడు.

“ఎంత పిచ్చివాడయితే మట్టుకు నీ బ్రతుకంతా ఈ
దెబ్బతోకని పెట్టలేడనుకుంటున్నావా?” అన్నాడతను.

నిశ్చయనా కూలిపోయింది, ఎమ్మా.

‘చూపిస్తాను. తప్పక చూపిస్తాను.’ అంటూ కిటికీవద్దకు
వ్రాతబల్లవద్దకు తిరుగసాగాడు, లెరూ.

తర్వాత ఆమెను దగ్గరగా వచ్చి నిలబడి, మెల్లగా
‘నీదగ్గర ఉన్నయ్యని నేను అనటంలేదు. కాని ఒకవిధంగా
చెయ్యచ్చు. అందులో ప్రాణం పోయేదేమీలేదు. అంతకు
దప్ప నీకు మార్గంలేదని చెబుతున్నాను.’ అన్నాడు.

‘ఎక్కడ తెచ్చేది నేను?’ అన్నదామె, చేతులు పిసు
కుంటూ.

“అదీ! నీ స్నేహితులు.....” అని లెరూ ఆమెవంక
చూచాడు. ఆమె బ్రతుకును కడుగుతున్న అతని చూపులు.

‘నామాట నమ్మండి. నోటువ్రాసి...’

‘అబ్బో! ఇక వద్దు నీ నోట్లు మాకు.’

“ఏదయినా అమ్మి.....”

“చాలే పోవమ్మా. ఇంకేమున్నది నీవు అమ్మే!”
అని లెయా పనిపీల్లను పిలిచాడు. ఆ 11 వ నెంబరు కాగితాల సంగతి మర్చిపోబోకు’ అన్నాడు ఆ పిల్లతో.

‘ప్రస్తుతం కోర్టువాళ్ళను ఆపాలంటే ఎంత కట్టాలి?’
అన్నది ఎమ్మా.

‘ఇప్పుడేం లాభంలేదు. షిగిలిపోయింది.’

“నాలుగో వంతుగానీ, మూడో వంతుగానీ, కాస్త
తక్కువగా మొత్తంగానీ కట్టే?”

“వ్చ. లాభం లేదు.” అని లెయా నొప్పి తగలకుండా
ఆమెను భుజం పట్టుకొని వాకిలివద్దకు నెట్టాడు వెళ్ళాడు.

‘నాలుగు రోజులు గడువిన్వండి.’ ఎమ్మా ఏడ్చింది.

“బాగా ఏడువు!”

‘నాకు మతి చెడిపోతూ ఉన్నది.’ అన్నదామె.

“ఛా. పో.” తలుపు వేసుకున్నాడు లెయా.

మర్నాడు కోర్టు అమీనా, ఇద్దరు సాక్షులతో చార్జెస్
ఇంటికి వచ్చాడు. ఎమ్మా ఎంతో నిబ్బరంగా ప్రవర్తించింది.

సామాన్లు వ్రాసుకోవటం, ‘చార్జెస్’ గోగులను చూచే
గదిలో ప్రారంభమైంది. అతని వృత్తికి సంబంధించిన సామాన్లను వదిలేశారు. తరువాత వంటగదిలోని మట్టి పాత్రలు,

గిన్నెలు, మూతలూ వగైరూ, భోజనాల గదిలో కుక్చీలూ
క్రొవ్వు వత్తుల ప్లాండులూ, పడక గదిలోని ఆమె సామాను
అంతా పట్టికోని కెక్కింది. ఆసుపత్రిలో బల్లమీద పారవేసిన
శవాన్ని డాక్టరు కోసి సమస్తా విప్పి చూపినట్లు, ఆమె బట్ట
లన్నీ కలికి చూచారు. ఆమె పద్ధతులు, రహస్యాలు చాల
వరకు ఆమె జీవితమంతా ఆ ముగ్గురికీ తెలిసిపోయింది.

మధ్య మధ్య “క్షమించండి అది చూడనివ్వండి. ఇది
చూడనివ్వండి.” అంటూ అమీనా వరుసగా అన్నీ సోదాచేసి
నట్లు చూస్తూ వ్రాసుకుంటున్నాడు.

చాల వస్తువులను ‘ఆహా! చాల అందంగా ఉన్నవి.’
అంటూ మెచ్చుకుంటున్నాడు.

ఆమె రోడ్డల్లో ఉత్తరాలు దాచిపెట్టిన సొరుగు తెరువ
వలసి వచ్చింది.

‘ఓహో, ఉత్తరాలా! కాని చూడాలి. ఇంకేమైనా
ఉన్నయ్యేమో’ అని ఆ ఉత్తరాలు పైకెత్తి చూచాడు. ఎమ్మా
చూస్తూ నిలబడింది.

ఆ మర్నాడు ఆమె వడ్డీ వ్యాపారస్తులను ఎవరినైనా
డబ్బు అడగటానికి రోన్ వెళ్ళింది. ఆనాడు ఆదివారం. చాల
మంది ఊళ్ళో లేరు. ఉన్నవాళ్ళు కలుసుకొని, “ఇస్తే గాని
వీలేదనీ, నుళ్ళే ఇస్తాననీ” అడిగింది. కొందరు ముఖం ఎదుటనే
నవ్వారు. ఎవ్వరూ ఇవ్వలేదు.

మధ్యాహ్నం రెండింటివరకూ తిరిగి రోన్ వద్దకు వెళ్ళింది.
తలుపు తట్టింది. ఎవరూ పలుక లేదు. చివరకు రోన్ వచ్చి
ఎదురుగా నిలబడ్డాడు.

“ఎవరెవరు వచ్చారు?” అన్నాడులోన్.

“ఏం? ఏమయినా అయిందా?” అన్నది ఎమ్మా.

“అవును...అయినా...” అంటూ ఆశ్చర్య భాసుడూ, స్నేహితురాళ్ళురావటానికి వీలేవంటున్నాడని చెప్పాడులోన్.

“నీతో అవసరంగా మాట్లాడాలి.” అన్నది ఎమ్మా. లోన్ గదిలోనికి బయలుదేరబోతుండగా ఆమె, ‘వద్దు. ఇక్కడ కాదు. మన మామూలు చోటుకు వెళదామని ‘బాలోన్ హోటలుకు తీసుకువెళ్ళింది. వెళ్ళగానే ఒక్కగ్లాసు మంచి నీళ్ళు ఆత్రంగా త్రాగి, ‘నీవల్ల ఒకపని కావలసి వచ్చారు. లోన్’ అన్నది. తర్వాత అతని భుజాలుప్పుకు ఊపిచెబుతూ, “నీకేచెప్పేది. ఎనిమిదివేలప్రాంకులు కావాలి.” అన్నది.

‘ఏమిటా మతిబోయినమాటలు!’ అన్నాడు లోన్.

‘ఇంకా పోతేదు, మతి. అని కోర్టువ్యవహారం చెప్పింది.

చాలా అనస్థలో ఉన్నాననీ, చార్లెస్కు ఇదంతా ఏమీ తెలియదనీ, అతని తల్లికి తానంటే ద్వేషమనీ తన తండ్రి ఏమీ చెయ్యలేడనీ, చెప్పి ‘నీవు తలుచుకుంటే తిప్పలు బడి తెచ్చిపెట్ట గలవు. తెచ్చిపెట్టక ‘తప్పద’న్నది.

‘ఎమిటి నీ ఉద్దేశ్యం? నేను ఎలా...?’

‘ఛా. చచ్చు పెద్దమ్మలాగ మాట్లాడుతావేమిటి?’ అని కేకలు పెట్టింది ఎమ్మా.

లోన్ మెత్తబడి ‘సగం నీవు ఎక్కువ జేసుకుంటున్నట్లున్నది. ఒక వెయ్యికౌనులు ఇస్తేవాడు ఊరుకోక ఏం జేస్తాడు!’ అన్నాడు.

సరే, తర్వాత, ఆ సలహాతో పాటు లోన్ ఆమెను ఆశ్రయించడానికి కూడా పూనుకున్నాడు. అతడు ఒకమూడు వేల పదిహేను ఎక్కడయినా తేవచ్చు. తాను అడ్డం ఉండి అంత వరకు ఇప్పించగలడు.

“ఛా పో. ఎంతవారికీతే అంతమాడు. ఎక్కడయినా సరే సంపాదించి తీరాలి. వెళ్ళు. త్వరగా. నిన్ను ఎంతగా ప్రేమిస్తాను!” అన్నదామె.

లోన్ బయటకు వెళ్ళి ఒక గంటకు వచ్చాడు.

“ముగ్గురి నడిగిచూచాను. లాభం లేకపోయింది” అన్నాడతను. మెడలకుండా ఒకరి ముఖం ఒకరు చూచుకుంటూ కూర్చున్నారు.

“నేను గనుక అయితే నిరుపాలమీద పట్టుకునచ్చేదాన్ని. ముమ్మాటికి” అని ఎమ్మా తనలో తాను అనుకున్నట్లు అనటం విని లోన్ “ఎక్కడ” అన్నాడు.

“మీ ఆఫీసులో” అన్నది సూటిగా అతని ముఖం లోనికి చూస్తూ.

ప్రజ్వలిలుతున్న ఆమె నేత్రాల్లో దుశ్చింత, తెగువ ఉట్టి పడుతున్నాయి.

అకమోడ్పు కళ్ళతో అతనివంక విలాసంగా చూస్తూ ఆమె అతన్ని పురికొల్పిచాగింది. తనను నేరంలోనికి ప్రోత్సహించుతున్న ఆమె నీచ ప్రభావానికి అతడు లోనయ్యాడు. ఆమె తనను ఇంక ఎటువంటి వ్యాపారములోనికి దింపుతుందోనని అతడు భయపడి, ఆమె ఇంక ఏమీ మాట్లాడకముందే

“తేసిది. నా స్నేహితుడు “మార్కెట్” రాత్రికి వస్తాడు ఈ ఊరు. నేను అడిగితే కాదనాడు. తేసికొని రేపు ఉదయం నీవద్దకు వస్తాను.” అన్నాడు.

కాని ఆ మాటకు అతడనుకున్నంతగా ఆమె సంతృప్తి జెందినట్లు కనుపించలేదు. తాను ఆడుతున్న అబద్ధం కనుకున్నదేమో! అనుకున్నాడు లోన్.

తర్వాత ముఖం ఎర్రగాబెట్టి “అయినా రేపు మధ్యాహ్నం మూడింటివరకూ నేనురాకపోతే ఇకరానల్లేననిమాత్రం అనుకో. సరే. ఇక నేవళ్ళాలి. ఏమనుకోవద్దు. వస్తా.” అని వెళ్ళుకూ ఆమె చెయ్యి తీసికొని స్నేహంగా ఒత్తాడు. ఆమె చేతిలో ఇప్పుడు జీవంలేదు. స్పర్శ సుఖాన్ని పొందే ఓపికకూడ లేదు ఎమ్మాకు అప్పుడు.

ఇంటికి వెళదామని బండికొరకు వస్తున్నది ఎమ్మా. ఎవరో ఆమెను, చూచి నడవమంటూ హెచ్చరించారు. ఎమ్మా రస్తాప్రక్కకు తప్పుకున్నది. నల్లని గుర్రంకట్టికొన్న చక్కని బగ్గీ వెళుతున్నది. ఆ బండిలో మనిషిని ఆమె గుర్తించింది. అతడు వికాబ్టా!

బండి వెళ్ళిపోయింది. ఆమె శరీరము, మనస్సు చాలా అలీసిపోయినాయి. తూలు వచ్చేట్లుండి ఒకగోడకు ఆనుకున్నది.

పొరపాటు చేశాననుకున్నదామె. “వికాబ్టా”ని అడిగితే ఎలాఉండేదో! నమ్మకమేమీ లేదు. ఆమెకు తనలోనూ,

లోకంలోనూ అంతటా “వెల్” కళ్ళకు కట్టివట్టు కనపడుతున్నది. తన పని అయిపోయినట్లు, ఎక్కడికో అందని అగాధాల్లోనికి జారిపోతున్నట్లు అనిపిస్తున్నదామెకు.

యాన్విలీ వెచ్చే బగ్గీవద్దకు వచ్చేసరికి ఆమెకు కన్నుల పండువుగా హొమా కనుపించాడు. వెద్ద మందుల పెట్టాకోకి జాగ్రత్తగా బగ్గీలో పెట్టిస్తున్నాడాయన. సింక్ చేరుమాల్లో అయిదాడు బిస్కట్లు ముడిపేసి పెట్టుకొని ఉన్నాడు. అతని భార్య కవంటే చాలా ప్రీతిని తీసుకు వెళుతున్నాడు.

ఎమ్మారు చూడగానే అతడు సంతోషంగా, ‘ఓహో! రండి!’ అంటూ బగ్గీలో ఎక్కటానికి ఆమెకు చేయూత నిచ్చాడు. తర్వాత అతడు ఎక్కి టోపీ, రుమాలు మూట ఒక ప్రక్కన పదిలంగా పెట్టి కూర్చున్నాడు. జిజ్ఞాసాశ్రుతి మగు వివేక భావంతో ముఖాన్ని నింపి నిశ్చలంగా చూస్తూ కూర్చున్నాడతడు.

బగ్గీ మిట్టవద్ద ఆగగానే వృద్ధ బిత్తువు తటస్థపడ్డాడు. అతన్ని చూచి హొమ విస్మయభావంతో, “ప్రజలను ఇటు వంటి నీచస్థితిలో ప్రభుత్వం ఎందుకు తిరగనిస్తుందో నాకర్థం కాదు. ఈ దరిద్రులచే ఏదోఒక చాకిరి చేయించాలి. నేను చెబుతున్నానుగా, అభివృద్ధి తాబేటి నడకలో పడింది. మనం ఇంకా అనాగరిక స్థితిలోనే పడివున్నాం.” అన్నాడు. ఆ విచ్ఛ గాడు ధర్మంకొరకు టోపీ చాపాడు.

హొమా అతనివంక పరీక్షగాచూచి, ‘ఇది మేనిక్షయ’ అన్నాడు. ఆ ముసలివానిని అతడదివరకు చాలాసార్లు చూచాడు. కాని అతనిని అప్పుడే క్రొత్తగా చూస్తున్నట్లు

ముఖంపై ట్టి వైద్యశాస్త్ర పదాలు నాలుగు చకచక పలికాడు. తర్వాత పితృవాత్సల్యంతో “ఎన్నాళ్ళనుంచి బాబూ నీకి వ్యాధి? ఎక్కువగా త్రాగబోకు. ఆహారం మంచిది తీసుకుంటూ ఉండను”ని బ్రదాహ్లాసవమూ మాసంవేపుడూ శ్రేష్ఠమని సలహా ఇచ్చాడు. ఆ గ్రుడ్డివాడు వెరిగా పాడుతున్నాడు. పర్సు బయటకు తీశాడు ఆఖరుకు హోమా.

“ఇదిగో ఈ పెన్నీ తీసికో. అరపెన్నీ ఇటివ్వు. నే చెప్పి నది మర్చిపోబోకు. తప్పక ఉపయోగ ముంటుంది.” అన్నాడు హోమా.

బగ్గీ మనిషి బహిరంగంగానే “యేమంత ఉపయోగం తగలబడుతుంది లెండి!” అన్నాడు.

హోమా అందుకు ఒప్పుకొనక తాను తయారుచేసిన ఒక లేహ్యంతో ఆ ముసలివాడికి నయంచేస్తాను చూడమని చెప్పి “సంతోషద్దకువచ్చి హోమా గారిలెక్కడని అడుగు. ఎవ రై నా చెప్తా”ని ఆ గుడ్డివానికి తన ఇల్లు గుర్తుకూడా చెప్పాడు.

ఆ దీనుడు నేలకు సాగిలపడి, తల వెనక్కువేసి, ఆకు పచ్చని గ్రుడ్లు గుండ్రంగా త్రిప్పుతూ, నాలుక బయటకు చాపి, చేతులతో పొట్ట రుద్దుకుంటూ, ఆకలిగొన్న కుక్క “కుయ్యో” మన్నట్లు సన్నగా రోదన శబ్దం చేయసాగాడు. అదిచూచి ఏహ్యభావం పట్టలేక ఎమ్మా అయిదు ఫ్రాంకుల నాకెమొకటి తన భుజాలమీదుగా అతనికి విసిరివేసింది. ఆ అయిదు ఫ్రాంకులు తప్ప ఇక ఆమెకు ఏమీలేదు. దానినలా విసిరివేయటం ఆమెకు ఎంతో బాగుంది.

మిట్ట దగ్గర దిగవలసినవాళ్ళు దిగినతర్వాత బగ్గి బయలుదేరింది, బగ్గి కిటికీలోనుంచి హామీ తల బైటకు పెట్టి ఆ వృద్ధభిక్షువు నుద్దేశించి బిగ్గరగా, 'పాలు, పిండి పదార్థాల వాడబోకు. బిగుతుగా ఉన్న బట్టలు వేసుకో. ఇరుగో, చూడూ, ఆ పుళ్ళకు 'జూనిపర్' పొగవెయ్యి," అని చెప్పాడు. దారిప్రక్కన రోజూ కనుపించే చెట్లూ, గుట్టలూ చూస్తూ ఎమ్మా హృదయభారాన్ని కొంతవరకు మరువగలిగింది. తెలియరాని అలసత్వంతో ఆమె కృంగిపోతున్నది.. నిస్సృహ, మూనాబులు ఉట్టిపడుతూ నిద్రముఖంతో ఇంటికి జేరింది.

'జరుగ వలసిందేదో జరుగుతుందిలే' మృదు కున్నదామె.

ఏమో, ఎవరుచూచాను! ఏక్షణాన ఏం జరుగబోతున్నదో! తెల్లవారేపాటికి లెరూ చావకూడదూ!

4

ప్రాద్దున తొమ్మిది గంటలకు బజారులో జనం చేరిన సవ్వడికి ఎమ్మా నిద్రలేచింది. కిటికీ వద్దకు వెళ్ళి చూచింది. సంతవద్ద చాలమంది జనం ప్రోగై ఒకకొయ్యకు తగిలించిఉన్న అట్టమీది విషయాలను ఎగబడి చదువుతున్నారు. జస్టిన్ కొయ్య ఎక్కి అట్టముక్కలాగివేశాడు. అతన్ని ఆ గ్రామ నౌకరు భుజంపట్టుకు నిలవెయ్యటం ఎమ్మా చూస్తూనే

ఉంది. హామా మండుల కొట్లోనుంచి బయటకు వచ్చాడు. లెఫ్రాంకా ఆ జనం మధ్య నిలబడి అప్పుడే ఏవో చెప్పటం ముగించినట్లు కనపడుతున్నది.

‘అమ్మగారూ! అమ్మగారూ!’ అంటూ ఫెలిసిటీ పరుగు పరుగున లోనికివచ్చి “అయ్యోయ్యో! పరువతా బోతున్నద” న్నది. తర్వాత పాపమా పనిపిల్ల ఎంతో కలవరపాటుతో, బజారు వాకిలికి తగిలించిఉంటే తాను చింపుకు వచ్చిన, ఒక పసుపు పచ్చని కాగితం చూపింది. ఎమ్మా ఆ కాగితం చటుక్కున చూచి ఆమె సామాను వేలం వెయ్యబోతున్నారని గ్రహించింది.

ఇద్దరూ నోట మాటలేకుండా ముఖముఖాలు చూచుకున్నారు. వాకిద్దరి మధ్య రహస్యమనేది లేదు.

ఉండిఉండి ఫెలిసిటీ నిట్టూర్పుతూ, ‘నేనుగనుక అయితే గలెమిన్ గారి సహాయం కోరేదాన్ని,’ అన్నది.

“నిజమా?” అన్నది ఎమ్మా.

ఆ ప్రశ్నకు అర్థం, “వారి నొకరుకూ నీకూ ఉన్న సంబంధాన్ని బట్టి, ఆయన వద్దకు వెళ్తే పని జరుగుతుందని నీకు తెలుసా?” అని.

‘అవును. వెళ్ళిరండి. అంతకన్న మార్గంలేదు, అన్నది ఫెలిసిటీ. ఎమ్మా మంచిబట్టలు వేసుకొని, సంతవద్ద ఇంకా జనం ఉండటంచూచి, గలెమిన్ గారింటికి నదిబడ్డ దారిన బయలుదేరి వెళ్ళింది.

ఆయన ఇంటికి చేరేప్పటికి ఆమె చాల అలసిపోయింది.

ఆకాశం మలినంగా ఉండి సన్నగా మంచు కురుస్తున్నది.

తలుపు తెరిచిన గంటవిని నోటరీగారి నాకరు థియోడోర్ ఎక్సని వెయిట్ కోటుతో వాకిట్లోనికి వచ్చాడు. అతడు ఎమ్మారు పరిచిత వ్యక్తిని ఆహ్వానించినట్లు భోజనాల గది నద్దకు వెంటబెట్టుకు వెళ్ళాడు. ఆ గదిలో ఒకదరిన పెద్ద మట్టి పొయ్యిలో నెగడు మండుతున్నది. నల్లని కొయ్యచట్రాలలో మంచి వర్ణచిత్రాలు కనబడుతున్నాయి. వెండి పాత్రలతో సిద్ధంగా భోజనం వడ్డించబడి ఉన్నది. స్పటికపు తలుపు గుబ్బలూ బద్దకూర్పువేసిన నేలా అందమైన కొయ్యసామాన్లూ అన్నీ ఎంతో పరిశుభంగా తీర్చిదిద్దినట్లున్నాయి. కిటికీలకు అలంకారంగా మూల్యగ్రంథాలు బిగించి ఉన్నాయి.

భోజనాలగదిఅంటే ఇలా ఉండాలనుకున్నది ఎమ్మారు.

‘నోటరీ’ ఆ గదిలోనికొచ్చి ఎడమచేత్తో అంగీ గుప్పిట పట్టుకొని, కుడిచేత్తో గోధుమవన్నె వెల్వెట్ టోపీ పైకెత్తి ఎమ్మారుకు అభివందనం తెలిపాడు.

ఆయన ఎమ్మారుకు కుక్చీచూపి, అతిథి నెదురుగా పెట్టుకొని తాను భోంచేయబోతున్నందుకు శుమాపణ కోరాడు.

‘నేను మిమ్మల్ని...’ అంటూ ఎమ్మారు ప్రారంభించింది.

‘చెప్పండి. వింటున్నాను,’ అన్నాడు గలెమిన్.

ఎమ్మారు తన ప్రస్తుతస్థితి చెప్పుకుపోతున్నది. ఆమె చెబుతున్న సంగతులన్నీ గలెమిన్ కు అదివరకే తెలుసు. ఎలానంటే, తెరూతో అతనికి రహస్యమైన లావాదేవీలున్నాయి.

వదైనా తనవద్దకు తాకట్టుకు వచ్చినప్పుడు గలెమిన్ పెకం కొరకు లెమా వద్దకే వెళుతుంటాడు.

ఈ మూలంగా అతనికి ఎమ్మా బాకీ లెమా వద్ద కొద్ది కొద్దిగా ప్రారంభమై, లెక్కకుమీరిన సంతకాలతో, తిరుగ వ్రాతలతో ఎలా పెరిగిపోయిందీ; రాబట్టుకోవటానికి వీలైనంత వరకు పెరగనిచ్చి, ఉన్నఉళ్ళో తాను నలుగురి నోళ్ళలో నానటమొందుకని, లెమా తనన్నే హెతుడు 'వింకా'ను ఎమ్మా బాకీ పసూలుచేసి పెట్టమని అతనిపేర ఆర్డరు వెయ్యటం; ఇదంతా ఉన్నదున్నట్లుగా గలెమిన్ కు ఎమ్మాకన్న ఎక్కువే తెలుసు.

లెమాను ఆడిపోసుకుంటూ ఆమె తనకొచ్చిపడిన కష్టం చెప్పసాగింది. మధ్యమధ్య, "ఓహో!" "అలాగా!" అంటూ పట్టిపట్టిని శ్రద్ధతో గలెమిన్ ఆలకిస్తూ భోంచేస్తున్నాడు. "కల్లెట్" తిని "టీ" త్రాగి తల కొద్దిగా వాల్చి చూస్తూ కూర్చున్నాడు. కాలరుకు బిగించిఉన్న రవ్వల పిన్నులకు గడ్డం తగులుతున్నది. ఆ రెండు పిన్నులనూ కలుపుతూ ఒక సన్నని బంగారు గొలుసు వ్రేలాడుతున్నది.

అప్పుడాయన ఒక్క చిరునవ్వు నవ్వాడు. తేనెలొలికే దుబ్బిది సూచకమగు నవ్వు. ఎమ్మా పాదాలు తడిగా ఉండటం చూచి ఆయన, 'మంట దగ్గరకు జరగండి. కాళ్ళు గట్టు మీద పెట్టండి,' అన్నాడు.

"ఎందుకులెండి. మురికి అవుతుండేమోన"న్నది ఎమ్మా.

‘సాందర్యాన్ని తాకి ఏదీ మలినపడదు’ అన్నాడు గళెమిన్, నదురు బెదురు లేకుండ.

తర్వాత ఆమె అతన్ని సానుభూతి కొరకు అభ్యర్థిస్తూ, తన ఇంటిగోడవలూ ఇబ్బందులూ అవసరాలనుగురించి ఉద్రేక పడుతూ చెప్పసాగింది. ‘అవునులెండి. మీ అభిరుచులు వేరు’ అంటూ గళెమిన్, తింటూనే సాంతంగా ఆమె నైపుకు తిరిగాడు. ఇద్దరి మోకాళ్ళు రుద్దుకున్నాయి.

తగకొక వెయ్యి క్రొనులు కావాలని ఎమ్మా అడగగానే, అతడు బెల్లంకొట్టినరాయిలాగ ఊరుకున్నాడు. తర్వాత ఆమె ఆస్థిసంగతుల్లో తన కేమీ ప్రమేయం లేనందుకు ఎంతో విచారాన్ని వెలిబుచ్చి, ‘డబ్బును లాభసాటి అయిన ఏవ్యాపారంలో నయినా మీరు పెట్టుబడి పెట్టిఉండొద్ద’ని సూచించాడు.

“వంటచెజుకు వ్యాపారంగానీ, ఇళ్ళస్థలాలు కొని అమ్మటంగాని చాల లాభంతోకూడిన పనులు. ఏవిధంగానూ నష్టం రావటానికి వీలేనివి. మీకవేం పట్టలేదు” అని, “మీ రొక్కనాడయినా ఈవిధంగా నావద్దకు రాలేదు. ఎందుచేతనో మరి,” అన్నాడు గళెమిన్.

“నాకు నిజంగా తెలీదు” అన్నదామె.

‘తెలియక పోవటమేమిటి? నన్నుచూచి భయపడ్డారా! అయితే పొరపాటే, మీతో తగినంత పరిచయం లేకపోవటం. కాని పరిచయం ఉన్నా లేకపోయినా మిమ్మల్ని గురించి నా

మనసులో ఎంతో శ్రద్ధ ఉండేది. నామాట విశ్వసిస్తారనుకుంటాను,” అన్నాడు గలెమిన్.

అప్పుడతడు ఎమ్మాచేయి అందుకొని ఎంతో తృప్తిగా ముద్దిడి తనమోకాలిమీద పెట్టుకున్నాడు. తర్వాత ఆమె శ్రేణు సున్నితంగా కదుపుతూ చెవివద్దజేరి తియ్యతియ్యని మాటలు మెల్లగా ఊదసాగాడు.

ఒడిదూకులులేని అతనికంతం ప్రవాహంవలె దొర్లిపోతున్నది. అతని చూపులో వాంఛ ప్రజ్వరిల్లటం ఎమ్మా చూచింది. గలెమిన్ ఆమెభుజం నిమిరి మెల్లగా తట్లాడు. తని ఊపిరి బుసలుపెడుతూ ఆమె చంపలకు తగులుతున్నది. ఎమ్మా భరించలేక పోయింది.

చివాలన లేచి నిలబడి ‘ఏమంటారు?’ అన్నది.

ముఖాన నెత్తురుచుక్క లేకుండపోయి, ‘ఏమిటి?’ అన్నాడు గలెమిన్.

‘డబ్బు సంగతి’ అన్నది ఎమ్మా.

“డబ్బుగదూ. ఎలా?...” అంటూ అతడు ఏదో అనబోయి, ఒకడు పట్టక క్రొంగదీస్తున్న కామభారాన్ని ఆమె మీద దింపుకోవటానికి వేస్తున్న అడుగులను ఆపుకోలేక ‘సరే. ఇస్తాను,’ అన్నాడు.

బట్టలు మాస్తున్న సంగతికూడ చూడక అతడామె ముందు మోకరిల్లి, “కనికరించి ఒక్కక్షణమాగు. నిన్ను నే ప్రేమిస్తున్నాను,” అంటూలేచి ఆమెనడుం కొగలించుకున్నాడు.

ఎమ్మా ముఖం కోపంతో ఎరుపెక్కింది. పుగుగుకన్నా హీనంగ అతన్ని విదిలించికొట్టి, ఆమె వడుస్తూ “మీరు నా ఇబ్బందినిబట్టి నన్ను నీచంగ అచమానిస్తున్నారు. నన్ను కనికరించమనివచ్చాను. కొరచునికాను,” అని వెళ్ళిపోయింది.

నోటరీస్ బుద్ధై ఖరీదయిన తన చెప్పులవంకచూస్తూ కూర్చుండిపోయాడు. అవి ఒక ప్రణయ కలాపంలో అతనికి కానుకగా ముట్టినవి. వాటివంక చూడటంతో కలిగిన మధుర స్మృతులతో ప్రస్తుత అచమానంనుంచి అతడుకొంత ఉపశాంతి పొందగలిగాడు. ‘ఇంకానయం! ఎక్కువదూరంపోలేదు! అనుకొని ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను.

ఎమ్మా ఆ ఇంట్లోనుంచి బయటకువచ్చి తేలిపోతున్న కళ్ళతో చరచర వెళ్ళిపోతూ, ‘కుక్క! నీచుడు! ఎంతసాహసం! దుర్మార్గుడు!’ అనుకున్నది.

వెళ్ళినపని కాకపోవటంతో, తనపై జరిగిన అత్యాచారం ఆమెకు మరింత క్రోధాన్ని కలిగింపసాగింది. విధి తనఅంతు కనుక్కోవటానికిపూనుకున్నదా అనిపిస్తున్నది.

అందుకు తనలోతాను గర్వపడింది. ప్రపంచంలో తాను ఎంత అతీతమైనవ్యక్తో ఒక్కసారి ఊహించుకున్నది. ఆమెలో తెగింపు, సాహసం పుట్టుకొచ్చినాయి.

మగవాళ్ళనందరినీకొట్టి, ముఖానడిసి, కాలిక్రిందపెట్టి నలపాలనిపించింది. నీళ్ళునిండిన కళ్ళతో దృష్టి ఆనినంతవరకుచూస్తూ, సూటిగ వెళుతున్నది. పేలిపోయిన ముఖం,

పట్టరాని క్రోధం- నిలువెల్లా వణికిపోతున్నది. ఊపిరిసలపని బగువాని భావాన్ని దిగమ్రుంగుకుంటున్నది. ఇంటికి జేరుకున్నది. ఇంటివంక చూడగానే మనిషి కొయ్యబారిపోయింది. లోనికి వెళ్ళటానికి కాళ్ళు ఎదురుతిరుగుతున్నాయి. కాని వెళ్ళక తప్పదు. ఇంకెక్కడకు పోతుంది!

ఫెలిసిటీ వాక్టెల్లోనిలబడి ఆమెకొరకు ఎదురుజూస్తున్నది.

‘ఏమయింది?’ అన్నది ఫెలిసిటీ.

‘స్న’ అని చప్పరించింది ఎమ్మా.

ఊళ్ళో ఎవరెవరిని అడిగితే ఉపయోగ ముంటుందని ఒకపావుగంటసేపు ఇద్దరూ ఆలోచించుకున్నారు. ‘వారిన డిగితే?’ అని. ఫెలిసిటీ ఎవరిపేరయినా చెప్పగానే “ఇస్తారంటావా! లాభంలేదు. ఇవ్వను” అని ఎమ్మాఅంటున్నది.

‘అయ్యగారు వచ్చే వేళయింది,’ అన్నది ఫెలిసిటీ.

“అవును. తెలుసు... నన్ను కాస్త ఒంటరిగా ఉండ నివ్వు,” అన్నది ఎమ్మా.

పరిపరి విధాలుగా ఆలోచించింది ఎమ్మా. ఇంకేదారి కనుపించటం లేదు. చార్లెస్ వస్తాడు గామాను! ఏడ్చి గోల చేస్తాడు. కానీ. సరాలజబ్బు ఉన్నదిగా తనచేతిలో. తమించ కేచేస్తాడు! అయినా చార్లెస్ మంచితనం, ఆవిధంగా తన మీద అతని ఆధిక్యత ఆమె సహించలేక పోతున్నది. మళ్ళీ లెనూ వద్దకు వెళ్తే? ఏం ప్రయోజనం! తండ్రికి డబ్బుకొరకు వ్రాస్తే? సమయం మించిపోయింది. గలెమిన్ కు ఎందుకు లొంగిపోలేదని ఆమె మిక్కిలి పట్టాప పడసాగింది.

అంతలో గుర్రపు గిట్టల చప్పుడు వినిపించింది. చాన్సెరానే వచ్చాడు! గేలు తెరచిలోనికి వస్తున్నాడు. ముఖాన నెత్తురు చుక్కలేదు. ఎమ్మా గబగబ హాలులోనికి వెళ్ళి ఇంట్లోనుంచి బయటపడింది.

కటిక చీకటిలో కన్నులు చెదిరే వెలుగువలె రొడాల్ఫ్ ఆమె మనస్సులో మెరిశాడు, అతడు చాలమంచివాడు. సానుభూతి, హృదయమూగలమనిషి. ఒకవేళ అతడు సహాయం చేయటానికి వీనుకాడినా, పూర్వప్రణయాన్ని స్మృతికి తెచ్చే ఒక్క మధుర వీక్షణంతో అతని మనస్సును మెత్తబరచవచ్చు. ఇంకేం, అతని ఇంటికి బయలుదేరింది. కాని ఇంతకుముందు తాను “నీచం”గా “అవమానకరం”గా భావించిన కృత్యానికే తానిప్పుడు పాల్పడటానికి వెళుతున్నానని ఆమె అనుకోలేదు. తానొక వేశ్యగా మారిపోయినసంగతి ఒక్క ఊణానయినా ఆమె మనస్సుకు తగలలేదు.

“ఏమని అడిగేది? ఎలామొదలుపెట్టేది,” అనుకుంటూ వెళుతున్నది. వెనుకటిప్రేమ గాఢ అంతా జ్వలికివచ్చి, ప్రస్తుత క్షణంతో బరువెక్కి ఉన్న ఆమె హృదయం విచ్ఛుకోసాగింది.

రొడాల్ఫ్ ఇంటికిజేరింది. తలుపు మిడచేయ్యి వేస్తుండగా ఆమె అశక్త అయిపోయింది. రొడాల్ఫ్ ఇంట్లోలేకుండ ఉంటే బాగుండుననుకున్నది. ఎందుచేతనంటే తనకు మిగిలిన ఈ ఒకేఒక ఆశకూడ ప్రత్యక్షంగా భగ్నంకావటం దుర్భరం.

కాని అంతకన్న వేరు దాని పేకపోవటంతో తలుపు కట్టుకొని లోనికి వెళ్ళింది.

ఉన్నాడు రొడాల్ఫ్. నెగడు గట్టుమీద కాళ్ళుపాడేసి పైపుకాలుస్తూ కూర్చొని ఉన్నాడు.

“ఓహో! నీవా!” అన్నాడతడు ఎమ్మాను చూడగానే.

“అవును రొడాల్ఫ్. నేనే. నీ సలహాకొరకు వచ్చాను,” అన్నది ఎమ్మా.

“నీవు ఏమీ మారనేలేదు! ఆ చక్కదనమూ, నీవూ అలాగే ఉన్నావు,” అన్నాడు రొడాల్ఫ్.

‘ఆ! ఎంచక్కదనంలే. పనికిమాలిన చక్కదనం. అదయినా నీవు చులకనచేసినదేగా!’ అన్నదామె, వ్యధగా.

అప్పుడు అతను ఆవిధంగా తాను ఉత్తరం వ్రాయటానికి అందకుండా పొందకుండా ఎన్నో నాకులు చెప్పాడు. నిరుపంగా ఏదైనా ఒకకథ అల్లి నచ్చజెప్పటానికివ్యవధి ఏదీ!

అతనిమాటలు వింటూ, అతన్ని చూస్తూ నిలబడే సరికి ఆమెకు అతనిమీద వెనుకటి అభిమానం రేకెత్తి, అతని మాటలు సమ్మినట్లుగా నటించి ఊరుకున్నది—ఒక వేళ సమ్మింది కూడానేమో. ఇంతకూ రొడాల్ఫ్ చెప్పిననాకు ఏమంటే, పరువుకు భయపడి, చార్లెస్ ఏమైపోతాడోననే ఆగుర్దాకొలది, అతడు ఆవిధంగా వెనుకంజవేశాడట.

“సరే. పోనీండి. నేను అప్పట్నుంచి చాల కష్టాలు పడ్డాను,” అన్నది ఎమ్మా.

“నూనవ జీవితంగమా,” అన్నాను రోడాల్ఫ్, వేదాంతం
ధ్వనిస్తూ.

“మీరు సుఖంగా ఉంటున్నారా, మనం విడిపోయి
నప్పటినుంచి?” అన్నది ఎమ్మా.

‘వచ్చి పెద్ద సుఖమూలేను. దుఃఖమూలేను.’

“మనం విడిపోయిందా ఉంటే బాగుండేదేమో” అన్న
దామె.

‘అవును... అంతేనేమో.’

“నీ ఉద్దేశ్యంకూడ అంతేనా?” అంటూ దగ్గరకు
జరిగింది.

“రోడాల్ఫ్! నిన్నెంతగా ప్రేమించానో నీవు తెలుసుకో
లేక పోయావు.”

అతని చెయ్యి పట్టుకున్నది ఎమ్మా. వ్యవసాయ ప్రద
ర్శనలో తొలిసారి కలుసుకున్నప్పటివలె ఇద్దరూ ప్రేమకలిపి
పట్టుకుంటున్నారు.

అభిమానం అతన్ని మెతకపడవద్దని గట్టిగా వెనక్కు
లాగునూ ఉన్నది. కాని ఆమె అతని గుండెల్లో తలదాచు
కుంటూ ప్రీతిగా మాట్లాడసాగింది. “నీవు లేకుండా నేను
ఎలా ఉండాలననుకున్నావ్? సౌఖ్యాన్ని అలా కాలదన్నుకో
వచ్చునా! నాకు వెరైత్తి పోయింది. చచ్చిపోవాలనుకున్నాను.
అదంతా చెప్తానులే. నీవుమాత్రం... నన్ను తృణీకరించావు.”

“ఇంక నీకు చాలమంది ఉన్నారు,” అని తలను అతని
హృదయంపై గోముగారాస్తూ, “అవునా, ఒప్పుకో. వాళ్ళ

తప్పేమున్నదిలే. నిన్నుచూచి మోహించి ఉంటారు, నాలాగే. పురుషుడంటే నిజంగా నీవే. అడదాన్ని వశంచేసు కొనేదంతా నీ దగ్గరఉన్నది. మళ్ళామొదలు పెడుదాం మన ప్రణయం, మళ్ళీప్రియులవవుదాం...అవును నేను నవ్వు తాను. నాకు చాల ఆనందంగా ఉన్నది...కాని, మాట్లాడేవేం!..." అంటున్నది ఎమ్మా.

ముత్యాలలాగ రెండు కన్నీటిచుక్కలు ఆమె కళ్ళలో మెరుస్తూ చూడటానికి అందంగా ఉన్నదామెముఖం.

రోడాల్ఫ్ ఆమెను తన మోకాలిమీదకు లాక్కొని, చేయితిప్పి ఆమె మెత్తనిజుట్టుపై ముద్దుగా ఒకదెబ్బవేశాడు. ఆ సంధ్యకాంతి కిరణమొకటి స్వర్ణశరమును పోలి ఆమె జుట్టును తాకుతూ మెరుస్తున్నది. తలవంచుకున్నదామె. అతడు ఆమె కన్నులను ఎంతో మృదువుగ, పెదవులు ఆనీ ఆనకుండ ముద్దుపెట్టుకున్నాడు.

‘ఏడుస్తున్నావా! ఎందుకు?’ అన్నాడు రోడాల్ఫ్. ఆమె వెక్కి-వెక్కి- ఏడ్వసాగింది. ఆమె వాంఛగట్లు తెగిందనుకున్నాడు రోడాల్ఫ్. ఎమ్మా ఏమీ మాట్లాడక పోయేప్పటికి ఆమె మానాన్ని లజ్జయొక్క చరమదశగా భావించి, “నన్ను తమించు! నా ధ్యాసఅంతా నీమీదనే ఉంటుంది. నేను జ్ఞానంలేనివాడిని. జాతువును. ఎప్పటికీ నీవేకావాలినాకు. నీవేకావాలి. ఏమిటి? సంగతేమిటి చెప్పు,” అన్నాడతను, ఆమె ప్రక్కన మోకరిల్లుతూ. ‘చెప్పుంటావా...నాకొంప

మునిగింది. రొడాల్ఫ్! ఒక్కమూడు వేల్చాంకులు బడలివ్వు,” అన్నది ఎమ్మా.

“అలాగే... కాని... మరి...” అంటూ అతను మెల్లగా తేచి నిలబడ్డాడు, ముఖంక్రమంగా కఠినమవుతూ.

‘నీకు తెలుసుగా మా ఆయన డబ్బంతా ఒక నోట్ కే అప్పగించాడు. అతను కనుపించకుండా పోయాడు. బదుల్లు చేయవలసివచ్చింది. రోగులు ఇవ్వవలసింది ఇవ్వలేదు. అదీ గాక, ఆయన తండ్రి ఆస్తి విషయాలు ఇంకా తేలలేదు. తర్వాత వస్తుంది మాకు డబ్బు. కాని ఇప్పుడు మూడువేలుగనుక సర్దికపోయేట్లయితే, కట్టుబట్టలతో మొత్తం పోయేట్లున్నది. ఇప్పుడు, ఈ నిమిషంలో, కావాలి. స్నేహాన్ని బట్టివచ్చాను నిన్ను అడుగుదానుని,’ అన్నది ఆమె.

రొడాల్ఫ్ తెల్లపోతూ, ‘సరే. సరే. ఇదా ఈమెగారి వేషం!” అనుకున్నాడు.

ఒకటి రెండు నిమిషాలు ఆగి, చాల శాంతంగా “లేవండి, నాదగ్గర,” అన్నాడు.

అతనివంక చూస్తూ అలాగే కొద్దిసేపు నిలబడి, “నీ దగ్గరలేవా!” అన్నది ఎమ్మా.

ఆ మాటే మళ్ళీ మళ్ళీ అన్నది.

రొడాల్ఫ్ నద్ద డబ్బులేనిమాట నిజం. ప్రేమ వ్యవహారాల్లో డబ్బుప్రశ్న రాకూడదు. వస్తే ఆప్రేమ కు చెడలు పట్టినట్లు అనుకోవచ్చు. కాని తన దగ్గర ఉంటే రొడాల్ఫ్ తప్పక ఇచ్చి ఉండేవాడు.

ఎమ్మా అతనిని మాటలనటం సాగించింది.

“సిద్ధగృతేవు! ఇలా అటావని తెలిస్తే నా బ్రతుకు ఇలా అయ్యేదికాదు. నీకు ఏనాడూ నామీద ప్రేమలేదు. దారిక పోయే మనిషి నయం నీకన్న.”

ఇప్పుడామె తనను తనే నొచించుకుంటున్నది. తనకాళ్ళ క్రింద మట్టితానే త్రవ్వుకుంటున్నది.

మధ్యలో రోడాల్ఫ్ అడ్డునచ్చి తనకే ఇబ్బందిగా ఉన్నదని చెప్పాడు.

‘తోచ్చి. తోచ్చి. పాపం! నాకు చాల కష్టంగా ఉన్న దన్నది ఎమ్మా. తర్వాత అతను వేటాడే తుపాకీ వంక— దాని మడమకు వెండికట్లు ఉన్నాయి— చరచరచూస్తూ, “అంతడబ్బులేని మనుష్యులు తుపాకీ మడమకు వెండికట్లు వేయించుకుంటారా! అంత విలువగలగోడ గడియారాలు, తాబేటి చిప్పలో ఇమిడ్చినవి క్షౌణగలరా! వెండిఘాతవేసిన ఈలలు ఉన్నాయి. నీకు, అదిగో. నీకు లేనిదేమున్నది? నీపడక గదిలో పానీయాలు పెట్టుకోవటానికికూడ ప్రత్యేకంగా స్టాండు ఉన్నది. నీకు కావలసినంత ఉన్నది. దర్జాగా బ్రతుకుతున్నావు నీవు. చక్కని ఇల్లు, పొలాలు, బీళ్ళు అన్నీ ఉన్నాయి. వేట లకు వెళ్తావు. ప్యారిస్ వెళ్ళి రాగలవు. అవన్నీ కాదు. ఆఖరుకు ఇటువంటి వస్తువులకుకూడ— అతని ముంజేతగుండీలు లాగి చూపిస్తూ— డబ్బుసిద్ధంగానే ఉంటుంది నీకు. నాకక్కరలేదు. నీవే ఉంచుకో, ” అని ఆగుండీలు గదిలో విసిరివేసింది.

“నీవే అడిగితే నేను సర్వం ఇచ్చి ఉండేదాన్ని. ఉన్నదంతా అమ్మి ఇచ్చేదాన్ని. బావినగా పనిచేసి నా కష్టాన్ని నీకు ఇస్తాను. ఏచేత ఒక్క-మెప్పునూట కొరకు, ఒక్క-చూపు కొరకు, ఒక్క చిరునవ్వుకొరకు బజార్ల వెంటబిచ్చమెత్తి తెచ్చి ఇస్తాను. నీవు, బాధించినది చాలనట్లు దిగులు లేకుండా కుర్చీలో చూస్తూ కూర్చున్నావు. నిన్న గురించికాకపోతే నా జీవితం ఇలా అయ్యేదికాదు. ఎందుకు చేయవలసివచ్చింది నన్నిలా! ఆడుకున్నావా నాబ్రతుకుతో! ఇంకా ప్రేమిస్తున్నాననే అంటున్నావు నీవు. ఇప్పుడు, ఇంతకుముందు... ఎందుకు! వెళ్ళిపోమ్మన గూడదా నన్ను? అదేహాయి, ఇంతకన్న. నీ ముద్దుల వేడి నాచేతులమీద ఇంకా పోనేలేదు. ఇంతకు ముందే, ఈ తివాచీ మీద మోకరిల్లి ఎన్నటికీ నేనే కావాలని మాటఅన్నావు. నమ్మించావు. రెండు సంవత్సరాలు నాచేత చక్క-ని, తియ్యని కలలు కనిపించావు. ఆహా! జ్ఞాపకమున్నదా! మన మిద్దరం ఎటుయినా వెళ్ళిపోవాలనుకోవటం! జ్ఞాపకమున్నదా! నీవువ్రాసిన ఉత్తరం—నాహృదయాన్ని చీల్చి చెండాడిన ఆ ఉత్తరం? ఇప్పుడు, నేను తిరిగివచ్చి—ధనమూ, సౌఖ్యమూ, స్వేచ్ఛ అనుభవిస్తున్న నీ వద్దకువచ్చి-ఒక్కకోర్కెనెరవేర్చుకున్నాను. ఎవరై నా నెరవేర్చేకోర్కె ఒక్కటి కోరాను. నీ పాదాఽమీద పడ్డాను. నీ కొరకునిండు హృదయాన్ని మోసుకువచ్చాను. నీవు లేదన్నావు, డబ్బు అయిపోతుందని, ఎంత? మూడువేల ఫ్రాంకులు!”

చి కాకును అణచుకుంటూ రొడ్డాల్ఫ్ అదేవిధంగాచాల నెమ్మదిగా, “నాదగ్గరలేవని చెబుతున్నాను,” అన్నాడు.

ఆమె నచ్చేసింది గదిలోనుంచి. గోడలు బీటలువారుతున్నట్లు, కప్పుకూలిమీదపడి తనను చితిపివేయబోతున్నట్లు అనిపించింది ఆమెకు. తూలుతూ, తప్పటడుగులు వేస్తూ నడుస్తున్నది. నడచినడచి గేటువద్దకు వచ్చింది. గేటుతలుపు ఆ ఉచ్చాదావస్థలో లాగుకూ గోళ్ళురేగ గొట్టాకున్నది. ఇంకో వంద అడుగులు వేసి ఊపిరి అందక పడిపోయేస్థితిలో ఆగింది. నిశ్శబ్దంగా, నృకయంతేనిదిగా, అన్ని హాగులతో నిలబడి ఉన్న—ఆభవనంవంక తిరిగి చూచింది.

ఒక విధమయిన మగతగా నిలబడిఉన్నదామె. అంతా అటుపోయింది. రక్తనాళాల అడుగుతప్ప తననుగురించిగాని, లోకాన్ని గురించిగాని ఇంకేమీ తెలియటంలేకు ఆమెకు. నీటిపై నడుస్తున్నట్లున్నది ఆమెకు. అంతంతేని అలలలాగ కను పిస్తున్నాయి నాగటి చాళ్ళు. పువ్వు వత్తులలోనుంచి ఒక్కసారి పువ్వులు ఎక్కి బయటకు చిమ్మినట్లు, ఆమె మెదడులో అణిగిఉన్న సంగతులు, స్మృతులూ ఒక్కసారి వెలిగినాయి. తన తండ్రి, లెకూ దుకాణం, ఇందుకు సంపూర్ణ విభిన్న మయిన ఇతర సంఘటనలు కనుపించసాగినాయి. మతి తిరిగి పోతున్నట్లునిపించి భయపడింది. కాని ఎలాగో మనస్సు బిగ పట్టుకున్నది. తన మనస్సుకు ఇంతగా తోభపెడుతున్న డబ్బును గురించి ఆమె ఇవ్వాలి అయితే చిస్తున్నది కాని ఇంతవరకు ఎప్పుడూ ఆమె కాసమస్య మనస్సుకు తగలనేలేదు. ఆమెకున్న సమస్య ఒక్కటే—ప్రేమ.

ఇప్పుడుకూడ ప్రణయం అనేమాట మనస్సుకు రాగానే గాయపడి మరణావస్థలోనున్న వ్యక్తి దేహంనుండి అతని

ప్రాణం నిక్తరూపంలో గాయాలలోనుంచి ఉనికి వెల్లిపోతున్నట్లు, ఆనుఆత్మ ఆమె దేహాన్నిమీచి ఎగసిపోతున్నట్లునిపించింది.

చీకటి పడుతున్నది. పక్షులు గూళ్ళకు జేరుతున్నాయి. ఒక్కసారిగా ఆమెకు ఆకాశంనిండూ అన్నిగోళాలు కనుపించి, అవి గిరగిర తరుగుతూ చెట్లకొమ్మలలోనుంచి నేలమీద మంచుపై పడుతున్నట్లు, ప్రతి సిప్పుచుద్ద మధ్య రొడల్ఫ్ ఆకారం ఉన్నట్లు కనుపించసాగింది. తర్వాత అదంతాపోయి దూరంగా ఇళ్ళల్లో దీపాలు కనుపించ సాగాయి.

మళ్ళీ ఆమెహృదయం భీతితో నిండిపోయింది. కళ్ళముందు భీకరమైన అగాధం కనుపించినట్లయి పిచ్చిగా రొప్ప సాగింది. వెంటనే ధైర్యంతెచ్చుకొని నిండైన హృదయంతో చకచకనడుస్తూ ఊళ్ళోకివచ్చి 'బౌషధవిక్రేత' హామా ఇంటి ముందు ఆగింది.

ఎవరూలేకక్కడ. లోనికి బయలుదేరింది. గేటు తెరిస్తే గంటమోగుతుందని, గేటులోనుంచిదూరి ప్రక్క ప్రక్కగా వంటగది తలుపువద్దకు వచ్చింది. లోన వత్తి వెలుగు తున్నది. జస్టిన్ ఏదోకూర తీసుకువెళ్తూ 'కొంచెం ఆగండి. నాను భోంచేస్తున్నాను,' అన్నాడు. తర్వాత ఇవతలకు వచ్చాడు. ఆమె కిటికీ తట్టింది. బయటకు వచ్చాడు జస్టిన్.

“తాళంచెవి! మేడగది తాళంచెవి! ఆగి...”

‘ఏమిటి!’ అన్నాడు జస్టిన్. మృత్యుచిహ్నాలు ఉట్టి పడుతూ ఆ చీకట్లోనితోతెల్లగా కనపడుతున్న ఆమెముఖంచూచి

అతనికి దడప్పుకొచ్చింది. గంభీరత, సౌందర్యం కొట్టవచ్చి, నట్లున్నాయి ఆముఖాన. ఆమెకు కావలసినది ఏమిటో తెలియక పోయినా, ఏదో చెడు జరుగబోతున్నదని అతనికి భయం వేసింది.

కాని ఆమె మెల్లగా కమ్మని, జాలి కలిగించే గొంతుతో “కావాలి. ఇప్పుడు,” అంటూ మళ్ళీ అడిగింది. భోజనాల గదిలో. హామా కుటుంబం భోంచేస్తున్న చప్పుడు పినబడుతూనే ఉన్నది.

రాత్రిపూట ఎలుకలు నిద్రపట్టకుండా గోలవేస్తూ ఉన్నవి. వాటిని చంపటానికి ఏదోమందు కానాలన్నది ఎమ్మా. ‘ఆయనతో చెప్పాలి,” అన్నాడు జస్టిన్.

‘వద్దు. ఆగు అక్కడ,’ అని ఆమె అందులో ఏమీ లేనట్లు ‘కంగారు పడబోకు. ఆయనతో ఇప్పుడే చెబుతానులే. ఇటురా. దీపం చూపించు,’ అన్నది.

నడవలోనికివచ్చి రసాయనశాల తలుపుదగ్గర. మేకుకు తగిలించిఉన్న తాళంచెవి తీసింది.

‘జస్టిన్!’ హామా, కేకవేశాడు విసుగుపుట్ట.

‘పైకిరా’ అన్నదామె మెల్లగా.

జస్టిన్ ఆమె వెనుకనే వెళ్ళాడు.

మందులగది తాళం తీసింది. సరాసరి వెళ్ళి మూడవ అంతస్తు ఉండే నీలిరంగుజాడీ అంచుకున్నది. ఆమె జ్ఞాపకశక్తిలో లోపం ఏమీలేదు. మూత లాగివేసింది. జాడీలోనికి చెయ్యి

పోనిచ్చి గుప్పెడుమార్గం వీసుకొని నోట్లోపోసుకొని అక్కడే తినచాగింది.

ఆమెమీనకుదూకుతూ, 'ఆపు!' అన్నాడు ఆకుర్రాడు.

'గోలచేయబోకు. వాళ్ళంతా వస్తారు.'

అతనికి మతిపోయినట్లయి ఎవరినైనా కేకవెయ్యా లను కున్నాడు.

'నీవేం చెప్పొద్దు. నీయజమానిమీద పడుతుంది నేరం.'

తర్వాత ఆమె శాంతించిన హృదయంతో, తాను చెయ్యనలసిఉన్న కర్తవ్యాన్ని చేసినట్లు చక్కగా వచ్చేసింది అక్కడనుంచి.

కై

జప్తుసంగతి విని చార్లెస్ ఊరికి బిక్కిరై ఇంటికివచ్చే సరికి, ఎమ్మా అప్పటికే బయటకు వెళ్ళిపోయింది. అరిచాడు, ఏదాచాడు, పడిపోయాడు. కాని ఆమె రానేలేదు! ఎక్కడకు వెళ్ళుతుంది? హోమా, టువాషీ, లెఫాంకా, లెరూ వద్దకూ ఊరంతా చూచిరమ్మని ఫెలిసిటీని పంపాడు. కాస్త ఆ దుఃఖపు తేర తగ్గగానే, పరువునష్టం, ధననష్టం, కూతురు భవిష్యత్తు అతనికి తలుపుకు వస్తున్నాయి. ఏమిటి? ఎందుకని? ఒక్కమాటయినా చెప్పలేదే? సాయంకాలం ఆరు గంటలవరకూ చూచాడు ఎమ్మాకొరకు. అప్పుడు, ఇక ఆగ

లేక, తప్పక రోన్ వెళ్ళిఉంటానని రోడ్డునే మోలచూకం వెళ్ళి
ఎవరూ కనుపించక, కొంచెం నేపుమూచి తిరిగివచ్చాడు.

ఇంటికి వచ్చింది ఎమ్మా.

“ఏం జరిగింది?... ఎందుకని?... చెప్పునాకు అంతా”

ఆమె వ్రాతబల్లదగ్గర కూర్చొని ఉత్తరం చాసి నిదా
నంగా అంటించి తాళిఖూ, పైఘా వేసింది.

‘ఈ ఉత్తరం రేపు చదువు. అప్పటివరకూ దయ
యించి, నన్ను ఏమీ అడగవద్దు... వద్దు. ఒక్క ప్రశ్న కూడ
వద్దు,’ అన్నది ఎమ్మా.

‘అదిసరే....’

‘అబ్బా! నన్ను వదిలిపెట్ట,’ అని ఆమె తన ప్రక్క
మీద విశ్రాంతిగా పండుకున్నది. నోరు చేదుగా ఉన్నట్లుండి
లేచింది. చార్లెస్ నుచూచి, చుట్టి కళ్ళుమూసుకున్నది.

జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూస్తున్నది, ఏవిధమైన బాధ
కలుగుతుందోనని. కాని లేదు! ఇంతవరకూ ఏ బాధ లేదు.
గడియారం ‘టక్కు-టక్కు’, నెగమూ చిటపటలూ, వినబడు
తునే ఉన్నాయి. చార్లెస్ ఆమె శయ్యప్రక్కనే నిలబడి
ఉన్నాడు. అతని ఊపిడికూడ ఆమెకు వినబడుతున్నది.

“అబ్బే, చచ్చిపోతున్నట్లే లేదు. నిద్రపోతాను. అంతా
అందులోనే అయిపోతుంది,” అనుకున్నదామె.

ఒక గ్రుక్క-దు నీళ్ళుమింగి గొడ్డనైపుకు తిరిగి పండు
కున్నది.

కాని నాలుకమీద ఆ సిరావాసన పోవటంలేదు.
 'దాహం!...అబ్బో! ఏదాహం!' రొప్పింది ఎమ్మా.
 "ఎందుచేత?" అన్నాడు చార్లెస్, గ్లాసుతో నీళ్ళు
 తెచ్చి ఇస్తూ.

"ఏమీలేదు... కిటికీ తెరువు... ఊపిరాడటం లేదు,"
 అన్నది. తర్వాత దిండుక్రిందనుంచి జేబుగుడ్డ తీసేఎడమైనా
 లేకుండా భళ్ళున నాతి అయింది.

"తీసుకు నెళ్ళు. ఎక్కడన్నా పారెయ్యి," అన్నది
 తొందరపెడితూ.

సంకల్పమిటని చార్లెస్ అడుగసాగాడు. ఆమె మాట్లాడ
 లేదు. కదిలితే ఏమవుతుందోనని ఏమాత్రం కదలకుండా పండు
 కున్నది.

పాదాల వద్దనుంచి గూడెలవరకూ శరీరం చల్లగా అయి
 వస్తున్నట్లుపించింది ఆమెకు.

'సాగింది' అన్నదామె, తనలో అనుకున్నట్లు.

"ఏమిటి నీవనేది?" అన్నాడు చార్లెస్.

తల తోచనట్లు అటుఇటు త్రిప్పుతున్నది దిండుమీద.
 నాలుకమీద ఏదో బరువు ఉన్నట్లు దవడలాడిస్తున్నది.
 ఎనిమిది గంటలకు మళ్ళీ వాంతులు ప్రారంభమయినాయి.

చార్లెస్ తొట్టి పక్షిగాచూచి అడుగున తెల్లని జిగురు
 లాంటి పదార్థం అంటుకొని ఉండటం గమనించి, 'ఇలా ఉన్న
 దేమిటి! చాల ఆశ్చర్యం!' అన్నాడు..

‘ఏమీ లేదక్కడ. నీది పొరపాటు,’ అన్నదామె గట్టిగా.

తర్వాత తాకీతాకనల్లుగ చాల్లెస్ ఆమె పొట్టమీదకు చేయి పోలిచ్చి చూచాడు. కెవ్వుమన్నది ఎమ్మా. నిర్హారిత పోయి వెనక్కు దూకాడతను.

తర్వాత మెల్లగా ప్రారంభించి మూల్గసాగింది. భుజాలు గజగజ వణుకుతున్నాయి. మవిషి పాలిపోతున్నది. గుప్పిటలో ప్రక్కబట్టి గట్టిగ పట్టుకున్నది. నాడి క్రమందప్పింది. తర్వాత తర్వాత అందటం లేదు.

ముఖం కమిలి, దానిమీద చెమట బిందూవులు కనపడు తున్నాయి. వణుకుగా పళ్ళు ఆడిస్తున్నది. పాపలు పెద్దవై పిచ్చిచూపు పడింది. మాట మాట్లాడాలంటే తల వణుకు తున్నది. ఒకటి రెండుసార్లు చిరునవ్వుకూడ నవ్వింది. క్రమంగా గురక ఎక్కువయింది. ఒకసారి అరవబోయి ఆపుకున్నది. తగుతున్నట్లు, లేవబోతున్నట్లు నటించింది. కాని ఇంతలో మృత్యు తెరలు వచ్చినాయి.

‘భగవంతుడా! చూడలేను,’ అంటూ చాల్లెస్ ఆమె ప్రక్కన మోకాళ్ళమీద కూర్చుబడ్డాడు.

“చెప్ప. ఏం తిన్నాన్. నీకు పుణ్యముంటుంది. మాట్లాడు.” అని అంటూ చాల్లెస్ ఆమెనొక చూచినప్పుడు అతని కళ్ళలో తాను ఎన్నడూ చూడని మార్దవం కనుపించి డామెకు.

అప్పుడు మాట పడిపోతూ “సరే. వెళ్ళు. చూడు అదిగో.” అన్నది.

నాతబల్లవద్దకు ఒక్క దూకునవెళ్ళి చార్లెస్ ఉత్తరం చింపి చూచాడు.

“నామరణమునకు ఎవరునూ...” అగాడు. కళ్ళు తుడుచుకొని తర్వాత చదివి, ‘అఁ! రక్షించండి! ఓయి భగవంతుడా, రక్షించు,’ అని కేకలు వేయసాగాడు. ‘విషం తిన్నది, విషం తిన్నది’ అంటూ ఆమాటే మళ్ళీమళ్ళీ కేకలు వేస్తున్నాడు.

ఫెలిసిటీ హోమా వద్దకు పరుగెత్తింది. హోమా వీధిలోనికి వచ్చి కేకలు వేయసాగాడు. హోటలులో ఉండి లెస్సాంకా విన్నది. చుట్టుపక్కలవాళ్ళకు తెలిసింది. రాత్రంతా ఈ కబురుతో ఊరు అల్లుఉడికి పోయింది.

దిగ్భ్రాంతుడై, గొణుగుతూ, కాళ్ళు వణుకుతూ చార్లెస్ గదిలోనామానకు కొట్టుకుంటూ, జుట్టు పీక్కుంటూ చిందులు త్రొక్కుతున్నాడు. ఒక దృశ్యం ఇంత హృదయ విదారకంగా ఉంటుందని హోమా చూచేవరకూ నమ్మలేక పోయాడు.

ఇంటికివెళ్ళి హోమా కానివట్ కూ, ‘లెక్చర్’ కి ఉత్తరాలు వ్రాశాడు. ఇంతవరకు అతను పదిహేనుకు పైగానే కడుపులు పోగొట్టాడుగాని, ఎమ్మాచు చూచేప్పటికి అతనికి కూడ మనస్సు చెదిరిపోయింది. డాక్టర్ క్లోసం పొలైట్, జస్టిన్ వెళ్ళారు. ఊరు దాటేప్పటికే జస్టిన్ చేతిలో చార్లెస్ గుర్రం నురుగులు గక్కింది.

చార్లెస్ వైద్యగ్రంథం ఏదో తీశాడు, కాని చూడతేక పోతున్నాడు. అక్షరాలు మారుతున్నాయి అటూఇటూ.

‘తొందర పనికిరాదు. ఏదైనా గట్టి విరుగుడు ఇవ్వటం
ఉప్పుడు చెయ్యవలసింది. తిన్నదేం విషం?’ అన్నాడు హోమా.

చార్లెస్ ఉత్తరం మాపించాడు. తిన్నది పాపాం.

‘సరే. ఇకనిప్పుడు చేయవలసిందేమిటంటే’ ‘ఎనాలిసిస్’
అన్నాడు హోమా.

ఎ దుకన్నాడంటే విషం తిన్న ప్రతికేసులోనూ ఎనాలి
సిస్ జరపాలని అతరు చదివి ఉన్నాడు గనుక.

అతని ఉద్దేశ్యం తెలియకుండానే చార్లెస్, “అవురవును
కానీ, కానీ, ఆమెకు కాపాడు త్వరగా,” అన్నాడు.

తర్వాత ఎమ్మావద్దకు వెళ్లి చార్లెస్, తివాచీమీద
కూర్చుబిడి అంచుమీద తలవట్టి వెక్కివెక్కి ఏడ్చుసాగాడు.

“ఏడ్చుకోకు. ఇంక నా పీడ తొలగిపోతున్నది నీకు,”
అన్నది ఎమ్మా.

“ఎందుకు అలాచేశావ్? ఎవరు చేయించారు?”

‘చెయ్యాలనిచ్చింది చార్లెస్’ అన్నది ఎమ్మా.

‘నీకు పొక్కిం లేకపోయిందా? నా తప్పేనా? నేను
చేయగలిగినదంతా చేశాను.’

‘అవును... నిజం చెప్పానో... నీవు చాల మంచివాడవు.’

అని ఆమె మెల్లగా అతని జుట్టులోనికి వ్రేళ్ళు పోనిచ్చింది.

ఈ అనుసూతి స్థాయిలో అతని దుఃఖం అవధులు దాటింది.

ఆ మధ్యనాకు ఎన్నడూచూప ఆనందాగం చూపేప్పటికి అతడు

తనసర్వం నాశనమైతూ భావింపసాగాడు. నాశనమైనా ఏదైనా

ఈ విషయంలోనుంచి బయటకు దారిలేదు. అతనికి ఏమీ తెలి

యటం లేదు. ఏంచెయ్యటానికీ గుండె చాలటంలేదు. ఏమైనా అప్పటికప్పుడు చెయ్యవలసిఉన్నా, అతనికి కాళ్ళుచేతులు న్యాయనీతి తప్పుతున్నాయి.

ఇంతకాలంనుండి తనను కాల్చుకుంటున్న ఇండ్రీయా పేక్షలు, ద్రోహపూరిత భావనలు, నీచమగు కోర్కెలు అన్నీంటికి తాను ఈనాటికి దూరమైనట్లు భావించింది ఆమె. ఇప్పుడామెకు ఎవరిమీద ద్వేషంలేదు. ఆమె అంతరంగముపైన ఒక అస్పష్టమగు వెలుగు న్యాయపిస్తూ ఉన్నది. ఈ భూమిపైన ఆమెకు వినిపించుతున్నది ఒక్కటే శబ్దం. దూరదూరంగా వెళ్తూ క్రమంగా సన్నగిల్లిపోతూఉన్న సంగీతమునలె ఆమెహృదయ విలాపం ఆగిఆగి మెల్లగా అస్పష్టంగా వినిపించుతున్నది.

“పాపమే తీసుకుగండి,” అన్నది మోచేతిమీద లేస్తూ.

“మరీ ఎక్కువగా ఉన్నదా? లేదుగదా?” అన్నాడు చార్లెస్.

“లేదు. లేదు.”

పిల్లను తీసుకువచ్చారు. పొడవయిన ‘రాత్రికొను’ వేసుకొని ఉన్నది. ఏమిటో ఆలోచించుకుంటున్నట్లున్నది బెర్తా. నిద్రమత్తు వదలేదు. గదిఅంతా చిందరవందరగా ఉండటం కళ్ళు పెద్దవిచేసి కాస్త నింతగా చూచింది. క్రొవ్వ వత్తుల వెలుగుకు కళ్ళు కొంచెం జిగేలుమంటున్నాయి. ఇదంతాచూచి ఆమెకు ‘సంవత్సరాది’ నాడు తనను నిద్రలేపి తెలవానున్నామన తల్లివద్దకు తీసుకురావటం, తల్లి తనకు కానుక

లివ్వటం జాపకంవచ్చి, ఇప్పుడు జరుగబోతున్నదికూడ ఆ తతం
గమే ననుకున్నది.

“మరి నా బొమ్మలూ, బూట్లూ ఏవమ్మా?” అన్నది
బెర్తా. ఎవరూ మాట్లాడలేదు.

“నా బూటు కనుపించదే?” అన్నది మళ్ళీ.

ఫెలిసిటీ బెర్తాను మంచంమీదకు ఎత్తి పట్టుకున్నది.

“దాది ఎత్తుకుపోయిందా నాబూటు?” అంటున్నది
బెర్తా.

“దాదిపేరు ఎత్తేసరికి ఆనాడు మిట్టనుధ్యాన్నం దాది
ఇంటికి తాను లోన్తో కలిసి వెళ్ళటం, తన వాపపు పనులూ
నీచ జీవితం జప్తికివచ్చి ఎన్నా తల ప్రక్కకు త్రిప్పుకున్నది.
కాలకూటాన్ని మించిన విషం ఆమె గొంతులో మెగులాడు
తున్నట్లనిపించింది ఆమెకు. బెర్తా ప్రక్కలో అంచున
కూర్చున్నది.

‘అమ్మా, నీకళ్ళు ఎంత పెద్దవిగా ఉన్నయ్యోచూడు.
అంత తెల్లగా ఉన్నావే? నీముఖమంతా తడిసిపోయింది,’
అన్నది బెర్తా.

పిల్లవంక రెప్పార్పకుండా చూస్తున్నది ఎమ్మా.

‘నాకు భయం పుటుకున్నది,’ అని ముడుచుకొని
ఎడంగా జరుగుతూ బెర్తా అన్నది.

ఎమ్మా పిల్లచేయి తీసికొని ముద్దు పెట్టుకోబోయింది. బెర్తా చేయి విడిపించుకోవటానికి గింజుకుంటున్నది.

“ఇక చాలు! తీసుకువెళ్ళు!” అన్నాడు చార్లెస్ గదిలో ఒక మూలన వెక్కిరించుకుంటూ.

అంతలో ఎమ్మాకు తగ్గింపు కనుపించింది. కాస్త తెలివిగా ఉన్నట్లుండి, ఆమె మాట్లాడే ప్రతిచిన్న అస్పష్టమైన మాట, ఆయాసంలేని ప్రతి ఉచ్చాసం, నిశ్వాసం అతనిలో నూతనమైన ఆశను కలిగిస్తూ ఉన్నాయి. తరువాత కానినట్ రాగానే, చార్లెస్ ఏడుస్తూ అతనిచేతుల్లో వ్రాలి “అమ్మయ్య! మీరు వచ్చారా! నన్ను కనికరించివచ్చారు. చూడండి! కాస్త తగ్గుతున్నది. చూడండి ఆమెవంక. చూచారా?” అన్నాడు.

కాని కానినట్ చార్లెస్ అభిప్రాయంతో ఏకీభవించలేదు. ఆలస్యం ఎంతమాత్రం తగదంటూ హెంటి కావటానికి ఏదో మందు ఇప్పించాడు. కడుపులో ఉన్నదంతా బయటకు రావాలని ఉద్దేశ్యం.

తర్వాత ఒకటిరెండు నిమిషాలకు ఎమ్మా రక్తం కక్కసాగింది. పెదవులు లాక్కుపోతున్నాయి. అవయవాలన్నీ బిగుచుకు పోసాగినాయి. శరీరమంతటా గోధుమవన్నెమచ్చలు ఏర్పడుతున్నాయి. నాడి ఒకేక్షణ్ణే చేస్తుంటే, తెగేవరకూ లాగిన ఢిడేలు తీగే మాదిరగ కంపిస్తూ ఉన్నది.

తర్వాత ఆమె కేకలు సాగించింది. వివేచాశ్శకు గుండె చెదురుతున్నది. తిన్న విషాన్ని గురించి అరిచింది. దాన్ని ఎన్నో తిట్టింది. తన ప్రాణాలు త్వరగా తీసివెయ్యమని ఆ విషాన్ని కొరింది. ఆమెకన్న ఎక్కువ యాతన అనుభవస్తూ చాక్లెట్స్ ఏదైనా త్రాగటానికి అందించబోతుంటే, బిగుసుకుపోతున్న చేతులతో దూరంగా త్రోసివేస్తున్నది. చాక్లెట్స్ తిన్నగా కడ్డీలాగ నిలబడి నోటికి చేతిగుడ్డ అడ్డం పెట్టుకొని గొంతులో దుక్కుం ఎటుపోవటానికీ దారిలేక వేస్తున్న విపరీత శబ్దాలను వినిపిస్తూ వెక్కివెక్కి ఏడుస్తున్నాడు. ఫెలిసిటీ కంగారుగా గదిలో అటూఇటూ తిరుగుతున్నది. హోమా, తన దేహాన్ని నిశ్చల స్థితిలో ఉంచి, నిట్టూర్పులు విడుస్తున్నాడు. కానివట్ ఈ విషాద వాతావరణానికి ఏమీ చలించకుండా నిలబడగలిగినా, మనస్సు అంత తేలికగాలేదు, ఆయనకుకూడ.

“దీని తగలెయ్య ... అయినా ... వాంటి కావటానికి మందు ఇచ్చాగా. అ కల్మషం పోజే—” అని కానివట్ అంటుండగా “గడబిడ పోతుంది,” అని హోమా పూర్తిచేసి “అది తేటతెల్లమేగా!” అన్నాడు.

‘ఎలాఅయినా ఆమెను బ్రతికించండి,’ ఏడ్చాడు చాక్లెట్స్. కానివట్ ఊరుకోలేక మత్తుకొరకు ‘మార్ఫియా’ ఇవ్వాలనుకొని ఆ పనిమీద ఉన్నాడు. హోమా ఊరుకోలేక “ఇది, ‘విడుపుసంధి’గా కనువడుతున్న”దని బిడ్డియంలేకుండా సిద్ధాంతీకరిస్తున్నాడు.

కానివట్ అని అభిప్రాయాన్ని ఆలకించకుండా మార్పియూ ఇన్స్ బోతూడగా, ఇంటిబయట కొరడాదెబ్బ చప్పుడు వినిపించింది. మూడుగురాల బగ్గీలో డాక్టరు లెవ్స్ వచ్చాడు. భగవంతుడు ప్రత్యక్షమయినా అంత కలకలం ఉండదేమో! చార్లెస్ చేతులురెండూ పైకెత్త బోతుండగా కానివట్ ఆపాడు. డాక్టరుగారు లోనికి వచ్చేప్పటికి హామా ఒద్దికగా తన టర్కీటోప్ తీశాడు.

ఎడతెగని పట్టుదల, ఉన్నతమైన ఆసక్తి, అతిసూక్ష్మమైన బుద్ధి, మేనుగంభీరస్వరము — ఇవీ లెవ్విసంగతి. అన్నిటికన్న ముఖ్యంగా ఆయన హృదయం వెన్నలాంటిది. పేదలపాలిటి పెన్నిధి.

డాక్టరు లెవ్వి గదిలోనికివచ్చి కళ్ళు వాలాచ్చాడు ఎమ్మా వైపుకు. ముఖాన ప్రేతకళ పడింది. నోరు తెరచుకొని జెల్లికిల పడిఉన్నది. డాక్టరు కానివట్ చెప్పినది ఆలకించి, 'లెవ్వి' ముక్కుకొన వ్రేలితోగోక్కంటూ "అంతే. అంతే" అన్నాడు. కాని, ఆయన భుజాలు మెల్లగా, సాభిప్రాయంగా ఎగరవెయ్యట మయితే జరిగింది. చార్లెస్ ఆయనవంక చూచాడు. ఇద్దరూ ఒకరిముఖాలు ఒకరు చూచుకున్నారు. మానవులు అనుభవించే అన్నిరకాల సరకయాతనలతోనూ లెవ్వికి నిత్యమూ పరిచయమున్నా, చార్లెస్ నుచూచి ఆయన ఒక కన్నీటి బిందువును వదలకుండా ఉండలేకపోయాడు.

ఆయన కానివట్ను ప్రక్కగదిలోనికి పిలుద్దామను
కున్నాడు. కాని చాక్లెట్ కూడ వచ్చాడు.

“ప్రమాదాలో ఉందిగదూ! పట్టీలు వేస్తే ఎలా ఉండేదో
ననా మీ అప్రాయం? అయ్యోయ్యా! మేం ఏంచేయగలం?
ఏదో ఒకటి చూడండి. మీరు ఎంతమందిని బ్రతికించారో!”
అంటూ భీతిల్లిన చూపులతో హృదయం కరిగేట్లు చూస్తూ
దాదాపుగా సోలిషడిపోయిన స్థితిలో లెక్చరీని కొగలించు
కున్నాడు.

“ఊకుకో. ఏమిటా కుర్రవాడిలాగ! ధైర్యం తెచ్చు
కోవటానికి ప్రయత్నించు. ఇంక చేయగలిగిందేమీ లేదు.” అని
డాక్టరు లెక్చరీ బయలుదేరాడు.

‘వెళ్తున్నారా!’

‘మళ్ళోస్తాను,’ అని బగ్గీమనిషితో ఏదో చెప్పటాని
కన్నట్లు లెక్చరీ బయటకు వెళ్ళాడు. ఆయన అడుగులో అడుగు
వేసుకుంటూ కానివట్ బయలుదేరాడు. ఎందుచేతనంటే
ఎక్కడా తనచేతుల్లో చావటం ఆయనకు మాత్రం ఏం సంతో
షంగా ఉంటుంది?

హామా వారిని మార్కెట్టువద్ద కలుసుకున్నాడు.
సజ్జన సాంగత్యము హామాకు వెన్నతోబాటి విద్య. కనుకనే
అతడు డాక్టరు లెక్చరీని ఆరాత్రికి తన ఇంట్లో వారికి భోజనం
ఏర్పాటుచేసేగౌరవం తనకు దక్కించవలసినదిగా ప్రార్థించాడు.

తెస్త్రాంకా నర్దించి పావురాలు తెప్పించాడు. ఉన్న “పడలు” అన్న పట్టుకురమ్మని దుకాణానికి మనిషిని తరిమాడు. మీగడ, గ్రుడ్లు తెప్పించి నంటప్రయత్నంలో స్వయంగా తాను పాల్గొన్నాడు, భార్యను సహాయంగా పెట్టుకొని.

“గ్లాసులు చాల పరిస్కభగా ఉండాలి” అన్నాడు, భార్య చెవిలో.

రెండుమూడు ముద్దలు అయినతర్వాత చెప్పటం బాగుంటుందని అభిప్రాయపడి, అప్పుడు మొదలుపెట్టాడు ‘పాషాణం’ సంగతి.

“వరుసగా చెప్పాలంటే గొంతు ఎండిపోనటం, తర్వాత పొట్టమీద దారుణమైన నొప్పి, అతిసారం, మగత.

“అసలు ఆ విషం ఎక్కడదొరికి ఉంటుంది ఆమెకు!” అన్నాడు డాక్టరు లెక్చర్.

“అది నాకు తెలీదు డాక్టరుగారూ. అసలు ఆ పాషాణ “ద్రావకం” ఎలా సగపాయించ గలిగిందో నాకు అంతుబట్ట లేదు,” అన్నాడు హోమా.

అదే సమయంలో జస్టిన్, ప్లేటు దొంతరగా పెట్టుకొని తెస్తూ, నిలువునా వణకసాగాడు,

“ప్రమిటిరాబడి” అన్నాడు హోమా.

ఆ ప్రశ్నతో ఆ కుర్రాడు భభ్రున మొత్తం జార విడిచాడు.

“వెళ్ళ! ముండమోపి! దున్నహోతుగాడిద!” అంటూ అరిచాడు హోమా.

కాని వెంటనే స్థిమితపడి, లెక్వీతో అన్నాడు, “ఎనా లిసిస్” చేయటంతవసరమని నేను భావించాను. ఒక గొట్టంలో గుండా గొంతులోనికి జాగ్రత్తగా...”

‘అంతకన్న, నీ ప్రేళ్ళు జాగ్రత్తగా ఆమె గొంతుకు లోనికి దింపితే బాగుండేదాగా!’ అన్నాడు లెక్వీ.

కానినట్ మెదలటంలేదు. ఎమ్మాకు శాంతిమందు యిచ్చినందుకు ఇంతకుముందే చివాట్లు రహస్యంగానే గట్టిగా తగిలి నవతనికి. ప్లాటెట్ కాలు తీసివేసిననాడు రొమ్మువిరుచుకొని సమయ స్ఫూర్తిగా మాట్లాడుతూ తిరిగిన హోమా, ఇవ్వాలి లెక్వీఎమట లొంగిపోయాడు. చిరునవ్వు, అంతంలేని ఒక్క చిరునవ్వు, మొదలుపెట్టాడు. విధేయత, ఆమోదము, మన్నన అన్నీ ఇమిడ్చాడు హోమా, ఆనవ్వులో.

చాన్లెస్ దుఃఖాన్ని చూస్తున్నప్పుడు ఒక విధమైన సంతృప్తి అతనిలో ఎక్కడో మెదులాడింది. అందుకు వేరేకారణం ఏమీలేదు. అతనితో పోల్చుకుంటే తన పరిస్థితి సౌఖ్యంగా ఉన్నదిఅని. లెక్వీ ఆసమయానికి అక్కడ ఉండటం అతనికిచాల సతోషాన్ని కలిగించింది. మరిఆయన అక్కడ ఉండబట్టే నెద్యంలో తనకున్న అశేష జ్ఞానాన్ని ప్రదర్శిస్తూ ఆ సందర్భాన్ని పురిస్కరించుకొని ఎన్నో విషక్రిములూ,

పోములూ, పోములకలూ మొదలైనవాటినిగురించి అనర్థ
భయమైన వాగ్ధాటిని ప్రదర్శించటానికి అవకాశం దొరికింది.

భోజనం అయిన తర్వాత లెక్క బయలుదేరబోతూ
ఉండగా హఠాత్తుగా భార్య తనభర్త ఆరోగ్యాన్ని గురించి ఒక్క
మాట చెప్పాలని డాక్టరుతో చెప్పింది. రాత్రివేళ భోజనం
కాగానే వెంటనే నిద్రబారూడటంచేత తనభర్త రక్తం చిక్క
బడుతున్నదట.

“అదేబ్బో, అతని ‘రక్తం’ కాదు చిక్కబడుతున్నది”
అన్నాడు డాక్టరు లెక్క.

ఎవరూ తెన మాటలతోని విశేషాన్ని గమనించకపోన
టంతో, నవ్వుకొని, ఆయన తలుపుతీసికొని బయటకు వెళ్ళాడు.
బయట ఆయనకొరకు చాలానుంది నిలబడిఉన్నారు. టువాషీ
భార్య ఎక్కువగా ఉమ్మివేస్తున్నదట. అందుచేత ఊపిరితిత్తుల
వ్యాధి ఏదైనా అయిఉంటుందేమోనని అతనికి భయంగా
ఉన్నదట. బినెట్కు అప్పుకప్పుడు చచ్చేట్లు ఆకలి పుట్టుకొస్తూ
ఉంటుందట. తన ఒళ్ళంతా సూదులతో గ్రుచ్చినట్లు ఉంటుం
దని “కోకోన్” భార్య మొరబెట్టుకున్నది. తనకు తల తిరిగినట్లు
ఉంటూ ఉంటుందని లెనూ చెప్పుకున్నాడు. “లెటిబాడో”కు
కీళ్ళిరొప్పులు. “లెప్రొకా”కు గుండెల్లోమంట. ఈగుంపును
సమాధాన పరచి బయటపడేప్పటికి మూడుగంటలు పట్టింది
డాక్టరుకు. తీరా ఆయన వెళ్ళిపోతే తర్వాత “బొత్తిగ మొగమోటమి
లేనిదనిన, ”ని జనవాక్యం!

ఎమ్మాచేత 'పశ్చాత్తాపం' పలికించటంకొరకు మత గురువుబోనోసీక్ వచ్చాడు.

అంతలో లెన్స్ వెళ్ళమని చెప్పటంచేత కానిసెట్ మళ్ళీ సచ్చాడు చార్లెస్ ఇంటికి. హోమాంకుడ సచ్చాడు ఆయనవెంట. హోమా తనదిల్లలను తీసుకొచ్చి ఆ భయంకర దృశ్యాన్ని వాళ్ళకు చూపాలనుకున్నాడు. జీవితంలోని దుఃఖానికి వారిహృదయాలను పరిచితంకావాలని, భగవద్దేవుడు ఈనాటి దృశ్యం వారిమనస్సులలో మానవజీవిత తత్వాన్ని గురించి ఒక గుణపాఠంగా, ఒక ఉదాహరణగా, ఒక గడ్డక సత్యాన్ని చిత్రించే దృశ్యంగా నిలచిపోవాలని అని ఆశించాడు. కాని అలా భార్య "ఇంక నాపిల్లలు బ్రతుకుతారా!" అని ఏడ్చి గోలచేయటంతో అతని ఆశించినది నెరవేరలేదు.

కానిసెట్ హోమాతోకలిసి సచ్చేప్పటికి గదిఅంతా దుఃఖపూరితమైన నిశ్శబ్దంతో నిండిపోయింది.

ఎమ్మా తల గుండెలమీదకు వ్రేలుబడిఉన్నది. నియమ ప్రకారం, ప్రక్కనున్నతనీ తనలోపాటు తీసుకువెళ్ళే ఉద్దేశ్యంతో అన్నట్లు గట్టిగా పట్టుకొనిఉన్నది.

కళ, కాంతివేని ముఖంలో, కళ్ళునిర్రగా నిష్పలలాగ అయి, చార్లెస్ ఎమ్మా కాల్యక్షద్ద షేగ్రహంలాగ నిలబడి ఉన్నాడు. ఇప్పుడు అతడు ఏడ్వటంలేదు. మతగురువు ఒంటి మోకాలిమీద కూర్చోని చాల తక్కువాయిలో ప్రార్థనలు చెబుతున్నాడు.

మెల్లగా ఆమె తల తిరిగింది. మతగురువుమీద కళ్ళు పడగానే, ఒక్కసారిగా ఆమె ముగ్ధుల తేజస్సుతో వెలిగింది. ఏదో తెలియని శాంతి ఆమెను ఆవరించింది. తాను చిన్న నాడు ఊహించిన వర్ణపూరిత ఆధ్యాత్మిక బౌద్ధత్యాల స్వరూపం ఆమెను నిజంగా గోచరింపచేసింది. పరలోక ఛాయలు ఆమె కళ్ళ ఎదుట మెదుగుతున్నాయి.

మతగురువులేని 'సిలువపై ప్రేస్తు' విగ్రహాన్ని చూపాడు ఆమెకు. ఎమ్మా ఎంతో తృప్తితో మెడ ముందుకు చాపి, ఆ దేవమాత విగ్రహానికి వెడల్పులు అందించి, పడిపోతున్న శక్తి నంతా కూడగట్టుకొని, తారు జీవితంలో ఎన్నడూ చూపని బలీయమైన చుమతతో ముగ్ధుడైపోతున్నది.

తరువాత ఆచారిబద్ధమైన తతంగమంతా ముగించి, మతగురువు మరణశయ్యపై కూర్చొని ఆమె తన బాధలన్నిటినీ కోస్తున్నా పర్యాయు చేయవలసిన తరుణము ఆసన్నమైనదని హెచ్చరించి, నైవానుగ్రహం కొరకు శరణుబొచ్చ వలసినదని ఉపదేశించాడు.

పశ్చాత్తాపక్రతువు ఆమె అత్తను శుద్ధపరచినదేమో నన్నట్లు ఎమ్మా ముఖంలోకొద్దిగా చైతన్యం కనుపించసాగింది. ముఖంలో నిమిలత్వం ప్రస్ఫుటమవుతున్నది.

అదంతా దైన నిర్ణయానికి ఆరోపించాడు మతగురువు. అంతేకాదు. ప్రభువు ఒకొక్కప్పుడు ఒకన్నకి ఇంక కొంత కాలం బ్రతికేటట్లు చలన సాయుజ్యం చెండటానికి ఎక్కువ

అవకాశాలు ఉన్నవని అధిప్రాయపడేట్లుండే ఆశ్చర్యమే మరణాన్ని వాయిదా వేస్తూ ఉంటుందనికూడ చెప్పాడు.

ఎమ్మా కోడల ఒకసారి ఇలాగే మరణాన్ని ఉపేక్షించి అంతిమ ప్రార్థనలు చెయ్యటం, తిరిగి ఆకోర్కాన్ని పొందటం చార్లెస్ కు జాపకం వచ్చింది.

‘ఏమో! ఎవరు చూచారు! బ్రతుకుకుందేమో!’ అనుకున్నాడు అతడు.

నిజంగానే ఎమ్మా మెల్లగా చుట్టూ చూచింది. తర్వాత స్పష్టమైన గొంతుతో, తన అద్దం అడిగి తీసుకొని, అందులో తనముఖాన్ని చూచుకున్నది. కన్నులుకార్చి అద్దం వదిలేసింది. తర్వాత నిట్టూర్చి, తల ప్రక్కకు త్రిప్పుకొని, దిండుమీద పడిపోయింది.

ఆ వెంటనే శ్వాస వేగంతీవ్రనుయింది. నాలుక మొత్తం వెళ్ళుకొచ్చింది. షీట్ నున్న చిమ్నీ గ్లాసులవలె కళ్ళలోకాంతి ఇంకా తగ్గిపోకున్నది. ఆత్మ ఆదేశాన్ని విడిచి వెళ్ళటానికి తన్నుకుంటున్నట్లుగా, ప్రక్కలు ఎగురువేస్తున్నది. ఆమెలో ఇంకా ప్రాణం ఉన్నదనటానికి అదొక్కటే గుర్తు.

ఫెలిసిటీ సిలువమొగు మోకరిల్లింది. అఖరుకుహూమా కూడ కాస్త మోకాళ్ళు వంచాడు. కాసెవట్ ఏమీతోచని స్థితిలో కిటికీలోగుండా బయటకుచూస్తూ నిలబడ్డాడు. బోనోసీన్ శిష్యు అంచుమీదికివారి మళ్ళీ ప్రార్థనలు ప్రారంభించాడు. రెండోవైపున చార్లెస్ ఎమ్మామీదనుచేతులుచాపి మోకరిల్లి

ఉన్నాడు. ఆమె చేరులుపట్టుకొని ఒత్తుకున్నాడు. ఎమ్మా
యొక్క ప్రతిగుండెకెల్లా అతనికి ఒక పెద్దభవనం కూలిపోతుంటే
పడే ఒక్కొక్క రాయిలాగ ఉన్నది. మరణయాతన హెచ్చు
తున్నకొద్దీ మతగురువు ప్రార్థనవేగం హెచ్చుతున్నది. ప్రార్థ
నలు చార్లెస్ వెంకటేశ్వర్ లో కలిసిపోతున్నాయి.

ఉన్నట్లుండి బజారులో కొయ్యకాళ్ళమోత, కర్రఈడు
స్తున్న చప్పుడు, ఒక స్త్రీ బొంగురుగొంతుపాట వినిపించింది.

వసంత కాలపు వన్నెలలో
చిన్నదాని మది చిగుచ్చునోయే

ఎమ్మా ప్రాణహీనమైన చూపులతో, భీతితో రొమ్మనూ
చితిమీరిన శవంలేచినట్లు, నిటారున లేచి కూర్చున్నది.

పసిడి ఛాయల పైరు పరకల
పనలు వేయుచు పోవునదిగో
కనుమోయి కాలదేపతను.

‘గుడ్డివాడు!’ అని కేకపెట్టి ఎమ్మా నవ్వసాగింది—
పైశాచిక, ఉన్మాద, నైరాశ్యపూరితమైన నవ్వు. ఆగుడ్డివాని
బీభత్స స్వరూపం ఆమెకు కనుపించసాగి, ఆ ఆకారం తన
పరలోక ప్రవేశానికి అడ్డునిలబడి, తనకత్మను జడిపిస్తున్నట్లు
ఆమెకు తోచింది.

ఎగసి వీచెను గాలి హెరున
లేచిపోయెను నాతి ప్రాణము.

ఎమ్మా ప్రక్కమీద చుట్టచుట్టుకు పడిపోయింది.
అంతా దగ్గరకు పరుగెత్తారు. ఇంకెక్కడున్నదామో!

ఆపులనురణం మనస్సును మాన్పడజేస్తుంది. అంతవరకూ కళ్ళెరుకు అటుకలు తుళుతూ మాట్లాడుతూ చైతన్య వినితమైయున్న ఒకనిను ఆకారం అంతలోనే మిథ్యగా తొందరగా మారిపోయిందన్న విషయాన్ని మనస్సు ఒక్కసారిగా నమ్ములేదు. కాని దేనికి శాకుండా పోయి ఎమ్మా జిల్లా పరిషత్తుండటం కొంతసేపుమాచి, చార్లెస్ ఆమెమీద పడి, 'పోయానా! వెళ్ళిపోయానా!' అంటూ భోరున ఏడ్చాడు.

కానిట్, హఠామా అతన్ని అక్కడనుంచి బయటకు తీసుకువెళ్ళాడు.

'ఇదిగోమామ. ధైర్యంచెచ్చుకో. నిబ్బరంగా ఉండాలి,' అన్నాడు హఠామా.

'అ. అలాగే. నేనేమిచెయ్యను కానికన్ను వడలండి. ఆమెను చూడాలి. నాభార్య, 'అనిషిడ్వసాగాడుచార్లెస్.

'ఏమిట. ఏడ్చేసెయ్. ఆ దుఃఖాన్ని కాదేసెయ్. కాస్త తేలికగా ఉంటుంది,' అన్నాడు హఠామా.

పసిబిడ్డకన్న అశక్తుడై పోయాడుచార్లెస్. మేడమీదినుంచి భోజనాలగదిలోనికి అతన్ని సజరగానే పట్టుకు తీసుకురావాలనిపించింది. చార్లెస్ను అక్కడవదిలి హఠామా వెంటనే ఇంట్లోకి బయలుదేరాడు.

మార్కెట్టువద్దకు వచ్చేప్పుటికి అతనికి గ్రుడ్డివాడు ఎరు రయ్యగారు. హోమాంబద్ధ వాపునొందుకొరకు ఎక్కడనుంచో ఈ దుప్పటూ జేరాడు వాడక్కడకు. దారిలో అడు సగిలిన వాళ్ళందరనూ రసవాది ఇల్లెక్కడని అడుగునూ విస్తున్నాడు.

హోమా అతన్ని చూచి “అయ్యో దేవుణ్ణా! ఇంక నాకేం పనిలేసిప్పుడు! సరే. సరే. నీవు బయటదేరిన వేళ నుంచిది కాదు. మళ్ళీరా తర్వాతి” అంటూ రయ్యన ఇట్లాంటి వెళ్ళిపోయాడు.

ఇప్పుడు అతని రెండు ఉల్లరాలు అవసరంకాదు. చాక్లెట్ నిద్రపోవటానికిగాను ముత్తమందు తయారు చేయవలసి. ఎమ్మా విసుతిన్న వాస్తవ పరిస్థితులను మరగుపడుస్తూ, ఏదో ఒక కథల్ని ప్రతికరు సంపాదనైన పనేమో అలాగే ఉన్నది. హోమా ఏం చెబుతాడో విచారించి బయటదేరిన జనం అతని దృష్టిలో నేలేరు. వాళ్ళందరికీ లెక్కకాదు. ఊళ్ళో ఉన్న సునుష్యు లందరు వింటూండగా అతడు బయటకువచ్చి ‘పంచదార అనుకొని పాపాణం వేసినాడింది, “క్రీమ్”లో అని చెప్పాడు.

చెప్పి, చాక్లెట్ ఇంటికి వెళ్ళాడు. కానినట్ అతను ముం దే వెళ్ళిపోయాడు. చాక్లెట్ కిటికీ వద్ద కుర్చీలో కూర్చొని, నేలగచ్చినంక శూన్యంగా చూస్తూ ఒంటరిగా దొరికాడు హోమాకు.

“ఇక నీవు అంత్యక్రియలసంగతి ఆలోచించాలి,, అన్నాడు హోమా.

“అంత్యక్రియలా! సత్ప్రద్యోగం?” అని వెంటనే చార్లెస్
 “క్షమించండి. నేను ఒప్పుకోను. ఏమూ ఇంకా ఉండాలి,”
 అన్నాడు, ఎంతో తత్రసంగా.

హఠాత్తుగా అతని మనస్సుకు కాస్త మాండ్చుకలిగిం
 చటానికి తక్కువ ఉన్న కూడా ఒకటి తీసికొని పూలతోట్లలో
 నెళ్ళు పోయానాగాడు.

“శ్రమపడుతున్నారని నన్ను గురించి” అన్నాడు చార్లెస్.
 కాని ఆ పూలమొక్కలు అతని మనస్సులో రేపిన స్ఫుర్తుల
 భారంతో ఆ తర్వాత, ఇంకేం మాట్లాడలేక పోయాడు.
 హఠాత్తుగా, చార్లెస్ మనస్సుకు ఇంకొంచెం సేపు మాట్లాడితే
 బాగుంటుందని, “తేను చాలినంతగా ఉండాలి మొక్కలకు”
 అన్నాడు. హఠాత్తుగా అభిప్రాయాన్ని చార్లెస్ ఒప్పుకున్నాడు.

“వేసవికూడ రానోతున్నదన్నాడు హఠాత్తుగా.

“అలాగా!” అన్నాడు చార్లెస్.

చార్లెస్ ను మాట్లాడేవానికి దింపలేక పోయాడు హఠాత్తుగా.
 తర్వాత అతను వెళ్ళి కిటికీ తెరిచుకొనించి ‘ఓహో! టువాష్
 నెళ్ళుతున్నాడే ఎక్కడికో!’ అన్నాడు.

“టువాష్ నెళ్ళుతున్నాడే!” అన్నాడు చార్లెస్, హఠాత్తుగా
 అన్నదానికి ప్రతిధ్వనిలాగ.

అంత్యక్రియల సంగతి ఇక హెచ్చరించ దలుచుకోలేదు
 హఠాత్తుగా. తర్వాత మతగురువువచ్చి చార్లెస్ మనస్సులో
 అనిష్టయాన్ని జోక్యించగలిగాడు.

తన అశ్విప్రాయాన్ని చార్లెస్ ఇలా వెలిబుచ్చాడు.
 “ఆమెను వెళ్ళినాటినున్నంతా పూలదండ వేసి తీసుకు వెళ్ళాలి.
 కాళ్ళకు తెల్లని బోడు. వెంట్రుకలు భుజాలమీదకు కప్పాలి.
 శరీరపేజీకలు మూడుఉండాలి. “ఓక్” చెక్కది ఒకటి, దేవదాగు
 చెక్కది ఒకటి, నీసపు పేటిక ఒకటి. అప్పుడు నాతో ఎవరూ
 మాట్లాడకూడదు. నామనస్సు చాడవుతుంది. ఆకుపచ్చ వెల్వెట్
 టోతో ఆమెను ఆపాదమస్తకం కప్పాలి. ఇదీ నా కోర్కె. ఇవి
 నెరవేర్చేయి చూడండి.”

ఇంత సరసమైన ఊహలు ఇతనిబుర్రలో ఎక్కడఉన్నవని
 మతగురువు, హఠాత్తుగా తెల్లపోయారు.

హఠాత్తుగా వెంటనే చార్లెస్ వద్దకువచ్చి, “ఈ భాగ్యానికి
 వెల్వెట్ కానాలా? ఖరీదుకూడ...” అని అంటూండగానే
 చార్లెస్, “నీకెందుకు? ఆమె అంటే నీకు అసలు ఇవ్వమేలేదు.
 పో అవతలకు,” అని మండిపడ్డాడు.

మతగురువు చార్లెస్ చెయ్యిపట్టుకొని కులాసాకొనకు
 వెళ్ళినట్లు తోటలోనికి తీసుకువెళ్ళి, తనవెంట మెల్లగా
 త్రిప్పుతూ, “ఐహిక భాగాలు తుచ్చమయినవి చార్లెస్! గొప్ప
 తనమూ సద్గుణమూ కలిగియున్నది భగవంతుడొక్కడే.
 మారుమూటలేకుండా ఆయన ఎదుట మనం తలవంచాలి—
 కాదు—ఆయనకు మనం సర్వదా కృతజ్ఞులమై ఉండాలి,” అని
 బోధించాడు.

చార్లెస్ దేవదూషణకు తలపడి, “మీదేవుడంటే నాకు
 రోత! అసహ్యం!” అన్నాడు.

మతగురువు నిట్లుార్చి, “సేవో భంకా అహంకారం
చావలేను నాయనా,” అన్నాడు.

కాని చార్లెస్ విన్సెస్టోలో లేడు. పెద్ద పెద్ద అంగలలో
అటు ఇటు తిరుగుతూ, దైవంమీద పట్టినూరుతూ పట్టి
పోస్తున్నాడు. కాని అతని శాపనార్థాలను గడ్డిపోచలయినా
కదిలినట్లు లేదు.

తుపరపనతూ ఉన్నది. చార్లెస్ ఒంటిమీద చొక్కా
లేదు. అతడు చలితో వణకటం ప్రారంభించి, వంటగదిలోనికి
వెళ్ళాడు.

సాయంకాలం ఆరు అయిది. చార్లెస్ కిటకీవద్ద
కూర్చొని లెఫ్రాంకా హోటలువద్ద బండికగటం, అంగలో
నుంచి ఒక్కొక్కరూ దిగటం చూస్తున్నాడు. ఫెలిసిటీ కిచ్చేరి
గదిలో అతనికి ప్రక్కవేసింది. చార్లెస్ వెళ్ళి అక్కడకి నిద్ర
పోయాడు.

హోమా హేతువాది. కాని మృతదేహాలపట్ల అతనికి
గౌరవమున్నదనే చెప్పాలి. ఆకారణంచేత అభాగ్యుడైన చార్లెస్
పట్ల ఎట్టి అనాదరణభావంచూపక శవందగ్గర జాగరణ చేయ
టానికి వచ్చాడు. వస్తూ మూడు పెద్దపెద్ద గ్రంథాలు,
‘గమనిక’ లు వ్రాసుకోవటానికి కాగితాలూ తెచ్చుకున్నాడు.

మతగురువు “బోయోసీస్” అప్పటికేనచ్చి శివంనద్ద
కూర్చొని ఉన్నాడు. శవం తలవద్ద రెండు క్రొవ్వునత్తులు వెలు
గుతున్నాయి.

సిగ్గుబాల్ని భరించలేక హోమా ఆ చనిపోయిన
 “నునదృష్టమగురాణి” ని గురించిన సావభూతి సచనాలతో
 సంభాషణ ప్రారంభించాడు. ‘ఇప్పుడు ఏమనుకున్నా ప్రయో
 జనం లేదు. మనం చేయవలసినది అమెకొరకు ప్రార్థింపమే”
 నన్నాకు బోణిసీన్.

హోమా వారనలోనికి, ‘చూడండి. ఒక మనిషి
 రెండు విధాలుగా చావటానికి వీలేకుగా. అంటే నా ఉద్దేశ్యం,
 ఉవాహరణకు, ఈమె ఉన్నదనుకోండి, ఈమె మరణకాలంలో
 దైవకథాక్షం పొందిఉండి చనిపోయినట్లయితే, మనం ఆమె
 కొరకు ప్రార్థించటం అనవసరం అలాగాక దైవాన్ని ధిక్క
 రించి మండిచి ఉన్నట్లయితే, అప్పుడు...’ అంటూండగా
 మతగురువు అతనిమూటకు అడ్డుతగిలి, “అవును. అప్పుడుకూడ
 ప్రార్థించవలసిందే,” అన్నాడు, కోపగించి.

“కాని భగవంతుడు మన అనసరాలకు అన్నిటినీ కని
 పెట్టి చూచే దయామయుడుగదా, మనం ప్రార్థించవలసిన
 పని ఏమిటి?” అన్నాడు హోమా.

“ప్రార్థనతో పనిఏమిటా! నీవుఅసలు క్రైస్తవుడవేనా?”
 అన్నాడు బోణిసీన్.

“క్షమించండి. క్రైస్తవమతాన్ని నేను తప్పక మెచ్చు
 కుంటాను. కానిసత్వాన్ని తొలగించింది. లోకంలో కొన్నిసీతి
 నియమాలను...” అని హోమా అంటూండగా

“అసలు సంగతి అదికాదు. మతగ్రంథాలన్నీ...”

‘చంపేశారు! మత్తగంధాల సంగతి చరిత్రకూర్తెలుస్తుంది. అందరికీ తెలుసు ఆ మత్తగంధాలన్నీ బెస్మ్యాట్లు కల్పితాలతో, కట్టుకథలతో నింపారని.’

గదిలోనికి చార్లెస్ వచ్చి శవవద్దకు వెళ్ళి చుట్టూ ఉన్న మరుగుతెరలు మెల్లగా ప్రక్కకు లాగాడు.

ఆమె తల కుడిభుజం మీదకు వ్రాలిఉన్నది. నోరు ఒక అంచున నల్లని బొక్కలాగ తెరుచుకొని ఉన్నది. బొటనప్రేళ్ళు రెండూ అరచేతుల్లోనికి నంగి గుప్పిట్లో బిగిసిఉన్నాయి. ఏదో తెల్లనిపొడి ఆమె కనురెచ్చుమీద కనబడుచుఉన్నది. సాలీడు గూడు అల్లినట్లు, ఆమెముఖాన్ని ఆనరించిన చిక్కని స్వల్లదనంలో ఆమె కళ్ళు దాదాపు లేనట్లుగా ఉన్నాయి. ఆమె రొమ్ములవద్దనుండి మోకాళ్ళవరకూ అణిగిఉండి, పాదాలను సమీపించేసరికి ఎత్తుగా లేచిఉన్న పైకడ్డను చూస్తుంటే చార్లెస్కు ఆమె ఆబట్ట బరువుకు అణిగి పోతున్నట్లునిపించింది.

చర్చిలో గడియారం రెండు కొట్టింది. గలగల చీకట్లో ప్రవహిస్తున్న నదీజలాల సవ్వడి వినపడుతూ ఉన్నది. మధ్య మధ్య మతిగురువు గోలగా చీదుతున్నాడు. హామా కలం కాగితంమీద బరబర సాగిపోతున్నది.

‘నెళ్ళు చార్లెస్. వెళ్ళి నిద్రపో. అలాంటా నీవు భరించలేవు,’ అన్నాడు హామా.

చార్లెస్ గదిదాటగానే మళ్ళీ ఇద్దరూ వాదానికి తల పడ్డారు.

“వోలేరు రచనలూ, హోల్ గాక్ రచనలూ చదవండి. విజ్ఞాన సర్వసం చూడండి,” అన్నాడు హామా.

“యూదుల లేఖలు అనే గ్రంథం, ‘ఇకోలా’ అనే ఆయన రిటైరు అయిన మేజస్ట్రేటు వ్రాశాడు, క్రైస్తవ మతసారం అనే గ్రంథం, చదవండి,” అన్నాడు మతగురువు.

ఇద్దరూ ఉద్రిక్తు లౌతున్నారు. ముఖాలు కందినాయి. ఒకరిమాట ఒకరికి వినిపించకుండా ఇద్దరూ ఒకే సారి మాట్లాడుతున్నారు.

“నీ చావ్వనకా కాలిపోను!” అనుకున్నాడు మతగురువు.

‘ఎంత అజ్ఞానపు ముండాకొడుకు!’ అనుకున్నాడు హామా. ఇక తిట్టకోబోతున్నారు. అంతలో చార్లెస్ మళ్ళీ అగదిలోకి వచ్చాడు. రానుండ ఉండలేక పోతున్నాడు. క్రింద ఉండటం అతనికి వర్భరంగా ఉన్నది. ఆమెను బాగా చూడటానికి వీలుగా ఎదురుగా నిలబడ్డాడు. బాధకు ఎడం లేని తీవ్రమైన ఆలోచనలో మునిగిపోయాడు. “యోగ దృష్టి” వశీకరణ తంత్రము” అతని మనస్సులో మెరిసి నాయి. తాను తన మనోబలాన్నంతా కేంద్రీకరించి ఆమెను లేపి కూర్చోబెట్టకూడదా అనుకున్నాడు. నిజంగానే ఒక పర్యాయం ఆమెమీదకు వంగి, మెల్లగా “ఎమ్మా, ఎమ్మా” అని పిలిచాడు. అతని ఊపిరి ఉభృతానికి కొవ్వొత్తులు ఆరి పోబోతున్నాయి.

మర్నాడు ఉదయం చార్లెస్ తల్లివచ్చింది. చార్లెస్ ఆమెను పలుకరిస్తూనే భోరుమన్నాడు. సంస్కారవ్యయాన్ని

గుర్తించి ఆమెకూడ హామూవలెనే చార్లెస్ కో మాట్లాడబోయింది. కాని అతడు ఖర్చు సంగతి ఏదేసరికి ఉగ్రుడై పోవటంచూచి, ఆమె మళ్ళీ మాట్లాడలేదు.

అంతేగాదు, అవసరమైతే నన్నీ కొనుక్కురావటానికి రోన్ కు ఆమెను పంపాడు.

మధ్యాహ్నమంతా ఒంటరిగానే ఉన్నాడు చార్లెస్. రైతూరు హామూ ఇంటికి పంపాడు. ఫెలిసిటీ, లెఫ్రాంకా మేవమీద గదిలో ఉన్నారు.

చాలమందివచ్చి చార్లెస్ ను పలుకరించి పోతున్నారు. కొందరు మర్యాదకొరకు చాలసేపు అక్కడే కూర్చున్నాడు, ఇష్టమున్నా లేకపోయినా.

రాత్రి తొమ్మిదింటికి హామూ కర్పూరమూ, ఏవో సుగంధ మూలికలూ, దుర్గంధం లేకుండా ఉండటానికి చల్లం దుకు ఇంకేనో మండూ పట్టుకొచ్చాడు. సరిగ్గా ఆసమయంలో ఫెలిసిటీ, లెఫ్రాంకా, చార్లెస్ తల్లి శవంమీద బట్టలుమార్చి మరుగుతూ లాగేశారు.

ఫెలిసిటీ “అమ్మగారూ! ఆయ్యో! అమ్మగారూ!” అంటూ ఏడుస్తున్నది.

హామూ మతగురువుతో ఆహూట శామాట మాట్లాడి నిద్రకు తలపడ్డాడు. తర్వాత కొంచెంసేపు మేలుకొనిఉండి మతగురువూడ గాఢనిద్రలో మునిగిపోయాడు.

అఖిలసారి చూచివెళ్తామని చార్లెస్ వచ్చాడు. వెళ్ళి

నాటినుంచి ఈనాటివరకూ అతనికి ఎన్నో సంగతులు జ్ఞాపకమొచ్చినాయి. ఎమ్మారడక, అయివకడలికలూ గుర్తు వచ్చుకోసాగాడు. తర్వాత బలీయామైన కుమారాణాన్ని ఆపుకోలేక అతడు తొలగించి ఆమెనగ చూచాడు. భయంకోరెవ్వన కేక వేసేసరికి నిద్రపోయేవాళ్ళు లేచారు. వాళ్ళిద్దరూ అతనిని క్షోదగదిలోకి తీసుకువెళ్ళారు.

తర్వాత కొంతసేపటికి ఫెలిసిటీ పైకివచ్చి “అమ్మగారి జుట్టు కొంచెం కావాలంటున్నారు ఆయన” అన్నది.

“కాస్త కత్తిరించుకుపో” అన్నాడు హామా.

ఫెలిసిటీ తన భయమనేసరికి హామా కత్తిరించుకొని వద్దకు వెళ్ళాడు. కానిరజగజ నడుచుతూ ఎమ్మారుఖిమిండు చాలవోట్లపొడిచాడు తత్తనలో. ఆఖరుకు ధైర్యమంతా కూడగట్టుకొని చక్కని ఆమె కురులమధ్య, మా.. కనపడేట్లు రెండు మూడు-వోట్ల గజబిజగా అంటకత్తిరించాడు.

ఫెలిసిటీ అతడుముందే ఎప్పుడో బ్రాందీ, బిన్నా, పాలకోవా ఆగడిలోపెట్టింది. తెల్లవారుఘామున నాలుగు అవ్వతుడగా హామా ఇకకగలేక, ‘కాస్తకడుపులోకి వీవైనా వెయ్యాలి’ అన్నాడు. మతగురువుకూడ అందుకు భిన్నంగా మాట్లాడే మనిషికాదు. బయటకు వెళ్ళి సార్ధన చెప్పకొని వచ్చాడు.

తర్వాత ఇద్దరూ తలపడి త్రాగటం, ఆత్రంగా మ్రొంగటం, కులకటం సాగించారు. అంతా అయిపోయి కాఫీ ఆఖరు రెండుగురూ లుముగిస్తూ మతగురువు హామాలో, ‘ఒకనాడు

మనమిద్దరం తీరికగా కూర్చొని ఒకరినొకరం అర్థంచేసుకోవాలి,' అన్నాడు, అతనిభుజంపైతడుచూ.

ప్రొద్దున్నే రాల్స్ వచ్చాడు. వస్తూనే ఇంటిముందుజనం, నల్లబట్టలూమూచి తెలివిదప్పి పడిపోయాడు. ఎమ్మా చనిపోయిన తర్వాత మూడుఘంటలకుగాని అతనికి ఆ నార్త్ తెలియలేదు. ఒక్క-నూటలో మొట్టమొదటగా చెప్పేస్తే రాల్స్ బెబ్బితింటాడనో ఏమో హోమా అతనికి వ్రాసిన ఉత్తరాన్నిబట్టి ఎమ్మా బతికివున్నదో చనిపోయిందో అర్థంకాలేదు. రాల్స్ కు. ఉత్తరం చూడగానే తలాదిరిగి పడిపోయాడు. ఆ వెంటనే చనిపోవేదని వ్రాసివున్నది. తర్వాతవాక్యం చనిపోవచ్చునని. సరే రాల్స్ నిల్చున్నప్పుడు గుర్రమెక్కి బయలుదేరాడు.

చర్చిలోనికి వస్తూనే “అయ్యో! ఎమ్మా! నాతల్లీ! ఎంకాకు! చెప్పు!” అంటూ ఏడుస్తూ చార్లెస్ చేతుల్లోవ్రాలాడు, రాల్స్.

“లెలియకు! నాకూ తెలియకు! మనపాపం!” అన్నాడు చార్లెస్ వెక్కులతో.

హోమా జోక్యంకల్పించుకొని, “ఇప్పుడదంతా త్రవ్వకంన్నందువలన ఏమిటి ప్రయోజనం? వారికి నేను తర్వాత చెబుతాను. చూడు ఎవరో పలుకరించటానికి వస్తున్నారు. సరేగా ఉండు. ఏమయింది నీ జ్ఞానమంతా!” అన్నాడు.

పాపం చార్లెస్ దుఃఖం మానటానికి ప్రయత్నిస్తూ, ‘అవును. తప్పకుండా ధైర్యంగా ఉంటానునేను. తప్పకుండా’ అన్నాడు.

నేనూ అలాగే ఉంటాను. ఆఖరువరకూ అలాగే ఉంటాను. నాబిడ్డతో కలిసి వెళ్ళిపోతాను,' అన్నాడు ముదు సలి రాత్ వీడుస్తూ.

గంట మోగసాగింది. బయలుదేరటమే ఆలస్యం. ప్రార్థనలూ, చందాలూ అయిపోగానే చర్చిలోనుంచి బయలుదేరారు.

జస్టిన్ మందుల దుకాణం వాళ్ళిలోకివచ్చి నిలబడ్డాడు. కాని వెంటనే పారిపోయిన ముఖంతో, అడుగులు తడబడుతూ లోనికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఇళ్ళలో మనుష్యాలు వాకిళ్ళలోనికి వచ్చారు చూడటానికి. చాన్లస్ గంభీరమైన ముఖంపెట్టి బొడ్డువంచకుండా నడుస్తున్నాడు. చూడవచ్చిన వారి నుద్దేశించి కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా అప్పుడప్పుడు తలవంచుతూ ఉన్నాడు. నల్లని తల ముసుగులతో, క్రొవ్వవత్తులు వట్టుకొని కొందరు స్త్రీలు శవ పేటిక వెంట నడుస్తున్నారు. వెండిశిలువ పెకెత్తి పట్టుకోబడి చాల దూరానికికూడ కనబడుతూ పేటికవెంట వస్తున్నది.

శ్మశాన భూమికి చేరారు.

శవవాహకులు గడ్డిమధ్య ఒక గోలివరకూ వెళ్ళి అక్కడ ఆగారు. వెంటవచ్చినవాళ్ళు గోలిచుట్టూ నిలబడ్డారు. నేల మీద నాలుగు త్రాళ్ళుపరచి పెట్టె వాటిమీదకు జరిపారు. మృతుని ప్రార్థనలు చదువుతూ ఉన్నాడు. త్రవ్వ చుట్టూ వేసిన ఏరని మట్టి సన్నగా నిశ్శబ్దంగా గోలిలోనికి కారుతూ ఉన్నది.

గోతిలోనికి వేటిక దింపుతున్నాడు. చార్లెస్ అది భూమి లోనికి, అంతా లేనిచోటుల్లోనికి దిగిపోవటం మాన్పాడు. తర్వాత త్రాళ్ళు వెట్టె అడుగునుంచి బయ్యెన లోగివేశారు.

“లెటిబోర్స్” మతగురువును నిలుపుచూర అరించాడు. కుడిచేత్తో పవిత్రోదకము ఇంకా చల్లుకూనే, ఎడమచేత్తో బలంగా ఒక్కవార మ్మట్టి గోతిలోనికి విసిరాడు, ఆయన, శవ వేటికపై ఆ మట్టిపడి, ఒక్కటే శబ్దం — వెద్ద శబ్దం — కాల పురుషుడు ఉరిమిన శబ్దంచేసింది.

మతగురువు పవిత్రోదకాన్ని తనప్రక్కనుండికి అందించాడు. ప్రక్కనున్నతను హాహూ. అతడు దానిని అందుకొని గంభీరంగా చిలకరించి చార్లెస్ను ఇచ్చాడు. చార్లెస్ గోతి ఒడున మోకరిలి ‘వెళ్ళిరా’ అంటూ గోసిళ్ళతో మట్టివేస్తూ ఏడ్వసాగాడు. తర్వాత ముద్దులు వెలుపూ ఎమ్మాతోపాటు తానుకూడ గోతిలోనికి జేటానికి సిద్ధసుద్యేసరికి అనతలకు లాక్కువెళ్ళాడు.

అంతా అయిపోయింది. ఇక వెళ్ళిపోవచ్చు. అక్కడ ఉన్నవాళ్ళందరూ ‘అమ్మయ్య!’ అనిపించింది. చార్లెస్కు కూడ కాస్త తేలికగా ఉంది.

తిరిగివెళ్తున్నప్పుడు రాల్ఫ్ పైపుముట్టించి కాలుస్తూ, మెదలకుండా గడస్తున్నాడు. అదిచూచి హాహూ, “ఎంతటి అకృత్యం!” అనుకున్నాడు తనలో తాను.

“బినెట్ రానేలేదే!” అనుకున్నాడు హాహూ. టువాషీ చర్చి దగ్గరనుంచే వెనక్కుజారుకున్న సంగతి అతడు గమనించక

పోతేను. గలెమిన్ గారి నాకను డియోడోర్ నిలికోటు వేసుకు గావటం చూచి, 'వీడికి ఒకసల్లకోటు దొరకలేదుకామోను ఎక్కడా! ఆచారగోనపుముండా కొడుకు!' అనితిట్టుకున్నాడు. గూపులో ఒక్కొక్కరి వద్దకు చేరుతూ తన అభిప్రాయాలను వాళ్ళచేనివేస్తూ వస్తున్నాడు.

“పాపం! రోజులు లేకపోయినై కుర్రవానికి! ఎంత దుఃఖం అనుభవిస్తున్నాడు చార్లెస్!” అన్నారు ఒకరు.

“నేనే గనుక కనిపెట్టిచూస్తూ ఉండకపోతే, చార్లెస్ ఈపాటికి ఏదో అసూయిత్వం చేసుకొని ఉండేవాడు. మీకు తెలుసా!” అన్నాడు హోమా.

“దాలమంచిమనిషి! నా కొట్లోకిమొన్న శనివార నాడు కూడ వచ్చింది పాపం!” అన్నాడొకతను.

“గోతివగ్గర నాలుగుముక్కలు చెబుదామనుకున్నాను. ఏనీ! కాస్త ముందుగా ఆలోచించుకోవటానికి తీరిక ఏదినాకు!” అన్నాడు హోమా.

ఇటికివచ్చి బట్టలు మార్చుకుకూర్చున్నారు చార్లెస్, అతని తల్లి, రాల్స్. ఎవరూ ఏంమాట్లాడటంలేదు. ఆఖరుకు రాల్స్, “నీకు జ్ఞాపకమున్నదిగదూ. నీ మొదటిభార్య చని పోయినప్పుడు నేను నీవద్దకువచ్చాను. ఎన్నో చెప్పాను. నిన్ను చక్కని మాంటలతో ఒడార్చాను. కాని ఇప్పుడు...” అని శరీరమంతా ఎగిరెగిరిపడేట్లు గుక్కబట్టి “నాపాపం బ్రద్దలయింది. కళ్ళెదుట ఆవిడపోయింది. ఆ తర్వాత పిల్లాడు...”

ఇవ్వాలి అమ్మాయి కూడ పోయింది" అని రోదిస్తూ అరిచాడు.

తర్వాత అతడు 'నేను ఇక్కడ ఉండలేను. ఈ ఇంట్లో పండుకోలేను. ఇంటికి వెళ్ళిపోతానని పట్టుబట్టాడు. మనుషురాలిని చూడటానికి కూడ అతనిచునన్ను ఇచ్చగించలేదు.'

"నద్దు... చూడలేను... చూచి ఎలా భరించేది! నాకు గాను చానికి ఒక ముద్దు పెట్టె. నాయనా నీ ప్రచార బుద్ధి నుంతుడివి. నాకు తెలుసు. ఇక నే వెళ్తా. నాకు సెలవివ్వ" అని వెంటనే తొడమీద చేతితో చరచుకొని, 'నాకాలి సంగతి మర్చిపోను. నా ఇంట్లో ఊపిరి ఉండగా మరుసను. ప్రతి సంవత్సరం నీకోడి నీకు పంపుతూనే ఉంటాను,' అని బయలుదేరాడు రాల్ఫ్.

అయినా, ఊరుదాటి మిట్టఎక్కిన తర్వాత, అనాడు ఎమ్మారు చాల్లెస్ వెంట సాగనంపినస్తూ వెనక్కు తిరిగి చూచి నట్లు, ఒక్కసారి వెనక్కు తిరిగి చూచాడు, తన కూతురిని దిగమ్రుంగిన ఆ ఊరివంక.

ఎంతో అలసి ఉన్నా చాల్లెస్ అతనినిల్లి ప్రొద్దుబోయేవరకూ మాట్లాడుతూనే ఉన్నారు. ఆమెవచ్చి చాల్లెస్ జద్దనే ఉండిపోతానన్నది. ఇంకొకరిమూటకు లోబడి కొడుకు ఇక తనను ఎదిరించడు. ఆమెచాల సంతృప్తి చెందింది అందుకు. అర్ధరాత్రయింది. చాల్లెస్ మేలుకొనే ఉన్నాడు.

ఆవేళ పగలంతా రొడల్ఫ్ తుపాకి చేతపట్టుకొని అడివిలో తిరిగివచ్చి, ఒళ్ళు ముగచి నిద్రపోతున్నాడు. ఇంకే ఊరిలోనో, ఎక్కడో లోన్ కూడ నిద్రపోతూనే ఉన్నాడు.

కాని ఆసమయంలో ఇంకొక వ్యక్తి మాత్రం నిద్రపోవటంలేదు.

దేవదారు చెట్లమధ్య ఎమ్మా గోళిమీదపడి, గుండెలు పగిలేల్లు ఏకస్తున్నాడు ఒక కుర్రాడు. ప్రక్కలు ఎగిరిగిరి పడుతున్నాయి. దుఃఖ తీవ్రతను అనలేకపోతున్నాడు. అతని దుఃఖంలో వెన్నెలనుమించిన తెలుపు, నిశిఃమించిన నలుపూ ఉన్నాయి.

అంతలో అక్కడ తనపాఠ మర్చిపోయి 'లెటిబోవో, వచ్చాడు దానికోసం. ఎవరో గోడప్రాకి ఎక్కటంచూచి, జస్టిస్ ను గుర్తుపట్టి, 'గోజూ రాత్రివేళ నా బంధుభామంపలు త్రవ్వకు పోతున్నది వీడేనన్నమాట!' అనుకున్నాడు.

7

బెర్తాను ఇంటికి తీసుకు వచ్చాడు చార్లెస్. 'అమ్మఏది?' అన్నదాపిల్ల. ఊరికి వెళ్ళిందనీ, తనకు బొమ్మలు తెస్తుందనీ సముదాయించారు. తర్వాత కొన్నాళ్ళు అలాగే అడుగుతూ, రోజులూమీద తల్లిసంగతి మర్చిపోయింది బెర్తా. కూతురు అమాయకంగా మాట్లాడుతూఉంటే చార్లెస్ ను గుండెలో దేవినట్లుండేది. పైగా హఠామా ఓదార్పులలోని వచోనైపుణ్యాన్ని వినలేక అతనికి విసుగెత్తి పోతూఉన్నది.

నిండా నాలుగునోళ్లు గలవలేకు. డబ్బును గురించిన
చీకులు వచ్చి ప్రాగుభయమయినాయి. తెయా చార్జెస్ మీదకు
విక్రమించు ఉసిగొల్పాడు. చార్జెస్ వాళ్ళు కోరికల్లు నోట్లు
ప్రాసిధిచ్చాడు. సామాన్లు ఇచ్చేస్తే అంత ఇబ్బంది ఉండేది
కాదేమో. కాని ఎమ్మా సామాన్లు ఒక్కటి కూడ వదిలిపెట్టనని
పట్టుబట్టాడు. తల్లికి కోరిక వచ్చింది. చార్జెస్ విరుదును పడ్డాడు.
ఇద్దరూ చెడి తల్లి వెళ్ళిపోయింది.

తర్వాత చార్జెస్ లో మెతక కనిపెట్టి, చిల్లర బాకీల వాళ్ళు
వచ్చి నాళ్ళు గట్టి వాళ్ళు బయట దేరాగు అతని మీదకు. ఎమ్మా
ఒక్కనాడూ సంగీతిం జోలికి వెళ్ళకపోయినా సంగీతపు టీచరు
ఆరు నెల్ల జీతం రానాలన్నది. లైబరీ మనిషి మూడు సంవత్స
రాల నందా బాకీ ఉన్నదని వచ్చాడు. లోన్ ఉత్తరాలు
ఎమ్మాకు అందించినదాది తనకు ఇరవై ఉత్తరాలకు
'మామూలు' ముట్టలేదని వచ్చింది.

ఉత్తరాలేమిటన్నాడు చార్జెస్.

అతన్ని బాధపెట్టటం మొదలుకులెమ్మని, 'నాకేం చెలు
స్తుందండీ ఏం ఉత్తరాలో! ఏవో ఆమె గారి వ్యవహార సంబంధ
మైన ఉత్తరాలు కామారు,' అన్నది దాది.

ఒక్కొక్క బాకీ తీసుస్తూ 'దీనిలో సరి' అనుకొనేవాడు
చార్జెస్. కాని తీరిన బాకీ వెనుకనే తీర్చవలసిన బాకీ ఇంకొకటి
వచ్చి నిలబడేది.

కాస్త పెద్ద మొత్తాలు ఇవ్వవలసిన రోగులకు డబ్బు
అవసరమని కబురు పంపాడు. వాళ్ళ దగ్గర ఏనాడో డబ్బు గుంజ

కొని ఎమ్మా ఇచ్చిన రసీకులు అతని ముఖంముందు పెట్టారు
వాళ్ళు. చార్లెస్ డమించమనటంకన్న ఇంకేమీ చేయలేక
పోయాడు.

ఫెలిసిటీ ఎమ్మాకుడ్డలు తొడుక్కుంటున్నది. కొన్ని
మాత్రం చార్లెస్ భద్రంగా అట్టిపెట్టుకున్నాడు. ఫెలిసిటీ
ఎమ్మా అంత ఎత్తుగాఉండి, వెరుకనుంచి చూస్తుంటే ఆకుస్తు
లలో ఒక్కోసారి అచ్చగా 'మ్మలాగానే' కనుపించేది
చార్లెస్కు,

ఒక్కోసారి భ్రమలో మునిగిపోయి 'అలాగే నిలబడు.
కదలబోను,' అనేవాడు చార్లెస్.

తర్వాత తనకు వీలుగాఉన్న ఒకరోజు మాచుకొని
ఫెలిసిటీ ఎమ్మా బట్టలన్నీ చంకనుపెట్టుకొని గలెమిక్ గారి
సొకరునుతీసుకు వెళ్ళిపోయింది.

ఈ సమయంలోనే 'నాకుమాయడు "లోన్ డు గా" కు
బాన్డ్ విల్లి నివాసి 'కుమారి లెకాడిలెబూ' తో వివాహం
నిశ్చయమైనదంటూ లోన్ తల్లివద్దనుంచి చార్లెస్ కు శుభ వేళ
అందింది. చార్లెస్ తన శుభాకాంక్షలలో "ఎమ్మా ఉంటే
ఎంతో సంతోషించి ఉండేది"ని వ్రాశాడు.

ఒకనాడు అతను ఏమీతోచని స్థితిలో ఇల్లంతా తిరు
గుమా మేడ పైభాగానికి వెళ్ళాడు. కాలక్రింద ఏదో కాగితం
తగిలి తీసిపొచ్చాడు.

"ఎమ్మా, నిన్ను ధైర్యంగా ఉండమని కోరుతున్నాను.
నీ జీవితాన్ని పాడుచేయటం నాకు ఇష్టం లేదు."

అది రొడాల్ఫ్ వ్రాసిన ఉత్తరం. పెట్టెల చాటునపడి అప్పటినుంచి అక్కడే ఉన్నది. చార్లెస్ కెటికీస్ నుంచి బయటకు చూస్తూ నిలబడ్డాడు. రెండవపేజీ చివర “ఓ” అని గుర్తు పెట్టి ఉన్నది. చార్లెస్ కు రొడాల్ఫ్ గుర్తుకువచ్చాడు. రొడాల్ఫ్ ఎమ్మా పట్ల శ్రద్ధ కనపరచటం, ఈమధ్య తాను ఎదురుపడినప్పుడు ఒకటి రెండుసార్లు పలకరించకుండా పోవటం అతని మనస్సుకు తగిలింది. కాని ఆ ఉత్తరంలో ఉట్టిపడుతున్న మర్యాద, గౌరవం అతనికి అనుమానం తగలకుండా చేసినవి.

ఒకవేళ వాళ్ళు వేమ శారీరకమయినది కాదేమోననుకున్నాడు.

అదీ గాక చార్లెస్ దేనినయినా తరచిచూచే మనిషి కాదు. దేనినయినా ఋజుపూర్వంగా తేల్చుకొనటానికి జాకే మనిషి అతడు. ఒకవేళ ఏకాస్త అయినా అనుమానం తగిలినా ప్రస్తుతం అనుభవిస్తున్న దుఃఖం దాన్ని ఎక్కిరానివ్వలేదు.

“ఎమ్మాచూచాది ఎవరు ప్రేమించకుండా ఉండగలరు? ఆమెను చూచిన ఎవరికయినా మనస్సు చలించిపోతుంది,” అని కూడా అనుకున్నాడు. ఈ ఆలోచనలతో ఎమ్మా రెట్టించిన నాద్యంతో అతనికి గోచరింపసాగింది. వెంటనే దుఃఖం తీవ్రమై ముంచుకువచ్చింది.

ఎమ్మా సంతృప్తికొరకు చార్లెస్ ఆమె అభిరుచులకు అనుకరించగాగాడు. చర్మపుబూట్లు, తెల్లని మెడపట్టీలు ధరింపనాగాడు. మీనాలకు అగరునూనె వ్రాసేవాడు. ఆమె

లాగానే ప్రాంతానితోట్లుకున్న నాయటం మొదలు పెట్టాడు. మట్టి కోకలే సహాయనా ఆమె అతన్ని వదలలేదు.

ఇంట్లో వెండిసామాను అమ్మేశాడు. తర్వాత సుగ్రీవుని, జన్మిని చీకం పెట్టాడు. ఇంట్లో సామానంతా అయిపోయింది. ఒక్క ఎమ్మాగదిలోని విశిష్ట. అగడిలోనికి వెళ్ళి వాటికి ఒక చూచుకుంటూ కూర్చునేవాడు.

దెర్తా చిరిగి వేలాడే గుడ్డలు తొడుగుకుంటున్నది. చాన్లెస్ చూడే ప్రకపోయేవాడు. ఇప్పుడు ఈ తండ్రి కూతుళ్ళను చూడటానికి ఎవరూ రావటంలేదు. జస్టిన్ హోమా వద్దనుంచి రోన్ పారిపోయి ఒక చిల్లడూకణాలో కుదిరాడు. హోమా పిల్లలు క్రమంగా దెర్తాలో అటల-డటం పూని వేశారు.

ఇప్పుడు ఈ పరమదారిద్ర్యస్థితిలో చాన్లెస్ హోమాకు సాటివాడని ఎలా అనగలం! అందుచేతనే హోమా అతనితో దోస్తీ సరిపించుకున్నాడు.

హోమాకు ఇప్పుడొక క్రొత్త చిరుక వచ్చిపడింది. ఆ ప్రుక్తివానికి తాను ఇచ్చిన లేపనము ఏమీ పనిచేయలేదు. వాడు రోన్ వెళ్ళేవారిలో తారు ఎప్పుడూ మకాం చేసే మిట్ట మీద కూర్చొని వచ్చే ప్రోయేవారికి హోమా చేతగానితనాన్ని గుర్తించే చెప్పటం సాగించాడు. వాడి దుష్ప్రచారం నానాటికీ తీవ్రమైపోయి అఖిరుకు హోమా రోన్ వెళ్ళేప్పుడు వాడికి కనపడకుండా బండి తెరలు పింపుకోవాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది.

ఇక సహించలేక పోయాడు హామా. వాడిమీద
తీవ్రమైన ద్వేషం ఏర్పడింది. వాడిమీద ప్రచ్ఛన్నయుద్ధం ప్రక-
టించి “రోన్ జెకన్” అనేవార్తాపత్రికకు వార్తలుగురించి వ్రాయ-
టం మొదలుపెట్టాడు. నేర్పూ, పబ్లికేషన్ నిండ్రినాల్పుత్వం
ఉట్టిపడుతూ అతడు ఆ గ్రుడ్డివానిమీద వ్రాసిన వ్రాతలు
వరుసగా ఆరునెలలు ఆ పత్రిక ప్రకటించింది.

“సస్యశ్యామలమగు పికార్డ్ ప్రాంతమును దర్శించు
వారు ‘బో-గెలమ్’ మిట్టనె స్థావర మేర్పరచుకొని, ఊతపూరి-
తమును భీతికరమునునగు ముఖముతో సంచరించు ఒక నీకృష్ట
మానవాకారమును కనుగొనియే యుండును అతని యావనా-
వృత్తి ప్రయాణకులపట్ల నానాటికి పీడాకరముగను, దుష్కారము
గను నుండి, కడకు ప్రభుత్వపు పన్నవలె పరిణామిల్లినది.
కుష్టురోగులు విచ్చలవిడిగ ఎల్లయెడల తిరుగాడుచు, జగుప్సా-
కరమగు తమయాచములను ప్రబలయెడుట ప్రదర్శించు, ఆ ఆనా-
గరిక మాధ్యమిక రుగములయందేనా ఇంకను యెము మచు-
చున్నది!”

ఇంకొకసారి-“త్రిమృతితనమును ప్రభుత్వము నిషేధించి
యున్నను, పట్టణముల పోలీసులయందు, బిచ్చగాంధ్రు
ఇంకను మూగుచునే యున్నాడు. పీరితో కొందరు ఒంటరిగా
తిరుగుచుండుటకూడ కన్దు. ఇంక అంతమాత్రమున వీరివలన
కలుగు అంధకము తక్కువయని మనము భాషింపరాదు.
స్థానికాధికారులు ఈ సమస్యను త్రోసిపుచ్చి మిన్నకుండుట
కమచోచ్యము!”

అలా పుట్టిన అమ్మకొనక కట్టుకథలు అల్లేవాడు, హామా.
“క్రైస్తవత” అని, ‘బో-గెయ్’ పాటపైన ఒక పెంకెగుర్రము
పెట్టి—” పేర్లొచ్చిరిగదని, దానికంతటకూ కారణము ఆగ్రుడ్డి
వాడిని పూచి గుర్రం భయపడటమేనని ముగించేవాడు.

ఎలానైతేనేం హామాకృష్ణుని ఇలికించింది. ఆగ్రుడ్డివానిని
ప్రభుత్వం బంధించింది. కాని మళ్ళీనదిలారు. వాడు హామాను
గురించి మాట్లాడటం మానలేదు. సరే హామా వాడిని.
గురించి వ్రాయటమూ మానలేదు. ఇద్దరినీ ఎవరు గెలుస్తారు
అనేటాసరు వచ్చింది వారివ్యవహారం. హామాయే గెల్చాడు.
ఆగ్రుడ్డివానిని చచ్చేసిరికూ అనాథ శిశువాలయంలో ఉంచ
టానికి అధికారులు సిగ్గుపడ్డారు.

అతనికి ఈవిజయం మంచి ప్రోత్సాహాన్ని ఇచ్చింది.
అభ్యుదయ పంథాలోఉంటూ సనాతన విషయాలను నిశితంగా
విమర్శిస్తూ ఉండేవాడు. మతంకాదు కావలసింది విద్య, విజ్ఞాన
మని వాదించి వేయివిధాలుగా ఒప్పించేవాడు. ఇదే అతని
నినాదం. ఉచ్చులు పన్నసాగాడు సాధూన్ని పడగొట్టటానికి.
ఏ విషయంలోనైనా అతడు అతీతుడని చెప్పాలి.

ఇక సాగస్వతకంగం, అతనికి ఎల్లకాలం “పత్రేకా
రచయిత” గా పడిఉండటం చాల అసంతృప్తిని కలిగించింది.
ఒక గ్రంథం, ఏదైనా ఒక రచన—అదీ తనకు తగినపని. అందు
చేత వెంటనే ‘మాన్విలీజ్లా వృత్తాంతము—దాని శీతోష్ణ
వివరాలు’ అనే గ్రంథాన్ని రచించాడు. అందులో సాంఘిక
సమస్యలు, నిరపేదలలో నైతికపునరుద్ధరణ, మత్స్యపరిశ్రమ,

రబ్బరు ఉత్పత్తి, రైల్వేలు వగైరాలు అన్నీ చర్చించాడు. వీటి అన్నిటితోపాటు ఆగ్రంథంలో కాస్త వేదాంతం కలిపాడు. తాను ధనికవర్గంలో జన్మించినందుకు సిగ్గుపడటం సాగించాడు. కాస్త కళాత్మకంగా జీవించాలనే ఉద్దేశ్యంతో సిగరెట్లు కాలపుటం ప్రారంభించాడు.

హోమానుతీసుకొని ఒకనాడు చార్లెస్ రోన్ వెళ్ళాడు, ఎమ్మాకు సమాధిరాయి కొనుక్కురావటానికి. ఒక నంద రకాలు చూచారు, నచ్చలేదు. ఇంటికివచ్చి చార్లెస్ తాను స్వంతంగా ఒక సమూహాన్ని ఆశ్రయంగా తయారుచేయ మన్నాడు. రాతికి రెండునైపులా ఒక శత్రు ఆరిపోయిన కాగడా పట్టుకొని ఉండాలనేది అతని సమూహాని విశేషం.

కాని ఆశ్చర్యం ఏమిటంటే, చార్లెస్ రాత్రోబసళ్ళు ఎమ్మానుగురించి ఆలోచించుతూ ఉన్నప్పటికీ, అతనిమనస్సు ఆమెను మర్చిపోతూ ఉన్నది. ఆమె స్వరూపాన్ని మనస్సులో ప్రతిబింబింపటానికి అతడు ఎంత ప్రయత్నించినా ప్రయోజనం లేకపోతున్నది. అతని మనస్సు ఆమెను మరచిపోతున్నది. ఈద్వం ద్వాన్ని అతడు భరించలేకపోతున్నాడు. కాని ప్రతిరాత్రి ఆమెనుగురించి కలలు గంటూనే ఉండేవాడు. ఎప్పుడూ ఒకటేకల. తాను ఆమెను సమీపించి దగ్గకు తీసుకో బోతుంటే, ఆమె చుమ్ముకొమ్మారి కూలి క్రిందపడినట్లు వచ్చేది ఆ కల.

ఒక వారం రోజులు సాయంకాలంవేళ చర్చికి వెళ్ళాడు. చెండుమూడుసార్లు బోజోనీను అతనినద్దకు వచ్చాడు. తర్వాత

అరకు గానము హానినే నాడు. చాన్ల సంతాపముగా
ఉంటున్నాడు. వెనుకటి హానిని వీరములేదు. నొప్పు తిరిగి
| నాయుటానికి నాచూ క్షణేకంగానూను. మృత్యువేదానికి పరి
ష్టిత వీర్యదేవివృత్తికి చాన్ల తల్లికి ముందు వెట్టకున్నాడు. ఆమె
తనకున్నది అడ్డవెట్టి అశ్వికి డబ్బునందటానికి బప్పుకున్నది.
కాని కొడుకుచేతలో డబ్బునెట్లముందు కోడలిని ముమ్మరి
పోసింది. తాను చేస్తున్న సహాయానికి ప్రతిఫలంగా ఎమ్మె
శాలురా అడిగింది. ఫెనిసిటి కళ్ళపడక ఎలాగో మిగిలింది
ఆ శాలురానీ చేకన్నా ముచాన్ల. మళ్ళీ పోట్లాట.

తర్వాత మళ్ళీ శత్రు రాజుపడి, పిల్లను తానుతీసుకు వెళ్ళి
పెంచుతానని, తనకుతోడుగా ఉంటుందని కోరింది. చాన్ల
సోదనన్నాడు. కాని తీగాతీసుకు వెళ్ళబోయేసరికి, చాన్ల
బెర్తాను వనల్లేకపోయాడు. కనారితో తల్లి కొడుకులకు
శాశ్వతంగా ఎడబంధమయింది.

ఎన్నామగురించిన దిగులు మరుస్తున్న కొద్దీ, కూతురు
మీద అతనినుమకారం ఎక్కువ కాసాగింది. బెర్తా తనచుగా
దగ్గరూ ఉండటం, ఆమె బుగ్గలమీద ఎర్రని దగ్గర వీర్పడటం
చూచి అతనికి గాభరాగా ఉంటున్నది.

హామా పిల్లలూ కుటుంబం లక్షణంగా ఉంటున్నారు.
అతనిపని మూడు పువ్వులూ, ఆరు కాయలూగా ఉంటున్నది.
సెనాలియన్ వెద్దవాడై మందులపనిలో అతనికి సాయపడుతూ
ఉన్నాడు. ఎక్కో అతనికి తోపీ కట్టి ఇచ్చగలదు ఇప్పుడు. ఊర
గాయల మీద మూతవెట్టటానికి కాగితాలు కత్తిరిస్తున్నది

ఇట్లు గవీరంలో 'వైతాళాక్ష'ను పంపిస్తున్నాను ప్రా. క్లి. వ.
ఎరిమంది తంజ్రలకు పటుమంది అలాంటి అద్భుతం! ఇంకూ
హోమా జాడకపురుషును.

కాని ఒకట కొంత అతన్ని బాధిస్తూనే ఉన్నది. "రాజ
పూజ" దిగుదాన్ని ఎలాగయినా పొందాలని అతనికి పట్టుకు
న్నది. అతడు దానికి తగినవాడుకూడాను. ఎలాగంటే,

(1) గ్రామంలో కలరావ్యాధి ప్రబలినపుడు, తాను చేసిన
పాపాలను విస్మరించుకొని;

(2) "యాపిల్ నాయము -- దాని ఉత్పత్తి, పరిణామ
మును" "యాద్వీప్ అర్హావృత్తాంతము -- శీతోష్ణ వివరములు"
ముదలమున ఉద్ఘాటించుటకు గచించి వ్యయమునకొచ్చి ప్రచు
రించుట; అనేకవిజ్ఞాన సముక్తులతో తాను సభ్యుడగు నుండుట
(ఒకసమయంలో అతడు సభ్యుడుగా చేరినమాట నిజమే.)

"పోయిన అగ్నిప్రమాదంలో మనం ధరించిన పాత్ర
చాలాదూ పనిజరగటానికి!" అనుకున్నాడు హోమా.

ఇక, ప్రభుత్వమిదియు తలుపడ్డాడు. యూనివర్సిటీ నుండి
అధ్యపతికి ఎన్నికలలో రహస్యంగా సాయంచేశాడు. విగుడు
కొంగు అతనిని సజ్జబజారులో అమ్మకానికి పెట్టాడు. న్యాయం
కొంగుగజేయవలసినది చక్రవర్తికి విన్నపం పంపునన్నాడు.
చక్రవర్తిని నాల్గవ హృన్తిలో పోలుస్తూ "ధర్మరాజువునీవు"
అన్నాడు.

తనకున్న ఘటించినదో లేదో రోజూ ప్రోద్దుకే నార్తా
 ప్రిక్కుగో మాచే నాగు. ఎన్ని రోజులుచూచినా ఏమీలేదు.
 చివరకు ఇక ఆగలేక ఆ బిరుదుకు చిహ్నమైన ఆకాంఠ
 గోట్రో నడ్డిపెంచి, నాయంకాలం వెలందు దాసినంక
 చూస్తూ, ప్రభుత్వంయొక్క అవివేకాన్ని గురించి, ప్రజల
 కృతస్మృతను గురించి విస్తుపోతూ ఆలోచనలో పడేవాడు.

ఆమెఎవల తనకున్న నారవాన్నిబట్టిగాని, లేక ఒక్క
 నాడే ఆమెవస్తువులన్నీ చూడటంచలన వాటిపట్ల తనకున్న
 ప్రచూహాలం ఒక్కసారిగాతీరిటం ఇష్టంలేకగాని, చార్లెస్ చాలా
 రోజులవరకూ ఎన్నో నాడుకొనే సాధుగురుకటి తీసిచూపనే
 లేకుండు. అఖిరుకు ఒకనాడు ఆ సాధుగురుమండు కూర్చోని, నిదా
 నంగా శాశ్వత్రప్పి సోగును ముందకులాగాడు. లోన్ ప్రాసిన
 ఉత్తరాలు మొత్తం ఉండుకోడేన్నాయి. అనుమానం లేకపో
 యింది! ఏదొచ్చి, గావుకీలువెట్టాడు. మనస్సుతా వికలమై
 పోయింది. ఇల్లంతా, మూల మూలలూ, పెట్టెలూ, సాగు
 గుండా అన్ని వెతికాడు. ఒకపెట్టెనంక చూచి ఒకతన్న
 తన్నాడు. తిరుచుకున్నది. రోడాల్ఫ్ ఫోటో ఆంకలోతనవంక
 చూస్తూ పడిఉన్నది. దానిచుట్టూ అతడుప్రాసిన ప్రేమలేఖలు
 గుట్టగా పడిఉన్నాయి.

చార్లెస్ చాల ప్రంగిపోయాడు. ఆతనివాలకం చూచి
 ఎవరికీ ఏమీ అర్థంకావటంలేదు. ఇట్లు నూచి అడుగు బయట
 పెట్టటంలేకుండు. ఎవరితోనూమాట్లాడడు. రోగులనునదిలేకాదు.

త్రాగుచును నిలచుచున్నది బయటకు రావలెననునన్నాకు
అంతా.

ఎప్పుడైనా అప్పుడప్పుడు ముచ్చటబట్టక తోట కంచెమీ
దుగా మంచేరాళ్ళు చాచెచ వ్రాడేస్తున్నానో ఏమిటోనని.
మూసినీళ్ళేళ్ళుయ్యేవని. మురికికారె బట్టతో, గడ్డగెరిగి,
నెత్రిమాపులుమాస్తూ, బిగ్గుగా ఎదుస్తూ తోటలో తిరు
గుతూ ఉండేవాడు చాకెన్.

ఎప్పుడైనా ఒకరిని బెర్తారు తీసికొని ఎమ్మారమాధి
య్యకు వెళ్ళుచుండు. ఆ తివచ్చేప్పటికి బాగాచీకటిపడేది.

కాని నోరు నువ కలిగే విషాదానుభూతిని అందు
కున్నగా నొండ్రేసి పోతున్నాడు. ఒకరితో చెప్పినాని నొంద
యినాని భారాన్నంతా తీర్చబోయటానికి ఎవరూలేరు అత
నికి. ఆ ఉద్దేశ్యంతోనే అతని త్రాంకా వద్దకు ఎప్పుడైనా
వెళ్ళుచుండేవాడు. ఎమ్మారంగమలు చెప్పటానికి. త్రాంకా
అతనిమాటలు అంతగా వినిపించుకొనేదికాదు. ఆమెనుండే
ఇబ్బందులు ఆమెకున్నాయి.

చాకెన్కు ఇప్పుడు మిరియన్నది అతనికిగ్రం ఒక్కటే.
అన్న అన్నపేనాడు. ఒకనాడు అగ్రాన్నికూడ అమ్మి
వేయటానికేలేకు వెళ్ళేప్పుటికి అక్కడరొడల్ఫ్ తొట్టపడెడు.

ఒకన్నిమూచి ఒకరు ఎలాకెలా పోయాడు. ఎమ్మారని
పోయినాడుకు రొహల్ఫ్ ఎక్కువ ఆదర్శాచూపలేక చనిపో
యినాడు విధాయకంగా ఏక నాలుగుముక్కలు వ్రాసి
బంపాచుచాకెన్కు.

ఇప్పుడు చార్లెస్ను చూచి అందకు తనను క్షమించ నలసిందని కోరుతూ ఏదో గొణిగాడు. కాని వెంటనే పెప్ప రిల్లుకొని, “ఏక్” త్రాగటానికి చార్లెస్ను హోటలుకు ఆహ్వానించాడు.

హోటలుకు వెళ్ళాడు. మోడేయి బల్లమీద ఉంచి, చుట్టూ పళ్ళకో కొరుకుతూ మాట్లాడుతున్నాడు రొడాల్ఫ్. తనభార్య మనస్సును హరించిన ఆ పురుషుని మోమునంక చూస్తూ అనేకమైన ఊహల్లో మునిగిపోయాడు చార్లెస్.

ఆముఖాన్ని బట్టి ఎమ్మా “రకం” అతడు తెలుసుకున్నట్లున్నాడు. ‘ఎంత విచిత్రం!’ తానే రొడాల్ఫ్ అయి ఉండకూడదా అనుకున్నాడు.

రొడాల్ఫ్ వ్యవసాయం, పశువులూ, ఎరువులూ మొదలైనవాటిని గురించి ముచ్చటిస్తున్నాడు చార్లెస్తో. సంభాషణలో ఎక్కడా ఎమ్మా సంగతి రాకుండా, కాస్త అనుమానం తగలగానే మాటమారుస్తున్నాడు. చార్లెస్ వినటం లేదు. ఆసంగతి రొడాల్ఫ్కు తెలుసు. ఎమ్మా మనస్సుకు తగిలి మార్గహామూడున్న అతని ముఖకవళికలు గమనిస్తూనే ఉన్నాడు. చార్లెస్ ముఖంపైరబడింది మక్కుగోళ్ళు అడరిపడుతున్నాయి. చార్లెస్ రొడాల్ఫ్ వంకచూచాడు. ప్రచండమైన కోపం! భరింపరాని వేదన! రొడాల్ఫ్ భీతిల్లి చటుక్కున నోరుమూశాడు. కాని వెంటనే దుఃఖపూరితమగు అలసత్వం అతని ముఖాన వ్యాపించింది.

‘సీమీద నా కేం కోపంలేదు,’ అన్నాడు.

రోడాల్ఫ్ మాట్లాడటంలేదు. తల చేతుల్లో పట్టుకొని, చార్లెస్ శుష్కకంఠంతో, అంతంలేని తన దుఃఖాన్ని ప్రస్ఫుటంజేస్తూ, 'ఎందుకు? ఇప్పుడు నీమీదఎందుకు కోపం!' అన్నాడు.

తర్వాత ఒకమాట, తనజీవితంలో అతడు మాట్లాడిన ఒకేవిలువగలమాట, అన్నాడు. 'తప్పంతా ఆ భగవంతునిది!'

రోడాల్ఫ్ రూపంలో కూర్చోనిఉన్న ఆ భగవంతుడు, చార్లెస్ ను పరకాయించిచూచి 'మరీ మెలకరకం. చూస్తుంటే నవ్వుస్తున్నది. మనిషిదగ్గర జెట్టులేదు,' అనుకున్నాడు.

మర్నాడుచార్లెస్ తోటలో తీగెపందిరి క్రింద ఒక బల్లమీద కూర్చోని ఉన్నాడు. పందిరిలోనుంచి సూర్య కిరణాలుపడుతూ ఉన్నాయి. కాలిదారిమీద ద్రాక్షఆకుల నీడలు పడుతున్నవి. మల్లెలనాసన చాల దూరానికి వ్యాపిస్తున్నది. తేనెటీగలు కలువలమీద ఎగురుతూ 'ఝుమ్మ'ని నాదం చెస్తూ ఉన్నాయి.

చార్లెస్ భగ్నహృదయుడు. అశాంతి— విచ్చిన్నమై పోయిన ప్రణయం చేస్తున్న అస్పష్టమగురొద... అతని హృదయాన్ని ఆవరించి కృంగతీస్తున్నది.

మధ్యాహ్నం మంతా చార్లెస్ కూతురుకు కనపడనేలేదు. సాయంకాలం ఏడు అవుతూండగా బెర్తా భోజనానికి పిల్చుకు పోవటానికి వచ్చింది ఆక్కడకు.

మహానగర ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA117B149
పుస్తకం పేరు	మేడం బొవరి
తారీఖు	28/10/24
ముందు అర్హత	NO
వెనుక అర్హత	NO
మొత్తం పేజీలు	315
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినవరి	Sandhya
పేజీలు విడదీసినవరి	Sandhya
స్కాన్ చేసినవరి	Sandhya
పరిశ్ల చేసినవరి	KASIMBI
పేజీలు పరిచూసినవరి	
బైండింగు చేసినవరి	
ప్యాకింగు చేసినవరి	
పరిస్థితి	good